

מבית עלוני השבת

לך לך	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	5:27	6:39	6:57	7:19
בני ברק	5:42	6:40	6:54	7:16
חיפה	5:32	6:39	6:55	7:17
אשדוד	5:43	6:41	6:54	7:16
בית שמש	5:26	6:40	6:56	7:18
קרית גת	5:44	6:41	6:56	7:18

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת
לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	5:27	6:39	7:18	תל אביב	5:42	6:40	7:16
אשדוד	5:43	6:41	7:16	אנטוורפן	6:23	7:30	7:52
מנשטר	5:49	6:55	7:14	וינה	5:44	6:44	7:09
מונטריאול	5:47	6:45	7:13	טורונטו	6:13	7:09	7:38
לייקוואד	5:56	6:51	7:22	בלטימור	6:07	7:01	7:33
לוס אנג'לס	5:59	6:51	7:25	סאן פאולו	5:55	6:48	7:26

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

לך לך	הניץ החמה	סו"ז קר"ש	סו"ז תפילה	חצות היום	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלאג המנחה	שקיעת החמה
ירושלים	6:41:28	9:32	10:29	12:23:55	12:54	3:44	4:55	6:05:57
תל אביב	6:47:54	9:36	10:32	12:25:44	3:43	12:56	4:53	6:03:08
חיפה	6:47:46	9:36	10:32	12:24:51	12:55	3:42	4:52	6:01:29
אנטוורפן	8:14:05	10:50	11:42	1:27:07	1:57	4:30	5:35	6:39:21
לונדון	7:32:59	10:08	11:00	12:45:21	1:15	3:47	4:52	5:56:54
מנשטר	7:45:12	10:19	11:10	12:53:52	1:24	3:54	4:58	6:01:39
וינה	7:21:23	10:00	10:53	12:39:29	1:09	3:45	4:51	5:56:50
ציריך	7:51:19	10:30	11:23	1:10:41	1:41	4:17	5:23	6:29:19
מונטריאול	7:17:17	9:58	10:51	12:39:02	1:09	3:47	4:54	6:00:07
טורונטו	7:37:58	9:37	10:45	1:02:17	1:32	4:11	5:19	6:25:57
ניו יארק	7:12:45	9:56	10:51	12:40:50	1:11	3:52	5:01	6:08:21
לייקוואד	7:12:48	9:57	10:51	12:41:38	1:12	3:54	5:02	6:09:55
בלטימור	7:21:26	10:06	11:01	12:51:14	1:21	4:04	5:12	6:20:30
שיקאגו	7:08:41	9:51	10:46	12:35:16	1:05	3:46	4:54	6:01:16
לוס אנג'לס	7:02:18	9:49	10:45	12:37:44	1:08	3:54	5:03	6:12:43
סאן פאולו	5:29:19	8:40	9:44	11:51:15	12:24	3:35	4:54	6:13:33
מלבורן	5:28:40	8:46	9:53	12:04:59	12:39	3:57	5:20	6:41:57

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשנות שלא הניחו אחריהם זשי"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי מנחות	דף היומי ירושלמי פאה	משנה זמנית פרק, משנה קידושין	חלכה זמנית שו"ע או"ח סימן, סעיף	עמוד זימני משנה ברורה	רמב"ם פרק יומי
ז'	יא חשוון	עא	ט	א, ב-ג	שעט, פ-א-א	חלק ב' קנב.	תרומות י"ד
א'	יב חשוון	עב	י	א, ד-ה	שפ, ב-ד	חלק ב' קנב:	תרומות ט"ו
ב'	יג חשוון	עג	יא	א, ו-ז	שפא, א-ג	חלק ב' קנג.	מעשרות א'
ג'	יד חשוון	עד	יב	א, ח-ט	שפא, ד-ו	חלק ב' קנג:	מעשרות ב'
ד'	טו חשוון	עה	יג	א, ב, י-א	שפא, ב, ז-ב	חלק ב' קנד.	מעשרות ג'
ה'	טז חשוון	עו	יד	ב, ב-ג	שפכ, ג-ה	חלק ב' קנד:	מעשרות ד'
ו'	יז חשוון	עז	טו	ב, ד-ה	שפכ, ו-ח	חלק ג' ב.	מעשרות ה'

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זשי"ק

ימי זכרון

י"א חשוון	ר' חיים ב"ר ירמיהו ווייס
י"א חשוון	ר' מרדכי ב"ר יעקב קפטש
י"א חשוון	ר' שלמה ב"ר צבי גלבווקס
י"א חשוון	ר' שלמה ב"ר צבי גלבווקס/כהן
י"א חשוון	מרת בתיה ב"ר אברהם שמש
י"א חשוון	מרת רחל ב"ר דוב שוורץ
י"א חשוון	מרת תמר פערל רבקה ב"ר נחום לוי זאבל
י"א חשוון	הב' בנימין משה ב"ר מרדכי סאמעט
י"ב חשוון	ר' אברהם ב"ר יצחק
י"ב חשוון	ר' אשר זעליג ב"ר חיים אליעזר איינהורן
י"ב חשוון	ר' חיים דוד ב"ר יהושע יונתן רובינשטיין
י"ב חשוון	ר' מנחם זאב ב"ר עזרא
י"ב חשוון	מרת פייגא ב"ר גרשון זינגר
י"ג חשוון	הג"ר אברהם אלימלך בהג"ר ישראל מסטאלין
י"ג חשוון	ר' יצחק אברהם ב"ר ארי' לייביש ווייס
י"ג חשוון	מרת חנה ב"ר פסח
י"ד חשוון	הג"ר אליעזר מנדל ב"ר צבי "מדברצין" פרקש
י"ד חשוון	הרבנית ח' רוזא בהג"ר יואל טייטלבוים
י"ד חשוון	ר' יהושע ב"ר יצחק ווייצנבלום
י"ד חשוון	ר' יוסף ב"ר בן ציון שפר
י"ד חשוון	ר' משה אליעזר יוסף ב"ר ברוך טייטלבוים
י"ד חשוון	הק' הב' שלום אהרן ב"ר דוד הי"ד בעדני
ט"ו חשוון	הג"ר אברהם ישעיהו בהג"ר שמריהו יוסף קרליץ
ט"ו חשוון	ר' חיים שרגא ב"ר אברהם יוסף יונג
ט"ו חשוון	ר' שלמה זלמן ב"ר יעקב ישראל יהושע
ט"ו חשוון	מרת ח' לאה בהג"ר ראובן גרוס
ט"ו חשוון	מרת חנה פייגא ב"ר דוב שוורץ
ט"ז חשוון	הג"ר יצחק בהג"ר אברהם דוד אוסנברג
ט"ז חשוון	ר' אריה ב"ר שלמה זלמן
ט"ז חשוון	ר' בצלאל ב"ר יחזקאל אפרתי
ט"ז חשוון	ר' מאיר ב"ר יצחק משה רייך
ט"ז חשוון	ר' שמואל ב"ר יצחק
ט"ז חשוון	שלמה זלמן בן יעקב ישראל יהושע
ט"ז חשוון	מרת אסתר לאה ב"ר חיים מרדכי הלר
י"ז חשוון	ר' ידיד ידידיה ב"ר יצחק
י"ז חשוון	מרת מיליה ב"ר שמעון

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטועות!

ארכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

השְׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! "שַׁבַּת טֵישׁ" בְּרֶךְ ה' יֵצֵא לְאוֹר ב"ה

גיליון מס' 317
שנה 6

פרשת לך-לך, י"א במרחשון תשע"ט

שַׁבַּת טֵישׁ

מתוך סדרת ספרי "שַׁבַּת טֵישׁ"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

לְךָ-לְךָ מֵאַרְצָה וּמִמִּזְרַח הַיָּם (ב, א) - מִפְּרֵשׁ רַש"י: לְהַנְאִיף וּלְטוֹבְתָהּ, וְשֵׁם אֲעֻשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל. וְרַמְזוּ לְךָ, שֶׁהַתְּבוּת לְךָ-לְךָ מֵאַרְצָה וּמִמִּזְרַח הַיָּם בְּגִימְטְרִיָּה לְהַנְאִיף וּלְטוֹבְתָהּ, עִם מִסְפֵּר הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל. (מגדנות)

אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה (שם) - רַמְזוּ לוֹ הַקֶּבֶ"ה שֶׁיֵּלֵךְ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. שְׂכָן אֲרָאָה עִם מְלוֹי הָאוֹתִיּוֹת, אֶל"ה, רַש"י, אֶל"ה, פ"ה - בְּגִימְטְרִיָּה 832, כְּמִנְיַן אָרֶץ יִשְׂרָאֵל. (אור שמואל)

וְאֲגִדְלָה שְׂמֵךְ (ב, ב) - אֲבָרָם בְּגִימְטְרִיָּה רמ"ג, שְׁבַתְחֻלָּה הַמְּלִיכּוֹ הַקֶּבֶ"ה עַל רַמ"ג אֲיִבְרִים, וְאַחַר שֶׁהוֹסִיף לוֹ הָאוֹת ה' = 5, הַמְּלִיכּוֹ גַם עַל עֵינָיו, אֲזַיְנוּ וּמִילְתּוֹ, וְהִגִּיעַ לְמִנְיַן רַמ"ח כְּמִנְיַן כָּל הָאֲיִבְרִים. (גמ' גררים)

וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֵּל מִלְכֵי-שִׁנְעָר (יד, א) - מִי הוּא אֲמַרְפֵּל? מִפְּרֵשׁ רַש"י: הוּא נְמוּרֹד שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם פֶּל לְתוֹךְ כְּבֶשֶׂן הָאֵשׁ. וְרַמְזוּ לְךָ, כִּי שִׁנְעָר בְּגִימְטְרִיָּה נְמוּרֹד גְּבוּרַת הַצִּיד, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בְּבִרְאשִׁית: כְּנִמְרוֹד גְּבוּרַת צִיד. (מגדנות)

וּמִלְכֵי-צִדְקָה מִלְכֵי שְׁלֵם (יד, יח) - מִי הוּא מִלְכֵי צִדְקָה? מִפְּרֵשׁ רַש"י בְּשֵׁם מִדְרַשׁ אֲגָדָה: הוּא שֵׁם בְּרִינָח. וְרַמְזוּ לְךָ, כִּי מִלְכֵי שְׁלֵם בְּגִימְטְרִיָּה שֵׁם בְּנוֹ דִּנְחָה. (מגדנות)

הַבְּטִיחָה הַשְּׂמִימָה וּסְפֵר הַכּוֹכָבִים (טו, ה) - לְכָה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְכּוֹכָבִים? שֶׁהָרִי יֵשׁ כּוֹכָבִים שְׂמֵאִירִים בְּעוֹלָמָנוּ, אוֹלָם הֵם עֲצָמָם כְּבָר לְפָעִמִּים אֵינָם קָיָמִים, כִּי אוֹרָם מְגִיעַ לְעוֹלָם אַחַר שְׁנַיִם רְבוּת, וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִשְׁפִּיעַ בְּכָל מַעֲשֵׂה טוֹב עַל הַזּוֹלָת לְאֶרֶץ יִמִּים. (ספרים)

וַיְהִי שְׂמֵךְ אֲבָרָהָם (ז, ה) - הַקֶּבֶ"ה הוֹסִיף לְאַבְרָהָם אֶת הָאוֹת ה"א, וְכֵן לְשֶׁרָה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת ה"א, וַיַּחֲדוּ הֵן הָאוֹת י"ד, כְּדִי לְרַמֵּז עַל עֲשָׂרַת הַנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁנִּתְּנָסוּ אֲבָרָהָם וְשֶׁרָה. (מגדנות)

כִּי אֲבִי-הֵמוּן גּוֹיִם (שם) - סוֹפֵי תְּבוּת בְּגִימְטְרִיָּה לְךָ בְּנוֹ, הַתְּבַשֵּׁר אֲבָרָהָם בְּלִדַת בְּנוֹ יִצְחָק. (מגדנות)

סְפוּרִים בַּפְּרָשָׁה

וְאֵת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשִׂי בְּחָרָן (ב, ה)

כְּשֶׁפָּגַשׁ רַבִּי יִצְחָק בְּלֵךְ בַּפֵּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶת רַבִּי יוֹסֵף יוֹזֵל הוֹרְבִיץ, שֶׁהִתְפָּרַס כְּסָבָא מְנוּבֵה־רְדוּק, שָׂאָלוּ רַבִּי יִצְחָק לְמַטְרַת נְסִיעָתוֹ. הַשִּׁיב רַבִּי יוֹזֵל כִּי נוֹסֵעַ הוּא לְלִיפְצִיג לְרַגֵּל מִסְכְּרוֹ. תָּמָה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר: "וְמָה בְּדַבַּר חוֹבֵת הָאָדָם בְּעוֹלָמוֹ, לְמוֹד הַתּוֹרָה?" הִצְטַדֵּק רַבִּי יוֹזֵל וְסָפַר שֶׁמִּטְפֵּל הוּא בְּאִשָּׁה וְשִׁשָּׁה יְלָדִים, וְלֹא פָּרְנִסָה בִּיצַד חַיִּים? הִרְהַר רַבִּי יִצְחָק מֵעַט וְאָמַר: "אֵתָּה שׂוֹאֵל בִּיצַד חַיִּים, וְאֲנִי שׂוֹאֵל בִּיצַד מֵתִים? עִם מָה עוֹלָה הָאָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ?" נִכְנַסוּ הַדְּבָרִים לְלִבּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹזֵל וְחָלְחְלוּ בּוֹ עֲמֻקּוֹת. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְאֵילָף נִצְתָה בּוֹ שְׁלֵהֶבֶת הַתּוֹרָה וְהַמוֹסָר שֶׁלֹּא מִשָּׂה מִמֶּנּוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו, עַד שֶׁהָיָה לְאֶחָד מִגְּדוּלֵי הַתּוֹרָה וְהִירָאָה בְּדוֹרוֹת הָאֲחֵרֹנִים.

וַיְהִי רַעֲב בְּאָרֶץ (ב, י)

שָׁנָה אַחַת הָיְתָה שְׁנַת בְּצָרָת, וּמִפְּאֵת הַמַּחְסוֹר הִתְיַקְרָה הַתְּבוּאָה וְנִמְכְּרָה בְּמַחִיר גְּבוּהָ מְאֹד. הָעֲנִיִּים סָבְלוּ קִשּׁוֹת, אוֹלָם בְּעָלֵי הַתְּבוּאָה הִתְעַשְּׂרוּ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה עֶשֶׂר רַב מִמְכִּירַת תְּבוּאָתָם בְּשַׁעַר גְּבוּהָ. הָיוּ כְּמֵה סוֹחְרִים, מִבְּאֵי בֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹד מְטוֹלָנָא, שְׁבַתְחֻלַת הַשָּׁנָה שֶׁלְאַחַר מִכָּן נִמְנְעוּ מִלְּמַכֵּר אֶת תְּבוּאָתָם, בְּהִשָּׁבֵם שֶׁגַם הַשָּׁנָה יַעֲלוּ הַמַּחִירִים וְשׁוּב יַעֲלֶה בְיָדָם לְהַרְוִיחַ הוֹן רַב. אוֹלָם תּוֹחַלְתָּם נִכְזְבָה. מַחִיר הַתְּבוּאָה הוֹזַל כְּתוֹצָאָה מִהַצֵּעַ גְּדוֹל שֶׁל תְּבוּאָה, וְהֵם עִמְדוּ לְהַפְסִיד אֶת כָּל רְכוּשָׁם. נִכְנַסוּ הַסּוֹחְרִים אֶל רַבָּם וּבִקְשׁוּ בְּרַכָּה לְהַצִּיל מִמוֹנָם. חִזְקָם הִצְדִּיק וְאָמַר: "מִי שִׁזָּן וּפְרַגַּם אֶת הָעֲנִיִּים בְּשַׁנַּת הָרָעֵב, הוּא יוֹזֵן וּפְרַגַּם אֶת הָעֲשִׁירִים בְּשַׁנַּת הַשְּׂבַע..."

אִם-מָחוּט וְעוֹד שְׂרוּף-נֶעַל (יד, כג)

רַבִּי מֵאִיר מִפְּרֵמִישְׁלוֹן, הָיָה מַחְלֵק אֶת כָּל מַעוֹתָיו לְעֲנִיִּים וּלְעִצְמוֹ הַסְתַּפַּק בְּקַב חֲרוֹבִיו. בְּכָל לַיְלָה, טָרַם עָלָה עַל מִשְׁכְּבוֹ, הָיָה בּוֹדֵק בְּבֵית אִם נוֹתְרוֹ אֲצִלּוֹ מַעוֹת וְהָיָה מַחְלֵקֵם לְעֲנִיִּים, וְאִם לֹא נִרְדַּם יָדַע שֶׁעָדוּן נוֹתְרוֹ כְּמֵה מְטַבְּעוֹת בְּבֵית וַיֵּשׁ לְהוֹצִיאֵם לְצִדְקָה. פֵּעַם הִגִּיעָה אֵלָיו אִשָּׁה מִמְדִּינָה רְחוֹקָה וּבִקְשָׁה לְהַתְּבַרֵךְ בְּיָלָדִים. בְּרַכָּה הִצְדִּיק וּבְרַכְתּוֹ הִתְקַיְמָה בְּאוֹתָהּ שָׁנָה. לְאַחַר שֶׁנּוֹשְׁעָה, שָׁגְרָה הַיּוֹלָדָת הַמְּאֻשְׁרַת מִכְּתַב תּוֹדָה מְרַגֵּשׁ לְרַבִּי מֵאִיר, שֶׁבְּזָכוֹת תְּפִלָּתוֹ עָשָׂה לָהּ הַקֶּבֶ"ה נֶס, וְצִרְפָּה לְמַכְתְּבָה סְכוּם נִגְבָּד שֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת דִּינָרִים. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַמַּכְתָּב עִם הַכֶּסֶף, קָרָא הִצְדִּיק לְבָנָיו וְאָמַר לָהֶם: "רְאוּ אֵיזָה מַכְתָּב שָׂגוּ קִבְלָתִי הַיּוֹם. רִאשִׁית יֵשׁ כָּאֵן תְּאָרִים מְגֻמָּיִם עָלַי בְּצִדְקָה קְדוֹשׁ וְנִשְׁגָּב, וְעוֹד וְכִי פּוֹקֵד עַקְרוֹת אֲנִי? וְדָאֵי לֹא הַתְּבוּנָה אֵלַי וְלִכְּוֹן מַחֲזִיר אֲנִי אֶת הַמַּכְתָּב לְשׁוֹלַח". בְּנָיו שֶׁל רַבִּי מֵאִיר, שִׁדְּעוּ אֶת הַמַּחְסוֹר וְהָעֲנִיּוֹת בְּבֵית טַעֲנֵנוּ, שָׂאֵם הַקֶּבֶ"ה הַזְמִין לְאַבְיָהָם מַעוֹת, אִסּוּר לְאִבְדֵן בְּיָדִים. אוֹלָם אֲבִיָּהָם נוֹתַר בְּשָׁלוֹ, עַד שֶׁהוֹשִׁיבוּ בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלִשָּׁה וְהִלְכוּ פְּסָקוֹ, כִּי וְדָאֵי הַתְּבוּנָה הָאִישׁ לְרַבִּי מֵאִיר וְהַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ בְּמַתְנָה גְּמוּרָה. שָׁמַע הִצְדִּיק אֶת פֶּסֶק הַדִּין וְאָמַר: "עָדוּן חָפֵץ אֲנִי לְהַמְלִיךְ בְּאִשְׁתִּי אִם לִיהֲנוֹת מִהַמַּעוֹת". קָרָאוּ לְרַבֵּנִית וְהִיא אָמְרָה לְכַעֲלָה בְּתַמְהִיָּה: "הָרִי נוֹהֵג אֵתָּה תְּמִיד שֶׁלֹּא לְאֵבֵל מִשְׁאֵלָה שֶׁהוֹרָה בָּהּ חֶכֶם, וְכִשְׁשָׁמַע זֹאת רַבִּי מֵאִיר עָמַד בְּצִדְקוֹתוֹ וְשָׁלַח אֶת הַמַּעוֹת חֲזָרָה אֶל הַשּׁוֹלַח."

אלהי'רא אברהם אנכי מגן לך

ברומניה שבין שתי מלחמות העולם, פעלה רשת פתי חרשת ליצור משקאות חריפים. באותם ימים, גבה השלטון מס מיחד לאוצר המדינה, בהתאם לכמות המשקאות שבית החרשת יצר. המס היה גבוה וקשה מנשא, ורבים מהיצרנים היו מדווחים על כמות קטנה מהאמת, כדי להקל בגבה המס. אולם פקדי המכס התקינו שעונים מיוחדים על כל הדודים, בהם נרשמה הכמות המדויקת. אחד מבעלי החרשת, היה יהודי ממלח בשם יוסף, שעשה מעשה לא ראוי. הוא הצליח להפעיל מנגנון סודי שהזיז את מחוגי השעונים אחורה וכך עלה בידו להקטין באופן נכר את כמות המשקה שדווח בשעונים והזרים רווחים עצומים למנהלי החרשת. תחלה היה זה סוד כמס, אולם מטבעם של דברים החל העניין להיות מנת חלקם של פועלי פתי החרשת, אך הם העדיפו להעלים עין ואף נטלו חלק פענין.

לא לעולם חסן. בשנת תרפ"ט, הוקם במדינה מפעל מתחרה ליצור משקאות חריפים. את המפעל החדש פתח אחד מפועלי החרשת, שהחליט להתפטר מתפקידו ולהקים בעצמו בית חרשת זהה. מיד לאחר הקמת המפעל החדש, הניחו פקדי המכס שעונים על הדודים החדשים, אולם המנהל הזיז אף הוא את מחוגי השעון אחורה, באותה דרך שהיהודי יוסף היה עושה במפעלו, אלא שהוא עשה את מלאכתו בחפזה ובאידיוקי, ועד מהרה נתפס והאשם באשמה חמורה כמעלים מס. כדי למלט את עצמו מענש, הלשין הלה על יוסף וחבר עוזריו, שנוהגים בן כפר שנים ארוכות ומרמים את השלטונות בקנה מדה גדול בהרבה. ההאשמה היתה כבדה ובדרך נס נודע הדבר בעוד מועד, וספק היה בידי יוסף ועוזריו להמלט.

ששים וארבעה פועלים יהודים נמלטו מתחומי רומניה, והכריחו את הגבול להגנריה ואוסטריה. היחיד שלא עשה כן, היה יוסף עצמו, שהתחבא ברומניה ונדד בדרכים פניו נודד. כשגלו השלטונות פי הנאשמים ברחו אל מחוץ למדינה, דרשו את הסגרתם ולאחר תקופה קצרה נאסרו בלם תחת מנעול וברית. היחיד שלא נתפס עדיין, היה מידענו יוסף, שעקר האשמה היתה תלויה בו. מפיון שנפוצה השמועה, כי בכנתו של יוסף להמלט לארץ ישראל, החליטו בלם להפיל עליו את הכל, שכן משם לא יעלה בידי ממשלת רומניה להחזירו, וכל הנאשמים שחררו. בהעדר תבנת מגורים של יוסף, שגרה המשטרה לכתבת אמו את ההזמנה להתייצב למשפט בעיר קלוז'נבורג, צלום תמונתו הופץ אצל כל השוטרים ועל ראשו הכרו פרס עצום של עשרים וחמשה אלף לירות.

בנדודיו, הגיע יוסף לעיר גרוסורדון ושם התפלל שחרית אצל ה"אהבת ישראל" רבי ישראל מויז'ניץ. בסיום התפלה, פגשו החסיד ר' שואל ליב רוזנברג שהפירו היטב והציע לו להתייעץ עם הרבי ולבקש את ברכתו, אך יוסף חשש שהרבי יצוה עליו להתייצב למשפט. בעודם משוחחים, הובילו ר' שואל ליב הפקח עד לחדרו של הרבי בלי שיוסף ירגיש בכך, וכשגיעו לשם דחפו אל החדר פשהוא קורא: "אני מבקש שהרבי יאזין לדברי יהודי זה, כי נפשו מרה עליו". הרבי קבל את יוסף ובקשו לספר לפניו את כל תלאותיו. למעלה משעה נדרש ליוסף לספר את הצרה הגדולה שמעיקה עליו ולאחר ההרהור אמר לו הרבי: "עצתי היא, שמחר בבקר תתייצב בפני השלטונות והקב"ה יעזר לך". תחלה לא מצא הדבר חן בעיני יוסף והוא התמרמר והביע את פחדו שמא יכניסוהו לבית הסהר, אולם הרבי הסביר לו שעדיף לו להתייצב למשפט מאשר לנדד כל ימיו, עד שבסוף יתפס ואז גורלו יהיה מר שבעתים. עוד באותו לילה הגיע יוסף לעיר קלוז'נבורג, כדי להתייצב בבית המשפט. בטוח היה, שמיד עם ירידתו מהרפבת יתפסוהו השוטרים כדי לזכותו בפרס הגדול, אולם לתמהונו הסתובב ברחובות ואף אחד לא העיף לעברו מבט. מיד עם בקר, התייצב יוסף בבית המשפט כשבידו ההזמנה ששלחה לפניו למעלה משנה, וטען שעד עתה לא היה בידו כסף לנסיעה. הקצין ששמע את דבריו כעס ואמר: "עד שלא אראך מובל באזקיס, לא אקבל אותך". לאחר התערבות עורך דין, נאותו הקצין לעצור את יוסף, אך לבסוף שחררו למרבה הפלא ואמר: "מפיון שאני רואה שאתה איש נאמן ובעצמך באת להתייצב למשפט, אני משחרר אותך בתנאי שמדי יום תבוא להתייצב אצלי, עד שנגעמך למשפט", ובדברו העניק לו אשור וציאה. עם יציאתו, נעצר יוסף מיד בידי שוטרי חרש שדרש ממנו להתלוות אליו, אולם יוסף מהר להציג בפניו את כתב השחרור והלה התאכזב על הפרס הגדול שהפסיד.

עברו שלשה חדשים ויוסף עמד למשפט. בלם הזהירו אותו שעדיף לו להודות באשמה, אולם הוא טען בלי פחד שאינו יודע כלל במה מאשימים אותו. לטענתו, בכל התקופה בה האשם במעילה, שהה בקרים לשם הבראה ממחלת ראותיו, ואף הציג אשור מקורי של פרופסור מפרס שיעץ לו לנסע להרי טאטרה שבסלובקיה לרפוי. האשור היה אמתי, פי יוסף סבל מראות לקיות והתייעץ עם פרופסור זה, אלא שבסופו של דבר לא נסע לקרים והתרפא מתזונה נכונה ועבודה קלה. הפרופסור הזמין אחר כבוד אל בית המשפט והוא אשר את דברי יוסף, ומאידך העידו פועלים כי יוסף שהה באותה עת בבתי החרשת. יוסף נתקר שעות ארוכות, אך עמד על דעתו בגבורה. המשפט נערך כשבעים יום ונחקרו בו כמאה וחמשים עדים. למרות שבלם הכירו את יוסף ועבדת מעשיו היה סוד גלוי, לא הצביע עליו אף אחד מהעדים. בחלף המשפט הארץ, השמע גור הדין, כמעט כל הנדונים נקנסו בסכומים גבוהים. למעט איש אחד. נחשתם כבון, יוסף היהודי יצא נקי וזכאי לחלוטין, בזכות ברכתו של הרבי.

מאורות

הצדיק רבי נחום קפלן מהורדנא זצ"ל
ליום ההוללה ח' במרחשון תר"מ

מאנשי הסגולה שבלטו בדורות הקודמים, צדיק נשגב ובעל חסד נפלא, ענוהו ושל ברך, גאון מכלל ותומק תורה. ה"חפץ חיים" הסתופף בצלו בימי שחרותו, וכל ימיו העריצו והתדבק בו. אביו היה איש תמים וירא אלקים, אך מרב עניויות לא עלה בידו לשכר לבנו מלמד, עד שאחד מחשובי הקהל בעירתו הכניסו לבית מדרשו, כשכל מחסורו עליו. בזמן קצר התגלה הילד כעליו נפלא, והשלים מהר מה שהחסיר בשנותיו הראשונות. חל בגבור, וכאשר כבדוהו יותר מדי בישיבת וולוז'ין, עבר לקובנה ושם למד בפרישות שנים אחדות. לאחר שחזתו השתקע בעיר הורדנא עקב עלילה, הלה בעקבותיו ושם המשיך לשקד בתורה, אך לאחר שחלה, נאסר עליו המלמד בעיון מפני חלשתו. התמנה לשמש חברת ש"ס, משרה בה חזיק עד מותו וסרב להתהדר בכתר הרבנות. הרביץ תורה לרבים ובפרט לבני עניים שמהם תצא תורה וספר נפשו למענם. תפלתו היתה בגיל ורעהה, למודו בהתמדה נפלאה ומדוהו נאצלות, אולם ביותר התפרסם בזכות עסקנותו לדבר מצוה והסכמים האדירים שאסף וחלק לאלמנות ויתומים. לעצמו לא נטל אפלו פרוטה והמשיך במעשיו למען הזולת למרות חלשתו ויסורי גופו, ולמרות האסונות הגדולים שסבל כשמתו עליו עשרים ילדים, רחוקא לצלן. שמו נשא לתהלה כפי יהודי ליטא ונדלי דודו העריצוהו על מעשיו הפבירים, ואף הנכרים כבדוהו וספרו בשבח מעשיו הטובים.

יוסיף דעת

בפרשתנו מסופר על הגר שפחה שרי, נישואיה לאברהם ולדית בנם ישמעאל. כשברחה הגר מפני העינוי של שרי, התגלה אליה מלאך ה' ואמר לה שהיא תלך בן ותקרא שמו ישמעאל, כ"שע"ה אל-ענה. בפרקי דרבי אליעזר כותב עוד, שהשם ישמעאל הוא גם על שם שעתי הקב"ה לשמוע את אנקת בני ישראל, מפני הצרות שעתיים לעשות בהם בני ישמעאל באחרית הימים, כפי שאנו רואים בימינו וה' יגאלנו בקרוב. מובטחים אנו שהגאולה תחיל בניפילת בני ישמעאל, כפי שבעל הטורים מצא לך רמז נאה בפרס שבאמר על ישמעאל: על-פני כל-אחי נפל, בסוף פרשת חיי שרה, ומיד סמוך לו: ואלה תולדות יצחק בן-אברהם, בתחילת פרשת תולדות, "לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים, אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק". מלאך ה' התנבא עוד להגר ואמר לה על ישמעאל שהוא יהיה פרא אדם, ידו בכל ויד כל בו. ביאר הספורנו, כי 'פרא' הוא מצד אמו הגר המצרית, ו'אדם' מצד אביו אברהם אבינו ע"ה. שלא הוא, שהגרים המסתפחים לעם ישראל בכל הדורות, רובם הם מעשיו ולא ממשמאל, והחיד"א מביא בשם תלמידי האר"ל סיבה לכך, כי עשוי היה במעי רבקה ולכן הועיל לו שיצאו ממנו גרים, אולם ישמעאל נולד מהגר הנוכרית, ויש שמביאים טעם נוסף ע"פ הוזהר, כי עשוי נולד מיצחק שהיה מחול בנו של אברהם המחול, אולם ישמעאל נולד ממוטמת ערלה ואין בו קדושה ולכן לא מביאים גרים מבני ישמעאל. כידוע, נוהגים הישמעאלים לעלות אל העיר מכה, שם עומדת האבן השחורה (ה'כעבה' - קובייה), שבדמיונם נבנתה על ידי אברהם ובני ישמעאל, ולמעשה היא כנראה חלק של מטאוריט (כוכב נופל) ולו השתחוו הערבים בתקופה שהיו עובדי אלילים. וכתב הרשב"ץ, שהחגיגה שעושים בליליים לשם היא דוגמת העלייה לרגל להבדיל, וכדי להחיות באמונת מרקוליס שהיתה בריגמת אבנים, וכאמונת פגור שהם כורעים ראשם ומגביהים אחוריהם.

שואב המים הנסתר

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

וגם אתהגוי - והנכון בעיני, הוא כי כל האמות חביבו לענש על כל העניו והצער אשר ירעו לנו, והחקירה מעקרא אינה צודקת, כי האמות טעם אשר יענונו הוא לצד הבדלתנו מהם וקיום המצות אשר אנו מקימים, וצא ולמד אם היו ישראל עובדים לטלה והיו לעם אחד במצרים לא היו המצריים משתעבדים בהם והיו באחיהם המצרים, וכן בכל אמה ואמה אשר תשעבד ישראל ותרע הטעם הוא לצד היותנו נחלת שדי:

ביום ההוא פתתי - הנה יש לתמה אך טח מראות עיניהם של המקאנים להאמין בגדלתנו ומעלתנו העתידה לבא, כי מקרא מלא דבר הכתוב שקברת ה' ברית עם אברהם אבינו עליו השלום לתת לזרעו עשרה אמות, ועד עתה לא מצינו שנתן ה' לישראל אלא שבע אמות ונשארו שלש אמות, ואיך יאמרו העצמות היבשות אברהם תקנת נחלתנו ושבועת ה' מגדלתם, וגם השבע שנתן ה' לא בלם באי לפרק התקבל ובעונותינו עבדים משלנו בננו, ועשה ה' ככה לרמו מדה כנגד מדה כשם שאנו עבדי ה' ואין נכניענו לו ויהפוך עבד מורד ברבו גם כן ויבאו עבדים שלנו וימרונו בננו. ועוד יש לאלוה מלין לקים בריתו:

והיה שמך אברהם - ונראה להיות שערך בניו של אברהם הם אשר תוליד לו שרה, דכתיב כי ביצחק וגו', ואברהם אבינו עליו השלום ידע זה ברית הקדש כי ישמעאל אינו אלא ברזי פסלתו של יצחק, ונראה במזל כי עקר זרעו לא יצא לעולם, כי מן הסתם לא יגיד המזל אלא על איש עם בת זוגו, ולזה אמר אברהם אינו מוליד כי לדת ישמעאל אינו לדה, באומרו כי ביצחק יקרא לך זרע, ובה יתושב למה פתשבת ה' אליו הזכיר שרה, כי היא עקר לדת אברהם:

מגדולי תלמידיו של ה"ש שלום" מבלו, היה רבי שלום מקמינקא, שהסתלק ב' במרחשון. הוא נודע בצעירותו כעלוי ורבי עזריאל הורביץ מלבלין, המפרסם בכינויו 'ראש הפרזל', התפעל ממנו עוד בנעורו. רבו ה'שר שלום' אמר עליו פעם, שיש לו את נשמת הגר"א מוילנא.

יום אחד, פנה ה'שר שלום' לתלמידו ואמר לו, כי בימיהם יש נשמה אחת קדושה שיצרה לעולם וכמותה לא היתה נשמה כזו במשך שלש מאות שנה. הבין רבי שלום שהשעה היא שעת הכשר, והחל להפציר ברבו שיגלה לו מיהו הצדיק הנסתר הלוה, כדי שיזכה לראותו ואף לקבל ממנו דברי סתר. לאחר הפצרות מרבות, הצליח רבי שלום לגלות כי הצדיק מתגורר בעיר לבוב, אלא שלא עלתה בידו לגלות אף לא את שמו ואת מקום מגוריו. "סע ללבוב", אמר הרבי, "ואם תזכה מן השמים, תוכל לראותו בעיניך".

כשהגיע רבי שלום ללבוב, החל לחזר ברחבי הנסיכות והמדרשות בתורו אחר כל אדם בעל צורה, אולם כל מאמציו היו לשוא. גאונים וצדיקים רבים נקרו בדרך, אך ביניהם לא היה אותו צדיק פלאי בעל הנשמה הגבוהה והנדידה. באחד הימים ראה רבי שלום, כי מוכר ספרים מציע את מרבלתו בפני הלומד והמתפללים. בין הספרים, גלה ספר קבלה נדיר שזה מכבר חפץ לעון בו, אלא שהמוכר דרש בעבור הספר סכום גדול של תריסר ריניש. נאלץ רבי שלום להשיב את פניו ריקם, כי לא היה בידו באותה שעה סכום כה גדול. לאחר ימים מספר, נסה שוב לרכוש את הספר, אך לא מצאיו בין ערמת הספרים. לפליאתו ספר הרובל, כי שואב מים פשוט הוא זה שרכש את הספר וקר המציאות במחירו המלא. כששמע זאת רבי שלום, החל לחשד כי שואב המים אינו אלא אותו צדיק נסתר שבה חפץ לראותו. החל אפוא להתחקות אחר שואבי המים ועמד סמוך לבאר המים שמחוץ לעיר, שם נהגו השואבים להתכנס. עקב רבי שלום וגלה ביניהם אחד שהיה נראה כאדם פשוט, אולם נבר היה פי הוא מתרחק מהאחרים ומבדל מהם בהליכותיו. נסה רבי שלום לעקב אחריו, אלא שהלה הרגיש בקו ונעלם מן המקום בהרף עין.

החל רבי שלום לחקר אודותיו ונודע לו, כי שואב מים זה מתגורר בירכת העיר, שם שוכר חדר קטן בתוך ביתו של חייט פשוט. שם רבי שלום את פעמיו לביתו של החייט ועשה עצמו כמתענין בהזמנת בגד חדש. כשהחייט היה עסוק בהצגת בדים שונים, נכנס בלאט אל החדר הקטן שבבית וגלה בו ספרי קבלה נדירים וחשובים, וביניהם אותו ספר קבלה שהשואב רכש בתריסר ריניש. מיד כשהבחין החייט בכניסתו של רבי שלום אל החדר הקטן, בקשו לצאת ואמר לו: "פעם אחת נכנס לכאן אדם ללא רשות והחל לעון בספרים. כשהגיע הדיר באותו יום וחש שמישהו בקר בתורו, רגז עלי מאד וקפשי הצלחתי להפיס את דעתו, בהבטחה שהדבר לא ישנה עוד".

באישון ליל, יצא רבי שלום מאכסניתו לכוון בית החייט. מרחוק נצנצה שלהבת קטנה ולאורה עין השואב בספרי הקבלה, אלא שפאשר התקרב רבי שלום אל החלון, כבה הלה מיד את הנר והשכה השתררה. המתין רבי שלום זמן מה עד שהנר נדלק שוב, אלא שמיד כשנסה להציץ שוב, נכבה הנר בשנית והוא נאלץ לעזוב את המקום. בלבו של רבי שלום גמלה ההחלטה להגיע שוב עם בקר, אולם לאזכרתו ספר לו החייט בהגיעו, כי מיד עם עלות השחר קם הדיר שבביתו, ארו את כל חפציו וספריו ויצא מביתו לבלי שוב. הצטער רבי שלום שלא זכה לשוחח עם הצדיק הנסתר, אולם התנחם בקד שלפחות זכה לראותו.

עברו שנים רבות, ואל העיר צפת הגיע חסיד מבלג בשם רבי גבריאל טשאק, הוא היה מחסידיו רבי נפתלי מרופשיץ, ולאחר הסתלקות רבו נסע לרבי אורי מסטרליסק שברכו לזכות לקבל את פני המשיח, ולכן נסע לארץ ישראל כדי להקביל פניו בתחומי ארץ הקודש. לעת זקנה נשרו שניו, ובדרך גם החלו לצמח מחדש. נפגש רבי גבריאל מבלג וספר ל ידידיו על הברכה שזכה מרבו, אך לאחר מכן נכלא בעליה שקרית. מרב צערו החל להרהר, כי יתכן שעליו לותר על הברכה שברכו רבו ובלבד שיזכה לצאת ממאסרו כדי להמשיך לעבד את ה' בשמחה. תוך כדי הרהוריו שחרר מפלאו, והבין כי מעשה שטן היה בדרך כדי לגרם לו לותר על הברכה, אותה הפסיד פנאיה בגלל שגלה זאת לחבריו.

בשהותו של רבי גבריאל בצפת, ראה יום אחד אדם שהיה נראה כאיש פשוט אולם אור עלאי נה על פניו האציליות. התקרב אליו רבי גבריאל ונסה לתהות על קנקנו, אלא שהלה דחהו ואמר: "בצעירותי ברחתי מהעיר לבוב, כשראיתי שהרב מקמינקא עוקב אחרי. עתה זקנתי ואין בידי כח לברח מפאן, אבקש ממך להניח לי ולא להתחקות אחרי, כי קשתה עלי המנוסה".

היה זה הצדיק הנסתר שרבי שלום בקש להפיר ולא עלתה בידו, מאותם הצדיקים הנסתרים ששילחו הקב"ה בכל דור ויבוכותם מתקנים העולם.

דברי הימים

בט' במרחשון ה'פ"ח, נסתלק רבנו אשר ב"ר יחיאל, הרא"ש. אביו היה בין חסידיו אשכנז הראשונים והיה צאצא של הראב"ן, מגדולי הראשונים. הרא"ש למד מפי רבי מאיר מרונבורג, ולאחר שרבו נכלא בעלילה שפלה ונדרש בעבורו כופר עצום, אותו סירב רבי מאיר לאשר כדי שלא יאסרו רבנים נוספים כדי להשיג ממנו, נאלץ הרא"ש להגר לספרד. למרות היותו בן עדת אשכנז, התמנה הרא"ש לראש ישיבה בטולדו והוכר כגדול הדור. פסקיו משמשים ככחד היסודות של השולחן ערוך.

בי"א במרחשון ב"ר"ח, נסתלקה רחל אמו ע"ה בעת שהקשתה בלידת בנה הקטן בנימין בן יעקב אבינו. רחל נקברה על אן הדרך בבית לחם, בעוד כבדת ארץ לבוא אפרתה, וישנן עדויות של למעלה מ-1,700 שנה על מקום קברה המפורסם. המונים נוהרים אל קבר רחל בכל עת מצוא, כדי לשפוך שיח ותחינה לישועת הכלל והפרט, ובייחוד מגיעים המונים ביום פטירתה בי"א במרחשון.

בי"ב במרחשון תרע"ג, נפטר רבי יואל משה סלומון, מיקרי ירושלים ומהראשונים אשר יצאו את חומות ירושלים העתיקה וייסדו את שכונת 'נחלת שבעה' בירושלים החדשה. שכונה זו היתה השכונה השלישית מחוץ לחומות, ובאה בעקבות השכונה הראשונה 'משכנות שאננים' שנחנכה אף היא בחודש מרחשון תרכ"א. בניית השכונות החדשות, הוציאו את יהודי ירושלים מן המצר למרחב, לאחר שסבלו קשות בעיר העתיקה מחוסר מקום ומידם הקשה של הישמעאלים, והביאה להתרחבות ירושלים עיר הקודש עד ימינו אנו. מאוחר יותר, ייסד הרב סלומון גם את היישוב 'פתח תקווה' והיה גם מראשוני המדפיסים בירושלים.

מטעם

ויקרא בשם ה' (ח.ב.)
 תבת ויקרא מפסקת בטעם טפחא / טרחא, כדי להדגיש שאברהם קרא בשם ה'. לעומת זאת, ויקרא בשם ה' שפתוב אצל משה כשירד ה' בענין, פרוש שהקב"ה קרא בשם ה' ולכן שם מהברות המלים ויקרא בשם, ומכאן למדו חז"ל שנתעטף הקב"ה משליח צבור. וראיה לכך, ששם רפויה הבי"ת שבתחלת בשם, כפי הכלל שבג"ד כפ"ת רפה לאחר תבה שמסתימת באותיות יהו"א בטעם מחבר, וכאן דגושה. רבים טועים שם, וכן בתפלה ובסליחות, ומפסיקים לאחר תבת ויקרא, ומחברים בשם ה' יחד, כנגד פשוטו של מקרא.

לדע מלע כ"ג ר' יהודה ורעף (טו.י.)
 בעל "לחם אשר" מצא כאן רמז לקצור לכות בני ישראל, שלפי נבואת בין הנתינים היו צריכים להיות במצרים ארבע מאות שנה, ומפני שהאבות ידעו מהגזירה והצטער על כך, כלו ימי הגלות במצרים ועשו שנה. ולכן מטעמות התבות לדע מלע בטעמי קדמא ואולא, כי בגלל ידיעת אברהם הקדימו ואולו בני ישראל במצרים לפני זמנם.

בכל הפרשה אין טעם פזר, שאף שהתפרד אברהם מברכת ואעשה לגוי גדול ועם ישראל נמצא בכל העולם, אין הם מפזרים אלא מאחדים תמיד.

מדגש

המלאך שהתגלה להג, התנבא על ישמעאל: "והוא יהיה פרא אדם" (טו. יב). ביום משתמשים במנחם פרא אדם בלשון שלילה על אדם שמתנהג שלא כראוי, ואף מצאו רמז בכך שהתאר מקדים לשם העצם שלא כרגיל בלשון הקדש, מפני שאצל הפזר העקר אצלו השליכה עד שהפזר הפך לשמו העצמי והאדם לשם התאר, כמו שאומרים בהמה בצורת אדם, או לשם פשט המקרא הוא לחיוב. המלאך מתנבא להג שישמעאל יהיה בחרות והפשויות כנאמר "עיר פרא אדם ויולד", שיגור בדרך ולא יהיה נתון למרות ובעלים, וכן משמע מרש"י: "אזהב מדבריות", ויש גם מפרשים שהוא מלשון פרות, כי הכתיב לה המלאך שתראה מישמעאל גנים, וכן הכתיב ה' לאברהם: "ולישמעאל שמעתיך, הנה ברכתי אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד".

ממלה

במלחמת העולם הראשונה, נאלצו יהודי גליציה לנדוד מביהם מחשש הפצרות. בתוכם היה גם רבי יששכר דב מבול שתישב בעיר מנקטש יחד עם מאות מחסידיו ובתוצאה מהך התעוררה בעיר מחלמת קשה. כששאלוהו, מדוע התישב דוקא בעיר כה גדולה, השיב: "מצינו שאברהם אבינו אמר ללוט, 'הפרד נא מעלי', ומדוע לא הציע אברהם ללוט להשאר במקומו והוא יך למקום אחר? אלא שאברהם אבינו לא יכול לגור בכל מקום, שהרי יזוק הוא לבית מדרשו, לשוהמו למקומו, לתלמוד תורה ועוד, אבל הרשע יכול לגור בכל מקום..."

לאחר נשואיו של ה"צמח צדק" מליובאוויטש, התעניין וקנו בעל התניא היכן עתיד הוא להפקיד את דמי נדניו, בסך אלפים רבלי כסף. ספר החתן, כי בדעתו להפקיד את הכסף בידי עשיר מפלג, כדי שהלה יעסק בכספו במקור ויסיף לו רוחים הגונים, אולם הסב הצביע על קפת מעות ארץ ישראל שעמדה על שלחנו ואמר: "אם רוצה אתה עצה טובה, הכנס את מעותיך פאן". חשב הנכד כי הסב מתלוצץ עמו ולא יחס תשובות מרבה לדברים. לא עברו ימים מרבים והעשיר הפסיד את כל עסקיו ויצא נקי מפל רכושו, לרבות כספי נדניו של ה"צמח צדק". אמר לו בעל התניא: "בוא וראה, אלו היית נותן את הכסף לצדקה, היו לך גם כן בעולם הבא ופירותיה בעולם הזה. עקשו אין לך לא זה ולא זה".

רבי יצחק מוורקה ראה פעם את אחד מחסידיו, שהיה עשיר מפלג אך קמץ גדול, ביצד אוכל הוא לחם צר ומים לחץ. הוכיחו הרבי וצוה עליו לאכל ולשתות כראוי, בהתאם למדת עשרו. התפלאו החסידים והרבי הסביר: "לא לעשיר זה אני דואג אלא לעניים. אם יאכל אנוני פטומים, יעניק לעניים לפחות לחם גבש. אוכלם אם יאכל לחם יבש, יותיר לעניים אבנים בלבד..."

רבי מנחם קליש מאמשינוב נכנס פעם לעשיר אחד, והתחיל לבקש ממנו לרחם על קרובו העני ולעמוד לו בשעת דחקו. סרב העשיר ואמר: "מה לי ולו? והרי קרבת משפחתו חוקה ממני". וסלח לו מר" אמר לו הרבי, "האם מתפלל אתה תפלת שמונה עשרה מדי יום? התרעם העשיר ואמר: 'בודאי, מתפלל אני שלש פעמים ביום ומזכיר אני את זכותם של אברהם יצחק ויעקב'. שאלו הרבי: 'ומתי היו אבותינו?' השיב העשיר: 'לפני כמה אלפי שנה'. הוכיחו הרבי: 'נדמה לי שרקבה רחוקה היא של אבותינו לפני כמה אלפי שנים, ועדין נשען אתה על זכותם. ודאי צריך אתה לכלכל את קרובי הדחוק'. נכנסו הדברים אל לבו של העשיר וחלץ את קרובו מעניו."

רבי נחומק מהוורודנא, היה מגדולי בעלי הצדקה בדורו. כל ימיו היה מכתת רגליו לאסוף מעות לצדקה, על אף חלשתו וחלויו בערב ימיו. פעם אחת הלך באישון לילה לצרכי צדקה ובדרך נפל מרב חלשה. שכב וננח ביסוריו עד שעגלון יהודי שעבר בדרך, הרימו והצילו. רצה העגלון לקחתו לביתו, אך רבי נחומק ביקש לרדת ולהמשיך בדרך. התפלל העגלון ורבי נחומק הסביר: "אם יהיה לך עשקו איזו עסקה שמכניסה רוחים, היית נוסע בשעה כזו? השיב העגלון בחיוב, "והרי משפחה עם כמה נפשות תלויה בי". חיד רבי נחומק ואמר: "והרי הדברים קל וחסר. אם אתה שרק משפחה אחת תלויה בך, כך אני שמשפחות רבות תלויות בי, על אחת כמה וכמה..."

בלילה קר אחד, בא אורח לביתו של רבי נחומק מהוורודנא ובקש ללון אצלו. לא סרב רבי נחום לארחו למרות ביתו הקטן, והציע לו את מטתו שלו. הבקר האיר, והאורח נעלם יחד עם מעילו של רבי נחום. כשהגיע רבי נחום לבית המדרש לבוש בגד קרוע, הבינו בלם שמעילו נגנב וכמה מיושבי בית המדרש נזפרו, כי זמן קצר קדם לכן ראו הלך אחד לבוש במעילו של הרב.

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם החמישית להתחיל מבראשית

במסגרת סדרה חדשה

במסגרת סדרה חדשה, הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל. סדרה זו מכילה חמשה כרכים המפרטים את מצוות השבת. הסדרה כוללת גם ספר מלא וגדוש בספרים, עבודות, פרפראות ומנינים מחולק לפי פירושי השבוע והמועדים לעונג ורוחני. חוויתו ומלכד. ניתן לרכוש בחינות הספרים המובחנות.

אל רבי מנחם מנדל מירמינוב בא פעם עני בן טובים ובקש לפניו את מצבו הקשה ודלותו המהפירה. נכמרו עליו רחמיו של הרבי והוא נתן לו תנינה הגונה של ממש. אורו פניו של העני והוא יצא מביתו שמח וטוב לב, אוכלם מיד לאחר מכן קראו הרבי שוב ונתן לו מתנה נוספת. התפלאו החסידים והרבי הסביר: "כשאף העני ושפך לפני את צערו, נכנסו הדברים בלבו ומרב רחמים עליו נתתי לו תרומה הגונה. יצא אפוא, שאף הפסד נתיי בגלל רחמים ולא בגלל מצות הצדקה. לפיכך חזרתי ונתתי לו, כדי לקיים מצות צדקה בהקלחתה".

"ויצא אתו החוצה ויאמר הבטנא השמימה וספר הכוכבים", הגביה הקב"ה את אברהם מעל המזל לרמוז לו, שגם בניו יהיו למעלה מן המזל והנהגתם תהיה בהשגחה פרטית מחוץ לדרך הטבע (חידושי הר"ם)

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת לך לך תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

כתב רש"י, ואגדלה שמך – שלא יקראו עוד אברם כי אם אברהם. ואח"כ הביא רש"י עוד, ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב. כתב הגה"ק מהר"ש מאוסטרופולי לפרש, ששאלו המפרשים למה לא אומרים אלוקי ישראל? אלא שכתבו המקובלים שיש לכוין בברכה הראשונה בשמו"ע "אברהם יצחק יעקב" מניין האותיות זה י"ג, דהיינו שיש י"ג אותיות כמניין 'אחד', שהאבות הק' יחדו שמו של הקב"ה בעולם.

ואם היה כתוב 'אלוקי ישראל' היה מניינם י"ד, לכן כתיב יעקב, אמנם אם שמו של אברהם היה נשאר 'אברם' היה אפשר לומר 'אלוקי ישראל' כיון שירד אות ה'. וזה הפירוש: ואגדלה שמך – זהו שיקרא שמך אברהם" וממילא "ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב" שלכן לא אומרים אלוקי ישראל אלא אלוקי יעקב.

(הרב החיד"א בחומת אנוך בשם רבני אשכנז, בנין דוד)

ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יא)

בגמרא (בבא בתרא טז, א) "אברהם אפילו בדידיה (באשתו) לא איסתכל, דכתיב הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה". הקשה המהרש"א שם "ויש לדקדק היאך לא היה מסתכל אברהם בשרה מעולם כדקאמר הכא מדכתיב הנה נא עתה ידעתי וגו' והרי אמרו בפ"ב דקדושין אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה כו', ואברהם אבינו קיים מיילי דרבנן ואפי' ע"ת כדאמרינן ביובא, וי"ל דודאי ראה אותה בנעוריה קודם שנשאה מדרב יהודה שמא תתגנה כו', אלא דאחר שהיתה נשואה לו לא ראה אותה מתוך צניעותה והוא חשב כי לא עמדה ביפיה בזקנתה, כי היתה בעת הזאת לפי הכתובים יותר מס' שנה, ולפי שעי' מעשה הסתכל בה עתה כדאיתא בתנחומא וראה שעמדה ביפיה מהפלא שנעשה בה בת כ' כבת ז' ליופי כו' וע"כ אמר עתה לפני זמן זקנותך ידעתי כי יפת מראה את".

והעולם מתרצים, שכל החשש של שמא תתגנה שייך במי שעתידי להסתכל עליה, אבל אברהם שהרי לא הסתכל עליה לא היה חשש זה של שמא תתגנה.

בהקשר לזה מספר הרב אליהו דיסקין בדרך הלצה, היתה פעם עיירה שהראש הקהל החזיק עצמו שיותר חשוב הוא מהרב דמתא, כשהגיע שמחת תורה, התעקש הראש הקהל שלא יתנו "חתן תורה" לרב, אלא שימכרו, והוא עצמו קנה את העליה בשבילו. לאחמ"כ ערך "קידוש" גדול לכבוד שקיבל "חתן תורה".

הרב, שהחליט שצריך לשים את ראש הקהל במקום, נשא דברים בקידוש ואמר כך: לכאורה הרי הגמרא אומרת שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, ואם כן נשאלת השאלה איך יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה" הרי אף פעם לא ראה את התורה? איהו מותיב לה ואיהו מפרק לה: במקום שאינו עתיד להסתכל עליה אין את החשש, (כאמור בה"ל) ולכן שפיר יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה".

ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה. (יב, י)

הקשני א' התם פירש"י [שמות י"ד י'] ופרעה הקריב התאמץ עצמו להקריב, הכא אמאי כתיב הקריב ולא קרב. ואמתי ליישב לפמ"ש הרמב"ם ז"ל שאברהם חטא במה שיצא מארץ הקדושה ושלכן נענשו בגלות מצרים ע"י הרעב וכ' עוד שגם בזה חטא באומרו אמרי נא אחותי את ולא בטח בה' שיעשה לו נס, והנה לא זכר שום עונש על חטא הזה האחרון, ואומר אני שלא חטא בזה אחר שכבר ידע שחטא לא סמך עצמו על זכותו שיעשה לו נס על זה הדרך שהוא נגד רצונו ית"ש. וזה שאמר הפסוק ויהי כאשר הקריב והתאמץ ללכת מצרים שלא כדת ע"כ אמר הנה נא יש לדאוג וכי כפירש"י וק"ל:

(חתם סופר)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג)

הנה לכאורה הוא כפל לשון "למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך". ונראה הכוונה הנה אח"כ אמר ואברם כבד מאוד בכסף וזוהב וילך למסעיו. ופירש רש"י שהלך לפרוע הקפותיו הנה ע"ד הלצה יש לומר, לכך אמר ואברם כבד מאוד בכסף וזוהב, דהנה מדרך הטבע אף אם יהיה לאדם אלפי דינרי זהב לא יהיה לו למשא, והיינו מצד שהדבר חביב עליו כ"כ עד שהכל לא יהיה עליו למשא. אמנם זהו דוקא כשהממון הוא שלו, אבל אם המעות שיש לו אצלו הוא משל אחרים בפקדון, שוב נתפרק זה למשא עליו כיון שאינו שלו. א"כ, ה"נ אצל אברהם אם היה לו הממון נשאר בידו משלו לא היה הממון למשא עליו כלל, אך כיון שידע שלא יהיה לו הממון רק יצטרך לפרוע מזה הקפותיו, א"כ הוי ממון של אחרים, לכן היה עליו למשא. וזשה"כ ואברם כבד מאוד מאוד בכסף וזוהב ולכן היה עליו למשא משום דוילך למסעיו שהלך לפרוע הקפותיו ולכן היה כבד בכסף וזוהב. זה י"ל דרך הלצה.

אבל אליבא דאמת, זה אינו, דוודאי היה חביב על אברהם מה שהלך לפרוע הקפותיו דפריעת בעל חוב מצוה, אך י"ל בכל דבר מצוה השטן עומד כנגדו לבטלו ולעכב הענין, אבל בדבר שאין בו מצוה כלל בזה אין השטן מתנגד עליו לבטלו וכמו שמצינו במדרש גבי העקידה שעשה השטן א"ע כנהר ונחל וכמה מניעות כדי לבטלו ממצוותו, כן ה"נ עשה השטן את הכסף למשא על אברהם כדי לבטלו מן המצוה של פריעת חוב.

(אמרי שפר להגה"ק ר"ש קלוגר)

כתב ב"דרישה" על חו"מ סימן רמט:

שונא מתנות יחיה. וכן מצינו באברהם שאמר (בראשית יד כב כג) הרימותי ידי וגו' אם מחוט ועד שרוך וגו' והא דלא מייתי הגמרא והפוסקים ראייה מזה משום דאפשר למימר איהו דאחמיר לנפשיה ממדת חסידות יתירה דהוה ביה. גם יש לומר משום דהוה מלך סדום רשע לא רצה לזכות אותו בקבלתו ממנה ממנו על דרך וחסד לאומים חטאת (משלי יד לד) והוה שאמר (שם) ולא (יאמר) [תאמר] אני העשרתי. והא שקיבל מפרעה ואבימלך היה נימוקו עמו דלשם מצוה קעביד כדכתיב בכל אחד תשובתו בצדו דאצל פרעה כתיב (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שקשה איך מסר שרה לזנות בשביל הנאתו ועוד שהקדים הטפל דהיינו למען ייטב לי בעבורך ואיחר העיקר דהיינו וחיתה נפשי בגללך. אלא הענין היה שאמר אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה ואני לא אתנך לשום אחד מהם ולא יהיה שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחרים וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שייסברו שהיא באמת אחותו ושיתננה להם ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי והשתא אתי שפיר דקאמר דעל ידי שייטבו לי כל אחד בעבורך וחיתה נפשי בגללך וגם באבימלך הוצרך לקבל כדי שלא יאמרו לאחר שהתעולל בה כרצונו דחה אותה לחוץ כדרך שעושים לזו' וכדפירש רש"י (ד"ה לכל) על מה שאמר הנה הוא לך כסות עינים (בראשית כ טז).

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו (יב, כ)

בגמרא (סוטה מו, ב) "ואמר ר' יהושע בן לוי בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

למה לזה לארבע מאות שנה עבור ארבע פסיעות? מבאר באופן נפלא בספר אור תורה להגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עפי' הגמרא בסנהדרין (ק, א) "תניא רבי מאיר אומר במדה שאדם מודד מודד לו", ופירש רש"י "אם מדד ונתן לצדקה לפני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו", דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה, ואם כן, מגיע לפרעה שכר כארבע פסיעות של הקב"ה כביכול. ובגמ' עירובין (מב) כתוב שפסיעה של אדם היא אמה, א"כ מגיע לו שכר ארבע אמות של הקב"ה כביכול.

והנה כתיב בישיעי "שמים בזרת תיקן", ויש מפרשים שהכוונה על עובי הרקיע שהוא כ'זרת'. ובירושלמי ברכות (פ"א ה"א) איתא שמהלך הרקיע הוא חמישים שנה. יוצא שזרת – דהיינו חצי אמה – של הקב"ה הוא מהלך חמישים שנה, א"כ 'אמה' הוא מאה שנה, לכן קיבל ארבע מאות שנה כנגד ארבע פסיעות.

(אור תורה)

וילך למסעיו וכו' עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. (יג, ג)

פירש"י שלא שינה מאכסניה שלו. נ"ל דקרא רצה לאשמעינן שבחא דאברהם, דדרך האדם כשישיג עושר משנה דירתו ודר בעליות מרווחות, וגם בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה ממנו, אבל אברהם לא ביקש גדולות ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינן שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלזכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

(כתב סופר)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח)

כאשר התודוע פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו. וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "הוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

הכומר מפראא הסית את המלך נגד היהודים. השיג הסכמתו שיערך ויכוח פומבי על הגשר הנטוי על הנהר. אם הכומר ינצח, יזרקו את היהודים למים השוצפים, ואם היהודי ינצח, יזרקו את הכומר. הודיעו לרב, וגזר תענית. בא עגלון ואמר: "אני מוכן להתייצב לויכוח". תמה הרב, והעגלון הסביר: "יודע אני שהכומר מלומד, ואני מביא בחשבון שיתכן וינצח. אושך לנהר, אך לא יהיה זה הפסד גדול. עגלונים יש למכביר, ואת חיי הרב אסור לסכן".

ביום המיועד התכנסו כולם, ולתמונה התייצב לויכוח עגלון נבער! בזלזול בוטה אמר הכומר: "שאל אתה ראשון!" אמר: "יאמר נא הכומר, מה פרוש הביטוי: לא ידעתי פרושו?" תרגם הכומר לשפה המדוברת: "איני יודע מה הפרוש". אך שמע הזקיף את ההודאה המפורשת מפי הכומר, נשאו והטילו למימי הנהר השוצפים, כן יאבדו כל אויבינו! היהודים נשאו את העגלון המנצח על כפיים, והרב התעניין: איך עלה בדעתו לשאול שאלה מחוכמת זו?

ענה העגלון: "פשוט מאד! יהודי פשוט אני, ולומד חומש עם עברי-טייטש, תרגום לאידיש. הגעתי לדברי רש"י, "לא ידעתי פרושו" (ויקרא יג, ד), ולא הבנתי. עיינתי בתרגום, וראיתי שהמתרגם מודה: איני יודע מה הפרוש. חשבתי לעצמי: אם המתרגם החכם לא ידע, הכומר הגוי ידע?!"

צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא מסובב המאורעות והוא נותן התורה. כמו שמבינים אנו שהתורה עמוקה, וכשאנינו מבינים תולים אנו בקוצר השגתנו, ואך יומרה תהיה מצידנו לנסות להבין הכל, כך גם במאורעות החיים - היה בבני ברק יהודי מבולבל, תלמיד חכם מסכן ששכלו משובש. יום אחד עיין בתוספות ולא הבינו. החליט לקרוע את התוספות מדף הגמרא!

הזדעזעו: מה אתה עושה! אמר: "התוספות טועים, יש להוציאם!" מבינים אתם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כותב בשברון לב: "לא זכיתי להבין, וה' יאיר עיני". והוא, המסכן המשובש, קורע את התוספות! טענו: "אבל יש עוד תוספות מהצד השני!" אמר המסכן: "אוי לרשע ואוי לשכנו..."

צוחקים?! כולם מבינים שזה שבוש שכל כשזה נוגע לתורה הקדושה, לתוספות הקדושים. וכשזה נוגע למאורעות, למעשה אלוהיים!...

(והגדת)

"דן אנכי"

גזרת ברית בין הבתרים נאמר לאברהם אבינו עליו השלום: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחריו כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג-יד). וחקרו רבותינו (הרמב"ם, הלכות תשובה פ"ו ה"ה והראב"ד שם, רמב"ן ורובנו בחיי כאן, ועוד) מאחר שנגזר שבני ישראל ישתעבדו ויעונו, מדוע נענשו המצרים על שקיימו בישראל גזרתו של מקום.

ותרן רבנו בחיי זצ"ל, וזו לשונו: "ותדע, כי אם נגזר על ראובן שיהרג, ונכתב ונחתם עליו בראש השנה כן, לא ינקה ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסק מלא הוא: 'הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב' (ישעיה י, ז-ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): 'אפקד על פרי גדל לבב'. משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב את מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: 'הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש' (ירמיהו לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: 'לכן כה אמר ה', הנניפקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור' (ירמיהו נ, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.

מקצועות שונים היו ליהודי העירה. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש שחרית וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אזרח נכבד?

הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר. בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו ימי טוב", הרב אמר שהוא יום של מזל" - "אכן", אישר הרב. והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!" נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."

החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכיון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות דברי הרי"ף (ב"עין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין המאורעות!

פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפנים משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה לבלי פסח וה"ל שכר שבת וכח"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר) ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם (זו, ה) בספר בנין דוד הביא בשם מוהר"ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברהם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהדריה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו", שמהמילה 'את' דרשינן "טפל", וא"כ מדויק כיטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברהם" דהיינו שאפי' טפפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

(בנין דוד)

מאוצרות המגידים

"לא רהר אחר מדותיו"

"בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום" (אבות פ"ה מ"ג). וה'תוספות יום טוב' הביא פרוש רש"י: "ועמד בכולם", שלא רהר אחר מדותיו. כלומר, אין זו רבותא ששמע בקול ה' והלך מארצו, או לעקדה. שהרי ידע שהכל מה', ברצונו נותן וברצונו לוקח. ובכלל, איך יכול נברא להפר צווי בוראו. אבל הרהור הלב, הוא הרבותא. שהרי באיוב [וגדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם] (בבא בתרא טו ע"ב) נאמר: "בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו" (איוב ב, ז), בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא (בבא בתרא טז ע"א), ואברהם אבינו לא רהר כלל אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא (רש"י שמו"ו ט). "עמד בכולם" כצור חלמיש!

ומה הם עשרת הנסיונות -

הרמב"ם (אבות פ"ה מ"ג) מונה צווי זה, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), כנסיון הראשון שנתנסה אברהם. ויש להבין, מדוע לא מנו את השלכתו לכבשן האש על אמונתו כנסיון. והתשובה פשוטה. אין נסיון, אלא במקום קושי והתלבטות, במקום התחבטות והתמודדות. ואיזה קושי היה בעמידה בנסיון האמונה. וכי יכפור חלילה באלוקי העולם, וכי לא ימסור עצמו להריגה על קידוש השם! אבל נסיון "לך לך" היה קשה, לא מובין: הלא עשה נפשות בחורן, לימד גיירי, ולפתע נצטוו לנטוש הכל, ולהתחיל מחדש. יכול היה להרהר ולערער, ולטון שכבוד שמים מצריך שימשיך כאן מפעלו ולא ינטוש תלמידיו ומוקיריו. ולא הרה ולא ערער. זה נסיון, אותו מציינים!

וידועים דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שעל כן אמרו: "בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". כינוהו כאן בשם "אבינו", כי השריש בנו יכולת לעמוד בניסיונותינו שלנו. ובראש ובראשונה, שלא להרהר ולא לערער. לדעת שאנינו משיגים ואנינו מבינים, וסומכים אנו על אבינו שבשמים המדריך צעדינו. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך" (תהלים עג, כב). "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה ע"ב).

לפיכך חייבנו להודות על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ופירש הרמב"ם (פירוש המשניות ברכות פ"ט מ"ה) לפי שיש דברים הנראים טובים ואחריתם רעה, ויש רעות שמתבררות כטובה -

כפי שספרו בגמרא (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך והגיע למקום ישוב. בקש שיארחוהו ללינת לילה, וסרבו. אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

הלך ולן במדבר, והיו עמו תרנגול חמור ונר. באה רוח וככתה את הנר, בא חתול וטרף התרנגול, בא אריה וטרף החמור, ואמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

באותו הלילה באו גייסות ולקחו את בני הישוב בשבי. אמר: כלום לא אמרתי שכל מה שעושה ה' לטובה. שאלו היה הנר דולק, החמור נוער או התרנגול קורא, היו באים ושובים גם אותי!

אדם חייב לדעת, שאינו יודע. הוא אינו יודע, ואחרים אינם יודעים, רק ה' יודע. מעשה באדם שאמר: הרווחתי תשעים דולרים, בדקה. כיצד? נסע ברכבת ומולו ישב גוי.

התפתחה שיחה: "מה מעשיך?" עשיר הוא, בעל אחוזות ונחלאות. "ואתה מה מעשיך?" "אני", אמר היהודי, "מתפרנס משאלת שאלות".

הגוי לא הבין, והיהודי הסביר: "הרי אתם מלומדים, ואנו נבערים. אז אני מציע עסקה: אשאל שאלה, ואם לא יודעים תשובה נותנים לי מאה דולרים. ואחר כך ישאלו אותי שאלה, ואם לא אדע אתן עשרה".

הגוי הסכים. משכיל הוא, לבטח ידע. שאל היהודי: "לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים, שלושה ראשים, ונוצות כתומות?" "איני יודע", השיב הגוי. מעודו לא שמע. שילם את הסכום.

"עכשיו תורך לשאול", אמר היהודי. "הבה אשמע, לאיזה בעל חיים יש שבע רגליים ושלושה ראשים ונוצות כתומות?" "גם אני איני יודע", אמר היהודי, והחזיר עשרה. כסבורים אנו שהאחרים יודעים? איש אינו יודע, מלבד הבורא יתברך, מחולל המאורעות!

האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחלל מעושק ידיו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גור דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אז "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"

במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!" "אמן ואמן!" ענה הלה בדבקות.

נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא?!"
רעה הגנב: "למה יאמר הרב כן?!" למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כילום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.

לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליחך בעבירה?!"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבונו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירויחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -

איני לי אלא בקשה אחת, אנה ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שיגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי...
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לכעוס עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...

מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...
הוגדת)

אמר לו: "למה?"
אמר לו: "שפעם הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, ושמעתי בת קול שיצאה מבית קודש הקדשים ואמרה: שובו בני ישראל בגמרא (חגיגה טו ע"א): אמר: הואיל ונטרדתי מהעולם הבא, אהנה לפחות מהעולם הזה. הלך ויצא לתרבות רעה.

בסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שיכניסוהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לגן העדן. יש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות?
אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלתעותיהם. חש שהגיע לאפיסת כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילדים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!
עצר בחשש. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל -

ובכן, מה?
האם ישוב על עקבותיו?
לאן - לים? אל הגלים, לכרישים?
לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!
ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבעו והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הבייתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצליח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים יושבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חיי חב הוא לרבו כל העולמיים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדי לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו.

איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה!
הוגדת)

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)
וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)
וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עונונו שקבעה לנו כביה לדורות יען מאסטו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם רגליהם -

האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחלל מעושק ידיו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גור דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אז "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"

במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!" "אמן ואמן!" ענה הלה בדבקות.

נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא?!"
רעה הגנב: "למה יאמר הרב כן?!" למה יקללו, יכרית מטה לחמו...
תמה הרב: "כילום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"
"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.

לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליחך בעבירה?!"
"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבונו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירויחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -

איני לי אלא בקשה אחת, אנה ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שיגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי...
מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לכעוס עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...

מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...
הוגדת)

אמר לו: "למה?"
אמר לו: "שפעם הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, ושמעתי בת קול שיצאה מבית קודש הקדשים ואמרה: שובו בני ישראל בגמרא (חגיגה טו ע"א): אמר: הואיל ונטרדתי מהעולם הבא, אהנה לפחות מהעולם הזה. הלך ויצא לתרבות רעה.

בסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שיכניסוהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לגן העדן. יש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות?
אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלתעותיהם. חש שהגיע לאפיסת כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילדים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!
עצר בחשש. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל -

ובכן, מה?
האם ישוב על עקבותיו?
לאן - לים? אל הגלים, לכרישים?
לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!
ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבעו והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הבייתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצליח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים יושבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חיי חב הוא לרבו כל העולמיים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדי לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו.

איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה!
הוגדת)

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)
וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)
וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עונונו שקבעה לנו כביה לדורות יען מאסטו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם רגליהם -

ציון, ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפותיה ואבניה בבואם אליה. ומצינו במדרש שהקב"ה אמר לאברהם אבינו פעם ראשונה שילך לארץ ישראל ויראנה ויחזור ואחר שחזר לא נתן לו רשות לחזור וללכת לארץ ישראל עד חמש שנים ואותן חמש שנים היה משתוקק לחזור וללכת והוא אמר זה הפסוק (שם נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה הנה ארחיק נדוד אלן במדבר סלה, מוטב ללון במדברות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטיות של חוצה לארץ, והיה תאב, ומשהורשה, כתיב וילך אברם כאשר דבר אליו ה', וקודם בואו אל הארץ לא היה משתוקק אבל אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ, אז נכסוף נכסף, ועמנו נלמד לדורות אנחנו יוצאי הצליו להיות נכספים כמוהו אע"פ שיושביה בצער, על מנת כך נהיה שמחין ביסורין:

הפתקא הסודי ב"פ מעילו בחור

בדרכים הארוכות, בימים ובנהרות, בין עיזים כבשים ובני אדם, חודשים רבים - הצרופים בבטחון בהשם, צעד רבי אברהם חנוך הופמן זצ"ל מחוץ לארץ - לארץ הקודש. וזה רק אחד ממאות שעלו מתוך תשוקה ויסורים: רבי אברהם חנוך (ידידו הקרוב של ר' בן ציון ידלר המגיד הירושלמי זצ"ל) עלה לארץ הקודש בעודו בחור. הוא לא רצה להתחתן בחו"ל, משום שחשש "אולי לא תאבה האשה ללכת אחריי" לארץ הקדש... היה מנוי וגמור בנפשו לעלות, ורק אח"כ, יחפש את זיווגו שם בארץ ישראל.

כמו שאר בני משפחתו, היה גם הוא בחור עני מדוכדך, לכן תכנית העלייה לארץ הקודש נתקרה בקושי של "עניי ממונות" - פשוט, לא היה לו כסף להתחיל לפסוע מעירו לעיר הסמוכה. גם תעודת פספורט לא היתה לו. אך היה נחוש בדעתו - "יוצאים לדרך".

איך?

"הולכים רגלי":

אשר יבטח בה'

ומעשה שהיה, כך היה:

בחור בודד נעמד בשערי וילנא, הסב את פניו לאחור, קד קידה לעיר הגדולה ויצא לדרך. הוא יצא את רגליו מעיר ומכפר לכפר - עד אודיסא. בהזדמנות הוא סיפר, שבאחד הימים כשעמד בפתח "הכנסת אורחים" באחת העיירות, לפני שיצא להמשך הדרך, עצר אותו אחד מחשובי הקהל ושאל "בחר'ל אני מבין שאתה יוצא מכאן לדרך רגלי, הבחנתי שאין לך פספורט, ונראה לי שכבר ימים ארוכים שאתה צועד כך, איך אתה לא מפחד לעבור את הדרכים האלה ללא פספורט?" ר' אברהם חנוך ביקש ממנו להמתין רגע קצר, נכנס פנימה לאכסניה הוציא מהארון סידור ישן פתחו והצביע על נוסח "תפלת הדרך" ואמר: "הנה, זה הפספורט שלי".

כך עד שערי אודיסא, בה היה הנמל הגדול ממנו ביקש להפליג - לארץ הקודש. מיך שהגיע לאודיסא וחבילתו הקטנה בידו צעד בחפזה אל הנמל, שם מצא לפניו אנה של גויים העומדת להפליג לארץ ישראל. בזריזות אופיינית ללא אומר ודברים, נכנס פנימה לאניה בלי אישורים ופספורט, ומיהר להתנייב באחד המקומות הפנויים. עודו יושב במנוחה, באחד מחדרי הקהל, במרכז הספינה, נכנסו שוטרים לבדוק תעודות ואישורים. השוטר ביקש ממנו את תעודותיו, וכיון שלא היו בידו, גרשוהו החוצה בבושת פנים, בחזרה אל החוף תחת כיפת השמים...

חבילתו נשארה בספינה. התפילין היו בחבילה.

היה זה נרתיק גדול של עור בו היה כל עולמו הגשמי. בנרתיק הטמין גם מעט בגדים שעוד נותרו לו מבית אבא ללבוש בדרך הארוכה. אברהם חנוך עמד ליד הספינה וקיווה אל ה' אלוקי השמים והארץ אשר בידו הים והיבשה. "בטחון".

אגב, מרגלא בפומיה של רבי אברהם חנוך:

למה מילת "מבטחו" שבפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" מנוקדת בפתח במקום קמץ? לומר לך שאפילו במקום שנדמה לך שכל הדרכים קמוצים וסגורים לפניך, אל תחדל מלבטוח בה', ואם תעשה כן יסייעו לך מן השמים, ויפתחו לך שערי הצלחה. בקיצור, הוא עמד בנמל הפתוח, רוחות עזות כמעט טלטלוהו ממקומו, וקיווה אל ה'. עיניו נשואות לשמים.

זמן מועט לפני הפלגת האניה, היה זה לאחר ניתוק העוגן והתרת חבלים לקראת הפלגה, לפתע נשמעה שריקה מבהלת. התקבלה פקודה - לעצור!

היא עגנה שוב.

לאחר שיש קצר בין המלחים ועובדי הנמל הכעוסים, הסכימו המלחים להוציא שוב את הגשרון המוביל אל האניה (במטרה להעלות על האניה נוסע עשיר שאיחר את המועד). הבחור הבחין שהנה על האניה עולה נוסע שהביא אחריו עדר גדול של כבשים ועיזים...

בזריזות גוף של בחור צעיר, התכופף אברהם חנוך ונכנס בזחילה בין הצאן. התחבא בין הכבשים צעד ביניהן במהירות ועלה על האניה. התישב על הארץ בינותם בצדי הסיפון בלי שהרגישו בו.

כשהספינה עזבה את הנמל, ירד לירכתי הספינה ושב אל המקום בו נחה חבילתו שעדיין לא נזרקה ממקומה כך יצא בדרכו אל ארץ הקודש. הנסיעה החלה.

כשעברו כמה ימים של הפלגה, הנוסעים כבר הכירו אחד את חברו ושוחחו ביניהם, וכך החלו יושבי האניה להציק לו לר' אברהם חנוך בשאלות: כיצד בחור נוסע לארץ חדשה שאין לו בה מכיר או קרוב ללא פרוטה בכיס? מה תעשה שם? איך תחיה, ומי יעמוד לצידך? אחרים אמרו בלחש "בוודאי יש לו כסף או תכשיטים שיעזרו לו להתבסס בארץ ישראל"... באחד הימים לאחר שהטרידו אותו בשאלות סרק ענה להם הבחור: "כן, יש לי צ"ק על סכום עתק מבנק מסחרי בין לאומי".

נוסעים סקרנים שהיו בטוחים שהוא לא עולה סתם כך בלי שמישהו עומד מאחוריו האיצו בו לגלות את הסוד היכן הכסף ומה סכום הצ"ק שעליו בוטח.

כשלא יכול היה לעמוד בפני בקשתם, פתח את החבילה שעמדה לידו, חיטט בה, וכל הסובבים המתונו בצפיה. ר' אברהם חנוך הוציא מחיקו ניר עבה והושיט להם בהתרגשות, על הנייר היה כתוב: "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי כל מזונותי של אדם קצובין לו מר"ה ועד יום הכיפורים" (ביצה ט"ו) הם הביטו עליו, והוא מיהר להגיד להם: "נאמן עלי בעל ההבטחה שיקיים דבריו".

זוכרני, סיפר המגיד הירושלמי, שפתקא זו היתה מונחת בכיסו כל ימיו. כאשר האניה עגנה בנמל יפו, ירד עם כולם אל החוף, אבריו דא לדא נקשן מהתרגשות, ושתי דמעות חמות זלגו מעיניו.

לא היה בידו אפילו פרוטה כדי לעלות מיפו לירושלים אך כמוכן בטח בהשם. בעיניו דמעות ולב הומה התרגשות הגביה את עיניו וראה אורחת ישמעאלים, שעולה בדרכה לירושלמה, הם נשאו על החמורים פירות וירקות, הוא שאל אותם אם יסכימו שיעלה עימם על העגלה. הביטו עליו רגע ארוך והפטירו "אין לך כסף יהודי מרופט - עלה עימנו, יאלה! ר' אברהם חנוך הבחור הצטרף אליהם ללא פחד. וסיפר לי כי באותה שעה שם נלגד עיניו את דברי חכמי המוסר שאדם ששם בטחונו בה' ית"ש אינו ירא משום דבר שבעולם! ואכן הקב"ה הטיל את מוראו על הערבים, הם כבדוהו מאד, ובעליית ההר לירושלים קראו לפניו בניגון ערבי: "ככה יעשה לחכם היהודי".

כך הגיע לשערי ירושלים בשמחה ובששון.

בו ביום החליט להסב את שם משפחתו ל"הופמן", לזכר ביטחונו הגדול בה' והנס שעשה עמו בעת עליתו לארץ הקודש.

בירושלים התחנן והיה לאחת מדמויות ההוד בירושלים של מעלה. (להגיד) ותרא כי הרתה ותקל גבירת בעיניה... ותענה שרי (טז, ד-ו).

רבי משה מונק ביאר זאת עפ"י סיפור:

גביר אחד הוצרך פעם לנסוע לפראג לרגל עסקיו, והוא הזמין לשם כך את שרותיו של עגלונו. השניים נסעו כבדת דרך אורכה, עד שהיום העריב. לקראת חשכה הם עצרו את עגלתם והתכוננו לעשות את הלילה על אם הדרך. כמנהגם של אנשים, פשטו השניים את בגדיהם, עטו על גופם בגדי לילה, פרשו לעצמם ליד העגלה מצע לישון עליו ונרדמו.

עם שחר, התעורר העגלון ראשון, ומיד מיהר ולבש את בגדי הגביר. אחר, עלה על העגלה והתיישב במושב האחורי כשהוא מתענג על הריפוד המלטף. הוא התבונן בקוצר רוח מבעד לחלון והבחין כי הגביר עדיין נם את שנתו, לכן הרים אבן קטנה, השליך אותה עליו וקרא בקול גדול: "נו, עגלון! עד מתי תשכב?!".

הגביר קפץ ממקום משכבו והיה משוכנע כי העגלון חומד לו לצון, "האם הסתתרה בינתך?", שאל תוך כדי שהוא מסובב את אצבעו על רקתו ומראה לעגלונו את שהוא חושב אודותיו. אבל העגלון לא חשב לוותר, והחזיר לו בצעקה: "אני אינני משוגע! אתה הוא שוטה הכפר! אני הגביר ואתה העגלון שלי, ועכשיו מהר לבש את הבגדים והתחל בנסיעה!". הגביר נוכח לראות כי לא בנקל יצליח לגבור על העגלון, באין ברירה אחרת לפניו לבש את בגדי העגלון ונסע לפראג, לבית הדין. בקושי עצרה הכרכרה וכבר קצת מתוכה השניים כשהם צועקים בקולות קולות את אותם דברים: "אני הגביר! אתה העגלון!".

במהרה נכנסו השניים לחדרו של ה"נודע ביהודה", וכל אחד הרצה את טענותיו בפניו. שמע הרב את דבריהם והגיב: "עניין זה מסובך מאד, עלי לחשוב כיצד להכריע בדבר, לכן לכו עכשיו וחזרו מחור בשמונה בבוקר, כדי לשמוע את הכרעתי בנדון". ומיד לאחר צאתם קרא הרב לשמש בית הדין והורה לו שמחר ישיב אותם להמתין לו ואל יתייחס אליהם כלל, עד שעות אחרי הצהריים המאוחרות.

עוד לפני השעה הנקובה כבר נשמעו הדי הויכוח בין השניים, הם צעקו בנסותם לגבור זה על קולו של זה: "אני הגביר! אתה העגלון!", ופני שניהם בערו מכעס ומשנאה. אך שמש בית הדין, נאמן לבקשת הרב, נגש אליהם ואמר כי הרב עסוק ביותר ועליהם להמתין בבית הדין עד שיתפנה. בלית ברירה התיישבו השניים תוך כדי ההתכתשות המילולית.

הזמן חלף ולאט לאט נמאס הויכוח גם עליהם, הרי אף אדם אינו מסוגל להכריז במשך שעות על עצמו "אני הגביר"... בהמשך התאספו בבית הדין עוד בעלי דינים נוספים שהשמיעו בקול את טענותיהם: בפניה אחת התווכח קבלן עם לקוח ובפניה אחרת התדיינו שני סוחרים ביניהם בויכוח מרתק. ושני הטוענים לתואר הגביר נסחפו בהדרגה לאווירת המקום.

שעות חלפו עליהם כך, בטנם החלה לשגר אותות מצוקת רעב, ולהט הויכוח פג כמעט לגמרי. בשעות אחר הצהריים הציץ הנודע ביהודה מחדרו והבחין שהשניים הסיחו את דעתם מן העניין הנובע שלשמו הגיעו. באותו רגע פתח את דלת חדרו לרווחה והרעים בקול: "יכנס העגלון!", העגלון האמיתי נבהל כהוגן וקפץ על רגליו במהירות. לאחר שבריר שניה נזכר כי בעצם כבר אינו עגלון מזה יממה שלימה, אך היה כבר מאוחר מידי... הנודע ביהודה הצליח להוציא את האמת לאור, השניים החליפו בחזרה את בגדיהם ופנו לדרכם לשלום.

באופן דומה מוצאים אנו שכאשר פונה המלאך אל הגר, הוא קורא אליה: "הגר שפחת שרי". והגר, שהייתה שפחת שרי היא עובדה בלתי נפרדת מחייה, מגיבה בטבעיות לפנייה הזאת.

לאחר מכן ממשיש המלאך ושואל מפני מה היא בורחת, ומבלי משים, בתשובתה אומרת הגר - "מפני שרה גברתי..."

אם כן: - מכריע המלאך - "את עצמך חשפת את נקודת האמת. בדבריך הנך מודה שאת שפחת שרי, והיא גבירתך... לכן מהרי ושובי אליה, המשיכי לקבל את מרותה והתעני תחת ידיה..."

(ומתוק האור)

בעצם היום הזה נמול אברהם (יז, כו)

מה עשה אברהם אבינו כשנצטווה על ברית מילה? מסופר במדרש, (תנחומא וירא פרק ג) "באלוני ממרא, ולמה באלוני ממרא? יתברך שמו של הקב"ה שאינו מקפח שכר של בריה, שלשה אוהבים היו לו לאברהם, ענר, אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול הלך לקחת מהם עצה הלך אצל ענר, אמר, כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, א"ל ענר: בעל מום רוצה אתה לעשות? שהיה קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם. הניחו והלך אצל אשכול, אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני? א"ל ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה! הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כמו וגבורתו היו הורגין אותך, והציל רמ"ח אברים שבך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצותו! אמר הקב"ה יתברך אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך, ה"ד וירא אליו ה' באלוני ממרא."

מדרש זה אומר דרשני. כשנתבונן נראה שיש כאן כמה קושיות עצומות:
א. אברהם אבינו צריך "עצות" אם לעשות כדבר ד'?

ב. וכי אלו הם האוהבים? של אברהם? שאומרים לא לעשות רצון ד'? הרי יש כלל ידוע: "הגד לי מי הם חבריך ואומר לך מי אתה..."

ג. ואם שאלם, זאת אומרת שלא ידע מה לעשות, נו, אז אם הרוב אמרו שלא למול למה באמת כן מל?

ד. ומה השכר שזכה בזה ממרא? שיתגלה הקב"ה בחלקו. מה ה"מידה כנגד מידה" בזה?

ה. ואיך נבין את דברי המדרש בילקוט שמעוני: (בראשית - פרק כג - המשך רמז קב) "ולמה קורא אותה קרית ארבע שדרו בה ארבעה צדיקים ענר אשכול וממרא ואברהם" וכי אלו הם צדיקים? וביותר, בהמשך המדרש: [למה נקרא שמה קרית ארבע:] "ושמלו בה ארבעה צדיקים אברהם ענר אשכול וממרא", כאן עושים הם ההיפך מה"עצה טובה" שלהם, ומלו את עצמם?

מחמת עוצם הקושיות, נראה לחדש בזה כך:

בהקדם, עניני מצוות מילה, ידוע כספה"ל שטעם מצוות המילה היא כדי להכשיר את הקטן שיזא ראוי לעבודת ד' וכדי להחליש את תאוותיו. ויתכן להוסיף בזה עוד הסבר, ע"י דברי האור החיים הק' בפי' תזריע וכן הוא בעוד הרבה ספרים הק' שמחשבות ההורים משפיעים על נפש הילד. וכשנולד ילד ישנו החשש שמא ואולי יופרע ממחשבתם שטבועה בנפשו.

ויתכן, שלכן, ברוב רחמי וחסדיו צויה לנו הקב"ה למול את התינוק כבר בן שמונה ימים, שיקבל את החותם של יהודי, שמענת שכבר יש בו חותם של צווי השי"ת ממילא מוכשר הוא יותר לקיים רצון השי"ת.

ויומתק יותר ע"פ" מה שמצינו בדיני טומאת כלים שישנם כלים שיוורדים לטומאה במחשבה או במעשה (מסכת כלים פרק כה, ט) "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומידי מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה"

יתכן, שלכן, כשנולד התינוק צויה לנו הקב"ה שנחתום בו "שינוי מעשה" "שהמעשה מבטל מיד המעשה ומידי המחשבה" ובזה נכשירו להיות כלי מוכן לעבודת השי"ת. ובאמת לא צריך כאן את המחשבה כלל אלא עצם המעשה שיכשירו.

ועתה נבא אל ביאור המדרש: הקב"ה אמר לאברהם שימול את עצמו. בא אברהם אבינו ואמר לעצמו, מה המטרה ומה הנסיון במצוה זו? הרי כבר עברתי נסיונות קשים בהרבה מזה. הלך אצל יידו לשאלם, בא אצל ענר, ושאלו מה הנסיון בזה, אמר לו ענר: הקב"ה כנראה רוצה שתמסור נפשך איליו, ואם תשאל מה מסירות נפש יש כאן? התשובה: "שהיה קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". שמע אברהם והמשיך אל אשכול לשמוע מה הוא אומר, אמר לו אשכול: גם אני סבור שהמטרה היא מסירות נפש אבל מטעם אחר:

"אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות". בא אצל ממרא, אמר לו ממרא, לא יכול להיות שהמטרה היא מסירות נפש, שהרי כבר הוכחת עצמך כמה פעמים עם מסירות נפש: הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כמו וגבורתו היו הורגין אותך, והציל רמ"ח אברים שבך", והרי בכל אלו המקרים כבר מסרת נפשך.

אמר לו ממרא, אין הקב"ה רוצה ממך כוונה כזו או אחרת. הקב"ה חפץ במעשה המילה בלבד. שכן כאמור בהנ"ל כאן ע"י המעשה מוציאים וגואלים את התינוק מכל מחשבות הסיגים, ואברהם אבינו הוא הראשון שמקיים מצוה זו, והוא צריך להנחיל לדורות הבאים את הכשרת נפשם ע"י המעשה בלבד, לכן, אף שהוא עצמו הרי לא נצרך לזה כמובן, בכל זאת נדרש ממנו רק "מעשה" בלבד, כמו אצל הקטן הזה שאין לו שום מחשבה ורק מרגיש את עצם המעשה בלבד. וזה מה שאמר לו ממרא: "עשה כמצותו!" רק את העשייה.

בוה מובן הטיב, מה המידה כנגד מידה בשכרו של ממרא, שנתגלה ד' בחלקו, כיוון שהוא זכה להבין שכל המטרה של המצווה היא להכשיר את נפש הילד להשראת אלוקים, לכן נתגלה הקב"ה בחלקו. וכמובן שכל התמיהות נתיישבו בזה מאלהים.

(ציוני תורה)

אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה. חז"ל מונים לנו עשרה ניסיונות, שבם נתנסה אברהם אבינו - והרמב"ם מונה את הניסיון של מלחמת ארבעת המלכים, כניסיון הרביעי.

לכאורה לא מובן;

אברהם יכל לשבת בבית, לערוך את ליל הסדר כהלכתו, ולמחרת אפילו למסור 'שיעור כללי' ל - 318 החניכים שלו; לוט היה נישאר בשבי, עד שהיו מחליטים המלכים שאין להם בו צורך יותר, וממילא היו משחררים אותו!

נשאלת השאלה - אם כן, מה הניסיון שהיה כאן??? מי ביקש ממנו ללכת ולשחרר אותו?!

ועוד, אם כבר החלטת ללכת ולשחרר אותו, למה ללכת ישר למלחמה ולא לנסות לעשות שלום?!

שאלה נוספת - ואם החלטת כבר לצאת למלחמה, למה אתה לא ממתין אחרי ליל הסדר - שב הלילה, תקיים את מצוות הסדר, ואחרי פסח תצא למלחמה - מה דחוף כ"כ לצאת למלחמה דוקא הלילה?!

יאמר האומר - אם הוא היה יוצא ישר אחרי פסח, הוא היה מפסיד את המימונה! ©

שאלה נוספת שראיתי, ששואלים המפרשים; כששרה אמנו נלקחה לבית פרעה - מה עשה אברהם אבינו? התפלל!

נשאלת השאלה - למה לא זרקת חול על הארמון שיתפוצץ?! ©

הרי אברהם אבינו יודע מהי מעלת התפילה - אז למה הוא לא עומד בתפילה גם על לוט??? - שייקח את כל 318 חניכי ביתו, ויעשה עצרת תפילה!

למה כשאשתו בשבי - הוא מתפלל, וכשלוט נלקח לשבי - מיד הוא יוצא למלחמה???!

ועוד יש לתמוה, הרי ידוע שאברהם אבינו עושה השתדלות - כשהגיעו לגבול מצרים, הוא הכניס את שרה לתוך ארגז - מה הוא כבר יכל לעשות מול המצרים שטופי הזימה?! אם כן, הוא עשה כל שביכולתו לעשות - הוא לא סמך על הנס. אם ככה, איך הוא יוצא למלחמת המלכים, בזמן שהוא יודע שאין לו כל סיכוי?!

שאלה נוספת;

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין צט, ב} - ת"ר {במדבר טו-ו} והנפש אשר תעשה ביד רמה {בפרהסיא} דוגמא לזה הוא מנשה בן חזקיה מלך יהודה {ראה מלכים-ב, כא} שהיה יושב ודורש בפרהסיא בהגדות של דופי {גנאי}, כלומר שהיה מגלה פנים בתורה, ומלגלג על פסוקים ואומר שמשא רבינו כתבם שלא לצורך, וכך אמר מנשה וכי לא היה לו למשה לכתוב בתורה אלא {בראשית לו-כב} ואחות לוטן תמנע ועוד אמר באתו ענין {שם פס' יב}: ותמנע היתה פלגש לאליפז ומה הוצרכה תורה לכתוב דברים אלו, הלא הם חסרי משמעות? וכן מה שנאמר {בראשית לז-י} וילך ראובן בימי קציר חטים וימנע דודאים בשדה הלא דבר שאינו צריך הוא!

נשאלת השאלה - מה זה משנה אם זה היה בקציר חטים, או בקציר שעורים - מה זה משנה לנו מתי זה היה?

מסבירה הגמרא את הפסוקים שלגלג עליהם מנשה - דאתן עלה מיהת ומשכבר באנו לכך, אנו שואלים: {בראשית לו, כב} אחות לוטן תמנע מאי היא - מה הוא בא ללמדנו? מבארת הגמרא: תמנע בתו של שעיר החורי, אחותו של לוטן בת מלכים הואי היתה דכתיב {בראשית לו-כט} אלוף לוטן תמנע וכל אלוף הנזכר בתורה מלכותא בלא תאגא היא שר גדול, כמותו כמלך, אלא שאינו מעוטר בכתר מלכות. והנה לוטן זה, ירש את שררת ה"אלוף" משעיר אביו, אבי כל משפחת החורי, ונמצא שאחותו תמנע היתה בתו של מלך. בעיא לאיגורוי רצתה מנע להתיייר. **באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ובקשה מהם שייגורוה ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו, כי אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו לבניהם של האבות, דהיינו לאליפז בנו של עשו בן יצחק ולא תהא גבירה מלכה לאומה אחרת לחורים בני שעיר!** וזהו מה שבא הכתוב "ואחות לוטן תמנע" ללמדנו, כמה היתה גדולתו של אברהם אבינו, וכמה היו משתוקקים להידיק בזרוע, עד שבת מלכים כתמנע העדיפה להיות פילגש בביתם. נפק יצא מינה נולד ממנה עמלק דצערנינהו לישראל שגרם הרבה צער לישראל. שואלת הגמרא: מאי טעמא נענשו האבות בכך? עונה הגמרא: משום דלא איבעי להו לרחקה משום שלא היה להם לרחק את תמנע ולמונעה מן הגירות, ועל כן הענישם הקב"ה ומסר את ישראל צאצאיהם בידי צאצאיה. כעת מבארת הגמרא את הפסוק השני שלגלג עליו מנשה: **וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל שהם מדקדקים ביותר בגזל, שהרי אנו מוצאים שראובן הקפיד לצאת לשדה אחרי הקציר דוקא, כי אז אין בעלי השדות מקפידים ולא אכפת להם שבני אדם יטיילו בשדותיהם, וכך נמנע מן הגזל!**

אם כן, כל מילה הכתובה בתורה היא קודש קדשים! - אין סתם! כל מילה נצרכת! התורה מקדישה י"א פסוקים למלחמות; ארבעה מלכים נגד חמישה - כן שילמו מיסים/לא שילמו מיסים, י"ב שנה עבדו/י"ג שנה מרדו, למלך פלוני קראו ככה, ולמלך אלמוני קראו ככה;

נשאלת השאלה - בשביל מה צריכים את כל הפרטים הללו??? כדי להבין את יסוד הדברים, נצטרך תחילה לבאר דברי מדרש;

מספר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות א} - ויהי בימי אמרפל מלך שנער {בראשית יד, א}, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח {תהלים לו, יד טו}: חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבוא בלבם וגו', מעשה רבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חורש בהר ונפלה פרתו ונשברה, אמר לטובתי נשברה פרת, ברח והלך לו אצל רבי יוחנן בן זכאי, והיה אוכל קוזוות אדמה, עד שעשה פיו ריח רע, הלכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי ריח פיו של רבי אליעזר קשה לו, אמר לו כשם שהאשי ריח פיו על התורה, כך יהיה ריח תלמודך הולך מסוף העולם ועד סופו. לאחר ימים עלה אביו לנדונו מנכסיו, ומצאו יושב ודורש וגדולי מדינתו יושבים לפניו, בן ציצית הכסת ונקדימון בן גוריון ובן כלבא שבע, ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו', זה אמרפל וחבריו. להפיל עני ואביון, זה לוט. לטבוח ישרי דרך, זה אברהם. חרבם תבוא בלבם, {בראשית יד, טו}: ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ב} – אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, (בראשית יד, ט): את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנער ואריוך מלך אלסר, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, מלכות בבל, ומלכות מדי, ומלכות יון, ומלכות אדום. רבי פינחס בשם רבי איבו פתח (מיכה ד, יב): והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קבצם כעמירי גרנה, למה (בראשית יד, ג): כל אלה חברו אל עמק השדים, כדי שיבואו ויפלו ביד אברהם, הדא הוא דכתיב ויהי בימי אמרפל וגו'.

כותב הרמב"ן – אמרו בבראשית רבה (מב ב) אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות וכו' ושם עוד (מב ד בשינוי לשון) ויהי בימי אמרפל מלך שנער זו בבל אריוך מלך אלסר זו מדי, כדרלעמר מלך עילם זו יון, ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טיריוניא מכל אומות העולם. המלחמה הראשונה בבריאה, היא המלחמה הזאת – ארבעה מלכים נלחמו כנגד חמישה!

אומרים לנו רבותינו – מקום שמופיע ענין בפעם הראשונה בתורה, הוא הבסיס להכלל; ארבעת המלכים, הם היסוד של ארבעת הגלויות – בבל, מדי, יון ואדום! כל מטרת המלחמה היתה, להשמיד את אברהם אבינו ולמנוע את הפצת דבר ה' בעולם – כך כל מטרת ארבעת הגלויות היא, להשמיד את עם ישראל! אבל מה היה בסוף המלחמה? הושיבו את אברהם אבינו על הבמה ואמרו לו: "אתה אלוהינו! אתה מלכנו!" – אמר להם אברהם: "אני לא מלך וגם לא אלהים – הקב"ה הוא מלך!"

אברהם אבינו פרסם אלוקותו ית' בעולם (ברוך שאמר)

למדנו לעיל שאנו בני ישראל מכירים את הקב"ה בעיקר מצד מעמד הר סיני, שאין לנו שום ספק שהדבר היה, ואנו מאמינים ויודעים הדבר הזה ממסורת אבות, ראינו עין בעין, דברנו עם השי"ת, והוא הראה לנו הכחות והיכולות שלו ביציאת מצרים וקריעת ים סוף, וכדכתב הרמב"ם שזה היה הקדמה למעמד הר סיני, שהקב"ה פתח עליונים ותחתונים והראה לכולנו לדעת! כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו. אך אברהם אבינו כדורו שהיה לפני מתן תורה, כשהיה צריך לשכנע את כל ה'טפשים' [לשון הרמב"ם] שיש בורא עולם, לא היה לו מעשה מעמד הר סיני, שזה היה תמ"ח שנה קודם לכן, וא"כ איך הראה לדורו שיש בורא. ואיך הגיע אברהם אבינו למסקנת הזאת שיש בורא. הרי אביו תרח עבד ע"ז, ומה שמצא את נח ושם שהיו צדיקים נסתרים, זה היה אחר שהכיר בבורא, איך התחיל להכיר בו ית', כתב הרמב"ם [ע"ז א, ג] כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשב ביום ובלילה והיה תמה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו. כי אי אפשר שישבב את עצמו. ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר, אלא משקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם, ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננו הנכונה. וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו ובאמת אנחנו בני ישראל שזכינו לקבל תורה בהר סיני, והקב"ה ברא כאן מליאדי גוים שאין להם מסורה על מעמד הר סיני, ואיך אנו רוצים ללמד את הגוי שיבין ויאמין שיש בורא לעולם. כשהרמב"ם פותח ספר היד אינו מתחיל במעמד הר סיני, כשמדבר בהלכות יסודי התורה התחיל בתחילה ד' פרקים בהתבוננות של אברהם אבינו ולא של משה רבינו, כי דורשים מכל אדם שנברא בשל שיתבונן סביבו ימינה ושמאלה ויראה מכל בריה קטנה שיש בורא בעולם, פרט אם ירצה לשבש ולהפקיר את דרכיו אז יהיה לו נטיית היצר לסלק החשבון הפשוט ולחפש חשבונות רבים ע"פ טבע, אך בפשטות כשאים מתבונן בכל אלו הדברים, הוא מכיר ומשיג שיש בורא בעולם, כמו שהאריכו הכוזרי והרמח"ל. וכן אמר דוד המלך, השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידי מגיד הרקיע.

והנה בדורות האחרונים גילה הקב"ה כלים נפלאים כאלה, שיתכן שאם היה לו לאברהם אבינו את הכלים האלה, היו לו הרבה יותר חסידים ותלמידים, אלא שהקב"ה מסדר מתי יתגלה כל גילוי וגילוי, הקב"ה הכניס בימינו בתוך הטבע כח של אלקטרוניקה, והוא החליט באיזה זמן יתגלה כל גילוי, כי חכמי הטבע לא ממצאים יש מאין אלא יש מיש.

ולאחרונה מצאו דרך לראות בשתי דקות מה שנהיה בתהליך של שנה, וכשמבטונים בזה, הרי רק טיפש ושוטה מופלג יוכל לטעות ולומר שהדבר נעשה לבדו, שהרי רואים עין בעין חכמה נפלאה כזאת בכל פרט ופרט, באופן שאין לשער ולתאר. הרי דבר חכם לא נהיה לבד, מה שנעשה לבד זה שנשפך כוס קפה, וגם זה לא נעשה לבד, כי כמה וכמה כחות הכניס הקב"ה בדבר זה שהקפה ישפך למטה, עם כח המשיכה, ולא ישפירץ למעלה על הפנים שאז לא היה כ"כ נעים לכאן, כשנשפך קסת של דיו לא נכתב ספר חכם כזה, הספר הכי חכם שיכול להכתב תחת השמש הוא הטבע בעצמו. מי שיאמר שאלו האותיות וההשוואות נצטרפו מעצמם, הוא שייך לבית חולים למשווגעים.

הדבר הזה שנלמד היום כשעה בעו"ה, יכולים ללמוד מזה מאות אלפי שעות, בתורתו של אברהם אבינו, הגם שבדרך כלל אין אנו עוסקים בזה, כי יש לנו ב"ה תורת משה, שגם שם יכולים ללמוד מאות אלפי שעות, ומתוך התלמוד בבלי וירושלמי גם רואים שיש בורא בעולם, כשיש לנו תורת ה' תמימה משיבת נפש, אין אנו צריכים כל יום לעסוק בתורתו של אאע"ה, כי יש לנו תורת משה עמנו, אך בישיבותיו של אאע"ה היו לומדים דברים אלה שנלמד היום. כי הרמב"ם כתב שכשיהודי מתבונן בדברים אלה, יזכה לבא לאהבת ה' וליראת ה', כמ"ש 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, המוציא במספר צבאם' ואמרו חז"ל 'אצטגנינות גדולה היתה באברהם אבינו' והוא ציוה לאנשים להסתכל על השמש והירח ולראות שיש בורא בעולם. הרי שיש מצות עשה להתבונן גם

בואו יגש לביאור המדרש, כפי שמבאר הזוהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר (ריש פכ"ז):

בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד – דע לך, לארבעת המלכים היתה מטרה אחת – "ויהי בימי אמרפל" – כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב בנאדם אחד – קראו לו 'אמרפל' – הוא נמרוד!

ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת – "להפיל עני ואביון" – לתפוס את לוט!, המטרה הבאה היתה – "לטבוח ישרי דרך" – לשחוט את אברהם אבינו! אם כן, נוכל כעת להבין מה הולך כאן:

אומר שלמה המלך (קהלת ז, יד) זה לעומת זה עשה אלקים הקב"ה נתן לכוחות הקדושה את הכוחות שלהם – לעומתם, הוא נתן גם לכוחות הטומאה את הכוחות שלהם; היסוד הזה מוטבע, עוד מראשית הבריאה; יש את אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם – לעומתו, יש את נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה – להפיץ את הע"ז בעולם.

העולם כולו עובד באיזון; אם יש את אברהם – יש את נמרוד. אם יש את יצחק – יש את ישמעאל. אם יש את יעקב – יש את עשו. ואם יש את משה – יש את בלעם.

ישנם שני שעירים, המוקרבים ביום הכיפורים – שעיר לה', ושעיר לעזאזל שמוקרב לכוחות הטומאה;

אומרים רבותינו – עזאזל אותיות זה לעומת זה עשה אלהים. אומרת התורה: (יד, יב) ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום.

שאלנו – לכאורה, הפס' היה צריך להיות כתוב בצורה אחרת ?

אומרים המפרשים – 'ויקחו את לוט ואת רכשו' – אתה יודע מה הרכוש של לוט?! – שהוא 'בן אחי אברם'! – שכל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת – שהוא אחיינו של אברהם! הם לא נזקקו – לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

לוט נלקח בשבי – אומרת התורה: {שם יג} ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי; אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} – {בראשית יד, יג}: ויגד לאברהם העברי... רבי יהודה אומר כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד ...

'אמרפל' – הוא נמרוד – רוצה להחזיר את כל העולם מן העבר האחד, מבלי שיהיה עבר שני – לחזור בחזרה למה שהיה בדור הפלגה – {בראשית יא, א} שפה אחת ודברים אחדים זה שאברהם היה מן העבר השני, על זה היתה המלחמה! – כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם!

אם זו היתה כל מטרתם, אמר אברהם אבינו: "אם ככה, עכשיו אני יוצא למלחמה!" "אה, אבל אתה תמות???"

"אני יודע! אבל אני הולך לקדש שם שמים בעולם!" – אם המלחמה היא על קידוש שם שמים – אם המלחמה היא כנגד דבר ה' בעולם – אז הרגע יוצאים למלחמה ולא אחרי פסח!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל כעת להבין טוב מאוד:

נכנסו ב"ה לחודש מרחשון. בחנוניות כבר ישנה אווירה של חנוכה – כבר מוכרים סופגניות, אז ממילא תיקנו לנו חז"ל – שלושים יום קודם החג, דורשים בהלכות החג, וששים יום קודם החג – אוכלים סופגניות ☺

בחנוכה, יוצאים י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יוונים! לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהיתה הגזירה של – {אסתר ג, ג} להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד – מה אמרה אסתר המלכה ??? – {ד, ה} וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתי אצום כן – הולכים להתפלל!!

שאלת השאלה – בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו – מה ההבדל???

גוף ונשמה! **אומרים רבותינו** – כשהמלחמה היא על הגוף שלנו – על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה – על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגופים – לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה – ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה – לכן יוצאים למות על קידוש ה'!

אמר אברהם אבינו: "כשפרעה לקח לי את שרה, הוא לא התכוון להעביר אותו מעיקרי הדת, אלא הוא רוצה את אשתי – מה עושים במצב כזה? מתפללים! אבל כשמנסים למחות את שם ה' מן העולם, צריך לצאת למלחמה – אפילו במחיר של מוות – לקדש שם שמים בעולם!"

אומר הזוהר הקדוש (ריש פ' לך לך) – לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין את היסוד הנפלא:

מבטיח הקב"ה לאברהם אבינו – "ואגדלה שמך" – איך? אחרי מלחמת המלכים, הקב"ה עושה לכבודו נס, ומלך סדום יוצא לכבודו מבור הסידי; כעת כבר כולם מאמינים בנס אור כשדים – עושים כולם במה אחת – "אל עמק שוה הוא עמק המלך", מכשיבי את אברהם עליה וממליכים אותו עליהם – כעת כולם יודעים מי זה אברהם, ומתפרסים שמו בכל העולם!

אם ככה, נוכל כעת להבין מדוע כותבת לנו התורה את כל סיפור המלכים בהרחבה: באים חז"ל ואומרים לנו, שארבעת המלכים הם כנגד ארבעת הגלויות שצריכים ישראל לעבור עד ביאת משיח צדקנו;

ומסויים, וזה 'מנווט' אותו בדיוק למקום הראוי לו לנחות שם ולהצמיח דור חדש של אותו האילן. גואלד, מי עשה כל זה.

עוד סוג זרע יש שהוא מצויד עם כלי תעופה שעוד לא המציאו חכמי הטבע, יש לו ששה כנפיים ועל ידם הוא עף ופורח למקומו, להקלט ולהצמיח אילן חדש כמותו.

באזור מדינות אוסטרליה הצמיח הקב"ה סוג 'פול' שנתקיים בו ענין 'שלח לחמך על פני המים', כי האילן מפריש הרבה זרעים סגורים בתוך 'מזוודה' והם צפים על פני המים, הזרע וה'מזוודה' שלו שניהם יונקים חיות מהמים וצפים למקומות מרוחקים מאד, ושם עולים על פני האדמה ומזרעים אותו הצמח מחדש. כנהר האושן מייאקו עד אמריקה צפים מאות אלפי מיני צמחים, ואין בעלי החיים נוגעים בהם, והם שטים ונוסעים נסיעות רחוקות להגיע לאיים רחוקים ששם יוכל להצמיח זה הזרע. ויש שבאמצע הדרך מזדעזע המזוודה ומתפרק מעוצמת המים, ונשארים הזרעים לבדם צפים על פני המים, עד שיבואו לארץ מבטחים ויעלו ויצמיחו הזרעים. וכך יכולים למצוא זרעי מדינה זאת במדינה אחרת.

הרבה מהזרעים באים ממקום למקום ע"י הנמלים, כי הקב"ה יצר את הזרעים באופן שבראש הזרע 'מרוח' צוף מתוק שהנמלים אוהבים אותו, וכך הם לוקחים את הזרעים, והזרע סגור מאד חזק באופן שאין הנמלה יכולה לפצח את התרמיל. והנמלה לוקחת אותם למערתיה ושם לאחר שמסיימת ללקק הזרע, מזרע הזרע את זרעו ועומד ומצמיח אילן חדש מעל פני האדמה. מי זרע את הזרע האלה? הנמלים - והשלושים הטובים מאת הבורא יתברך שמו.

וכמו שהנמלה מסייעת ל'עץ פרי עושה פרי', יש גם עופות שעושים מלאכה זאת. הנה לפניכם מין אילן שזרעיו טמונים בתוך גוף האילן, וזה העוף שלפניכם יש לו מקור דק שמתאים בדיוק להוציא אלו הזרעים, והוא אוהב מאד את אלו הזרעים, לכן הוא מנקר ומוציא הזרעים, חלק מהם הוא אוכל, ומכניס בפיו ריבוי זרעים, חלק ממנו אוכל העוף בו ביום, וחלקו השני הוא טומן לאפיקו בתוך האדמה, אם יבא יום קשה שלא יהיה לו מזון, אך הקב"ה עוזר ולא מגיע שום יום קשה, והזרעים נצמחים שם בעומק האדמה, ומגדלים דור חדש מעל פני האדמה. והנה אתם רואים איך היא פורחת למקום רחוק ביער שאין שם אילנות אחרות, והיא טומנת את שאר הזרעים שבפיה בדיוק בעובי האדמה בעומק מותאם כפי הצורך לאלו הזרעים להטמן בתוך פני האדמה. וכן מכסה בקצת תבן את האוצר שלה, וכך עשתה מעשה חרישה וזריעה, ופורחת לה לאלן שני ומביאה משם עוד זרע אילנות.

וכך ניטעים אילנות גם הרים גבוהים כמו שווייץ וכדו', שהיינו מתפללים איך מגיעים שם אילנות גבוהים, מי עלה למקומות מסוכנים כאלה לנטוע אילנות? אלו הם הצפרים שהקב"ה משתמש איתם לעלות עד לראשי ההרים עם הזרעים, וכך מתמלאים ההרים הגבוהים באילנות. כך הקב"ה עושה כבר ה' אלפים ותשע"ו שנה.

עתה נראה את הסוגיא בכבא בברא לגבי שרשי האילן היורדים למטה בתוך עובי האדמה. כי הינו שם מצלמה כזאת בתוך האדמה שיוכלו לצלם את תהליך התפשטות שרשי האילנות בתוך האדמה. והנה אתם רואים שהשרשים מצמיחים סביבם כמין צמר גפן שיוכל לבלוע כמה שיותר מים ולחלוחית, ויש לו שערות סביב השרשים שיוכל לקלוט הלחות, וכך צומחים האילנות הגבוהים מעל כל פני האדמה, מלאים עם פירות להחיות בהם נפש כל חי, אנשים ובעלי חיים.

ועתה ניכנס לראות בתוך גזע העץ, כולו מלא שרשים רבים, יש בתוכו כמה מיני צינורות, חלקם יונקים מים מן האדמה, חלקם מעלים שומן מיוחד מתוך עומק כדור הארץ, והכל עולה ע"י מערכת כמו ריאה של אדם, שמעלה לחות מלמטה ומעלה לכל הענפים הגדולים וגם הקטנים עד שזה נכנס לתוך העלה ולתוך הפירות, וכך יש מתיקות התפוח ולחות התפוח, כל זה תוצאה מהצינורות שבתוך הגזע. וכל עלה יש לו צינור מיוחד לפלוט המותרות של הלחות שנכנסו בו. וכל זה בחכמה נפלאה שברא הקב"ה.

ועתה נתבונן דבר מפליא פלאות, אין אילן בעולם שעליו דומים לשל חבירו, ותפקידם של העלים הוא כדי לקלוט קרני השמש, במקומות שיש שמש לרוב אין צריך עלה מיוחד ומתוחכם, אך במקום שהשמש מאירה שם רק לשעות מיוחדות, צריך עלה מיוחד שיקלוט כראוי כל אור של השמש וישמור עליו. וכשנתבונן בתוך העלה בפנים, נראה שיש בו מערכת נוראה וכל זה כדי לקלוט אור השמש לצורך הפרי והאילן. וקולטי השמש שיש לנו על הגג, היא תופעה מבויישת מאד שהכינה האנושות כלפי חכמת הבורא שעשה בכל עלה ועלה שבמליוני סוגי האילנות שבכדור העולם, שכל אחד מהם יספוג את השמש, והמתיקות, והלחות, והחמצן. ובלילה היא נחה כדי לעכל כל מה שקלטה במשך היום.

ויש עלים שיש להם נטיה להתכופף לכיוון השמש, לעומת קולטי השמש שלנו על הגג אינם מסתובבים לכיוון השמש.

תחילה נתבונן מה שנעשה בתוך העלה, נדמה לנו שהעלה הוא דק מן הדק, הנה לפניכם מה שנעשה בתוך העלה, כל אלו התזוזות שבתוכה, הם קרני השמש שקלט העלה, והוא חלק ממתיקות הפירות כמ"ש 'ומגד תבואות שמש'. וכשהשמש זורחת הם נפתחים, כשהיא שוקעת הם נסגרים. ובלילה הם מתבטלים ומכניס עצמם שהפירות יוכלו להתמקח כתוצאה מקרני השמש.

והנה לפניכם שהעלים מתכופפים כפי תנועת גלגל השמש. הקב"ה הכניס בו תכונה שיוכלו העלים להסתובב ממש לעומת השמש, הכל כדי לקלוט קרני השמש. ויש עלים שאינם גבוהים, עשה הקב"ה שיש להם כיוון לכל צד וצד. שיוכל לקלוט כל קרן שמש שבא מכל צד.

עוד נס פלא עשה הבורא ית"ש בכל העלים, כיון שהעלה אינו מיועד להחזיק מים עליו, אלא לקלוט אור השמש, ואם ישארו המים עליו, הרי יתעפשו או ישברו, לכן עשה הקב"ה לכל עלה ועלה ממליארדי העלים בעולם 'מרום' מיוחד שיוכלו המים לרדת בנחת מן הצד ולא ישארו לשכון כבוד על העלה. וכך ירדו המים למטה סמוך

בחכמת הטבע, ולא צריך לזה כלים מיוחדים, די בהתבוננות על פרוסת לחם פשוטה ועל פתוח פשוט שגדל וצמח עם עלה בצד, וגבעול באמצע, ובזה יראה שיש בורא בעולם.

הנה הקב"ה ברא את העולם בששה ימים, וכיון שהיום יום שלישי, נדבר היום מהבריאה שברא הקב"ה ביום השלישי. 'תדשא הארץ דשא', עשב מזרע זרע, עץ פרי עושה פרי למינו, אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן' נתבונן רק בזה הפסוק, איך עשה הקב"ה את הדבר הזה, וכנודע מספה"ק שלא רק עשה זאת אז בששת ימי בראשית, אלא מחדש בטובו בכל רגע ורגע מעשה בראשית, כמ"ש הבעש"ט 'בדבר ה' שמים נעשו', הדיבור קיים ועומד, כל אלו העשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

הנה אנו מתגוררים במקום מיושב על כדור הארץ, והאדם הוא קצת שותף בכיכול בצמיחת האדמה, ע"י שהוא חורש, זורע וקוצר דש וכו' והוא כאילו מסייע שהדבר יצמח. אך יש מקומות רבים בעולם שאנשים לא הגיעו לשם, במדבריות רחוקות, ובהרים הגבוהים, שם הקב"ה 'לבדו' עושה הכל, במקום שאין שם 'כחי ועוצם ידי'. הרי לפניכם תמונה של יער ענק בדרום אמריקה סמוך לנהר אמזון הידוע, הנה נופל כעת אוצר ענק של זרעים מלמעלה על האדמה, והוא צמח שלם שבתוכו יש עשרים זרעים שנופלים למטה על אדמת היער, הקב"ה נותן טל ומטר, ועובר זמן עד התרמיל מתפרק והנה יוצאים הזרעים מעצמם על האדמה, התרמיל כבר לא קיים, והנה הזרעים נרטבים ויוצא מהם צמח חדש, וכדי שיוצא יוכל לראות את השמש, הרי יש לו קושי, כי הוא נמצא ביער עבות של עצים גבוהים, וקשה לו מאד לקבל מאור השמש הנצרך לגדילתו. לכן יש לו עלים, שתפקידם של העלים הם 'קולטי שמש' [כמו שיש לנו על גג הבית] כי כח השמש נצרך מאד לצמיחת האילנות. וכיון שזה הצמח אין לו כח של גזע לגדול למעלה, לכן מתהלך לו זה הצמח על האדמה עד שהוא מוצא סמוך אליו איזה אילן שיש לו גובה, והוא נצמד אליו ועולה למעלה עד שיוכל לקבל מאור השמש להחיות את עצמו. והוא יודע בדיוק נורא לאן לחזור עד האילן הבא, והוא עולה עליו יותר ויותר למעלה, בינתיים אין לו עלים כיון שאין לו עדיין קרני השמש, בינתיים הוא חי על חסדי השורש שממנו יצא, אך כשעולה על האילן הגדול הוא כבר מגיע לקרני השמש, באותה שעה צומחים לו עלים לקלוט את השמש. [התהליך הזה לוקח כחודש, ואנו רואים את זה בכמה רגעים ספורים ע"י חכמת המצלמה המהירה] בתחילה יוצא עלה אחד, והוא קולט מאור השמש, והוא אחוז גדול מחיות העליון שיצמיח פירותיו, שהם מצורפים מכמה כוחות, מים, שמש, וכח האדמה מכדור הארץ, בכחם הוא מצמיח את פריו. כפי עלייתו יותר גבוה, גודלים העלים יותר בהרחבה, כיון שיש להם יותר קרני שמש לקלוט, לכן הם גדלים ביותר. וכך יוכל לקיים 'עץ פרי עושה פרי'.

ועתה נראה צמח נוסף, המכונה 'שן הארץ', שהוא צמח ידוע שעושים ממנו הרבה תרופות, ובארץ ישראל יש ממנו הרבה, אם יפלו זרעי הצמח למקומם למטה, לא יהיה להם מקום לגדול, כי אביהם ואימם נמצאים שם, ואין משאירים להם מקום לצמוח לעצמם, לכן צריכים הזרעים לפרוח למקום מרוחק שיהיה שם אדמה פנויה שיוכלו להכות שם שורש ולגדול ולצמוח לעצמם. מה עשה הקב"ה, שבין הפרחים יוצאים 'אוצר של זרעים' שלכל זרע יש לו מצנח בפני עצמו ומתחתיו זרע, והמצנח הזה מפריח אותו למקום מרוחק ששם ינחת ויוכל להכות שורש במקום שעוד לא זרוע בזה הצמח.

כשנתבונן איזה חכמה נפלאה יש בזה, הרי אם היה הזרע מדי כבד, או המצנח מדי כבד, לא היה יכול הזרע לפרוח למקומו, והנה אנו רואים איך יוצא זרע אחד ונתלש ממקומו, ויש לו מעל ראשו מצנח שיוכל לפרוח באויר למקום מרוחק מאביו ואמו, ולפתוח חיים חדשים. הכל מדויק לפי כובד הזרע. אם היה המצנח יותר מדי כבד, היה נופל כאבן על פני האדמה, לכן נתן לו הקב"ה אופן כזה שיוכל לפרוח להתיישב במקום אחר, שם יוכל להכות שורש ולגדול מחדש. וכל זה לצורך אכילת בעלי החיים, פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון, הרבה מיני ברואים נהנים מזה הצמח, וכן הרבה תרופות מבוססות על זה הצמח. והנה לפניכם בתמונה אלפים ורבות מזה הצמח, וכל אחד יש לו מצנח, ולזה הקב"ה משיב את הרוח שנישב על הכנפיים שלהם שילכו להצמיח במקומות חדשים.

תמונה נוספת של יער עבות במקום מרוחק מאד, כל היער מלא עצים גבוהים, גדולים וקטנים, וכבר לא נשאר מקום להצמיח כאן עוד אילנות. מה עשה הקב"ה, עשה חכמה נפלאה ממש כמו מטוס, כי כל זרע זרע מעוטף באוצר של צמר גפן כזה, והרוח נפרד הזרע המעוטף מהאילן, וכל אחד מהם פורח למרחוק שיוכל להקלט שם. וחשיבות האילנות האלה מאד נחוץ לאדם שבביל החמצן שהוא נושם, כי החוקרים דאגו לפני כמה שנים שמא אסור לנשום את האויר מחמת ריבוי קציצת האילנות, אך לאחרונה עשו בדיקה חדשה, ונרגעו החוקרים הבהולים, כי ראו שיש הרבה יותר אילנות בעולם ממה שעלתה על דעתם. כפי הנראה מי שברא את הכל, כבר סידר שיהיו אילנות מספיק לחמצן נקי באויר שיוכלו בני האדם לנשום לרווחה.

והנה לפניכם עוד אילן שמפריד ממנו זרע קטן עם תכונות של מטוס ממש, זה מבייש את מטוסי הבואינג בעוצם החכמה שיש בזרע זה, שגבול מבורא העולם שני כנפיים מזעריות בשני צדדי האופן בדיוק בגודל הנצרך לזרע האילן, וכפי כובדו כך אורך ועובי הכנפיים שלו, נורא נוראות, אם היה אורך הכנפיים יותר מדי לפי אותו הזרע, לא היה יכול לפרוח ולבא על מקומו לנחות במקום פתוח שיוכל לנטוע עצמו שם ולהצמיח אילן במקום שיהיה לו אור השמש בשפע כפי צרכו. מי עשה את החכמה הנפלאה הזאת? הרי הראשונים שהמציאו את המטוסים לפני שהיו מנועים, אז התבוננו בזה הזרע ולא הצליחו להעתיק את חכמת הזרע הקטן הזה.

עוד סוגי זרעים יש שהקב"ה נתן להם את חכמת ההליקופטר ולא של המטוס, שיש להם כנף אחד מעליהם שמסתובב במהירות ע"י הרוח, והוא בגודל מדויק

שמתאים לאותו האילן שהיא צריכה להאביק, שכשהיא תלך לאילן השני ללקק את שלה, יפול זה האבק על הפרח השני, ויוציא את הפרי בשעה טובה. ויש מיני אילנות שמאביקים זה את זה ע"י נענוע מעצמם ע"י הרוח, [ומזה משתעלים באביב] ומזה הנענוע יוצאים רבבות אבק ממנו, והולכים לאילן השני שהוא הוציא כלי קיבול דביקים, שאם רק יגע בהם אבק אחד יוכלו להוציא את הפרי.

אך יש אילנות שהעברת האבק הוא ע"י המעופפים, כל עוף יש לו צבע שהוא אוהב, זה ירוק וזה לבן וזה אדום, ויוציאים מכל פרח ופרח מיני גבעולים מלאים אבק, ואין האילן מתאבק מעצמו שא"כ יצאו פירות מקולקלים מאד, רק כל אחד צריך להאביק את חברו, לכן מתכופפים בעלי האבק למטה, ורק משאיר את הבית קיבול למעלה, וישב ומצפה לקבל אבק משכנו הטוב. ואח"כ יפריח את האבק שלו כלפי מעלה להשפיע לשכיניו. וכך הוא במליוני אופנים שיש במערכת הצומח.

יש כמה וכמה מיני בעלי חיים שמסייעים לידי ההאבקה הזאת. הנה ציפור מיוחדת שנהנית מסוג העלה הזו, ויש להם כיפה על ראש לקבל מהעלה את האבק, היא אוכלת מלמטה, ובנתיים נתכסתה על ראשה וצוארה באוצר צהוב של האבק, ואח"כ כשבאה לאכול מהאילן השני היא מאבקת אותו.

יש עוד מין עוף שהצוף נמצא בעומק, נתן לה הקב"ה מקור יותר ארוך, ואינה יכולה לקבל את הדבש, מבלי להאביק את ראשה. הרי שהפרח בנוי בצורה שלא תוכל לשתות מבלי לקבל אבק על ראשה, כל פרח מתאים לפי העוף שלו. לפי אריכות הלשון. ולפי האבק שיתאים על ראשה.

יש מין אילן שביקש לחסוך, אינו רוצה להוציא פרחים, לכן הוא עושה מתוך העלה מין צבע שימשוך את הציפור המיוחדת, ותחת העלה יש אוצרות ששם נמצאים האבק, והעוף בא לאכול מזה האילן, ואינה ניגשת אל האדום שבעלה כי יודעת שהצוף נמצא בשורש האילן, לכן ניגשת אליו לינוק, ובנתיים נתאבק ראשה וכנפיה, והיא כפורחת עלתה נצה באילן השני.

יש פרחים ארוכים שצריך לשון באורך חצי מטר להגיע אל הצוף, עשה הקב"ה בעל חי שיש לו לשון ארוך חצי מטר לקחת הצוף והאבק. ואין הלשון נשברת בכניסתה לאותו גבעול המתאים לגופו בדיוק רב, ובנתיים רועדת ומתאבקת בגופה להאביק את האילן השני. ויש גם מין פרח מיוחד, שהכין לה הקב"ה ששה חיצים לבנים לדעת בדיוק היכן להשחיל את לשונה הארוך ולשתות מהצוף ולצאת.

והרי הוכחה שאותו בורא של יום שלישי הוא גם הבורא של יום חמישי, כי הכל תואם כאחד. הרי שהבריאה צועקת שה' אלקינו שברא את הפרחים הוא ה' אחד שברא את החיות והעופות.

וכן יש לכל עוף אמונה ובטחון שלא יקח אף אחד את מזונו, כי עשה הקב"ה שהצוף שלה מוסתר באופן כזה סגור, שרק היא עם תכונותיה מסוגלת להוציא את הצוף מעמקי עופי הפרח והשושנה. כל פרח ועומק לפי אריכות לשון הציפור שלה.

עוד חידוש עשה הקב"ה שיש פרח שרק הדבורה מסוימת מסוגלת להוציא את הצוף והאבק ממנו, לכן כשיגש אליו סוג עוף או פרפר אחר, לא יוכל לפצח את גבעול האבק והצוף, רק הדבורה יש לה תנועת הרקדה ורעידה כזאת, שהיא לבדה מסוגלת לפתוח האבק, כי זה הצוף מוכן לה מששת ימי בראשית, לה לבדה.

ולא עוד אלא שכל פרח יש לו שטח נחיתה לפי אותו העוף שצריך לשכון עליו, כל אילן הכין שטח נחיתה לפי העוף המתאים לו, כל בעל חי מוכן לה שלחן, כסא, צלחת, סכין ומזלג, לפי הוגל שמתאים לה. היא מקבלת ומשפיעה, מקבלת ומשפיעה.

כל זה הראה הקב"ה לאנשיו לראות שאין עוד מלבדו יתברך, וכתב הרמב"ם שכשמתבוננים בזה הוא אחד מהדרכים לבא לאהבתו ויראתו יתברך שמו. כולם מקבלים מזונם ופרנסתם, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחיבורו, רק האנשים למען הבחירה אין יודעים מזה, ומסתובבים מודאגים, איך יכולים לכפור ולחשוב שהקב"ה נתן להם מזונם באופן מיוחד ומכובד, ואנחנו מובחרי הבריאה עוד חושבים שאנו בעצמינו מתפרנסים, ואנחנו בעצמינו קונים לעצמינו אוכל ושתיה, הרי בעולם החי הכין הקב"ה לכל אחד מה שהוא צריך, כך יבא להכרה שהקב"ה לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

זה היה שיעור קטן על פסוק אחד בתורה 'תדשא הארץ'.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדו"ק

ומלכי צדק מולך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון, (יד, יח) וקשה למה לא הוציא יין לבד וי"ל דאיתא בגמרא דתענית (דף י"ז) אסור לכהן לשתות יין שמו ישתכר והיי פסול לעבודה אפי' בזמן שאין בהמ"ק קיים משום מהרה יבנה בהמ"ק ובעיני כהן הראוי לעבודה אבל איתא בתוך הסעודה מותר לשתות יין שיין שבתוך הסעודה אינו משכר, והשתא אתי שפיר ומלכי צדק הוציא לחם ויין קשה למה הביא לחם לכך אמר והוא כהן לאל עליון ואסור לו לשתות יין מטעם הנ"ל לכך הוצרך להביא לחם והוי בתוך הסעודה ודו"ק:

(מדרש ינותן)

דאברהם הוא דקאמר ל"י הכי, והיינו משום דאדם חשוב שאני. והשתא א"ש ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וגי' אל הארץ וגו', והיינו כדי שיהיה קונה בהילוך, וקשה הא אין הילוך קונה אלא נבי רבים ואברהם שהיה יחיד אין בדין שיהיה הילוך קונה, ע"כ בא המדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול וא"כ הוה אדם חשוב וכרבים דמי ודו"ק. ואפשר לומר נמי מה דאיתא עוד במדרש ואעשך לגוי גדול, אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד מנך, דר"ל לפי דעה זו דדוקא רבים קונים בהילוך אבל יחיד אינו קונה בהילוך אפילו אדם חשוב, א"כ הדרא קושיא לדוכתא האין קנה אברהם בהילוך והא אין יחיד קונה, לכך אמר אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד מנך, וא"כ הוה דינן כרבים מחמת זה שיצאו מן אומה גדולה ושלמה ודו"ק (בא ישועה ונחמה - שנת ת"צ)

לשורש האילן ויתערב עם השומן היוצא מתוך כדור הארץ ויעלה את החיות לתוך הענפים והפירות. וכן יש סוג עלה שאינו מסוגל כלל להחזיק מים עליו. כי אין תפקיד העלים להחזיק מים אלא לקלוט השמש ולהכניס החיות אל הפירות, עוד למאכל בעלי החיים, כי רוב הברואים אוכלי עלים הם, ואין זה מוזק כלל לאילן, כי הקב"ה ריחם עליו ונתן לו כ"כ הרבה עלים, שכמה שבעלי החיים אוכלים ממנו, עדיין נשארים בו עלים רבים להחיות באור השמש.

כמו כן יש מין אילן שאינו מיועד לבעלי החיים אחרים אלא לגירפה לבדו, מה עשה הקב"ה, הצמיח לאילן זה קוצים ארוכים שלא יוכלו בעלי חיים לגשת אל העלים, רק הגירפה שצוארו ארוך וכן לשונו, רק הוא לבדו יוכל לגשת להנות מן העלים אשר הכין לו בוראו. וכדי שלא יסלק את כל העלים מהאילן, הגביה הקב"ה את האילן יותר מגובה הגירפה כדי שישארו בו עלים רבים להחיות האילן ופירותיו.

ועתה נראה 'זחל' שהוא גדול כמו תולעת קטנה, והוא תינוק בן יומו טרם יצמחו לו כנפיים לפרוח בעולם, הכניס לו הקב"ה שכל טעם ודעת לחתוך בצורה של עיגול חלק מהעלה, ולהכפיל את החלק החתוך מעל גופו ולכסותו ולהתאימו לצרכו מכל צד, אח"כ יאכל ויהנה מחלק הפנימי של העלה, ויצמח שם עד יגדל ויצמיח כנפיים.

עוד פלא והפלא עשה הקב"ה שאין שגוען בעולם כמו השגוען לומר שהעולם נעשה לבד. הרי לפניכם פרפר מסויים שהקב"ה הודיע לה שהזחלים הבנים שלה אוהבים מאד את טעם העלים של זה האילן, לכן היה מדביקה את ביצייה דווקא על העלים של זה האילן כדי שימצאו את פרנסתן תיכף בלידתם. ועתה יש דאגה חדשה שלא יכלו כל העלים ע"י הפרפרים, מה עשה הקב"ה הכניס שכל בפרפר שיבדוק את העלים אם אין שוכנים שם זחלים מחברותיה הפרפריות שקדמו לה, ועשה הקב"ה שחלק מן העלים האלה מוציאים 'עלה בצורת זחל של אותו פרפר' כדי כשתבא האם לבדוק אם השטח נקי מזחלים, תמצא שם את ה'זחלים' המדומים, ותניח לעלה לפרוח על מקומו בשלום! ויש דוגמאות לרוב כאלה למאות ואלפים שהצומח מרמה את בעלי החיים כדי שלא יזיקוהו.

עוד פרח נפלא עשה הבורא שאם נוגעים בו פעם אחת הוא מתקפל, ופעם שניה הוא נופל ממקומו. ואם באים אליו שרצים לאכול שלא כדין, הרי הוא סוגר עליהם בין עליו ומפילים אותו שיעזוב אותם לנפשם. וכן עשה הבורא כמה מיני עלים שהופכים את השרצים האורחים הבלתי קרואים, למאכל של העלים בעצמם! וכן יש מין צמח שאינו עשוי למאכל השרצים, אשע"כ הוא מצמיח כמין חוט ארוך היוצא מאמצע העלה וממשיך לרדת למטה כמין נחש ומתעגל כלפי מעלה ומתנפח כבקבוק סגור המכין כג' ליטר מים, לאחר זמן יפתח כבקבוק בצורה נאה ומסודרת, ואם יבא איזה שרץ להנות מזה הצמח, יפול לתוך כבקבוק המים ושם תהא מנוחתו כבוד.

והשוטים עוד אומרים שה'עלה' יודע 'מעצמו' בדיוק להוציא זחל מדומה, כי ברוח קדשו הוא יודע איך יראו הביצים של הפרפר הבלתי קרוא, מי נתן לו את השכל להיות זהיר שיתן לאכול למי שמתאים לו ולא למי שלא? כל זה לימד אאע"ה בבית מדרשו כשלימד שיש בורא בעולם. עכשיו כשנשמע עוד פעם דברי הבעש"ט שכל עלה שנופל מהאילן הוא בהשגחה פרטית, כבר לא נצטרך להתאמץ להאמין בדבריו הקדושים.

כשתמו ימי הקיץ אין יותר תכלית לעלים, כיון שכל תפקידו היה לקבל מאור השמש, עכשיו לאחר הקיץ אין צריכים אותם, הם מאבדים את גוון הירוק שלהם, ומתאדמים ומתייבשים ונופלים להיות דשן לדור החדש, כשיהיה אביב שנה הבאה יעזרו לדישון היבול הבא.

עד עתה דברנו מהעלים שעל האילן, שכל עלה ועלה צועק שיש בורא לעולם, עתה נעבור לחלק שני, מערכת הפרחים.

כל האילנות שהם עץ עושה פרי יוצא לפני הפרי ניצן של פרח, וכדי שזה הפרח יצא, עשה הקב"ה שמוכרח האילן לקבל עליו אבק מאילן שני על הפרח שלו, ואז יוכלו הפרחים להוציא את הפירות, תפוח או אתרוג וכל שאר הפירות. כי לולא האבק הבא על הפרח, אין הפרי יוצא.

מה עשה הקב"ה, הכין לכל אילן ואילן סוג בעל חי שמתאים לו שיקח אבק מאילן אחר ויעבירים על גבי פרחיו בדרך כבוד. הדבורה מאבקת אילן מסוים, ומליוני סוגי פרפרים מעבירים אבק מאילן זה לאילן זה. ומה טעם יש לדבורה ופרפר לעשות כדבר הזה, כי יש בפרח איזה מתיקות שהם אוהבים, ותוך כדי ליקוק המתיקות נמרח על ראשה מזה האבק, ועשה לה הקב"ה שכבת שערות על ראשה בדיוק לפי

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול וגו' (יב, א) במדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול, וקשה למה הבטיח אותו לעשותו כהן גדול. כדי לכאן זה אקדים מה שכתבו מפרשי התורה דאברהם קנה בארץ ישראל בהילוך, ואיתא בגמרא (בבא בתרא דף צ"ט, ב) מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו וכו' ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר"א וחכ"א אין הילוך מועיל כלום עד שיהיו, אמר ר' אלעזר מ"ט דר"א דכתבי קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתנה, ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ל"י הכי. ואיתא חילוקי דעות מזה בפוסקים, והכריעו דגבי רבים הילוך קונה כמו דאי' פלוגתא מזה בגמ' והכריעו נמי בזה דאדם חשוב קונה בהילוך כמו רבים וכדמשני התם משום חביבותא

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פ"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת לֿרֿיך • תשע"ט • גליון 279

אינטרעסאנט

גלות ישמעאל (א)

בפרשתנו לומדים על לידת ישמעאל, והבטחת המלאך "והוא יהיה פרא אדם, ידו בכל ויד כל בו". נביא מעט על גלות ישמעאל שעתידיים ישראל לעבור בסוף גלותם.

הקשה שבגלויות

כתוב בזוהר הקדוש (פרשת וארא לב, א) [מתורגם]: "אוי על אותו זמן שנולד ישמעאל בעולם ונימול, מה עשה הקב"ה, הרחיק את בני ישמעאל מן הדבקות העליונה, ונתן להם חלק למטה בארץ הקדושה בשביל אותה המילה שבהם". עוד כתב (פרשת שמות יז, א): "ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל".

אוי

"וקראת שמו ישמעאל". בפרקי דרבי אליעזר (פרק לא) להתנא רבי אליעזר הגדול [בן הורקנוס] כתב: "למה נקרא שמו ישמעאל, שעתיד לשמוע הקב"ה באנקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, לפיכך נקרא שמו ישמעאל".

משם יצמח משיח

עוד בפרקי דרבי אליעזר (פכ"ז) לפרש את הפסוק בברית בין הבתרים: "והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו", 'אימה' זו מלכות אדום, 'חשכה' זו מלכות יון, 'גדולה' זו מלכות פרס ומדי, 'נופלת' זו מלכות בבל, 'עליו' אלו ישמעאליים, שעליהם בן דוד יצמח שנאמר "אויביו אלביש בושת".

ועוד שם (פכ"ט) מפרש את נבואת בלעם שאמר "אוי מי יחיה משמו א-ל" אמר בלעם: משבעים אומות לא שם שמו לאחד מהם אלא לישראל, וגם ישמעאל יש בו שם ה', ועל זה אמר "אוי מי יחיה" מזה ששם הקב"ה שמו א-ל' על ישמעאל... ג' מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים... ומשם בן דוד יצמח.

1) אמנם ידוע על ארבע מלכיות שישעבדו את ישראל, אותם ראה נבוכדנצר בחלומו (ראה דניאל ב), אך המלכות הרביעית תהיה מעורבת גם מהאומה הישמעאלית (ראה במפרשים שם).
2) מעניין לשים לב שגם בזוה"ק שהוא לעיל נזכר הלשון 'אוי' על ישמעאל.

והתחזקתם

המפתח לשער השמים

יודל'ה שבור מאד, חברו בפתח זלזל בו ופגע בכבודו. הוא מרגיש משפל ומבזה ולבו נשבר בקרבו. אנו מדברים על יודל'ה הקטן, אבל אפשר לדבר על כל אחד: ילדים מתמודדים לפי המצב שלהם, הבחורים עם קשיים לפי ענינם, והאנשים הבוגרים יש להם דאגות משלהם.

כשהאדם שקוע בכאבו וקשיו הוא עסוק בהתמרמרות על מצבו, וככל שהוא מתמרמר יותר הוא נהיה פאוב יותר, ויתמרמר עוד יותר, ויצטרע עוד יותר, וכך הוא כגלגל החוזר.

אך דוקא עכשו, כשלבו נשבר בקרבו מכל סבה שהוא, זה הזמן להפנות את פאו לבו אל התפלה, כי הרי בידו עכשו מפתח ממש לשער השמים, כמו שאמר הפתוב "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה".

זמן פזה פדאי לנצלו ולבקש כל מה שהוא צריך, כשהמפתח בידך פתח את כל השערים! בכל הענינים! בשביל זה לא צריך להיות צדיק גדול ובעל מדרגה, הבה נלמד מהגר המצרית, היא נשתלחה מביתו של אברהם אבינו בגלל שזלזלה בשרה אמנו, ובכל זאת פאשר היתה נרדפת ושבורה קראה אל ה' וזכתה להענות.

וכפי שכותב ה'באר מים חיים' על הפסוק: **על פו קרא לבאר באר לחי ראי**, וזה לשונו: "קראה שם זה להיות לעד אמת ויציב אשר הקב"ה רואה בצרת הנאנחים והנאנקים, ומשגיח ומרחם על השפלים ונבזים, ויהיה הפאר הזה לסימן לדורות הפאים שאין פה אלקינו השומע תפלת כל פה ורואה בצרות כל אחד מבריותיו".

קוֹרֵץ אֶת שְׂאֵרָךְ

לָךְ לָךְ ... אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. אֵיטָא בַסְפָּרִים שְׂרַאֲיִית פְּנֵי צְדִיק מֵאִיר עֵינֵי הָאָדָם וּמוֹסִיף דַּעַת, לְכֵן אָמַר לוֹ הַקֶּב"ה שִׁילַךְ לְאָרֶץ אַחֲרַת לְהֵרְאוֹת פְּנֵיו, אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - שְׂאֵרָאָה אֶת פְּנֵיךְ שָׁם. (דְּבַר הַשְּׂדֵה מִפִּי הַשְּׂמוּעָה)

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל. בְּזִכּוֹת עֲבוּדְתְךָ יְבוֹטֵל לַעֲתִיד הַרְעָ מִן הָעוֹלָם וְכָל הָעַמִּים יִהְיֶה לְקִרְוָא בְּשֵׁם ה', וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל אִף הַגּוֹיִם יַעֲבֹדוּ אֶת ה' בְּזִכּוֹתְךָ. (מֵאִוֵר עֵינַיִם)

וְהָיָה בְּרָכָה וְאַבְרָכָה מִבְּרָכֶיךָ. וְהָיָה בְּרָכָה שְׂבִידֶךָ יִהְיֶה הַכַּח לְבָרֵךְ, אֲךָ אֵל תַּחֲשׂוֹשׁ שְׂמָא יִשְׁתַּמְשׂוּ בְּבִרְכוֹתֶיךָ נִגְדָךְ כִּי אַבְרָכָה רַק מִבְּרָכֶיךָ וְאוֹהֲבֶיךָ. (דְּגַל מַחְנֵה אִפְרַיִם)

וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנִסְוֵעַ הַנְּגָפָה. דְרוּם הוּא יָמִין הַרוּמָז לַמִּדְתַּת הַחֶסֶד, אַבְרָהָם הַמְּשִׁיךְ חֶסְדִּים וְכָל טוֹב עַל כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, הָלוֹךְ וְנִסְוֵעַ שִׁמְשָׁכוּ בְּלֵי הַפֶּסֶק עַד בִּיאַת מוֹשִׁיחַ צַדִּיקָא. (אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל)

וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא. זֶה פַעַם רַאשׁוֹנָה בְּתוֹרָה שֶׁהַחֲמָה נִקְרְאוֹת שֶׁמֶשׁ, כִּי אַבְרָהָם גִּילָה לַעוֹלָם כִּי הַחֲמָה אֵינָה אֵלוֹהַ רַק שֶׁמֶשׁ לְבוֹרָא עוֹלָם. (מִשְׁרַח חֲכָמָה)

מִנְהַר מִצְרַיִם עַד הַנְּהַר הַגְּדוֹל. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מוֹקֶפֶת בִּימֵי וְנֵהֲרוֹת, כִּי אֵי אִפְשָׁר לְבוֹא לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵלָא בְּטַהֲרָה. (מֵהַר"שׁ מִבְּעֵלְזָא)

אַ טִיפֵּעַ נְעֻדָּאֵנִי

יִשְׁמַר מֵהִיצֵר שֶׁלִּפְנֵי הַחֲטָא וְשֶׁלֹּא אַחֲרָיו

אִם הַשְּׂמָאֵל וְאֵימְנָה וְאִם הַיְמִין וְאִם הַשְּׂמָאֵלָה. כִּי דְרָכּוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע, אִם נָפַל אָדָם בְּרִשְׁתּוֹ וְחֲטָא, אַחֲרַי כִּי בְּשִׁמְתַחֲרַט וְרוֹצֵה לְשׂוֹב בְּתִשׁוּבָה לְבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הוּא בָּא אֵלָיו לְהַחֲלִישׁוֹ וְאוֹמֵר לוֹ כִּי ה' קָל קִנְאָה הוּא, וְאִף אִם יִרְחֹץ בְּנַחֲלֵי דְמַעָה הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעוֹ. אִךְ בְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹמֵד לְפָנֵי נְסִיוֹן, אוֹמֵר לוֹ הַיֵּצֵר הָלֹא הַבּוֹרָא רַחוּם וְחַנוּן, וּבּוֹדָאֵי יִמְחַל וְיִסְלַח לָךְ. לְזֶה אָמַר הַכְּתוּב "אִם הַשְּׂמָאֵל" הַיֵּצֵר מַחֲלִישׁ אוֹתְךָ בְּמִדַּת הַדִּין, שֶׁה' קָל קִנְאָה וְ"אֵימְנָה" אָמַר לוֹ אֲנִי מֵאֲמִין שֶׁה' קָל רַחוּם וְחַנוּן. "וְאִם הַיְמִין" שֶׁמִּפְתָּה אוֹתְךָ חֲטָא וְה' מוֹחֵל לָךְ, אִזּוֹ וְאִשְׁמָאֵלָה תִּדְעַע כִּי לֹא יִנְקָה ד'. וְזֶהוּ שְׂאוּמְרִים "וְהִסֵּר שְׁטָן מִלְּפָנֵינוּ" לְפָנֵי שְׂנֵכְשָׁל "וְיִמְאַחֲרֵינוּ" אִם כְּבָר נִכְשָׁל.

(שִׁיחַ שְׂרַפִּי קוּדֶשׁ בְּשֵׁם הַרְה"ק רַבִּי בּוֹנֵם מִפְרֵשִׁיסַחָא)

פְּנִינֵי בַּת עֵינַן

בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת וְדַבְּקוֹת

בְּמִדּוֹתֵינוּ הַקֶּב"ה נִקְרָא 'מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל'

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשָׁנָה. אָמְרוּ חַז"ל: "מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקֶּב"ה אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה אָדָם שֶׁקָּרָאוּ לְהַקֶּב"ה אָדוֹן עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקָרָאוּ אָדוֹן שְׂנַאָמַר: וַיֹּאמֶר א-ד-נ-י אֱלֹקִים בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשָׁנָה. לְהַבִּין הָעֲנִיָּן מְדוּעַ הָיָה אַבְרָהָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁקָּרָא לְהַקֶּב"ה אָדוֹן. דְּהֵנָּה הַתָּאָר 'מֶלֶךְ' שִׁיף לֹמַר כְּשֵׁי שֶׁאֵינָה דְמִיוֹן וְשִׁיכּוֹת בֵּין הַמּוֹלֵךְ לְנִמְלֵךְ, שֶׁהָרִי מִי שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל בְּהֵמוֹת לֹא יִכְנוּהוּ בְּתָאָר מֶלֶךְ, כִּינֵּן שְׂאֵין שׁוֹם שִׁיכּוֹת וְדְמִיוֹן בֵּין הַמּוֹשֵׁל לְנִמְשָׁל. אִם כֵּן לְכַאוּרָה אֵיךְ שִׁיף לֹמַר עַל הַקֶּב"ה שֶׁהוּא מֶלֶךְ עַל בְּשָׂר וְדָם, הָרִי אֵין שׁוֹם עֵרֶךְ וְדְמִיוֹן אֵלָיו יִתְבַּרְךְ כָּלֵל. אֵלָא כִּינֵּן שְׂרַצוֹן הַקֶּב"ה בְּכִרְיַאת הָעוֹלָם הֵיטָה לְיַחַד מְלָכוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר: "כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ", לְכֵּן נָתַן לָהֶם כְּרֹב רַחֲמָיו וְחֲסָדָיו אֶת הָאֲפָשְׁרוֹת לְהֵיטָה דּוֹמִים קֶצֶת לְקַדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה, עַל יְדֵי שֶׁמִּפְשִׁיטִים אֶת עַצְמָם מִגְּשָׁמִיּוֹת, וְעַל יְדֵי שֶׁדְּבָקִים בְּמִדּוֹתָיו, כְּמֵאָמַר רַז"ל: הַדְּבִק בְּמִדּוֹתָיו, מֵהוּ הוּא רַחוּם אִף אֶתָּה רַחוּם וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מֵיַחַד מְלָכוּתוֹ עֲלֵינוּ. וְהֵנָּה אַבְרָהָם הָיָה הָרֵאשׁוֹן שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ לַה', וְהִפִּיל עַצְמוֹ לְכַבְשָׁן הָאֵשׁ בְּאוּר כַּשְׂדִּים, שֶׁזֶּהוּ הַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת שֶׁמְרָאָה שֶׁהַגְּשָׁמִיּוֹת אֵינָה חֲשׂוֹבָה אֲצֵלוֹ כְּלוּם, וְגַם הַדְּבִיק עַצְמוֹ בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקֶּב"ה עַל יְדֵי שֶׁדְּבִיק בְּמִדַּת הַחֶסֶד. בְּזֶה זָכָה לְהֵיטָה דּוֹמָה לְבְּחִינַת הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה וְלִקְבֵּל עֲלָיו עַל מְלָכוּתוֹ, עַל כֵּן דּוֹקָא הוּא הָיָה רַאוּי לְקָרָא לְהַקֶּב"ה אָדוֹן.

אַ שִׁינֵן נוֹאֲרָט

וַיְצִו עֲלָיו פְּרַעַה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ וְאוֹת אִשְׁתּוֹ וְאוֹת כָּל אֲשֶׁר לוֹ. כְּתוּב בַּגְּמָרָא, כְּשִׁבִיל אַרְבַּעַה פְּסִיעוֹת שְׁלוּה פְּרַעַה לְאַבְרָהָם נִשְׁתַּעֲבַד בְּכִנּוּי אַרְבַּעַה מֵאוֹת שָׁנָה. יֵשׁ לְהַבִּין לְמָה עֲבוּר אַרְבַּע פְּסִיעוֹת זָכָה לְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וַיֵּשׁ לֹמַר עַל פִּי הַגְּמָרָא: תִּנְיָא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּמִדָּה שְׂאָדָם מוֹדֵד מוֹדֵדִין לוֹ,

כשדים אמרו אין זה נס, כי צריך להיות המנגד לכך להשאיר הבחירה, אבל אחר שמלך סדום יצא ויש כבר בחירה, האמינו באברהם למפרע. (החידושי הרי"ם)

מַעֲשֵׂה'לְעַרְבָאֵי אֲנִי מְלִיצוֹת

כשהיה הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק לומד המדרש בפרשתינו: משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם. כשהיה קורא התיבות "אני בעל הבירה" נפל פחד גדול על כל העומדים שם, שהרגישו כולם שיש בעל לבירה.

דרכו של ה'שפת אמת' מגור היה לשמוע כל שבוע מבניו הקטנים מה שלמדו בפרשת השבוע מן המלמדים, ובשעת הבחינה היו לפעמים שואלין דברים שהוקשה להם. בפרשת לך לך שאל אחד מבניו כתיב **וְאֶבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אָאֵר וְנִבְרָכְוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְּחוֹת הָאָדָמָה**, אם כל המשפחות גברו באברהם מי היה מן המקללים, השיב ה'שפת אמת' הא למה הדבר דומה לאיש ההמוני שמקלל ומזלזל ביראים עובדי ה', אף על פי כי הוא רוצה שיהיו בניו כאותם יראים, כמו כן היה אצל אברהם...

כשהיה הרבי רבי יונתן אייבשיץ תינוק של בית רבן ב'חידער', שאל אותו אחד: הגידה לי, מה היה שמו של מלך סדום. אמר לו הילד הרי הדבר מפורש בפרשת לך לך: **בְּרַע מֶלֶךְ סָדָם**. התחכם הלה ושאל: הרי בסידור כתוב אחרת, שהרי בסדר הקטורת נאמר: "מלח סדומית רבע". צודק אתה - השיבו הילד - בתחילה היה שמו 'ברע', אבל לאחר מהכפיכת סדום נהפך גם שמו של המלך ומ'ברע' נעשה 'רבע'...

פירש רש"י: אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו. דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה. וכתוב "שמים בזרת תיקן" ויש מפרשים שהכונה לעובי הרקיע, ובירושלמי איתא שעובי הוא מהלך חמשים שנה, נמצא שה'זרת' של מעלה הוא חמשים שנה. והנה פרעה שהלך ארבע פסיעות שהן ארבע אמות, שהן שמונה זרתות (הזרת חצי אמה), קיבל לפי מידה של מעלה שמונה כפול חמשים שהם ארבע מאות.

(אור תורה הגה"ק מאיר יחיאל מאוסטרובצא)

וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה. כתב רש"י צא מאיצטגנינות שלך אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. הזהר הקדוש הקשה הלא לא נקרא שמו אברהם עד שמל, ואיך הוליד את ישמעאל קודם שמל. ונראה, דהנה באדם הנותן מתנה לחבירו אין מתנתו מתנה עד שתבא ליד המקבל, פן יחזור הנותן ממתנתו, ואם נתן באופן שלא יוכל הנותן לחזור בו, הרי כבר נגמרה המתנה והרי הוא כמי שבא ליד המקבל, אבל בכל לא יוכל המקבל להקדיש אותו אפילו שזה שלו, כיון שאינו ברשותו. לפי זה, כיון שהבטיח הקב"ה לאברהם שיקרא שמו אברהם, הרי הוא כמי שכבר נקרא אברהם, כמאמר הכתוב "ויחשבה לו צדקה", שאברהם חשב עצם ההבטחה, כמו שכבר קיבל המתנה, כי הקב"ה בודאי לא יחזור בו. ואם כן יכול ישמעאל להיולד אף שלא נקרא עדיין אברהם, כיון שהבטחתו של הקב"ה כמי שניתן לו דמי. אבל ביצחק כתב הדעת זקנים מבעלי התוספות בפסוק "ואת בריתי אקים את יצחק", אָקִים ר"ת א'שר ק'ידש י'דיד מ'בטן, שהוקדש מרחם אמו, אם עדיין לא היה יכול להולד לאברם עד שיהיה שמו אברהם בפועל, שאז השם הוא כבר ברשותו ואפשר להקדישו לשמים.

(קול שמחה הגה"ק שמחה בונם מפשיחא)

בְּאֵרֶת בְּאֵרֶת חָמֹר. מביא רש"י ז"ל כיון שיצא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע. הקשה הרמב"ן ז"ל אדרבה זה מקטין הנס, שאומרים שאין זה בגלל צדקתו של אברם שהרי גם מלך סדום יצא. יש לומר שכל דבר טוב חייב שיהיה לו דבר מתנגד וסותר לו, כי לולא זאת לא תישאר הבחירה. על כן כל זמן שרק אברהם יצא מאור

ויצב דוד

תולדות חיינו של רבנו דוד בן זמרא - הרדב"ז זיע"א

השיב דוד

בקיאותו הגדולה של רבנו עם פחו הגדול להכריע לאמתה של תורה בכל נושא, הביאו אליו שאלות מרחבי העולם היהודי.

נפתח בצוטוט לשון השואל בשאלה שהגיעה מרודוס¹, המטיב לתאר את פרשת גדלת של רבנו כמשיב בדורו (שאלה כח): "בהרחיב ה' את גבול פזור הגולה ונתן לנו במלכות תוגרמה פליטה ושארית²,

גמלנו ברחמיו וכרב חסדיו, ולהחיות עם רב שלח לפנינו איש אלקים, חטר מגזע חכמה ותורה, ונצר משרשי ענוה וקדשה, אבן בחן פנת יקרת, הוא האבן הראשה להאיר נבוכי לבבות, ורבבות אלפי אלופי דור, אספקלריא מאירה לאור הדרה... ומי לנו

בדורנו באדוננו מפלא שבדינים פטיש החזק, להבין ולהורות דעה, ובידו מקל ורצועה בכח וגבורה ומעוז לנו ביום צרה, מורנו הרב דוד נר"ו".

סגנון ונושאי השאלות בהם דן רבנו, מקיפים את כל תחומי התורה, לא היה דבר אשר נשגב ממנו, אלפי תשובותיו מהיום עד היום בסיס לפסקי הלכה רבים. נביא לדגמא כמה מהם:

מקום אבן השתיה

בשאלה שנשאל לגבי מקום המקדש שבהר הבית, היכן הם המקומות שאסור ללכת³, תשובת

1 מן האיים הנמצאים בין יון לטורקיה, בימים ההם היו כלם תחת שליטת האמפריה העותמאנית.

2 במדינות מלכות תוגרמה (=האמפריה העותמאנית) מצאו גולי ספרד מנוח לכף רגלם.

3 כמובן שהדברים הובאו אף ורק כדי להרחיב בתולדות רבנו ובכח תורתו [ועוד פרטים מעניינים המצויים בתשובה זה], מסקנות למעשה צריך לברר אצל פוסקי הדור.

4 הוא הנקרא פיוס 'כפת הסלע', שעליה כפת הזהב הגדולה.

רבנו (תשובה תרצא) היא: "הדבר ברור שתחת הכפה שם אבן השתיה בלי ספק, הנקרא אצלם אלספרא⁴. ואם תאמר דהא תנן (יומא נג, ב) אבן שתיה היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה שמה, גבוהה מעל הארץ שלש אצבעות ועליה הארון נתון, ועתה שאלנו את פיהם ואמרו שהיא גבוהה מקרקעית הכפה שלש קומות... כבר כתבתי על זה בתשובה (תרלט) שקרקעית הבית חפרו אותו כמה פעמים לגלות היסודות ולכן הוא [-הקרקע] נמוך הרבה ממה שהיה מקדם..."

עוד אמרו העכו"ם, שיש תחת הכפה מערה, ושהמלכים הראשונים רצו לדעת מה היה שם, ושלשלו בני אדם בתוכה ומתו, וסגרו אותה ומלאוה עפר, עד היום הזה אין אדם יודע מה יש שם. וקרוב אצלי, שנאמר להם או שמעו שהארון גנוז שמה ולפיכך היו חופרים (אלו) [אולי] ימצאו אותו, ולכן השפל קרקעית הבית ונתגלה אבן השתיה..."

'כיפת הסלע' שבתוכו נמצאת אבן השתיה לפי דברי רבנו מאחרוריו נמצאת הר הזיתים

יהודי חבש

מענין לציין את התייחסותו לבני חבש (=אתיופיה) כיהודים ונדאים משבט דן⁵. בשאלה שנשאל⁶ על מי שקנה מהם עבד אם צריך להתנהג בהם כעבד עברי, הוא מתייחס לכוף שהם מתנהגים ככת הקראים ואינם מקימים תורה שבעל פה, שלכאורה אין מצוה לפדותם ולהחיותם, על כף הוא כותב: "אלו הבאים מארץ פוש הם משבט דן בלי ספק, ומפני שלא היה ביניהם חכמים בעלי קבלה [כלומר בעלי מסרת בתורה שבעל פה] תפשו פשטי הכתובים".

5 השאלה עלתה בשנים האחרונות עם עלייתם לארץ ישראל, ישנם שסמכו על דברי הרדב"ז ופסקו כי יהודים הם לכל דבר, אחרים חששו שפא עקב הרדיפות והמרת דתם בכפיה נתערבו עם הגויים, והצריכו להתגיר לחומרא [יש גם הבדל בין הקהלות שם ואכמ"ל].

6 סימן קעט בחלק ח'. בחלק זה שנדפס בשנת תשל"ה על ידי הרב יצחק צבי סופר ז"ל [חמן הרב ר' גדליהו אהרן קעניג זצ"ל], נדפסו תשובות נוספות שהיו בכתיב יד.

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

רבינו האור החיים הקדוש לומד מוסר עצום ונורא מהנהגתו של אברהם אבינו: הקדוש ברוך הוא נראה אליו ומבשר לו שני בשורות עצומות:

1. שיהיה לו ילדים למרות שהוא בגיל זקנה.
 2. שיתן לזרעו את ארץ ישראל הקדושה.
- לאחר מכן בונה אברהם מזבח, וכפי שנאמר בפסוק 'ויבן אברהם מזבח לה' הנראה אליו',
- שואל רבינו הקדוש שהמילים 'לה' הנראה אליו' מיותרות???
- ומתוך תירוץ מבהיל, שאברהם לא החשיב לכלום בשורת הארץ והזרע, לעומת מה שזכה לגילוי שכינה, ובנה את המזבח רק להודות על גילוי שכינה, ולא על בשורות הגדולות של הארץ והזרע, כי הוא ביטל את כל הנאותיו ותאוותיו, לעומת תאוותיו וחשקו בהתגלות השכינה.
- והאדמו"ר מספינקא זצוק"ל בספרו 'אמרי יוסף' כתב על קטע זה של רבינו הקדוש, וזה לשונו: 'וכמה מן המוסר בזה בדברי האור החיים' הקדוש, אשר כמעט מחויב כל אדם שלא לשכוח דבריו הקדושים הללו בכל עת ובכל זמן'.

"למה לא הגדת לי כי אשתך היא למה אמרת אחותי היא" (יב, יח-ט)

מעיר על כך הגאון רבי שלמה גנצפריד זצ"ל בספרו "אפריזון": מדוע עשה פרעה ב' שאלות מזה, הרי עיקר הטענה היא מה שלא אמר שהיא אשתו, ולמה הוצרך להוסיף על טענתו 'למה אמרת אחותי היא'.

וכתב ליישב על פי מה שמצאנו במגילת אסתר (ב, י) שמרדכי צוה על אסתר שלא תגיד את עמה ואת מולדתה, והטעם בזה כדי שיחשוב אחשוורוש שהיא ממשפחה בזויה ולא יקחנה לאשה, כי אין כבוד למלך לקחת אשה ממשפחה בזויה.

ולפי"ז אם היה אברהם אומר על שרה רק שהיא איננה אשתו ולא היה אומר אחותי היא, יתכן שלא היה פרעה לוקחה לאשה, כיון שלא נודע משפחתה, ויתכן שהיא ממשפחה בזויה ואין כבוד למלך לשאת אשה ממשפחה בזויה, אך כיון שאמר אברהם אחותי היא, לא חשש פרעה שהיא ממשפחה בזויה, שהרי היא ממשפחת אברהם שהיה מפורסם בכל העולם.

וזהו שטען פרעה לאברהם, שעשה עמו ב' רעות, האחת מה שלא הגדת לי שהיא אשתך, והשנית מה שאמרת לי אחותי היא ולכן לקחתיה לאשה, כי לולא היתה אחותך לא הייתי לוקחה שמא ממשפחה בזויה היא. (אפריזון)

"ויהי ריב בין רעי מקנה אברם... הפרד נא מעלי" (יג ז-ט)

אברהם אבינו עמל במשך כל ימי חייו לקרב לדרך ה' את כל באי עולם כשהוא מגייר את האנשים, ושרה אשתו, מגיירת את הנשים. אם כן,

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך" (יב, א)

"לך לך" להנאתך ולטובתך ושם אעשך לגוי גדול. כאן אין אתה זוכה לבנים. ועוד, שאודיע טבעך בעולם (רש"י).

לכאורה, הרי בין אותם עשרה ניסיונות שנתנסה אברהם אבינו נמצא גם הניסיון "לך לך" ולכאורה איזה ניסיון הוא זה שמבטיחים לו שבמקום שאליו יגיע יזכה לבנים וממון, שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע וכו' דבר שכרגע אינו זוכה לו? מסביר הגר"י ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר": אברם הלך בגלל ציווי ה' יתברך ולא בגלל ההבטחות שהובטחו לו כמו שנאמר "וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'".

אפשר להסביר זאת בדוגמא: יש מצוה לצום ביום כיפור שבעשרה בתשרי ויש מצוה לאכול הרבה בתשעה בתשרי. ודאי שלצום ביום כיפור לשם שמים אין בכך כמעט כל קושי. אנו רגילים ב"ה שעם ישראל כמעט כולם מקיימים ציווי זה ובוודאי שהאדם צם לשם שמים כי הרי יכול לאכול במקום שלא יראו אותו. אבל בשעה שהאדם אוכל בתשעה בתשרי ונהנה מהמאכלים ודאי שיותר קשה לכוון לשם שמים. זה הכלל: ככל שההנאה קיימת במצווה, קשה לכוון לשם שמים. לכן הניסיון אצל אברהם היה גדול ביותר, כיון שהייתה לו הנאה מהמצוה ובכל זאת לא הלך בגלל ההנאה אלא בגלל הציווי.

"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" (יב, ב)

מסביר רש"י: ואעשך לגוי גדול, זה שאומרים אלהי אברהם. ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק. ואגדלה שמך זה שאומרים אלהי יעקב. יכול יהיו חותמין בכלן, תלמוד לומר והיה ברכה, כך חותמין ולא בהם.

ומסביר ה"שפתי חכמים": רצונו לומר לפי שאין אומרים "אלהי" אלא על רבים, כמו אלהי ישראל אלהי העברים, ועל יחיד לא מצינו לשון אלהי. לכך ברכו "ואעשך לגוי גדול" כי אתה תחשב לרבים ויאמרו עליך "אלהי אברהם". ובמילת "אברכך" שמורה עוד על תוספת ברכה, רמז שיאמרו גם כן על בנו אלהי יצחק, וכן "ואגדלה שמך" שמורה עוד על תוספת גדולה, רמז שיאמרו גם כן על בנו אלהי יעקב.

"וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'" (יב, ד)

אברהם לא נזקק ליישוב דעת, לא ביקש עצה מאיש ולא דחה את החלטתו אף ביום אחד. מיד כשאמר לו הקב"ה "לך לך", קם ויצא בלי שהיות לארץ ישראל. (שפתי כהן)

"וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" (יב, ז)

וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" (יב, ז)

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

הי"ד: "האם באמת ניתן לראות?" כשכוונתו היא האם ניתן לראות את אליהו הנביא.

כ"ק מרן מהרי"ד השיב לו שאכן כן, ניתן לראות. אך מי שאינו רואה אותו ומאמין שהוא מגיע, הרי שהוא גדול יותר מזה שרואה ומאמין. [שכן כאשר רואים, אין זו גדולה להאמין משום שהדבר נראה במוחש. כאשר לא רואים ובכל זאת מאמינים, הרי שזו מעלה גדולה יותר.]

לפי מעשה זה ביאר ה"מקור ברוך" את הפסוק בפרשתנו: הקב"ה הוציא את אברהם והגביהו למעלה מחללו של עולם, אברהם אבינו ראה את הבריאה כולה ואת העולמות כולם. הכל היה גלוי בפניו. ואחר כל זאת אברהם נותר באמונה תמימה: "והאמין בה", כאילו לא ראה מאומה.

דרגה זו משבחת התורה במילים "ויחשבה לו", הקב"ה, "צדקה", לצדקות גדולה מאוד. (במחשבה תחילה)

"ויאמר הגר שפחת שרי אי מזה באת ואנה תלכי ותאמר מפני שרה גברתי אנכי בורחת ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה" (טז, ז-ט)

ונשאלת השאלה, המלאך שואל את הגר מפני מי את בורחת? והיא עונה: מפני שרי גברתי וכו'. ומה עונה לה המלאך, תשובה מוזרה: שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה. וכי כך עונים, הרי זה סיבת בריחתה משום שעינתה אותה?

אלא תירץ הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע במתק לשונו: כל סיבת בריחתה של הגר היתה בגלל גאותה, שלא רצתה להיכנע לשרי גברתה. והעצה כנגד הגאווה היא, להכיר מאין באת, ולאן אתה הולך, והם דברי המלאך: אי מזה באת ואנה תלכי.

אבל הגר לא הבינה את הרמז, היא ענתה, מפני שרי גברתי אנכי בורחת. ולכן השיבה המלאך, מכיוון שלא הבנת את הרמז שבשאלתי, סימן הוא, שעדיין לא למדת מאומה ממידותיה הטובות של הצדקת שרי, ולכן שובי אל גברתך והתעני...

"ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו" (יז, כד)

חכמי ישראל תמהים; מדוע לא קיים אברהם אבינו מצות מילה לפני שנצטווה ע"י בורא עולם כפי שנהג לגבי מצוות אחרות? הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק הסביר זאת כך, בכל המצוות שבתורה נהג אברהם אבינו לפי הכלל; 'זריזין מקדימין למצוות' (פסחים ד.). לכן קיים אברהם אפילו קודם שנצטווה עליהן, אולם מצות מילה נקראת; 'ברית מילה' ודרך כל 'ברית' היא; שקיימים בה שני צדדים. לכן קודם שציווה הקב"ה על המילה לא יכול היה אברהם למול את עצמו כיון שלפני הציווי אין כאן אלא צד אחד ומילה בלי כריתת 'ברית' אין בה קיום מצוה כלל.

נשאלת השאלה, כיצד יתכן שדווקא הוא מציע ללוט להיפרד מעליו, ואינו מנסה להחזיר אותו בתשובה שלמה על הגזל של מרעה בשדות זרים? ביאר ר' ראובן קרלנשטיין, כאשר נודע לאברהם אבינו שלוט הולך לרעות בשדות זרים הוא ביקש לדעת את מניעיו, ושאלו מה הסיבה למעשה הזה. אילו היה לוט משיב שטעמה של גנבה זו הוא משום מחסור במזומנים, היה אברהם מסתפק בשיחת מוסר ומותיר אותו לצידו, אך לוט השיב תשובה מפולפלת שבה טען כי מאחר שה' הבטיח לתת לאברהם את כל הארץ, ואין לו ילדים, הוא לוט, הירוש היחיד, וממילא מותר לו מדין ירושה לקחת ככל העולה על דעתו... כאשר שמע אברהם אבינו את הנימוק ה'הלכתי' הזה, אמר מיד: 'הפרד נא מעלי!' אינני מתעסק עם 'צדיקים', אלא אך ורק עם גויים, הרוצים באמת לקבל את דבר ה'!

"הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך" (טו, ה)

רק למטה הכוכבים נראים קטנים, אבל למעלה הם גדולים מאוד. כך ישראל, בארץ הם לפעמים נראים קטנים ושפלים, אבל למעלה, בשמים, הם חשובים וגדולים מאוד. (ר' ברוך ממעז'יבוז')

"ויוצא אותו החוצה" (טו, ה)

"הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים" (רש"י). אברהם אבינו הועלה "למעלה מן הכוכבים", מעל דרך הטבע, והקב"ה הראה לו כי "כה יהיה זרעך" - אף קיומם של בניך יהיה למעלה ומחוץ לדרך הטבע. (שפת אמת)

"כה יהיה זרעך" (טו, ה)

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטה, בעל 'אוהב ישראל', ביקש פעם אחת לקדש את הלבנה, אבל השמים היו מעוננים. נשא עיניו למרום ובתוך כך נתפזרו העננים והלבנה האירה. החסידים התחילו להתלחש כי ראו מופת כמו עיניהם. הרגיש הרבי בדבר ואמר: "אין כאן מופת, כך היה אצל אברהם אבינו, שהרי הוא קיים את כל התורה, ובכלל זה קידוש לבנה. פעם אחת לא היה יכול לקדשה, מפני שהשמים היו מעוננים, ואמר לו הקב"ה: 'הבט נא השמימה', ואז 'וספור הכוכבים', שייראו הכוכבים והלבנה.

"שאל אברהם: ומה יהיה בדורות הבאים כאשר ירצו לקדש את הלבנה ויהיה מעונן? ענה לו הקב"ה: 'כה יהיה זרעך', כוח זה יהיה מסור גם לזרעך"...

"והאמין בה' ויחשבה לו צדקה" (טו, ו)

סיפר הרה"ק רבי ברוך הגר מסערט ויז'ניץ, ה"מקור ברוך": אצל חותני, כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, בעת ששלח את אחד הנכדים לגשת לדלת באמירת "שפך חמתך" בליל הסדר, שאל חתנו של כ"ק מרן מהרי"ד, הרה"ק רבי יוחנן טווערסקי

סיפורים נפלאים פרשת לך לך

"והיה ברכה" (יב, ב)

סיפר אחד התלמידים, שלעת בחרותו, כאשר הגיע פעם אחת ברכבת לעיר פרעשבורג, עמד כמשתאה כאשר ניגש אליו זקן מופלג וביקש להיות לו לעזר בלקיחת חפציו לאכסניה. והי כמצחק בעיניו, שהוא הבחור הצעיר לימים ימסור את חבילתו לאיש ההוא אשר כולו הפך לבן. על כן סירב למלאות חפצו. אז סיפר לו האיש, שבצעירותו הוא היה מבין נושאי רבינו החתם סופר בכסאו, כי רבינו בא בימים ולא היה יכול עוד לצאת ולבוא, והיה צורך לקחתו ממקום למקום. "פעם אחת, בהוליכי את רבינו ברחוב העיר, עזרתי פתאום מלכת. שאל אותי רבינו בפליאה, מה זה ועל מה זה. השבתי לו, כי כל זמן שכוחי במתני, פרנסתי מצויה ביד, ויכול אני להעביר לאנשים חפצים ממקום למקום, אבל מה אעשה לעת זקנה כאשר כוחותי יעובוני? וביקשתי מרבינו שיבטיח לי שכוחי לא יסור ממני לעולם, וזכיתי לשמוע את ברכתו שאהיה גיבור חיל כל ימי. עכשיו שנתקיימה הבטחתו של אותו צדיק, בקשתי שטוחה, אל תסרב לי, והנח לי לשאת את חפצך".

רבינו נתן ברכות לכל מבקש, אף על פי שנראה הדבר כיוהרא, אך רבינו אמר כי אין הדבר כן, משום דכתיב "ואברכה מברכך", הרי שהמברך מתברך, ולכן אין שום יוהרא בכך שהוא עצמו רוצה להתברך...
("ספרא דמלכא" מאת מהרש"ץ גנץ שליט"א)

"ואת הנפש אשר עשו בחרן" (יב, ה)

וכתב רש"י: "שהכניסין תחת כפני השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו".

מצוי היה בחגי ובמועדי ישראל, שהיו נכנסים לבית מדרשו של הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מזוינסק זצ"ל (בעל האור שמח) אנשים שונים שהיו רחוקים מלימוד התורה וקיום מצוותיה. הדבר לא מצא חן בעיני חלק מהמתפללים שראו בזה זילות לקדושת המקום. על כן דרשו מהגבאים שלא להרשות לאורחים בלתי רצויים אלו את הכניסה לבית המדרש.

ואולם כאשר נודע הדבר לרבי מאיר שמחה, הגיב על כך ומחה נמרצות באומרו כי אין למנוע משום יהודי את הכניסה לבית המדרש. ואדרבה, יש לנהוג להיפך ולקרב אותם בעבותות של אהבה, בסבלנות, ואז הם ישתפרו בהדרגה:

בשלב הראשון יקשיבו הם אל הרינה ואל התפלה. לאחר מכן כבר ידעו לענות "אמן", ואולי אחר כך, בהמשך, יתחילו הם להתפלל באופן שיהפכו במשך הזמן למתפללי בית המדרש, ולאחר מכן ליהודים טובים יראים ושלמים המקיימים תורה.

"ואת הנפש אשר

עשו בחרן" (יב, ה)

מעשה בבחור מתחזק שאחז בשלבים הראשונים של חזרתו בתשובה. הוא הגיע

אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל והתלונן בפניו: "רבי, קשה לי לקיים תרי"ג מצוות, זה יותר מדאי בשבילי"...!

אמר לו רבי בן ציון: "לו יהי כדברך, כמה מצוות אתה רוצה להוריד ממך חצי? שני שלישי? תפס הלה את המרובה: "שני שלישי".

"מוסכם!" השיב לו רבי בן ציון להפתעתו "כמה הם שלישי מתרי"ג? חישב הלה וענה: "מאתים וארבע" "ואותן הנך מקבל ברצון?" "אין לי כל בעיה עם מספר זה" - השיב.

"ובכן" - המשיך רבי בן ציון להפתיעו - "החפץ חיים מנה את המצוות הנהוגות בזמן הזה, והן מאתים ששים ושבע. האם אתה כהן?" "לא", השיב. "א"כ ירדו לך עוד שלושים וכמה מצוות.

האם אתה נזיר?" "לא" השיב הלה.

סיכם רבי בן ציון: "באיסורי עריות קרובות אין לך בעיה. ירדו עוד כשלושים. לא לעשות עבודה זרה, לא להשתחות לה, לא להקים מצבה, לא לנחש, לא לעשות מעשה אוב וידעוני, לא להתנבאות לשקר... להמשיך? עוד מגיע לי עודף"... (רבינו האור לציון')

"ואת הנפש אשר עשו בחרן" (יב, ה)

הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל נטל על עצמו חלק בהצלת הדור הצעיר מהתדרדרות מוחלטת. אחת מעצותיו המקוריות והמחוכמות לקרב תלמידים לתורה לבל ידח ממנו נידח, היתה לפתוח בשיחה רצינית עם בחור סורר על מצבו של בחור סורר אחר...

הוא תיאר בפני הבחור בצבעים חיים כיצד יראה הבחור השני אם יעזוב חלילה מקור מים חיים, כמה דורות ילכו לאיבוד על ידי קלות דעתו של הצעיר, ושצריך לשים עליו עין פקוחה שלא יעזוב ח"ו את דרך התורה.

הוא המשיך לייעץ לו איך לדבר עם הבחור הזקוק לחיזוק, וביקש ממנו בתחנונים: "הבה נפעל בכוחות משותפים להציל דורות רבים מאבדון, ובזה יהיה לזכות עולם עבור שנינו..."

כמובן שהגישה המחוכמת הזו השפיעה מאד, ובו זמנית ניצל גם הבחור הראשון "המציל", שלמעשה עיקר כוונתו של רבי אליהו היתה אליו. (ונכתב בספר)

"הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את"

(יב, יא)

מסורת הייתה בעיר קטנה שרב העיר קונה עליית 'חתן תורה'. אף אחד לא התחרה עם הרב במחיר, משום שהוא היחיד שראוי לעלייה זו.

אלא ששנה אחת החליט ראש הקהל שהיה גביר גדול ועם הארץ גדול עוד יותר, שהוא הראוי לעלייה נכבדה זו.

עמד והתחרה עם הרב על קניית העלייה וכמובן זכה בה. בקידוש שערך ראש הקהל לכבוד היותו 'חתן תורה', כיבד את הרב לשאת דברים.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת לך לך

למנוע עבירה מסוימת יש צורך להוציא ממון ואז המלחמה קשה מאוד. במקרה כזה צריך לומר ליצר חד וחלק: הרכוש קח לך! שכן הלכה פסוקה היא בשו"ע (יו"ד קנ"ז א) כי מה שנאמר ייהרג ואל יעבור זה דווקא בג' עבירות חמורות, אבל בשאר עבירות אמנם יעבור ולא ייהרג, אבל גם עליהם חייב ליתן את כל ממונו כדי שלא לעבור על שום עבירה מהתורה שנאמר: "ואהבת את ה' וכו' ובכל מאודך" בכל ממונך (ספרים).

מעשה שהיה בעל מפעל של תפילין שהיה מזלזל במצוות, וקרה יום אחד שנפסלו בתים לתפילין, ובעל המפעל רצה למכרם ככשרים.

אחד העובדים קינא קנאת ה' וחתך את הבתים הפסולים באופן שאי אפשר למכרן. כשהבחין בעל הבית מה שנעשה כעס מאוד ואיים על אחד העובדים שאם לא יגלה לו מי עשה זאת הוא יפטר אותו מהעבודה.

אותו עובד ידע שלפי ההלכה צריך אדם למסור כל ממונו ואל יעבור על לאו אחד מהתורה, במקרה הזה של איסור לשון הרע, וכן עשה שלא גילה, והפסיד את מקום העבודה, והקדוש ברוך הוא שילם לו שכרו, שכשהתפטר ממפעל התפילין פתח עסק פרטי ושרתה ברכה במעשה ידיו, לבד מהשכר העצום הממתין לו בעולם שכולו טוב בעבור שכבש יצרו מלדבר לשון הרע. (לבוש יוסף)

"אם מחוט ועד שרוך נעל" (יד, כג)

רבי מאיר מפרמישלין, היה מחלק את כל מעותיו לעניים ולעצמו הסתפק בקב חרובין.

בכל לילה, טרם עלה על משכבו, היה בודק בבית אם נותרו אצלו מעות והיה מחלקם לעניים, ואם לא נרדם ידע שעדין נותרו כמה מטבעות בבית ויש להוציאם לצדקה.

פעם הגיעה אליו אשה ממדינה רחוקה וביקשה להתברך בילדים. ברכה הצדיק וברכתו התקיימה באותה שנה.

לאחר שנושעה, שיגרה היולדת המאושרת מכתב הודיה מרגש לרבי מאיר, שבזכות תפילתו עשה לה הקב"ה נס, וצירפה למכתבה סכום נכבד של שלש מאות דינרים.

כשהגיע המכתב עם הכסף, קרא הצדיק לבניו ואמר להם: "ראו איזה מכתב שגוי קיבלתי היום. ראשית יש כאן תארים מוגזמים עלי כצדיק קדוש ונשגב, ועוד וכי פוקד עקרות אני? ודאי לא התכוון אלי ולכן מחזיר אני את המכתב לשולח".

בניו של רבי מאיר, שידעו את המחסור והעניות בבית טענו, שאם הקב"ה הזמין לאביהם מעות, אסור לאבדן בידים.

אולם אביהם נותר בשלו, עד שהושיבו בית דין של שלשה והללו פסקו, כי ודאי התכוון האיש לרבי מאיר והכסף שלו במתנה גמורה.

שמע הצדיק את פסק הדין ואמר: "עדין חפץ אני להמלך באשתי אם ליהנות מהמעות".

קראו לרבנית והיא אמרה לבעלה בתמיהה: "הרי נוהג אתה תמיד שלא לאכול משאלה שהורה בה חכם", כששמע זאת רבי מאיר עמד בצדקותו ושלח את המעות חזרה אל השולח.

שאל הרב: לכאורה יש להבין כיצד מותר לראש הקהל להיות 'חתן תורה', הן הלכה פסוקה היא בקידושין שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, וראש הקהל עדיין לא יודע כיצד נראית התורה...

אלא ששאלה זו עצמה יש להקשות אף על אברהם אבינו שמעיד שלא ראה את שרה אשתו.

ויש לתרץ, המשיך הרב, שמכיון שהחשש הוא מחמת שמה יראנה ותתגנה עליו, הרי אצל אברהם אבינו לא קיים החשש שיבוא לראות את גנותה של שרה ותתגנה עליו, וממילא אין מניעה שלא ראה אותה קודם לכן.

מאותה סיבה עצמה מותר לראש הקהל להיות 'חתן תורה'... (במחשבה תחילה)

"וירק את הניכיו ילידי ביתו" (יד, יד)

איתא במד"ר (פ' מ"ג) אמר אצא ואפול על קידוש שמו של מקום ע"כ.

וצריך להבין איזה קידוש ה' הוא כשיציל את לוט.

ויש לומר דאיתא שנמרוד היה פעם אצל אברהם ואכל ושתה חודש ימים, כשרצה ללכת דרש ממנו אברהם שישלם לו.

אמר נמרוד לאברהם: הלא שמעתי שאתה מאכיל ומשקה בחנם לכולם, ולמה אני גרוע מכולם?

ענהו אברהם: אמת היא שאני מכניס אורחים, אבל רק לאנשים ולא לא-ל, ואתה אומר שאתה הא-ל, ע"כ צריך אתה לשלם.

שאל נמרוד: כמה אנכי צריך לשלם? הוציא אברהם פנקס שהיה רשום שם כמה הוציא על כל אורחיו במשך כל השנים, ואת החשבון הזה דרש נמרוד שישלם, והוסיף שבשעה שהאורחים נפטרים ממנו הם מברכים אותו שהא-ל ישלם לו כפלים ממה שנתן להם, וכיון שלדברך אתה א-ל, צריך אתה לקיים את מה שהם ברכוני.

אמנם יכול אתה להיפטר מתשלום, אם תחתום לי שאינך א-ל. בלית ברירה נתן לו נמרוד כתב חתום בכתב ידו שהוא רק בשר ודם ולא א-ל.

הכריז אברהם בכל המדינה שנמרוד הודה לו שאינו א-ל, ויהי הדבר לחרפה גדולה לנמרוד ולא היה יכול לעשות מאומה לאברהם.

ולכן כאשר שבה נמרוד את לוט היה בדעתו לסובב עמו בכל המדינות ולא לצו להכחיש את מה שאברהם הכריז, כי איתא במדרש (פרשה מ"א) שקלסתר פניהם של לוט ושל אברהם היה דומה, והיה בדעתו לומר שהנה אברהם בידו, והוא מודה באלוהותו, והכתב שנתפרסם בזמנו הוא מזויף. ולכן רצה אברהם להציל את לוט כדי לקדש שם ה', שלא יאמר נמרוד כן, ויישאר הכתב שלו שהודה שאינו א-ל.

(מהר"י מבעלזא זצוק"ל)

"תן לי הנפש והרכוש קח לך" (יד, כא)

כך אדם צריך לומר ליצר ולחילותיו: תן לי הנפש - את הרוחניות, והרכוש קח לך - את הגשמיות. ולא להפוך היוצרות חס ושלום.

פעמים רבות קורה שכדי

גליון 332
שנה ח' תשע"ח

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליין על ידי אשייר לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

כיבוד אב ואם

מסופר על רבי יהושע בן אלם שהגידו לו בחלום: שמח בלבבך שהרי אתה וננס הקצב מושבו ומושבך בגן עדן וחלקך וחלקך שוין כאחד. כשהתעורר חשב בלבו ואמר: אוי לי שמיים שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני ולא עמלתי אלא בתורה וכו' ועכשיו שקולים מעשי ותורתני עם הקצב, אמר לתלמידיו, תדעו שלא אכנס לבית המדרש עד שאראה מי הוא האיש ומה מעשיו. הלך עם תלמידיו לעיר בו גר, כשנכנס לעיר שאל איפה גר ננס הקצב? אמרו לו למה אתה מבקש אותו, אתה צדיק וחסיד ולמה תשאל על איש פשוט כמוהו? אמר להם מה מעשיו? ענו לו, אדוננו, אל תשאל מאתנו כלום עד שתראה בעצמך. שלח את תלמידיו לקרוא לו, והקצב אמר להם מי אנוכי ומי אבותי שרבי יהושע קורא לי? וחשב שהם משקרין אותו ולא הלך. חזרו אל רבי יהושע וסיפרו לו, אמר אלך אני אליו, כנשננס רבי יהושע אל ביתו נפל הקצב על פניו ואמר: מה יום מיומיים שעטרת ישראל בא לפני עבדו, אמר לו, דבר יש לי לדבר עמך, אמר לו, דבר, שאל אותו מה מעשיך ומה מלאכתך? ענה הקצב: קצב אני ויש לי אב ואם זקנים ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום אני מלבישם ומאכילם ורוחץ אותם, מיד עמד רבי יהושע ונשקו על ראשו ואמר לו: בני, אשריך ואשרי גורלך, מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שוכתי להיות חברך בגן עדן.

(סדר הדורות)

פרשת השבוע

לך לך מארצך (י"ב - א')

כל ימי עסק הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנובל זיע"א (יומא דהילולא י"א מרחשון) במוצת פדיון שבויים. הוא נדד על פתחי נדיבים לאסוף מעות למצוה גדולה זו, אחר כך היה משלשל את המעות לכיסיהם של הפריצים ואנשי הרשות, כדי לפדות מידיהם יהודים שנפלו בשבי. מסופר: פעם אחת כאשר נקלע הרבי לעיר זיטומיר, העלילו עליו הגוים עלילה שפלה, וכלאוהו בבית האסורים. בא לבקרו צדיק אחד וביאר לו את הפסוק בדרך צחות: אברהם אבינו היה מצטיין בהכנסת אורחים, ותמיד היה מטכס עצות מה אפשר לעשות עוד למען האורח, אמר לו הקב"ה "לך לך מארצך" צא אברהם לדרך, ותהפך אתה בעצמך לעובר אורח נודד וגולה, או תרגיש היטב מה חסר לאורח ומה אפשר עוד להיטיב עמו. אף אתה פודה שבויים גדול, בעניקו לך משמים הודמנות לחוש בטעמו של שבי אצל גוים, ועד כמה נחוץ לפדות יהודי משביו.

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (ט"ו-ו)
סיפר הרה"ק בעל המקור ברוך

מסערט ויוניץ זיע"א: כי חותנו בזיו"ר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א שאל פעם את אחד מנכדיו, לאחר שהלך לפתוח את הדלת בעת אמירת שפוך חמתך, על אודות ראיית אליהו הנביא זכור לטוב, האם ראה אותו? אח"כ שאל אותו חתנו הרה"צ ר' יוחנן הי"ד: מקען טאקע זעהן? (אפשר באמת לראות?) והשיב מהרי"ד מבעלזא: יא יא מקען זעהן, אבער ווער עס זעט נישט, אבער ער גלייבט, איז דאס נאך אסאך אסאך העכער. (אכן כן, אפשר לראותו, אבל מי שאינו רואה אלא מאמין גרידא, הוא במדרגה גבוהה יותר).

והרה"ק מסערט הפליא מאד את תשובת חותנו הק', וחזר על כך רבות על ענין זה של האמונה, וציין שוב בהדגישו על המענה "אזא חכמה! אזא חכמה!". ושינן אז בדבריו בשער בת רבים על מה שפי' אח"כ בזה חותנו כ"ק מרן מהרי"ד את הפסוק 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', כי למרות שהגביה הקב"ה את אברהם אבינו למעלה וראה הכל, אעפ"כ ויחשבנו לו צדקה ע"י האמונה שגדולה היא.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 6:39 ת"א: 6:40 ר"ת: 7:16

פרשת לך לך

זמני כניסת שבת
ירושלים: 5:27 ת"א: 5:42

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מענדל ה"אהבת שלום" מקאסוב זיע"א (י"ז מרחשון)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוסוב אוהב ישראל ורודף שלום היה מימי נעוריו, תמיד כלתה נפשו לעשות טובה לכל אדם מישראל ולהרבות שלום בעולם, לבו היה מלא רחמים ואהבה, והיה מאסף נדבות ומחלקן בחשאי בין משפחות הגונות שבאו עד ככר לחם, כך נהג כל הימים בהיותו רך בשנים ובהיותו בא בימים, בשבתו בביתו ובלכתו בדרך. פעם אחת בהיותו צעיר לימים הלך לבקר בהיכלו של רבו הקדוש רבי זאב וואלף מטשארנא אוסטרא זיע"א אשר ברוסיה המדינה, ומכיון שהיה אברך עני ולא היה בידו כסף לשכור לו עגלה, הלך ברגליו לאטו החבילה על כתפיו המקל בידו ודרך המלך לפניו, ביום עשה דרכו ובלילה לן בעיר או בכפר, בכל מקום ישוב שהגיע אליו לפני שקיעת החמה או אחריה.

ויהי היום ויבוא לכפר אחד לפנות ערב והוא עייף ויגע, חפש ומצא בית יהודי, נכנס ושאל את בעל הבית אם אפשר יהיה ללון אצלו? קבל אותו היהודי בסבר פנים יפות, נתן לו שלום והראה לו מקום לישוב. הסיר את חבילתו מעל כתפיו, העמיד את מקלו בפינה, נטל את ידיו והתפלל, אחרי התפילה ישב על יד השולחן והנה שמע אנחה אחרי אנחה יוצאת מלב בעל הבית, הרגיש הצדיק בצערו של האיש, לא יכול להתאפק, ושאל אותו על מה הוא נאנח כל כך? סיפר לו האיש את צערו כאדם שלבו מלא צער ודאגה ורוצה הוא להשיחם לאחרים: עשיר גדול היה ובעל עסקים הרבה וכל אשר פנה הצליח, והנה פתאום התחיל גלגל מזלו לירד, השעה פסקה מלשחק לו, עסקיו נתמעטו וירד מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, מה יאמר ומה ידבר? דאגותיו הלכו והתרבו ואין הפה יודע לספר מה שהלב מרגיש, דבר אחד מני אלף, חייב הוא לפריץ דמי חכירה ששים אדומים זהב, בית המזיגה הוא המשען האחרון לפרנסתו הדלה, ואין לו אף פרוטה אחת, מחר עליו לשלם וברור לו שאדוניו יוציאווהו מדירתו, ואולי ישליכוהו אל הבור, ומה יעשו אשתו וילדיו הקטנים? כיסו ריק ואין הוא יודע מאין יבוא עזרו, אין לו לא קרוב ולא גואל שירחם עליו ויוציאוהו מן המיצר, טובע הוא בים של צרות ואיך לבו ישקוט בקרבו ולא יאנח? ישב ר' מנחם מענדל ושמע את דברי היהודי, ולבו נשבר בקרבו, וכאשר כלה לדבר ניחם אותו ואמר, אל תתייאש, קוה אל ה' הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ואם אין לך גואל הוא יהיה גואלך, ועל ידו תיושע ישועה שלמה, סאתך נתמלאה, תקרא אל ה' מן המצר והוא יענך במרחב, וכשם שנפלת משמי רום לתוך התהום, כן תתרומם שוב ותעלה מעלה מעלה. אך בעל הבית צצרותיו כבדו מאד לא שם לב לדברי נחמה של האורח ואדרבה אנוחותיו רבו עוד יותר ועיניו זלגו דמעות, הסתכל בו ר' מנחם מענדל, ראה את צערו כאב את כאבו ולא ידע מה לעשות, במה יוכל להושיע לו, הוא בעצמו אין לו רק דברי נחמה, ובאלה לא ישלם היהודי את חובו לפריץ, במחשבות כאלה עלה על מטתו, אמר קריאת שמע שעל המטה והחליט בלבו לבוא מחר לטשארנא אוסטרא, ולעשות כל מה שבידו לחלץ את היהודי הוה מן המצר הרי זה כעין פדיון שביים.

למחרת השכים ונטל ידיים, לבש והתפלל, נפרד מאת בעל הבית, ובשעת הפרידה חוק את רוחו וחזר על דבריו של אמש שישים בה' בטחונו והוא יתברך שמו לא יעזובנו ויעמוד לו בשעת צרה, אחר כך

פנה אל הפתח, פתח את הדלת נשק את המזוזה, והלך לדרכו, ובלכתו שקוע במחשבות שמע מאחוריו קול דהרת סוסים, נשא את עיניו וראה מרכבה כבודה הולכת במרוצה ומתקרבת אליו, סר הצידה ועמד והמרכבה עברה ובה איש יהודי עשיר, כאשר התרחקה המרכבה מהלך של מאה פסיעות בערך, עצרה ונעמדה על אם הדרך, ומשהתקרב ר' מנחם מענדל אליה, הומין אותו בעל המרכבה שיעלה ויסע אתו, ואמר: אני נוסע אל הרב הצדיק מטשארנא אוסטרא, יעלה וישב אתו, יסע עד העיר ההיא, ומשם ואילך יעשה כל אחד מהם את דרכו, וילך למקום שלבו חפץ, מיאן ר' מנחם מענדל לעלות, הפציר בו העשיר מאד, הרבה עליו דברים ולא זו מן המקום, תמה בעל המרכבה ושאל אותו מדוע אינו רוצה ליהנות מטובתי, הרי זה כאלו מכבד אדם את חברו בכוס יין טוב והוא שופכו על פניו, השיבו ואמר, נראה שאתה עושה זאת מתוך רחמנות ואהבת הבריות, ורציתי לדעת עד היכן אהבתך זו מגיעה, לא במעשה קל כזה מדת הרחמנות שבך תהא ניכרת, כי אם בכישרון, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה: בשלשה דברים האדם ניכר בכוסו, ובכיסו ובכעסו (שבת מ"ג ע"ב). אמר העשיר: תעלה ותשב על ידי ובשעת הנסיעה תציע לפני את בקשתך, ואחרי שאשמע את דבריך אדע להשיב לך תשובה ברורה, השיב לו רמ"מ: גם אני הולך אל הרב הצדיק השוכן כבוד בטשארנא אוסטרא, ורגיל אני לעלות אליו ברגל, ולא אקבל את טובתך טרם אדע את תשובתך.

ראה העשיר שהוא מתעקש, כחסיד העומד על דעתו, אמר לו אם כן פתח את פיך ויאירו דבריך מה בקשתך? אמר: הנה לא רחוק מכאן יושב יהודי אחד שהיה גביר כמור, ונסע פעם גם כן במרכבה כבודה ובסוסים אבירים, אך גלגל הוא החזור בעולם, זה עולה וזה יורד, והגיעה שעתו להיות מן היורדים רח"ל, בשנים מעטות ירד מכל נכסיו, והיום עליו לשלם דמי חכירה לפריץ ששים אדומים זהב, ואין לו אף פרוטה אחת, ואם יבואו אליו שליחי הפריץ ולא ישלם את החוב, עתיד הוא ובני משפחתו לירד לבית האסורים, ולהיות עבדי עולם, ועתה אני מבקש ממך, לעמוד לימין חברך בשעת דחקו, לתת לו את הסכום הנקוב, גם אם רב הוא, ואם תשמע בקולי אברכך בברכה וישועה, ואעלה על המרכבה ונסע יחד אל ביתו של היהודי, ואחרי שתתן לנצרך ששים אדומים זהב, ניסע ונלך אל רבינו הקדוש באוסטרא, ותשמע מפיו שגם הוא עמדי בעצה אחת. כששמע העשיר את בקשתו, השתומם ונבהל על הלך עני זה שאין לו דאגה אחרת רק לעזור לחובר שאבד את עשרו בעסקים רעים, והתפלל על הסכום הגדול שהוא דורש ממנו, וכי דבר קטן הוא זה ששים אדומים זהב? כלום יודע אביון זה מה הוא ושואל? לא השיב לו מאומה ואמר לעגלון להסיע את המרכבה, והשאיר את ההלך מאחוריו.

אולם לב העשיר לא ידע מרגוע וככל שהתרחק יותר מן ההלך, לבו הכה אותו יותר, וכשראה שלבו נפעם ואין מנוחה בנפשו, אמר לבעל עגלה לעצור את הסוסים ולעמוד, עשה העבד בפקודת אדוניו, עצר את הסוסים ועמד, וכשהגיע ר' מנחם מענדל אל המרכבה, אמר לו העשיר למה אתה עושה לי ככה? קשה לי ליתן לך סכום גדול כזה, אתן לך את החצי, ענה ואמר: כלום בשבילי אני דורש שאתה בא אלי בטענה, אין אני כופה עליך, רק סיפרתי לך מה שקרה לאיש שהיה עשיר כמותך, ובמה תוכל לעזור לו, ועתה אם יש בידך לעשות זאת הרי טוב, ניסע שנינו אל הנצרך ותתן לו את נדבת לבך, ומשם נלך ונסע אל רבינו הקדוש, ואם אינך רוצה או אינך יכול למלאות את משאלתי זו, תסע בשלום לדרכך ואני אלך לי לאט ברגלי כמנהגי.

משל ונמשל

והאמין בה' ויחשבנו לו צדקה (ט"ז – ו')

אבל להלן כשאמר לו הקדוש ברוך הוא, 'אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה', ענה אברהם במה אדע כי אירשנה ושאל מהקדוש ברוך הוא אות על זה. והשאלה נשאלת מפני מה האמין מיד אברהם להקדוש ברוך הוא על בשורת הבנים, ואילו על בשורת ירושת הארץ שאל במה אדע כי אירשנה?

ואפשר לומר על פי משל: עשיר גדול אחד היה נדיב ושוע רודף צדקה וחסד, יום אחד בעיצומו של החורף, ראה אדם עני הולך ברחוב, לבוש בגדי סחבות נקבים נקבים חלולים חלולים, והוא רועד מקור. העשיר אשר נכמרו רחמיו עליו, פנה אליו ואמר לו בוא אלי הביתה ואתן לך בגדי חורף ויחם לך. הודה לו העני על כך, וכן היה שבא לביתו וקיבל בגדים חמים כאשר הבטיחו. לימים נפגש העשיר עם אותו עני וראהו נושא משא כבד על כתפו לצורך פרנסתו, פנה אליו העשיר ואמר לו, סורה נא מחר לביתי ואתן לך סוס שאקחנו מיד איש פלוני. אמר לו העני מדוע מצאתי חן בעיני להכירני כל כך? אמר לו העשיר, מפני מה כשנתתי לך את הבגד לא שאלת שאלה זו ועכשיו אתה שואל אותי כן. ענהו העני, כשנתת לי בגודל חסדך את בגדי החורף, לא לקחת אותם מאיש אחר למעני, לכך לא שאלתיך כלום כי ידעתי כי חפץ חסד אתה, אבל עתה בראותי שברצונך לקחת את הסוס מאיש מסויים ולתת אותו לי, לכן הנני שואל מה זכותי להעדיפני על פני אחרים?

והנמשל: כאשר אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם שיתן לו בנים, לא שאל כלום מפני שלא לקחם מאחר, ונחלת ה' בנים, אבל על ירושת ארץ כנען אשר ניתנה מכבר לשבעה אומות, והבטיחו שעתיד להנחיל אותה לישראל, על זה שאל מה זכות יש בידי לדתות נפש מפני נפש, והשיבו, ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עוון האמורי עד הנה, כי אז נתמלאה סאת עוונותיהם, ולכן הקיאה אותם הארץ וניתנה לנחלה לישראל עם קדוש, בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו.

(בשם הגה"ק ר' יצחק מוולוז'ין זיע"א)

התיישב העשיר בדעתו והסכים, ואמר לו לעלות כדי לנסוע אל החוכר, אז עלה ר' מנחם מענדל על המרכבה, וחזרו אל הכפר ובאו אל בית היהודי, שם הוציא העשיר ששים אדומים זהב, נתן אותם לר' מנחם מענדל והוא מסרם לידי היהודי, וברכו בברכת הצלחה, ובצאתם מאת פני האיש, נתמלא לבם שמחה ונקשרו באהבה ורעות, ונסעו יחדיו לטשארנא אוסטרא.

כאשר הגיעו נכנסו אל הרב הקדוש ר' זאב וואלף, ראה אור גדול מקיף אותם ופניהם מאירים כשמש, נתנו לו שלום והוא החזיר להם שלום, ואמר הזכרת פניכם תעיד בכם שעשיתם מעשה גדול, כן תזכו לעשות אך טוב כל הימים, עמד ר' מנחם מענדל מן הצד ושתק, והגביר סיפר לו לצדיק את כל הקורות אותם מן הרגע שפגש את ר' מנחם מענדל בדרך עד בואם אליו, וכשכילה את דבריו, אמר הרבי: מעשה רב עשיתם, הצלתם משפחה שלמה מישראל משעבוד ומעניות מנוולת, ונאמן הוא בעל הגמול שישלם לכם את שכרכם, ואם יגדל שכר העושה, הנה אמרו חז"ל "גדול המעשה יותר מן העושה" (בבא בתרא ט' ע"א) שאלמלא הוא לא היה מעשה המצוה כלל, ואז פנה אל ר' מנחם מענדל ואמר: אתה באת אלי שאהיה לך לרבי, אינך צריך לי כי ראוי אתה בעצמך להיות מנהיג בישראל, הנה המצוה הגדולה שעשית היום הולכת לפניך והיא מאירה את דרכך – דרך התורה והיראה, אהבת ה' ואהבת ישראל, אחר כך קירב הרבי את ר' מנחם מענדל ואת העשיר, והראה להם חיבה יתרה, וברך את העשיר שה' ישלם לו את הברכה ויצליח בכל דרכיו, ויעשה צדקה וחסד כל הימים.

בשבת קודש קירב רבי זאב וואלף את ר' מנחם מענדל וכיבד אותו כבוד רב לעיני כל העדה, ובמוצאי שבת כאשר בא אליו להיפרד ממנו, סמך את ידיו עליו ברך אותו ואמר: רב אתה ורבי תקרא, תלך ותסע לעירך ולביתך, תשב על הכסא ותברך את בני ישראל, כי איש חסד אתה, לבך מלא אהבת ה' ואהבת ישראל, ובידך להושיע לקטנים ולגדולים רבים מצפים לישועה ולנחמה, הברכה בפיך ואסור לך למנעה מהם, כל שיש בידו לברך את חברו ואינו מברכו כאילו גזולו, עשה מה שבידך, יהיו לרצון אמרי פיך וכל אשר תברך יבורך. נפרד רבי מנחם מענדל מלפני רבו, יצא מן העיר והלך לביתו, ישב ועסק בתורה ובעבודה, ולא ארכו הימים והתחילו בני אדם להתקרב אליו, ורבים מהם נושעו על ידו וראו כי ברכתו עושה פרי, ותפלתו אינה חוזרת ריקם, נהרו אליו רבים ושמחו נתפרסם בעולם, והוא קרב את הבריות ונטע בקרבן אהבת התורה ויראת שמים ואהבת ישראל.

צ'ין אדם לחברו

כבודו של אדם שווה כל הון שבעולם מסופר על הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספקטור מקובנא זיע"א, שיצא פעם מביתו בלוויית אחד העסקנים, כדי להתרים נגידי העיר עבור בעל בית בן טובים שירד מנכסיו, משום שאותו אדם היה ידוע בעיר ומכובד בין הבריות, גמרו ביניהם להעלים את שמו מן התורמים. תוך כדי הליכתם נכנסו לעשיר אחד שמובטחים היו בו שייתן להם נדבה הגונה, קיבלם העשיר בסבר פנים יפות, הכניסם לטרקלין ושאל למטרת בואם, שחו לו את הענין, נכנסה בעשיר רוח סקרנות והחל לחקור מיהו הנצרך? השיב הרב אין אנו יכולים לגלות, אדם חשוב שירד מנכסיו הוא ומצווה עלינו להחזיק בו ולהקימו. הררה העשיר ואמר: רבי, הריני מנדב עשרים וחמישה רובל לצדקה זו, ובלבד שיאמר לי לשם מי היא. העסקן תלה עיניו ברב כמהסס ואומר עשרים וחמישה רובל אינם דבר של מה בכך, אולם הרב פסק את פסקו אין אנו יכולים לגלות. ראה העשיר שהרב עומד בדעתו, המשיך ואמר: רבי הריני נותן חמישים רובל ובלבד... הרב ממשיך ועומד בשלו, אני לא אגלה, כבודן של בריות יקר מאוד בעיני ולא אמירנו בכל מחיר. רבי, הריני נותן מאה רובל. כאן פצה העסקן פיו ופנה אל הרב, רבי אולי נוכל לגלות שמו של פלוני, בתנאי שהלה יבטיח לנו בהבטחה גמורה שלא יגלה לשום אדם בשום פנים, הרי מאה רובל לפנינו, כמה טרחות נטרח ועל כמה פתחים נחזר עד שנאסוף סכום שכזה, ר' יצחק אלחנן אינו זו מדעתו ופנה שוב לעשיר: אל תפציר בנו, אף אם תתן לי את כל הון ביתך לא אגלה, כבודו של אדם שווה כל הון שבעולם. כיוון ששמע העשיר עד היכן הדברים מגיעים, ביקש את

סליחת העסקן והכניס את הרב לחדר פנימי, עתה נפתרה התעלומה, כאן שפך העשיר את לבו לפני הרב וגילה לו כי שעתו דחוקה עליו, הוא הולך ויורד מיום ליום ואינו יודע מאין תבוא הישועה, זה כמה זמן רצה להיכנס אל הרב לשפוף שיחו ולבקש עצה ותושיה, אלא שחושש היה שמה יודע הדבר בין הבריות בהיות בית הרב פתוח לכול, ברם, עתה שנוכח לדעת עד כמה זהיר הרב בשמירת סוד, הריהו מפיל תחינתו לפניו שיעמוד לו בשעת דוחקו וימציא לו פדות והצלה.

נקי כפיים

מסופר על הרה"צ רבי אריה לוי זיע"א, יום אחד נכנס אדם אחד במשרד ישיבת 'עץ חיים' ועמו ספרו שבעים שנה בירושלים. נכנס ר' אריה לחדר, ראה ספר זה על השולחן והחל לעלעל בו, ומצא כי אחד הפרקים מוקדש לרביה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א, חפץ ר' אריה לרכוש את הספר ושאל למחירו, השיב לו אותו אדם, שלש לירות. הוציא ר' אריה סכום זה מכיסו ושילם לו. לימים כיתר ר' אריה רגליו וחיפש היכן גר אותו אדם, טיפס לקומה הרביעית ובא אליו בטרוניה, מדוע ביקשת ממני שלוש לירות בעד ספרך? ואילו באחת מחנויות הספרים מצאתי ספר זה ולידו פתק כי מחירו הנקוב הוא חמש לירות. השיב לו אותו אדם כי הצדק עמו, ומחירו של הספר אמנם חמש לירות, אולם לבני ישיבה אני מעניק הנחה, והמחיר עבורם הוא שלוש לירות בלבד. השיב ר' אריה, אין אני בן ישיבה, אני עובד רק כמלמד בישיבת 'עץ חיים', ועמד בתוקף על כך שישלם את ההפרש במחיר.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"א מרחשון משותלח בן חנוך רחל אמנו בנימין בן יעקב משבטי י-ה הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל ב"ר צבי (תקנ"ח) (הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו מסלונים (יסוד העבודה - תרמ"ד) יום שני י"ג מרחשון הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ט) הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד האמונה ועמוד העבודה - תקמ"ג) יום שלישי י"ד מרחשון הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג) יום רביעי ט"ו מרחשון מתתיהו בן יוחנן כהן גדול הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תקי"ד) הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז) הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד) הרה"ק רבי שמואל מדאראג (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב) יום חמישי ט"ז מרחשון רבי עמרם חסידיא ב"ר משה נחום - תקצ"ז) הגה"צ רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב) יום שישי י"ז מרחשון הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רשפים יוסף הרדים על המצוות.

קפנדריא בבית הכנסת (א)

א) מותר לקצר הדרך על ידי שעובר דרך העזרת נשים. (שו"ת ציץ אליעזר ח"ט סימן י"א)
ב) בית הכנסת שעשוי חדרים חדרים (שטיבלאך), ובכל חדר יש מנין, מותר לעבור מחדר לחדר, ואין בזה איסור של קפנדריא. (שו"ת אבני ישפה, ח"א ס' כ"ג)
ג) אם קורא פסוק או שוהה מעט בבית הכנסת, אין איסור לעשות קפנדריא. (ביאור הלכה א"ח סימן קנ"א סעיף ה', בד"ה לעשותו דרך)
ד) חדר של אוצר הספרים מותר לעשות קפנדריא, חוץ אם לומדים שם, שדינו כביהמ"ד. (ספר גם אני אודך, תשובות הגר"ח קניבסקי שליט"א ח"ג סימן נ"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

נדבת הר"ר אריה הלוי הי"ו
לע"נ מרת שרה רחל ע"ה ב"ר שלמה הלוי
נלב"ע ט"ו מרחשון תנצב"ה

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

סתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 893

פרשת לך לך י"א חשוון תשע"ט - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

מאמרותי

ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה

כתב הרמב"ן וזו לשונו: דע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו וכו' עיין שם. מחויבים אנו איפוא לתרץ את התנהלותו של אברהם אבינו הראשון.

ח"י אדר תש"ס - ח"י אדר תשע"ח
ח"י שנים להסתלקותו של הגדול המשפיע רבי משה וובר זיע"א

ויש לומר שאברהם אבינו עליו השלום ידע מגודל צדקתה של שרה ואמנו עליה השלום שסוכה ברוח הקודש עד שאברהם היה טפל לה בנביאות. הוא ידע שאם תלקח לבית פרעה, יהיה זה אצלה אונס גמור והרי בענין זה אומרים התוספות במסכת כתובות (דף ג ע"ב) ש"אשה היא קרקע עולם ולא עבדה מעשה" (היינו המשך בעמוד הבא)

מבט לאירועי השבוע

למצוא מזור למכה הזאת

מעשה בבת מלך שחלתה (ל"ע). טובי הרופאים נקראו למיטת חוליה להביא לה מזור ואולם כל מאמציהם העלו חרס. ואז, כשכמעט אפסה התקוה, הופיע לפתע בארמונו של המלך, איש זקן אשר הגיע מארץ רחוקה ובפיו הייתה בשורה טובה: "יש ביכולתי לרפא את הנסיכה" אמר. פניו הנפולות והחיוורות של המלך אשר ציפה כבר לנורא מכל, הצהיבו מחדש לשמע הבשורה. הוא זימן אליו מיד את אותו הזקן ושאלו: "כיצד תוכל לרפא את בתי? השפיל הזקן את עיניו ואמר: "חוששני שהמלך לא ישמח לשמוע מהי אותה התרופה שתרפא את בתך".

הגיב המלך בזעקה: "מה פירושם של המילים: "שלא אשמח לשמוע מהי התרופה שתרפא את בתי"? הרי אני מוכן לתת הכל בכדי שהיא תשוב לאיתנה".

"אם כן, התרופה שתשים קץ למחלת הנסיכה היא היהלום היקר והנדיר שמשובץ בכתרו של המלך. אם אקבל אותו לידי, ארקח ממנו מרקחה ואגיש אותה לבתך ואז היא תקום על רגליה ותתרפא בעזרת השם".

"בודאי שאני מוכן לתת את היהלום עבור כך" זעק המלך "הרי מה שווה לי הכתר שהיהלום בתוכו כאשר בתי חולה וחייה המשך בעמוד אחרון

בשורה טובה

בסייעתא דשמיא

ניתן להאזין לשיעור בדף היומי ובפרשת השבוע מפני עורך העלון הרב עדו וובר שליט"א במערכת "קול הדף": 02-6400000

נקי הדעת שכיחזקיהו

תלמיד חכם מופלא בשקידתו

וכבר הולך". רגע זה נמשך עד שעה שלש לפנות בוקר.

הגאון רבי בן ציון פריימן זצ"ל שקוד על לימודו

סיפור קטן על יהודי גדול

כשלעצמו לא חשב רבינו לא על שינה ולא על אכילה, והיה ממעט בהם עד הקצה האחרון. טעימתו מועטה היתה, רק כדי קיומו של אדם. כשהיה טועם, היה משתמש רק בידו אחת, ומעולם לא השתמש בסכין בעת האכילה. מתון מתון היה טועם, גם אם שעות ארוכות לא בא דבר מאכל לפיו. רעבתנות מעולם לא נראתה אצלו. וכל אימת שהיה סועד - ספר קודש היה פתוח בפניו שבו היה מעיין בעת האכילה.

תלמיד חכם מופלא בשקידתו ומידותיו המופלאות, זהב טהור, היה הגאון רבי בן ציון פריימן זצ"ל, הוא היה דמות מופת בשיבות וחבורות רבות.

בימי בחרותו התפרסם בשקידתו ושקיעותו הרבה בתורה. ביום חתונתו הלך לעשות איזה ענין של הכנה לחתונה ונעלם. חיפשוהו ולא מצאוהו עד שהתעוררה דאגה עמוקה לשלומו, אך לבסוף מצאוהו באוצר הספרים בשיבת חברון. הוא נכנס לראות שם משהו ושכח שהיום זה יום חתונתו.

עשרות חברות היו לו ותמיד היה זה שמגיע אליהם ומעמיד עצמו עבורם ללמוד מה שהם רוצים. פעם בא לבית של שכן לעיין בספרים. הבית היה קטן, כך שבאותו חדר שישנו הילדים היו גם הספרים. רבי בן ציון בא בשעה מוקדמת בערב ושקע בספרים. לפתע שאל את בעל הבית, מה השעה? השיב לו שכבר השעה אחת אחר חצות. "אוי, אמר רבי בן ציון, לא הרגשתי שהשעה מאוחרת כל כך, בטח אני מפריע! אני רק גומר לעיין עוד רגע בספר זה

הדלקת נרות מוצאי שבת

ירושלים: 6.39	ירושלים: 5.27
תל-אביב: 6.40	תל-אביב: 5.42
חיפה: 6.39	חיפה: 5.32
באר-שבע: 6.41	באר-שבע: 5.43
רבינו תם: 7.19	המועדים לפי שעון קיץ

כל המעוניין לקבל את העלון "שמעו ותחי נפשכם" למייל שלו יפנה לכתובת המייל: haravveber@gmail.com

לקט של הדברים הכתובים בגליונות אלה מושמעים בהרחבה בסדרת הקלטות "שמעו ותחי נפשכם" להשיג: 02-5828284

את העלון ניתן לראות בע"ה www.veber.co.il

מאמרותיו המשך מעמוד קודם

שלא נחשב שעברה עבירה) ואפילו חילול השם לא יהא מזה. וכן מובא בנוגע ליעל (מסכת יבמות דף ק"ג ע"א) שעשתה עבירה לשמה כדי להציל את ישראל ולכן משבחה הכתוב "מנשים באוהל תבורך", הרי אנו למדים מכאן שאפילו אם חס ושלום היה נעשה המעשה, לא היתה שרה אמנו נכשלת בשום עון, אלא אדרבא הכתוב היה משבחה על אותה הדרך שהכתוב משבח את יעל אשת חבר הקיני שעל ידה היתה הצלה לכלל ישראל. וזה בדיוק היה המצב עם אברהם אבינו: הרי כלל ישראל צריכים היו לצאת ממנו ולכן היה מחויב לנקוט בפעולה שתציל אותו

הוראה למעשה

ה אדם צריך שיקרב קרוביו בכל יכולתו.

המקור בפרשה: "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד דן". רואים מכאן שאברהם מסר גופו עבור אחיינו לוט. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם צריך להיות צנוע אפילו בינו לבין אשתו - שיהיו צנועים וביישנים יחד.
המקור בפרשה: "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" "עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שביניהם" (רש"י, של"ה הק').

הוראה למעשה

האדם צריך שלא לשים עיניו על העושר שלו.

המקור בפרשה: "ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב וילך למסעיו". כבר פרשתי למעלה שמסעיו היו מהשגה להשגה, (היינו שמדובר בעניינים רוחניים). יוצא איפא שאברהם לא רצה לבטל עבור ממונו רגע אחד מלימודו. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם צריך להתרחק מאד ממחלוקת ובאם חס ושלום מתחיל איזה ריב, עליו לכבות

מהסכנה שהיה שרוי בה ולעשות את כל התחבולות בכדי לקיים את הציווי של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" ולא לסמוך על הנס. ובנוגע למה שהקשה עוד הרמב"ן שהיה לאברהם לבטוח בה', שיציל אותו ואת אשתו ולא לבקש משרה שתאמר שהיא אחותו, תמוהה קושיא זו. הרי חז"ל קבעו שבמקום ששכיחא היזקא, אין סומכין על הנס ואם כן עושים לו נס, מנכים לו כל זכויותיו. ובשל כל הסיבות הנ"ל אברהם צריך היה לומר לשרה שתגיד שהיא אחותו ובזכותה ניצול אברהם. (מתוך הספר "ירים משה להגה"צ המשפיע הרב משה וובר זיע"א)

תיכף ומיד את אש הריב וכמו שדרשו רבותנו ז"ל במסכת סנהדרין (דף ו' ע"ב): "פוטרו מים ראשית מדון".

המקור בפרשה: "אל נא תהי מריבה ביני וביניך".

ושמעתי על דרך הצחות: תיבת "מריבה" היא מלשון נקבה. ולא אמר אברהם "אל נא תהי ריב", כי ריב כבר הותחל בין הרועים. אמר אברהם: למען ה', יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר: "אל נא תהי מריבה" לשון נקבה כאשה המולידה פרי מפרי ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה כזכר שאינו מוליד. (של"ה הק')

הוראה למעשה

האדם מצווה שלא להנות ממעשי נסים וכפי שמובא בגמרא במסכת תענית (דף כב ע"א) על אותו אחד שלא רצה להנות מהחייטים שנתמלאו בנס בחדר. וכן מובא במסכת שבת (דף נג ע"ב) בנוגע לגבר שנעשו דדיו כדדי אישה ונחשב הדבר לגריעותא כי נשתנה עליו מעשה בראשית.

המקור בפרשה: "אם מחוט ועד שרוך נעל וכו' ולא תאמר אני העשרתי את אברהם, כי כבר הבטיחני ה' על העושר. וקשה: וכי יעשה ה' ארובות בשמים וימטיר על אברהם כסף וזהב?! אלא ודאי ה' יתברך יזמין לו סיבה להעשירו, אם כן זוהי הסיבה. (של"ה הק')

בסיעתא דשמיא

מחידושי העורך שליט"א

שאלות קצרות ותשובות בצידן על הפרשה:

1. מה הקשר בין סוף הפרשה הקודמת (פרשת נח) לתחילת פרשתנו?

תשובה: פרשת נח מסתיימת במיתתו של אביו של אברהם, תרח. ואילו פרשתנו פותחת בציווי של ה' לאברהם: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". המסר מזה עבור אברהם אבינו הראשון ולצאצאיו: לכו לכם מהאבלות שפקדה אתכם (ר"ל) ותמשיכו להרוות את חייכם בתורה ובמעשים טובים למען הנפטר ולמענכם.

2. מה הקשר בין תחילת פרשתנו לסופה?

תשובה: על המילים "לך לך" כותב רש"י: "להנאתך לטובתך". ומהפסוק האחרון של הפרשה למדים אנו שקיימה בו ההבטחה של הנאתך וטובתך שהרי מוזכרים בו אנשי ביתו, ילידי בית ומקנת כסף?

3. מדוע אברהם אמר על שרה שהיא "יפת מראה" ואילו המצרים אמרו עליה ש"יפה היא מאד" (ולא יפת מראה)?

תשובה: רש"י מפרש בפרשת "ויצא" בנוגע לפסוק "ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה": "תואר הוא צורת הפרצוף, מראה הוא זיו קלסתר' כלומר יופי מאור הפנים. ומכאן מובן איפוא שאברהם אבינו ראה את יופי מאור הפנים של שרה אשר נבע ממעשיה הטובים ואילו המצרים "שטופי הזימה" (כלשון רש"י) לא הסתכלו על סוג היופי הנעלה הזה אלא על היופי הנחותי והבהמי.

4. בפסוק ד' בפרשתנו נאמר: "וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט". ומייד בפסוק לאחוריו נכתב: "ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו". וצריך להבין איפוא מדוע הפסוק השני חוזר שוב על כך שלוט הלך עם אברם?

תשובה: בפסוק הראשון נאמר שאברם הלך "כאשר דבר אליו ה'" היינו בגלל ציווי של הקב"ה. והיינו יכולים לחשוב שגם לוט היה באותה המדרגה של אברם והלך בשל ציווי ה'. לכן בא הפסוק הבא לגלות לנו שלוט הלך דווקא בגלל שאברם לקח אותו ומכאן הראיה שהוא לא היה במדרגתו הנעלית של אברם.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

כוחה של אנוחה

נכנס פנימה. שמו היה איוון, ונוהג היה להכנס מדי פעם אל ביתו של ר' משה ולהרים כוסית יי"ש לחיי בעל הבית. הפעם רצה ר' משה להגיד לו כי בבית אין מאומה. אלא שהגוי הקדים ואמר לו כי מטרת בואו הפעם חשובה הרבה יותר מאשר כוסית משקה. הוא לחש לאזנו של ר' משה כי רוצה הוא לספר לו סוד כמוס.

"שמע נא משה" – אמר ליהודי המשתאה, "הנני זקן, חלוש וחולה. אמנם אני מתגורר אצל בתי וחתני, אך אינני מסתדר אתם. הקשב נא, אפוא, את אשר ברצוני להציע לך: אני אבוא לגור בביתך. אין אני צריך הרבה, אולם אתה תהנה, בשכר הכנסת האורחים שלך מתמורה גדולה. דע לך כי יש לי אוצר גדול, המכיל עשרות אלפי מטבעות זהב. כעת תוכל מיד ללכת לשם ולקחת לך כמה שאתה רוצה. לאחר מותי יהיה כל האוצר שייך לך, ורק לך בלבד."

בהרגישו כי דבריו המבולבלים אינם מעוררים אמון רב, לקח את ר' משה בידיו והובילו אל המחבוא שביער הסמוך. הוא חפר קצת מתחת לעץ גדול, ועד מהרה הוציא שק מלא מטבעות זהב.

"הבה נקח הכל אליך הביתה" – אמר איוון הזקן – "ואיש אינו צריך לדעת על כך".

ענה עבר האוצר לידי של ר' משה. הוא החל לפזר סכומים גדולים לצרכי צדקה

שמחה עצומה השתררה בביתו של ר' משה. שוב לא הורגש בו כל מחסור, וכל בני המשפחה הרגישו היטב את תוצאותיו של הנס הגדול שארע. במרוצת הזמן הפך ר' משה לעשיר גדול ששמו הלך לפניו עד למרחקים.

הנכרי הזקן חי בביתו של ר' משה במשך שבועות אחדים בלבד. ביום בהיר אחד הלך לבקר את בתו ושם מת לפתע פתאום. עתה עבר האוצר לידי של ר' משה. הוא החל לפזר סכומים גדולים לצרכי צדקה בכלל ולצורך הכנסת אורחים בפרט.

עברו שנים וקרנו של ר' משה הלכה וגדלה. באחד הימים נזכר בבקורו של הבעש"ט בביתו והחליט כי הגיע הזמן לנסוע אל הצדיק ולהתבשר מאורו וזיוו.

כאשר נכנס אל הבעש"ט, קירבו מאד התעניין לשלומו ולשלום משפחתו. התלמידים התפלאו מאד לראות את הקירוב הגדול אשר איש זה זוכה מרבם. בראותם את מבטי פליאתם, נענה

המשך בעמוד הבא

הוא ואשתו, שמחו שמחה גדולה, שניתנת להם הזדמנות כה גדולה לקיים מצוות הכנסת אורחים.

בתום חמשה ימים, נסעו האורחים כלעומת שבאו, ור' משה ליוה אותם, כנהוג, כברת דרך אל מחוץ לכפר.

כאשר נפרדו ממנו, ביקש מהם שיואלו להזכיר לטובה לפני הצדיק הגדול, רבי ישראל בעל שם טוב, שיברך אותו שיזכה להיות יהודי טוב וירא שמים.

"דע לך כי אני הוא האיש, אותו הנך מבקש" – אמר לו הבעש"ט – "וכעבור זמן מה תשכיל לדעת סיבת בואנו אליך".

כ"ק האדמו"ר מנדבורנא שליט"א ליד הציון הקדוש במוז'בו

ר' משה נשאר תוהה ומשתומם, למשמע דברים אלה. הצדיק הגדול רבי ישראל בעל שם טוב בא במיוחד אליו ובגללו!!

אולם, עוד בטרם הספיק להתאושש, נעלמה העגלה והאורחים.

הנני זקן, חלוש וחולה. אמנם אני מתגורר אצל בתי וחתני, אך אינני מסתדר אתם

בחזרו הביתה, מצא ר' משה את הילדים בוכים. אשתו סיפרה לו כי אין בבית מה לאכול והילדים רעבים. לא רק שהאורחים אכלו כל מה שהיה בבית, אלא נאלצו למכור כלי בית אחדים, כדי שיוכלו למלא את כל משאלותיהם של האורחים. עתה נשאר הבית ריק מכל.

ר' משה הביט על ילדיו הבוכים ועל אשתו המתלוננת ולפתע פרץ בבכי מר.

"רבונו של עולם!" קרא – "מדוע צריכים הילדים שלי לסבול חרפת רעב? מה הם אשמים?" בעודו יושב שקוע בהרהורי, נשמעה לפתע נקישה בדלת.

הוא פתח את הדלת וגוי זקן מתושבי הכפר,

ב אחד ממוצאי השבת החורפיים, לאחר הבדלה, פקד הבעש"ט על עגלונו לרתום את הסוסים ולהתכונן לנסיעה. לא ארכה השעה והבעש"ט ותלמידיו ישבו כבר במרכבתם אשר החלה בנסיעתה.

כרגיל, ציוה הבעש"ט על העגלון לעזוב את המושכות ולאפשר לסוסים להמשיך בהליכתם ככל אשר יחפצו.

לפתע החלו הסוסים לדהור בדהירה עצומה, הבקעות היו להם למישור וההרים היו כלא היו. הם גמעו בדרכם מרחקים עצומים.

הקור הנורא חדר לגופותיהם הצנומים של התלמידים, וכמעט שהם קפאו מקור. אך צדיקים אלה אצרו כאבם בלבם, בידעם כי נוסעים הם עם רבם הקדוש למטרה נשגבה, אם כי בעצמם לא ידעו על מה ולמה כל הנסיעה הזאת.

בסופו של דבר עצרה המרכבה ליד בית קטן בכפר אחד, שם הזמינם יהודי קטן וצונם להכנס אל ביתו הדל.

הוא סיפר לאורחים, כי זה זמן רב לא נזדמן לו לקיים מצוות הכנסת אורחים, מאחר שבשל החורף הקשה לא באו עובדי אורח לכפר, ושמחה גדולה היא לו שנפלה לידו מצוה זו.

הוא מסר את נפשו, ואת כל אשר עמו בבית, כדי שהאורחים ירגישו בטוב ולא יחסר להם דבר

הבעש"ט בקשו להכין תה וחלב חם לאורחים, ובעל הבית עשה זאת בשמחה רבה. האורחים נחו מעמל הדרך, ולאחר שאכלו ושתו, פתח בעל הבית בשיחה עם האורחים.

"מאין יהודים" – שאל ר' משה את אורחיו. "ממעז'בוז" – ענו.

כאשר שמע כי האורחים באים מהעיר מעז'בוז, שאל אותם אם מכירים הם את הצדיק הגדול רבי ישראל בעל שם טוב. אולם, בטרם הספיק מי מהם לענות, ביקשו הבעש"ט שלא להטריח עליהם בשאלותיו, אלא יכין להם מיטות, בהן יוכלו לישון.

הבעש"ט ותלמידיו התמהמהו אצלו חמש יממות שלימות, בהן אכלו ושתו בביתו ולא חסר להם מאומה. הוא מסר את נפשו, ואת כל אשר עמו בבית, כדי שהאורחים ירגישו בטוב ולא יחסר להם דבר. הוא לקח אוכל מפי הטרף, חסך מפי ומפי אשתו ונתן הכל לאורחים.

כוחה של אנוחה - המשך מעמוד קודם

ואמר להם:

"האינכם זוכרים אותנו? הרי ביקרנו בביתו והתארחנו אצלו במשך חמישה ימים, כאשר אנו אוכלים את פרוסת הלחם האחרונה שהיתה לו בבית. כעת שמעו ואגלה לכם את סיבת נסיעתנו לכפר ההוא, לביתו של אותו היהודי.

על היהודי הזה נגזר בשמים שיהיה עשיר גדול, בזכות מצות הכנסת אורחים שהוא מקיים בהידור רב. אולם הוא היה מסתפק במועט ומעולם לא ביקש ולא התפלל על פרנסה, ובכך

נשקפה סכנה כי הברכה לא תחול עליו, ולעולם ישאר עני. ברם, כאשר ביקרנו אצלו במשך חמישה ימים, לא הותרנו בביתו מאומה והילדים שהיו רעבים ללחם, בכו באזניו ותבעו אוכל. רק אז "נשבר", נאנח מקרב לב וביקש מהבורא שיתן לו פרנסה. או אז, חלה עליו הברכה, ה' שלח אליו את הנכרי עם האוצר וכך הפך לעשיר גדול".

"הנה כי כן" - התלחשו החסידים בינם לבין עצמם - "ראו נא עד היכן מגיע כוחה של אנוחה המתפרצת מלב יהודי טהור".

הנר שלא האיר

בי"א בחשוון חל יום ההילולא של האדמו"ר רבי נחום מטצ'רנוביל זצוק"ל (נסתלק בשנת תקנ"ח)

הרב הקדוש ר' נחום מצ'רנוביל ז"ל שהיה פעם בשבת קודש אצל הרב ר' שמעון שלמה ז"ל, אביו של הרב הקדוש ר' משה מסוורן ז"ל. והדליקו אז בערב שבת נר גדול שידלק כל הלילה עד הבקר, כדי שאפשר יהיה להשכים בעוד לילה וללמוד.

ויהי באשמורת הבוקר, כשהצדיק ר' נחום קם משנתו, ובחוץ עדיין היה חושך ואפלה, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו, שר' נחום הולך בבית וממשש בדרך, כמי שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו. ואז פנה ר' נחום אליהם בשאלה:

למה לא הדלקתם נר, שידלק כל הלילה.

כ"ק אדמו"ר צ'רנוביל אשדוד שליט"א

בשורה משמחת ומרנינה

הספר שמוטבח שבסייעתא דשמיא יביא ברכה ושמירה לכל בית בישראל

לקראת הימים הבאים עלינו לטובה, חובה וזכות להביא לכל בית בישראל

את הספר "ירים משה"

על התורה, על פרקי אבות ועל המועדים של הגה"צ המשפיע

רבי משה וובר זי"ע

אשר בו שזורים סיפורים מדהימים ומרתקים בליווי תמונות מרהיבות עין

ניתן בעז"ה לרכוש את הספר בחנויות הספרים המוכרות וגם בטל. 058-5828284

למצוא מזור למכה הזאת המשך מעמוד ראשון

משמעית של גדולי ישראל - שכל אחד (ללא יוצא מן הכלל) יחזיק ברשותו אך ורק מכשיר כשר.

ויהי רצון שמיד כשנחליט החלטה טובה זו, השי"ת יצרף מחשבה טובה למעשה ויסיר מאתנו תיכף ומיד ממש את הסכנה המרחפת מעל ראשינו ונזכה לשבת בבטחה ובשלווה בארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה שתבוא במהרה בימינו אמן.

138 ובר אלתיק

"חלק מברשו" - ל"אייפונים" ול"גאלקסים" הלא כשרים שרבים מחזיקים ברשותם. מחד גיסא קשה להתנתק מהמכשירים הללו ואולם מאידך גיסא נראה לי שהרבה יותר קשה לשמוע מידי יום ביומו שמועות מחרידות אודות אחינו היהודים שדמם ניגר ארצה באמצעות פיגועים מזעזעים ומצמררים. הגיע איפוא השעה שנחליט החלטה נחושה להסיר מאתנו את הקטרוג הנורא הזה שהמכשירים הללו מביאים עלינו ולציית להוראתם החד

בסכנה!?"

הסיפור הזה הינו אלא משל והנמשל הינו: אילו כל אחד מאיתנו היה יודע שבכדי לצאת מהמצב העגום והנורא בו אנו שרויים בארץ הקודש, חייב לנקוט בפעולה מסויימת, בודאי שהיה מבצע את אותה פעולה במרץ ובעוצמה רבה. **ורק השאלה היא: האם באמת כל אחד מאיתנו היה מוכן להקריב לשם כך "חלק מברשו" - היינו הקרבה ממשית מחייו? וכוונתי במילים**

הדיסק שישנה בעזרת ה' יתברך את חייכם לטובה.

בימים אלה יצא לאור הדיסק "שמעו ותחי נפשכם" על חמשה חומשי תורה בליווי נעימות חסידיות מפורסמות.

המלקט: המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זי"ע. א. העורך והמגיש: תלמידו כבנו הרב עדו ובר שליט"א ניתן להשיג דיסק זה במחיר סימלי ברשת חנויות גל-פז.

הודעה חשובה

המענונינים להגיע לקבלת הקהל של הרב עדו ובר שליט"א תלמידו של הגה"צ רבי משה ובר זי"ע בכדי להיוועץ בענייני מציאת הזיווג, שלום בית, חינוך ילדים ופרנסה על פי תאריך לידתם ושמותיהם,

יתקשרו לטל. 02-5828284

תיקון החיד"א להצלחה, רפואה, פרנסה ומציאת הזיווג - טל' 02-5828284

עלון זה יוצא לאור לזכרו של נסים בן נוריה נסים ז"ל - נלב"ע כ"ח באדר תשע"ח

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ - אֲנָשִׁי סְדוּם

"וְאֲנָשִׁי סְדוּם רְעִים וְחֲטָאִים לֵה' מָאד" (בראשית יג, ג)

זזה מה שאמר הפסוק: "וְאֲנָשִׁי סְדוּם רְעִים וְחֲטָאִים לֵה' מָאד" (בראשית יג, ג) - מדוע הם היו כאלו רעים וחטאים?

משום שטענתם הייתה "לֵה' מָאד" (בראשית יג, ג), כלומר הכסף והממון הקרויים "מאוד" - שייכים למי שאמר והיה העולם... ואין לתת אותם נגד רצונו...

כאשר בא הקב"ה להפוך את העיר נינווה, לפני כן הוא שלח את יונה הנביא להזהירם שעוד ארבעים יום נינווה נהפכת, ולמעשה נותן להם הזדמנות ואם יחזרו בתשובה - ינצלו וה' לא יהפוך את העיר.

לעומת זאת, לעיירות סדום, עמורה, אדמה וצבויים הקב"ה לא נותן התראה כדי שיחזרו ממעשיהם אלא הופך מיד, מדוע?

מה ההבדל ביניהם לבין העיר נינווה שגם על תושביה בורא עולם מעיד: "כִּי עֲלֵתָה רַעְתָּם לְפָנַי" (יונה א, ב).

הנביא יחזקאל אומר (טז, מט): "הִנֵּה זֶה הָיָה עֹן סְדוּם אֲחֻתְךָ גָּאוֹן שִׁבְעַת לָחֶם וְשִׁלּוֹת הַשֶּׁקֶט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וַיֵּד עֲנִי וְאֶבְיֹן לֹא הִחְזִיקָה". רואים אנו מכאן מהי מעלת נתינת הצדקה שבכוחה להגן על הנותן ועל אנשי עירו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

חז"ל מספרים, שאנשי סדום רצו לתקן חוק האוסר מתן צדקה, אך מאחר וחששו מתגובת 'התקשורת' הם תיקנו שיש לתת לעניים אך ורק מוצרים.

וכך, כאשר היה עני נוקש בדלת היו אנשי סדום נותנים לו מקרר במקום כסף מזומן, ובבית הבא- ארון קיר וכן הלאה.

הסתובב המסכן בחוץ כשהוא צמא ורעב עד שמת, ונשא על גבו מקרר וארון קיר ובידיו החזיק מזוודה ענקית מלאה במתנות לרוב, איש אינו נאות לתת לו לשתות, כי החוק אינו מאפשר לתת מים לאורחים.

מתאר הרב שלמה לוינשטיין שליט"א בספרו 'מתוק האור', שלאחר שנפל העני ומת הודיעו המקולים בחוצות העיר:

"הלווייתו של העני, אב לילדים, תתקיים בשעה מסוימת, כל דורשי החפצים מתבקשים להגיע לבית הלווייתו, על מנת לזהות את מה ששייך להם ולקחתו בחזרה..."

וכבר עמדו המפרשים על התמיהה: "מהו ההיגיון שעומד מאחורי חקיקת החוק המרושע הזה?"

הרי אפילו במדינות הרשע הנוראות ביותר לא מחוקקים חוקים מעין אלו! לכל היותר לא מחייבים את תושביהם לעזור זה לזה, אך מדוע אסרו עליהם לעזור?"

אלא כך אמרו אנשי סדום: "הקב"ה בחר לתת לי כסף ואילו לחברי לא. העולם שייך לבורא העולם, ואם כן- מדוע שנתערב במהלכים שלו? אם הוא רוצה שיהיה כסף לחברי העני, עליו לתת בעצמו!"

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סינן בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליה טיליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סינן בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאלו בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל יחזקאל אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

צמחי לבנה

ע"י	כניסת לבנה	צאת לבנה	יציאת חם
י"ט	17: 27	18: 38	19: 16
כ"א	17: 45	18: 36	19: 12
מיוסף	17: 45	18: 36	19: 13
כ"ב	17: 47	18: 38	19: 15

שואל ומשיב בהלכה - פירים וחסובות - חלק ב'

מהו הדין אם תוך כדי בישול או טיגון נופל על המשטח שתחת החצובה מאכלי בשר או חלב?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

דבר מצוי שתוך כדי בישול או טיגון נופל על המשטח שתחת החצובה מאכלי חלב ומאכלי בשר, לפיכך יש להקפיד שלא יגעו בו דברי מאכל. אפילו אם המקום נקי, מכל מקום בלועים בו טעמי בשר וחלב, וכשנופל מאכל חם, נפלט הטעם למאכל.

אם נפלה חתיכה רותחת שיש עליה לחות או שהמקום רותח, מתפשטת הבליעה בכל החתיכה ונאסרה. ואם המשטח קר נאסר כדי קליפה במקום מגעו היות ותתאה גבר. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קה ס"ז). כאשר נפלה חתיכה יבשה ללא לחות על מקום הבלוע מבשר וחלב נאסרה החתיכה כדי קליפה. ראה ש"ך (שם ס"ק כג) ובפרי מגדים (שם).

אולם בדיעבד- נגע מאכל במשטח הכיריים שתחת החצובה, אם המשטח נקי, ולא ידוע שנשפך עליו מתבשילי בשר או חלב בעשרים וארבע שעות האחרונות, המאכל מותר.

קרוב לבבות

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'ופריו מתוק' ויש בו כדי ללמדנו כיצד רבותינו מצאו לנכון לקרב נשמות שהתרחקו מהדרך אותה הטווה לנו בורא העולם וכיצד במעשיהם גרמו לאותם אנשים להבין מהי דרך האמת ולהחזירם לכור מחצבתם. ומעשה שהיה- כך היה: סיפר הגאון הרב גבריאל טולידנו זצ"ל: "מעשה שהיה בבחור מצפון ת"א בשם עמוס, שהתחיל להתקרב ליהדות. יום אחד הוא שומע מחבירו, שיש רב גדול וחשוב בבני ברק, ושמו הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך. הלה החליט שהוא הולך לצדיק כדי לשאול אותו מספר שאלות ועניינים הטורדים את מנוחתו ומקשים עליו בהבנתו בקשר לאמונה.

וממחשבה למעשה, הלה הגיע לבני-ברק ביום פורים, ומגלה להתפתעתו כי להיכנס ביום זה לביתו של הרב- לא יהיה כל כך קל. ישנו תור ארוך שמשתרך, ואנשים רבים מחכים וגם הם רוצים להיכנס לצדיק כדי לשאול וכן להתברך. אולם מאחר והוא כבר הגיע לשם, הוא מחליט להמתין ולא לחזור לביתו.

לאחר המתנה ארוכה ומייגעת, סוף כל סוף הגיע תורו של עמוס לגשת אל הצדיק. כאשר הוא נכנס, רואה את מרן זצ"ל, שכבר היה זקן בא בימים. הצדיק הביט בו ואמר בחיוך לבבי: "במה אוכל לעזור לך?" - "כבוד הרב, אני רוצה להתחזק בדרך התורה והמצוות, אבל יש לי מספר שאלות שעדיין מפריעות וטורדות את מנוחתי. הייתי רוצה, כבוד הרב, שאציע אותן לפני כבודו ותענה לי עליהן בבקשה".

הרב הסתכל עליו ואמר לו: "תראה, היום פורים, ויש עדיין אנשים רבים הממתנים בחוץ כדי להיכנס אליי, וקצת קשה לענות ביום כזה על השאלות מפאת קוצר הזמן. תבוא אליי בבקשה בעוד חודש, בחול המועד פסח, ואז בעז"ה זמני יהיה פנוי לשמוע את שאלותיך ולענות עליהן בנחת". הרב שך דאג לקחת את מספר הטלפון של הבחור, והלה חזר לביתו בצפון תל-אביב. עבר חודש, הגיע חול המועד פסח, ועמוס אומר לעצמו: "איך אני אטריד את הרב עם השאלות שלי? הרי מדובר בגדול הדור שכל עם ישראל זקוק לו!". והוא החליט שלא ללכת לרב.

עובר יום ועוד יום, עד שהגיע היום האחרון של חול המועד. באותו היום, שומע עמוס נקישות בדלת ביתו. הוא פותח את הדלת, ולפניו ניצב לא פחות ולא יותר - מרן הגאון הרב מנחם מן שך זצ"ל, בכבודו ובעצמו (זאת לאחר שביקש מבני ביתו שיבררו את כתובת ביתו של הבחור).

הבחור התחיל לרעוד מרוב התרגשות כשהוא שואל את הרב: "מדוע הרב הטריח עצמו להגיע לביתי?". והרב אמר לו בפשטות: "הרי קבענו לדבר בחול המועד פסח, ומאחר שראיתי שאתה לא באת, וכבר הגיע היום האחרון של חול המועד- אז החלטתי שאני אגיע אליך... ובכן, כעת תוכל לשאול את כל ספיקותיך בנחת ללא כל לחץ הזמן. אמור נא לי בבקשה, אלו שאלות רצית לשאול?".

"כבוד הרב", ענה הבחור, "נגמרו לי כל השאלות... אם התורה מייצרת אנשים כמוך, שלמרות שכל ענייני עם ישראל מוטלים על כתפך, עדיין יש לך זמן בשביל בחור שגר בצפון תל אביב ועוד להגיע עד לביתו, אין לי כבר שאלות, הכל מובן, הכל ברור, גיליתי את האמת!" וכך אותו בחור התחזק יותר ויותר, עד שהפך לבעל תשובה גמור.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א - 05206329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל

הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל - נולד ב-כ"א ניסן ה'תרכ"ז (1867) בעיר העתיקה בירושלים. משפחתו נושאת את שמה של עיר מוצאה קואינקה בספרד, ולאחר הגירוש התיישבה בסלוניקי. הוריו עלו מסלוניקי לארץ במחצית המאה ה-19. בהיותו כבן שמונה שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירושיהם, וכן בפרקים ממשניות ומספר סוגיות בגמרא. בשנת ה'תרל"ו (1876) בהיותו כבן תשע שנים בלבד התחיל להניח תפילין ונשא את הדרשה הראשונה שלו בציבור. משנת ה'תרל"ח (1878), והוא בן 11, החל לכתוב לעצמו חידושי תורה ושמו יצא לתהילה ולעילוי.

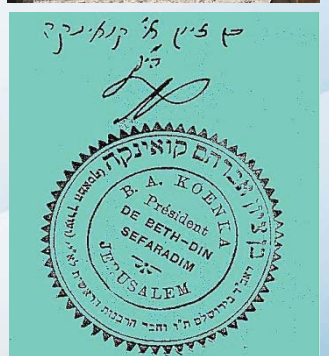

בשנת ה'תרמ"ב (1882) התחתן ועבר לגור בשכונת 'אוהל משה' שמחוץ לחומות. בשנים אלה, היה סמוך על שולחן אביו והקדיש את עצמו ללימוד תורה כשאביו רוכש עבורו ספרים. בשנת ה'תרנ"א (1891) נפטר אביו ורבינו נאלץ לנהל את עסקיו, אך ההצלחה לא האירה לו פנים. בשנת ה'תרנ"ו (1896) ייסד את כתב העת התורני 'המאסף', שאיגד חידושי תורה של רבנים שונים מתקופתו. קרוב ל-19 שנים יצא כתב העת כשרבינו משקיע בו את כל הונו וכוחו.

בשנת ה'תרנ"ז (1897) התמנה כדיין בבית הדין של חכם ניסים ברוך וחכם שלמה סוזין ור' יצחק אשכנזי, ובשנת תרנ"ח (1898) החל לשמש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים'. בשנת ה'תרנ"ט (1899) יצא כשד"ר בשליחות ישיבת 'בית א-ל' והכוללים הספרדים שבחברון. בדרונו עבר לבבל והגאון חכם ר' יוסף חיים הציע לו לכהן כרבה הראשי של בגדד, אך רבינו סירב. בשנת ה'תרס"ג (1903) חזר לארץ והראשון לציון ר' יעקב שאול אלישר מינה אותו כראב"ד בירושלים. בשנת תרס"ו (1906), הקים את 'בית הזקנים לעדת הספרדים' בירושלים ועמד בראשו. בשנת ה'תרצ"א (1931) התמנה כרבה של חברון, תפקיד אותו שימש עד ליום פטירתו. נפטר ב-ט"ז חשוון ה'תרצ"ז (1936). חי כ-69 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אברהם. **אמו:** מרת בכורה דונה. **אשתו:** מרת אסתר קואינקה (קרובתו). **מרבתי:** ר' מרדכי ישראל שריזלי, ר' מנחם בכר יצחק, ר' וידאל חנוך אנג'ל. **מתלמידי:** ר' אברהם פינטו, ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (ה'ראשון לציון'), ר' בן ציון פיזאנטי, ר' בנימין לוי, ר' חנניה גבריאל, ר' יוסף לוי, ר' משה ניסים, ר' ניסים דאנון. **מספרי:** **הושיע ציון** - דרושים על התורה **זיכרון לאברהם** - חידושים על המשניות **תפארת ציון** - על התורה בהלכה ובאגדה **הזיכרונות והתולדות** - יומנו של רבינו **קונטרס כללים** - לפי סדר הא"ב **פרפראות לחכמה** - הלכות **דרושים**.

רבינו ידע אף את מועד פטירתו. סיפר הגאון ר' חיים דוד הלוי שבצעירותו גדל בשכונת 'אוהל משה' בירושלים. באותה תקופה גרו בשכונה זו יותר מתריסר רבנים ספרדים גדולי עולם. רבינו התפלל בבית-הכנסת 'טראנטו' ור' חיים דוד הלוי זכה להתפלל עימו. פניו של אותו גאון היו מאירות באור עצום.

אביו, ר' משה הלוי שימש כשליח ציבור באותו בית-כנסת. פעם אחת ביקש ר' משה הלוי מרבינו שירשה לו להתפלל את תפילת מוסף כשליח ציבור ביום הכיפורים. זאת כיוון שרבינו בכל שנה ושנה נהג הוא בעצמו להתפלל תפילה זו. רבינו ענה לו במיתון וענוות חן כדרכו: "אתה צעיר ותזכה עוד שנים רבות להתפלל מוסף ביוה"כ, ואילו אני קרוב לזיקנה ואיני יכול לוותר". מובן מאליו שכך היה.

כעבור מספר שנים לאחר הכנסת ספר תורה להיכל, פנה ר' משה הלוי לרבינו והזמין כרגיל לתפילת מוסף. להפתעת הכל סירב רבינו לעבור לפני התיבה כאשר ר' משה הלוי מפציר שוב ושוב ברבינו, ענה הצדיק שאין הוא יכול מסיבות בריאותיות. כאשר הרב עמד על סירובו התערב גבאי בית-הכנסת ר' יעקב ברוך (ששימש גם כמזכיר ראשי של הרבנות הראשית) ועודד את ר' משה הלוי להתפלל מוסף. כשהגיע בתפילת החזרה לוידי, עבר רבינו לפני התיבה וביקש לומר את הוידי. הצדיק פתח בבכי ואת כל הוידי אמר בקול בכי ואנחה. אותו וידי החריד מאוד את כל המתפללים שהכירו את הצדיק כאדם השמח תמיד.

אחרי יום הכיפורים נודע, שבאותו ערב כתב את צוואתו וכעדים החתים את ר' יעקב ברוך ואת ר' אליהו פרדס (רבה של ירושלים). הרב אמר להם כי מקובל היה שבאותה שנה שלא יוכל לעבור לפני התיבה לתפילת מוסף ביום-הכיפורים תהיה שנת הסתלקותו. ימים אחדים אחרי חג הסוכות חלה רבינו. בשכונה פשטה שמועה שמצבו של רבינו קשה מאוד. כשבני ביתו בכו למראה סבלו, אמר להם: "**אל תבכו, עדיין יש לי זמן עד יום פלוני שעה פלונית**". ואכן כך בדיוק היה. רבינו נפטר במועד שנקב. אז הבינו שרבינו לא רק גדול בתורה אלא גם צדיק גמור שידע לכוון בדיוק את שעת הסתלקותו. (מעובד מתוך שו"ת 'עשה לך רב' חלק ו' סימן מ"ג עמ' קמ"ט)

על שקידתו העצומה בתורה גם במצבים קשים שפקדו את חייו זאת לא ניתן לתאר ולשער. רבינו ניהל יומן ובו גולל את שאירע עימו. פעם אחת חלתה בתו הקטנה במחלה קשה ל"ע וכולם חרדו מאוד לגורלה. במקרה כזה מטבע הדברים כל הבית היה מלא בקרובים וידידים שונים שהיו באים לבקר כדי לראות מה שלום הילדה וכן להסיח את העצב. בינתיים הילדה הגיעה עד שערי מוות כאשר בבית היו אביו, אימו, חמותו ורבינו. החמה מיד הלכה לבית הרבנים ר' מרדכי ור' יצחק אשכנזי לקרוא להם.

הרבנים הגיעו לבית וראו כי הילדה גוססת. הם חיפשו את רבינו ושאלו: "היכן הרב?". התשובה הייתה כי הוא יושב בחדר הסמוך. הם נכנסו ולהפתעתם המרובה ראו את רבינו יושב ולומד בשעה קשה זו כאשר הוא מוקף בספרים רבים. פליאתם הייתה עצומה והם שאלו את רבינו: "כיצד ייתכן ורבינו שנמצא בשעה קשה זו מסוגל לשבת וללמוד? הרי הבת גוססת?". השיב להם רבינו: "ומה בידי לעשות? הרי כל בני הבית נמצאים ומה שאפשר להשתדל ולדרוש ברופאים ולהביא תרופות הרי כבר הם משתדלים לעשות". (מתוך יומנו האישי, הובא ב'המאסף' לר' עזרא בצרי חוברת 1 עמ' 103)

הוצאת שם רע

מספר שבועות הוא חזר לישיבה. הבחורים הביטו בו בצורה שלילית, אך הלה לא התייחס ורק ישב ללמוד במרץ ושמחה כפולה מכפי שהיה עד היום.

והנה הגיעה תקופת השידוכין. הבחור חיפש כלה בעלת מידות, אך למרבה הצער כל משפחה ששמעה על העלילה, ירדה מהר מההצעה והמשיכה הלאה. כך עברו חודשים ואף שנים! כשהמצב תקוע. הבחור לא התרגש כלל, אלא המשיך ללמוד בשמחה ולהאיר פנים.

והנה, יום אחד נכנס ת"ח גדול הידוע בארה"ב כעשיר גדול וביקש מראש הישיבה חתן השקוע בלימודו המעוטר במידות טובות לבתו הצדקנית והחכמה. ראש הישיבה לא חשב פעמיים והציע את הבחור המוצלח. הוא ידע שכל מה שאמרו עליו היה שקר גס.

הת"ח התפעל מאוד מהבחור, אך מהר מאוד שמע אף על העלילה של הבחור. "אמור נא לי בכנות", פנה לבחור, "האם עשית את המעשה?". הבחור הביט בעיניו ואמר: "הנני נקי מכל רע, אך יותר לא אפרט, בכדי לא לגרום לאש בישיבה. בוטח אני בה' שכאשר תגיע הזיווג שלי, היא תאמין לי בלא לפרט את המעשה".

הת"ח התפעל מהבחור, ולאחר ימים בודדים הבחור התארס עם בתו המהוללה. החתונה נערכה בחודש תשרי התשע"ז, כשהוא בן 23 שנים של עיכוב נגמרו, ובפרט שבאותה ישיבה נוהגים להתחתן בגיל מוקדם בהרבה מהגיל שהתחתן.

אך זה לא נגמר... כל חברי השיעור שלו שהעלילו עליו את הסיפור הנורא נותרו בישיבה וכבר שנים שהם לא מצאו את זיווגם. לא מדובר במספר קטן של בחורים, אלא בעשרות בחורים תקועים בשידוכין – תופעה יוצאת דופן!

רק ארבעה בחורים מהשיעור התחתנו לפני כמה שנים, אך הם לא השתתפו בהכפשה. כל חברי השיעור ידעו כי הם תקועים בגלל הצער הרב שגרמו לאותו בחור. הם עלו לביתו ביום החתונה, עשרות בחורים ובכו בפניו שישלח להם כדי שלא יתקעו כל ימיהם רווקים.

החתן אמר להם בפה מלא כי הוא מוחל לכולם, ואז לחץ את ידיו של כל בחור, הכל פתחו בריקוד סוער ורווי דמעות בחדרו של הבחור, ולסיום ביקשו סליחה מהוריו של הבחור שסבלו אף הם רבות.

מאז תשרי ה'תשע"ז ועד ר"ח כסלו האחרון התארסו 11 בחורים, כשרבים נמצאים לפני שלב סגירת אירוסין. שמעו לי", חותם הרב, "יש דין ויש דיין. ה' לא עוזב את הנרדף ומעניש את הרודף!"

סיפר הרב משה צורן בשם הרה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א מעשה מדהים שהגיע לפתחו, אותו מספר רב קהילה: בקהילה שלנו בארה"ב, ישנה משפחה חשובה ומיוחדת אשר כולה תורה וחסד. אב המשפחה מכהן כר"מ באחת הישיבות, והאם מחנכת דגולה וידועה, כשבנוסף, הם הקימו יחד גמ"ח ומעשי חסד רבים, אף מחוץ לארה"ב.

גם הילדים במשפחה זכו כולם לצמוח כבני תורה, צדיקים ויראי ה', אשר כל רואיהם שיבחו כי הם זרע בירך ה'. אחד הבנים הלומד בישיבה גדולה ומפורסמת בארה"ב, היה הבולט בהצלחתו.

הוא ישב ולמד בהתמדה רבה ובהתלהבות עצומה, כשכל חבריו ורבניו שיבחוהו ללא הרף על מידותיו המיוחדות, על הארת פניו לכל אדם, ושמירת פיו ולשונו מכל משמר, והכל מתוך ענווה ובריחה מהכבוד.

אך למרבה הצער, מספר בחורים מהשיעור שלו בישיבה **קינאו בו מאוד וכאב להם בראותו בחור טוב ומוצלח, על כן החליטו להוציא עליו שם רע**, ולהראות לכולם שאינו טוב כמו שכולם חושבים. הם החלו לספר לכל בחור בישיבה על מעשה רע שעשה אותו בחור, וכי הינו מעמיד פנים כבחור טוב, אך הינו נוכל גדול.

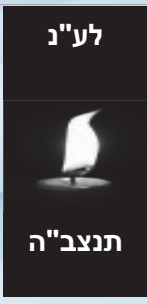
"אני וכל רבני הישיבה", מספר רב הקהילה, "ידענו כי מדובר בעלילת שקר אשר לא הייתה ולא נבראה, בעוד הבחור שומע את הדיבורים כנגדו ושותק. הוא המשיך ללמוד בשמחה עצומה, למרות שהמשיכו לבזותו ולהשפילו. הנושא הלך וגעש, ולרבנים לא הייתה ברירה והם קראו להורי הבחור ואמרו להם כי הם נאלצים להוציא את הבחור מהישיבה לתקופה, עד שתדעך האש בישיבה.

ההורים זעמו על ההחלטה, כיוון שידעו כי בנם מעולם לא פגע באיש. ההנהלה קראה לבחור ושאלה אותו האם עשה את אותו המעשה. "אומר רק משפט אחד", אמר בהרכנת ראש, "מעולם לא עשיתי זאת, וכעת אשתוק ולא אדבר".

"מדוע אתה שותק?", פנו אליו הוריו, "תאמר לרבנים שאלו המצאות וכך תישאר בישיבה". אך הבחור השיב בדמעות: "אבא, אימא, הרי אתם יודעים שזוהי המצאה אחת גדולה. אך אני מקבל על עצמי לשתוק ולא להוכיח את צדקתי, מפני שאם אעשה זאת, אני יודע שהדבר יגרום למחלוקת גדולה בישיבה, על כן, אני מקבל על עצמי לשתוק, ובוטח אני בה' שלא יעזוב אותי".

הבחור הוצא מהישיבה מתוך קבלת רצון ה' באהבה. הייתה זו שתיקה עצומה לבן אנוש. מעלילים על בחור צדיק ומתמיד שהינו בחור רע, אך הוא מחייך ושמח, כשמעניין אותו רק להמשיך ללמוד ולא משנה איפה. לאחר

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון ז"ל
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחה ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לושי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	שמאל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	אורה בת נעמה ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעמה ע"ה		

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה	מרים בת בלה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה	יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל		

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "לך לך"

"וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן" [יב, ז]. פרטים רבים כלולים בפסוק זה, אומר ה' בן איש חי בדרשותיו; הליכת אברם, לוט מתלווה עם אברם, גילו המדויק של אברם, וכל אלה מוזכרים בכפיפה אחת עם המסר העיקרי של הפסוק, והוא – שאברם שומע לציווי ה', ויוצא ממקום הולדתו בחרן. ולכאורה, מה באמת מוסיפים לנו פרטים אלה, של הגיל ומניין שנות חייו של אברם בעת ההיא? כיצד הם קשורים לגבי עצם העניין של הליכת אברם? ומפרש ה' בן איש חי, כי היות וסיפור הליכת אברם, איננו סיפור תולדות-חיים גרידא, באה התורה להפליא את מסירותו ונאמנותו המופלגת של אברם לכל הציוויים וההוראות שקיבל מהקב"ה. אברם נתנסה בכמה וכמה ניסיונות, אשר חלקם אינם מפורשים בתורה, ועמד בכלם בגבורה ובעוז! אף כאן, בניסיון גדול זה, לא נרתע אברם מהקושי האדיר הכרוך בהיפרדות מהירה ממקום הולדתו ומבני משפחתו. ה' ציווה עליו ללכת אל ארץ אחרת, ואברם הולך תיכף ומיד, ללא שום שיהוי מיותר. וילך אברם, מיד, כאשר דבר אליו ה'. הולך הוא לקיים מצוות הבורא בנאמנות. ואכן לשם כך, מוסיף הפסוק עוד פרט, המדגיש יותר ויותר את הנאמנות המוחלטת של אברם. 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן'. כלומר, בל נחשוב כי הזריזות שגילה בקיום ציווי השי"ת, היתה דבר שבטבעו ובתכונתו; לא כן הם הדברים, שהרי אברם זקן היה, בגיל כזה אשר נדודי-זרמים לא נחשבים כבר כדבר פשוט כלל וכלל. רק אהבתו להקב"ה, וצדקותו המרובה, ורצונו לקיים את רצון בוראו בשלמות, הביאוהו לנהוג במידת הזריזות, שהיא כשלעצמה סותרת את תכונת הגיל המבוגר. אך כל זה איננו עומד לנגדו בעת הזאת שהוא מקיים את מצוות בוראו! הזריזות היא אחת התכונות החשובות ביותר בעבודת השם, ומי שלא חינוך את עצמו במידה זו, יקשה עליו להשתלם בפרטי העבודה. ושני אופנים לה, לזריזות. ראשית, הזריזות צריכה לבוא לידי ביטוי בעצם קיומה של המצווה בזריזות, והיינו שכאשר אדם עסוק בעשיית המצווה, ישתדל לבצעה על הצד המהיר ביותר, ולא ישתהה ויתעכב בשום פרט בקיומה. אבל יש הוראה נוספת בזריזות, והיא, שברגע שעלה בדעתו של אדם לקיים מצווה פלונית, אל ישאיר את הביצוע למחר-מחרתיים, אלא יקיימנה מיד, ברגע זה. שאם ידחה את העניין, יתכן מאוד שעד מחר כבר לא ייצא מכך מאומה. ושמענו ממו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאפשר לקחת מכאן הנהגה לכל עבודת השם, והיינו שהחשש הזה 'שמא יתפייס ותתקרר דעתו' עלול להיות בכל מצווה שאדם חושב לעשות, ולכן כל מחשבה או תוכנית לביצוע מעשה טוב שהתעוררה אצל האדם, לא ימתין עם הביצוע ולא ידחה אותו, כי אם יחכה למחר, יש חשש שלא ייצא מזה כלום. מעשה שהיה ברב חשוב המכהן כרבה של עיר פלונית, שמע על חילול שבת המתבצע בפרהסיא באחד המפעלים בעירו. השמועה הלא-טובה הגיעה אל הרב שהוא בעת שהלך ברחוב ולצידו אחד העסקנים המפורסמים. השמועה החרידה את ליבו של הרב שהציע לעסקן לבוא יחד איתו – בזה הרגע – אל מנכ"ל המפעל, ולמחות על כבוד השבת, ולדרוש את הפסקת חילול השבת. הרב סבר שלצירופו של העסקן ההוא לפגישה עם המנכ"ל, תהיה השפעה מכרעת, כיוון שמדובר באיש מפורסם ובעל קשרים חזקים במיוחד. העסקן לא היה לבוש כדבעי; הוא הלך בנעלי בית, וגם חולצתו התלכלכה כמה דקות לפני כן מבוץ שניתז עליו על ידי מכונית חולפת. הוא ביקש מהרב שיאפשר לו לסור לביתו, להחליף את הבגדים ולנעול את הנעלים. 'ומיד לאחר מכן אבוא עם הרב אל המפעל'. אבל הרב סירב להיענות לבקשתו, ואמר שאם ידחו את המפגש אפילו ב-10 דקות, כבר יש חשש שמא ייכנס יצר הרע לתמונה, וימנע בעדם לממש את המשימה החשובה. 'אני חושש שהיצר הרע יכניס פתאום לראשו דבר אחר, ויטול באחת את החשק העז למחות על כבודה של השבת, והדבר כבר לא ייצא לפועל', אמר הרב, והוסיף ש'לא יקרה שום דבר אם תבוא ללשכת המנכ"ל בנעלי בית'. העסקן השתכנע והלך עם הרב אל המפעל. הם מתדפקים על לשכת המנכ"ל, שהיה יהודי שומר מצוות, ויהי כשומעו את חילולי השבת המתבצעים במפעל, הודיע בצורה חד-משמעית שהדבר לא נעשה באישור, ויאני הולך מיד לטפל בכך, ואדרוש את הפסקת חילולי השבת! הפגישה הסתיימה באווירה טובה מאוד, והמנכ"ל אכן מימש את הבטחתו, ועוד באותו מעמד התקשר אל האחראים, והכל סודר על הצד הטוב ביותר. הרב והעסקן קמו ממקומותיהם, נפרדו מהמנכ"ל בלחיצת ידיים לבבית, אלא שבהיותם כבר מחוץ לדלת, הם שומעים אותו קורא להם שנית. 'שתי שאלות יש לי אליכם. הראשונה, מי גילה לכם שבעוד דקות ספורות אני אמור לעזוב את המפעל, בדרכי לוועידה כלכלית בחו"ל, שבה אני אמור לשהות במשך שבועיים? והשנייה, כיצד זה שנכנסתם לחדרי בצורה ישירה, והמזכירה לא עצרה אתכם בפתח? - - -

מה התברר?

המנכ"ל היה בשלבים האחרונים שלפני יציאתו משטח המפעל לוועידה הכלכלית ההיא, ואם היו הרב והעסקן מתדפקים על דלת לשכתו כמה דקות יותר מאוחר – כפי שהציע העסקן, שרצה להחליף את נעליו – כבר לא היו מוצאים אותו במקום, וממלאי-מקומו היו משתמטים בתואנה שאין להם סמכות לפעול בעניין חילולי השבת. מי יודע כמה מקלות היה היצר הרע מכניס בגלגלי המחאה על כבוד השבת במהלך השבועיים הבאים, עד לשובו של המנכ"ל מחו"ל...

רק משום שהחליטו לבוא למפעל באופן מיידי, סייעם השי"ת ומצאו עדיין את האיש בלשכתו. ורק משום כך, אירע להם דבר מופלא שאינו מתרחש אף פעם, והוא, שהמזכירה יצאה לרגע מחדרה, והשאירה את הדלת פתוחה, ובכך איפשרה להם להיכנס למנכ"ל בלא ביקורת, ובלא צורך בהמתנה. זה מה שנקרא 'לחטוף מצוות'. ומי שרוצה לחטוף, צריך לדעת, כאמור, שאסור לו להשתהות ולוא לרגע אחד. ומצאנו במשנה במסכת כלאים תנא ששמו היה 'רבי יוסי בן החוטף', ונקרא כך משום שנהג לחטוף מצוות (ברכי נפשי).

"ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה" [יב, ח].

אהלה כתיב (לשון נקבה והקרי הוא אהלו). בתחילה נטה את אהל אשתו ואחר כך את שלו (רש"י). דהיינו אברהם אבינו הקדים לבנות את אהל אשתו, לפי שצריך לכבדה יותר מגופו).

לאחר פטירתו של ראש ישיבת טלז באמריקה, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, סיפר אחד מתלמידיו: לאחר שנתמנתי לשמש כרב שכונה, הגעתי לבית רבי הגר"מ, והצגתי בפניו בעיה מסוימת שנוצרה אצלי בשלום-הבית: מדי בוקר מבקשת ממני אשתי להוריד את פח האשפה, ואני סבור שאין בכך כבוד התורה. מה עלי לעשות?...

עשה ראש הישיבה עצמו כחושב ומהרהר בדבר התשובה שיש להשיב לשאלה קשה מעין זו, ואחר כך אמר לאברך: 'חושבני שאינך צריך להוריד את הפח'.

למחרת בבוקר, נשמעות דפיקות על דלת ביתו של האברך. מה נדהמו בני הזוג לפגוש על מפתן הבית, את ראש הישיבה בכבודו ובעצמו. 'במה זכינו שכבוד הרב מגיע אלינו הבוקר?', שאלו בני הבית, והגר"מ גיפטר השיב: 'אני מתנצל על ההפרעה, רק תראו לי בבקשה היכן מונח הפח כדי שאוכל להורידו... (ופריו מתוק).

"והוא כהן" [יד, יח].

באחד מבתי הכנסת נתמעטו ההכנסות, והחליטו הגבאים לתקן תקנה, שכל מי שעולה לתורה, ישלם לקופת בית הכנסת סכום של 50 שקלים. והנה, אחד הכהנים ביקש מהגבאי לעלות לתורה, והגבאי העלהו לעליית כהן, ומאחר ולא היה לוי בבית הכנסת, עלה אף לעליית לוי, (וכמבואר בשו"ע בסי' קל"ה ס"ח: "אם אין לוי בבית הכנסת, כהן שקרא ראשון מברך שנית במקום לוי, אבל לא כהן אחר, כדי שלא יאמרו שהראשון פגום"). והוא הדין שלא יקרא ישראל במקום לוי, כדי שלא יאמרו על העולה הראשון שאינו כהן, או שהוא פגום, מדלא קרא אחריו לוי, וגם שיבואו לטעות על הישראל הזה שהוא לוי. משנ"ב).

למחרת, הכהן הגיע אל הגבאי ומסר לידי 50 שקלים עבור העלייה לתורה. "אני מצטער ידידי, אך יש כאן רק חצי מהסכום", הודיעו הגבאי, "אתה צריך לשלם 100, שהרי זכית בשתי עליות, ובשעה שביקשת את העלייה, הלא ידעת שאין לוי בבית הכנסת".

השיב לו הכהן: "ביקשתי לעלות לעליית כהן בלבד! לעליית לוי לא ביקשתי לעלות, כורח המציאות הוא שהכריחני לעלות... עם מי הדין?"

מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א פתח את תשובתו בסיפור שהביא רבינו ה'בן איש חי' בספרו 'אמרי בינה': אדם אחד בא מעיר אחרת לדור בעיר אחת גדולה, ואמר שהוא כהן, והיה עולה ראשון לספר תורה. כעבור שלוש שנים, נודע ונתאמת כי רמאות עשה והוא ישראל, ומשפחתו ידועה בעירו. ויגזור עליו הרב המקומי מלקות ארבעים על אשר גזל את העלייה של כהן, ועלה בה פעמים רבות, והלקהו שמש בית הדין כאשר גזר הרב. והנה, למחרת גזר הרב להלקותו עוד הפעם מלקות ארבעים.

שאלו מן הרב למה גזר עליו מלקות שנית, והלא כבר לקה אתמול על גזילת העליות שגזל?

השיב להם הרב: אתמול לקה על גזילה שגזל עליות של כהן, והיום לוקה על גזילת עליות של לוי, שהיה עולה כהן במקום לוי בזמן שלא היה לוי בבית הכנסת. דהיינו, למרות שלא דרש בפירוש לעלות לעליית לוי, אלא עלה משום שכך ההלכה מחייבת, מכל מקום מכיון שלמעשה גזל שתי עליות (והיה מודע לכך שמחמת עליית הכהן יזכה גם בעליית לוי), הרי הוא לוקה בכפליים. (יצויין, שמדינת אינן כאן חיוב מלקות, אלא היה זה קנס של הרב המקומי).

והיה מקום לומר כעין זה אף בנוגע לשאלתנו, שצריך הכהן לשלם אף עבור עליית הלוי, מפני שסוף סוף קיבל שתי עליות והיה מודע לכך שיזכה בשניהם.

אך למעשה - אמר מו"ר שליט"א - בודאי שאין לדמות בין שתי המקרים, מפני שבמקרה דן הכהן ביקש רק עלייה אחת, ומה שקיבל עליה שנייה אין זה מרצונו, אלא שההלכה חייבה אותו לקבל את העלייה, ואף אם כהן אחר היה מקבל את עליית הכהן, הוא היה צריך לקבל את העלייה השנייה; מה שאין כן בנידון של הבן איש חי, שהיה מדובר במתחזה רשע, שגנב עליות שלא כדין, ובאופן זה קונסים אותו גם על העליות של הלוי שקיבל, כי סוף סוף גם לעליות אלו עלה באיסור ובערמה, וקיפח את הכהנים האמיתיים מלקבל עלייה זו.

וסיים מו"ר שליט"א: וכן שמעתי ממורי חמי, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שאין לחייב בשאלתינו את הכהן אלא בתשלום עלייה אחת (ופריו מתוק).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ מנחם בן פאני ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ לודן בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ שמואל בן יוליאנה ז"ל, לע"נ יהודה בן מעתקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

לך לך

גליון מס' 505

יציאת שבת: י"ם 18:39, ת"א 18:40

כניסת שבת: י"ם 17:27, ת"א 17:42

נלמד מהפרשה

"לך לך מארצך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"

הנסיון הגדול של אברהם אבינו התבטא בכך שהיה עליו לעזוב את דירת הקבע שלו, בה התגורר במשך שנים רבות, מבלי שיהיה בידו הסבר "משכנע" לשכניו מדוע ולמה הוא עושה את הצעד הזה.

בנוהג שבעולם, אדם עוזב את דירתו כדי להתאחד עם משפחתו הנמצאת בארץ אחרת, או משום שהתנאים הסביבתיים הנוכחיים לא התאימו לו, וסיבות נוספות כיוצא באלו, אותן הוא מסביר גם לשכניו ולידידיו, כדי לא להצטייר בעיניהם כאדם בלתי-יציב, המחליף דירתו ללא כל סיבה.

כאשר ציווה הקב"ה את אברהם אבינו לעזוב את ביתו ואת ארצו, וללכת, הוא לא פירט בפניו אפילו לאן עליו ללכת, ולאיזה כיוון לפנות. אפשר רק לתאר בדמיונו את קול ציחקוקם של השכנים שהביטו על אברהם כעל אחד שאינו יודע מה הוא עושה.

והוא-הוא הנסיון הגדול של אברהם בעניין זה. לפי זה נוכל לתרץ את הקושיה שמקשים העולם, שלאחר שאברהם אבינו ע"ה עמד בנסיון הגדול של כבשן האש, מה טעם לנסותו ב"לך לך מארצך"? הרי נסיון זה נחשב להרבה יותר קל מזה שקדם לו?

אבל, על פי מה שהסברנו אפשר להבין שמבחינה מסוימת הנסיון ב"לך לך" היה יותר קשה. אדם המושלך לכבשן האש, עשוי לחרף נפשו ביתר קלות, מאחר והוא יודע שאנשים "מעריכים" את מי שמוסר את נפשו למען אמונתו, אבל, כאשר נצטווה אברהם ללכת מארצו, שאלוהו האנשים להיכן הוא הולך, ועל מה ולמה הוא אורז את כל חפציו, והוא מצידו לא ידע מה להשיב להם, עד שהיה נראה בעיניהם כשוטה.

נסיון גדול מאוד הוא זה.

השיקול היחיד - כבוד שמים

"ויאמר מלך סדום אל אברהם תן לי הנפש והרכוש קח לך"

כאשר ניצח אברהם אבינו את ארבעת המלכים, מציע לו מלך סדום "תן לי את הנפש והרכוש קח לך". אך תשובתו של אברהם אבינו היתה נחושה והחלטית אינני נוטל כסף ממלך בשר ודם אלא רק מה' מלך מלכי המלכים. והנה למרבה הפלא מבחינים כמה פסוקים קודם לכן, שאברהם דוקא לקח כסף. היה זה כאשר פרעה לקח את שרה אימנו לביתו שם כתוב "ולאברם היטיב בעבורה", ומדוע איפוא מפרעה לקח אברהם? ומיישב הבאר יוסף שלאברהם אבינו היתה רק מטרה אחת והיא כבוד שמים והיינו שכאשר נלקחה שרה לארמון פרעה הגיע מלאך ואמר לה שלא תחשוש, כי הוא יכה את כל מי שיגש אליה ואכן המלאך היכה באותו הלילה את פרעה ובני ביתו ובבוקר כאשר מיהר פרעה להשיב את שרה לאברהם הפציר בו למהר ולעזוב את מצרים טען אברהם: אם אלך בחינם מי יידע על הנס הגדול שהתרחש כאן, ומי בכלל יידע שקיבלת מכות? לכן העניק לו פרעה רכוש רב ובלבד שיילך, ואברהם אבינו אשר בדרכו למצרים לווה כסף רב עשה את דרכו חזרה כשהוא עשיר גדול. והשיב לכל אחד את חובו ולכל מי ששאל מה מקור העושר סיפר שקיבל זאת ממלך מצרים, כדי להיפטר מהמכות שבאו עליו משמים, וכך התגדל כבוד שמים בעולם. לכן חייב היה אברהם לקחת את הכסף. הגמ' במסכת תענית (כ.) מספרת שכשעלו עולי הרגלים ולא היה מספיק מים בירושלים לווה נקדימון מים מההגמון והתחייב להחזירם לו תוך זמן קצר, ביום האחרון לפרעון החוב לא היו מים בנמצא, נכנס נקדימון לבית המקדש והתפלל אל ה' ואמר שכל מה שעשה היה לכבוד שמים. ומיד החלו לרדת גשמים ובורות המים התמלאו ועלו על גדותיהם. ולכאורה יש להתבונן הלא נקדימון לווה מים עבור עולי הרגלים ובכך קיים מצוות חסד, ואם היה ברצונו להחשיב מצוה זו לזכותו, היה עליו לשלם על כך מכספו הפרטי, אך בכך שביקש משמים את ההחזר הכספי הוא הלא מפסיד את המצוה. התשובה היא שמעשהו של נקדימון שלוה מים לא היה מעשה חסד גרידא אלא נועד אך ורק להרבות כבוד שמים, שכן כאשר עולים כל ישראל לרגל, אין לך כבוד שמים גדול מזה, ואם אין מים קיים חשש שבפעם הבאה לא יעלו ישראל לרגל. ומשום כך ידע נקדימון שבמקרה זה מוטל על הכף כבוד שמים, הגובר אף על שיקולי החסד ומצוות. ומצינו מספר אנשים שהצליחו להעמיד את החמה במקומה, במשך כל שנות קיום העולם: משה רבינו במלחמת עמלק, יהושע בעמק איילון, ואליהו הנביא בהר הכרמל, ונקדימון בן גוריון כשפרע את חוב המים להגמון. כל זאת מפני שכל מטרתו היתה אך ורק לשם שמים.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

ברכת הילדים

שונא ישראל במיוחד. על כן עצתי לך: סע מיד לקראתו ותנסה לפוגשו עוד לפני שייכנס לכפר. ספר לו הכל, אולי אין לבו לב אבן לגמרי אולי ירחם עליך ויעשה דבר מה".

היהודי קיבל את העצה ויצא מיד לדרך. אחרי רבע שעה נסיעה הוא הבחין בכרכרה מהודרת, רתומה לשלושה סוסים לבנים ומסביבה פרשים רכובים על סוסים כמשמר-כבוד, בהבינו שזהו בוודאי הבישוף שבא לכפר, הוא הטיל את עצמו על הארץ וקרא בקול בכי להושיע אב אומלל.

הבישוף ציווה לעצור את הכרכרה ושמע את סיפורו של היהודי. לבסוף אמר לו כי אינו יודע כיצד יתגלגלו העניינים אולם הוא יעץ לו לעמוד ליד שער ביתו של הפריץ והוא, הבישוף, כבר יראה מה שאפשר לעשות.

הפריץ הזקן קיבל את הבישוף, כיאה לאורח, רם-מעלה. הוא סיפר לו בשמחה כי לפי עצת הכומר חטפו בשבילו ילד יהודי אשר באמצעותו הוא מבטיח לעצמו "עולם הבא נוצרי" השמור לחוטפי ילדים יהודיים...

לשמע הדברים פרץ הבישוף בצחוק רם. "כל טרחתך לשוא, ידידי!" אמר לפריץ המופתע - "אתה חושב שאם תזה על הילד היהודי הזה, בכוח הזרוע, כמה טיפות מים, הוא כבר יהיה נוצרי למהדרין? ובכלל, אינך אלא טועה ידידי. אין אתה מכיר את היהודים כפי הנראה הם הלא קשורים ודבוקים יחד, עם שאפילו בכוח אי-אפשר להפריד ביניהם. הנה תראה זאת מהמקרה הנדון. ילד זה, כפי שהנך אומר, נמצא בביתך חודשים אחדים. אתה נותן לו לאכול מעדנים ומלבישו בגדים נאים. בכלל, מנת חלקו אצלך תפנוקים שאפילו בחלום לא היה זוכה להם בבית אביו. ובכל זאת. האם סבור אתה שכבר "קניית" אותו? לא ולא ידידי! הנה, הוציא אותו מחוץ לבית והוא יראה את היהודי הראשון שיקרה בדרכו הלא ירוץ אליו כרוץ בן אל אביו!..."

ברוך אומר ועושה, הבישוף והפריץ נטלו את הילד בזרועותיו והובילוהו אל מחוץ לבית. בראות הילד את אביו עומד ליד השער, הוא התפרץ לעברו בצעקות "אבא", "אבא".

הפריץ הזקן רצה לרדוף אחרי הילד, אולם הבישוף עיכבו. "עזוב אותו במנוחה" - אמר - "הנה ראית במו עיניך שכל יהודי אצלו כמו אביו. למה לך צרה זו?"

היהודי שלנו תפס את בנו יחידו ומיהר להסתלק מן המקום. מבלי לאבד אף רגע, הם קפצו על העגלה הראשונה שהזדמנה להם ומיהרו לצאת מהכפר.

אחרי נסיעה של שעות אחדות, הבחינו פתאום בכרכרה הדורה שדהרה בכיוון הכפר בליווי משמר-כבוד. היה זה בדיוק כמו אותה כרכרה בה נסע הבישוף מקודם. היהודי שלנו זז מהר הצידה ופינה מקום לשיירה המכובדת, בעבור הכרכרה על פניו, השתחוה היהודי לעבר הבישוף, אולם הלה לא השיב על ברכתו.

היהודי שלנו שפסף את עיניו בתמהון. הוא הלא השאיר את הבישוף מאחוריו, כשהלו עסוק עם הפריץ, והנה הוא נמצא בדרכו אל הכפר, מה קורה כאן בעצם?

אולם הוא לא נתן למחשבותיו לעכבו והמשיך לנסוע הלאה, באותה מהירות בה ברח מהכפר. בינתיים הגיע הבישוף לכפר ואנשי הפריץ באו והודיעו לו כי הנה הבישוף חזר ובא. הוא יצא לקראת האורח כשהוא שיכור לחלוטין ובקושי עומד על רגליו. גם הבישוף עצמו לא היה פיכח לגמרי.

"האם שכחת כאן משהו, אב קדוש?" - שאל הפריץ את הבישוף בחיוך רחב שהוא מנת חלקם של השיכורים.

"אל תשתטה!" - צעק הבישוף בכעס גדול - "וכי אני שכחתי משהו? ציר בכרכרה שלי נשבר ונאלצתי להתעכב עד שתקינני לי אותו. עתה הבא וניגש לטקס!"

איזה מן טקס? - תמה עתה הפריץ - "הלא אתה אמרת לי שלא כדאי להתעסק עם היהודי. נו, אני רואה שאתה צוחק ממני. בוא, בוא ניקח קצת משקה. הכנתי שלחן כיד המלך..." בינתיים היו האב ובנו נוסעים הרחק מהכפר, כשבלבותיהם עולה וגואה שמחה ותודה להשם על הישועה שעשה להם. לפני שנסעו הביתה, הם נכנסו אל אדלה, בתו של הבעש"ט, כדי לספר לה מה שקרה. היא שמחה איתם שמחה גדולה אולם העירה להם כי בגלל חוסר הזהירות שלהם נאלץ אבא (כלומר הבעש"ט) לטרוח קשה כדי לעזור להם. ילד יהודי צריך לשמור מכל משמר שלא יפול בידי הגוים כי לא כל יום מתרחש נס.

בין חסידיו הרבים של רבנו הבעל-שם-טוב היה יהודי, לא צעיר ביותר, שפעמים רבות שטח את בקשתו בפני הבעש"ט שיברך אותו בברכת הילדים, כי על כן חשון-בנים היה האיש והיה הולך ערירי.

לבסוף נעתר הבעש"ט לבקשתו וברכו שהשם יתברך יתן לו בן. אולם, יחד עם זאת הזהירו הבעש"ט אזהרה חמורה: לכשיולד הילד, עליו לשמרו כעל בבת עינו.

ואכן, לתקופת השנה נולד ליהודי בן והוא קיים את דברי הבעש"ט ושמר את הילד מכל משמר. כאשר הילד היה בן שנתיים נפטר רבנו הבעל-שם טוב.

עברו עוד שלוש שנים והילד היה עתה בן חמש. פעם אחת בא לעיירה גוי שהתפרנס מכל מיני הופעות קרקסיות. היה לו, למשל, דוב אותו הרקיד לקול חליל. האנשים נהגו להתאסף סביבו ולראות את ה"פלא" הגדול של הדוב הרוקד ובשעת מעשה היו מטילים לקופתו של הגוי מספר אגורות כ"זמי כניסה".

משמעה המשרתת ששמרה על הילד כי דוב רוקד בא לעיירה, לא יכלה לכבוש את יצרה ויצאה לרחוב כדי להזין עיניה במחזה. היא שהתה בחוץ רק דקות אחדות, כי נזכרה שהשאירה את הילד לבדו, אולם משחזרה ונכנסה לבית לא מצאה את הילד שעל שמירתו הופקדה. מיד החלו חיפושים קדחתניים בכל העיירה אולם הילד נעלם כלא היה ולא נמצא גם למחרת היום.

אבי הילד שהיה אובד עצות, נסע למזיבוז אל אדלה, בתו של הבעל-שם-טוב. הוא סיפר תוך בכי מר כיצד נעלם הילד מבלי להשאיר כל עקבות.

"לצערי אין בידי להושיע אותך" - השיבה אדלה לאב האומלל. אולם - הוסיפה - אך אל הציון של אבא ומה שאשמע שם, אגיד לך ותדע מה לעשות.

היהודי נשארו מחכה לתשובה. בלבו הוא נשא תפילה שהשם ירחם עליו ויחזיר לו את בנו יחידו.

בינתיים חזרה אדלה מהציון ואמרה לו: אבא ציווה שתלך ממקום למקום, תיכנס לכל האכסניות ובתי המרוח שבדרך ותספר לבעל האכסניה את הצרה שארעה לך, וכי אתה מחפש ילד יהודי קטן שנעלם.

היהודי יצא לדרך ללא שהיות. הוא עבר מרחקים ניכרים ונכנס לכל בית מרוח ולכל אכסניה כדי לתנות את צרותיו ולספר על בנו הקטן שנעלם ואיננו. בעל המרוח היהודי נוהג היה להיאנח ולאחל לו שהשם ירחם עליו והוא ימצא את בנו בהקדם. כך הוא הלך ימים ושבועות.

פעם, בנסעו כל הלילה, נרדם לפנות בוקר וכמעט ועבר ליד אכסניה מבלי להיכנס. ברגע אחרון, כאילו מתוך השראה פנימית, הוא התעורר וניגש אל בית המרוח. הוא נטל ידיו והתפלל ומיד אחרי התפילה ניגש אל הבעלים וסיפר את סיפורו העצוב.

לתדהמתו הרבה אמר לו בעל בית המרוח כי לפי כל הסימנים נמצא בנו כאן בכפר, בבית ה"פריץ" המקומי. לבו של האב האומלל כמעט ועמד מפעום, שעה שבעל האכסניה המשיך וסיפר:

יש לנו כאן "פריץ" זקן שאין לו ילדים. הכומר המקומי יעץ לו לחטוף ילד יהודי ולגדלו אצלו, כדי שאחר כך יוכל לטבלו לשמד. בצורה כזו - הבטיח הכומר - יוכל הפריץ הזקן להסתלק מן העולם הזה כאב לילד נוצרי וממילא יזכה למנעמי העולם הבא, השמור לנוצרים "טובים"...

והנה - המשיך בעל המרוח - זה חודשים אחדים שהביאו אל הפריץ ילד זר ולהיום הם קבעו את טקס הטבלתו לנצרות. הם מכינים חגיגה גדולה וכבר הגיעו הרבה אורחים חשובים. כמרים ופריצים. עתה הם מחכים לבישוף הגדול, העומד לערוך את הטקס בכבודו ובעצמו.

התקוה שנעורה קודם בלבו של היהודי האומלל, פינתה עתה מקום ליאוש מר. אולם הוא נזכר עתה כי יצא לדרך לפי עצת הבעל-שם-טוב הקדוש וזה נתן לו כוח נפשי לעמוד גם בנסיון זה. בהתגברו על סערת לבו הוא שאל עתה עצה מהאכסנאי, לדעתו מה עליו לעשות כדי להשיג בחזרה את בנו האובד.

האכסנאי נייענע את ראשו כמי שמסופק אם בכלל יש על מה לדבר. "אנו בגלות" - אמר במריחות - "נתונים בידיהם לשבט ולחסד והצרה היא גדולה. הפריץ הזקן הינו שונא ישראל מושבע ואין כל טעם לנסות ולפדות את הילד בכסף. אולם, אומרים שהבישוף אינו

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

פניני אמן ותפלה בפְּרִשֶׁה

מאוצרות אמונים

בשבעה פסוקים בתורה מצינו לשון 'ברכה' כלפי הקדוש ברוך הוא:

א. "ברוך ה' אלקי שם" (לעיל ט כו).
 ב. בפסוק שלפנינו.
 ג. "ברוך ה' אלקי אֲדָנִי אֲבָרְכֶה" (להלן כד כו).
 ד. "ואֲבָרְכֶה אֶת ה' אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרְכֶם" (להלן כד מח).
 ה. "ברוך ה' אֲשֶׁר הֵצִיל אֶתְכֶם" (שמות יח י).
 ו. "ואֲכַלְתֶּם וּשְׂבַעְתֶּם וּבְרַכְתֶּם אֶת ה'" (דברים ח י).
 ז. "וּלְגַד אֲמַר בְּרוּךְ מַרְחִיב גֹּד" (שם לג כ).

כנגדם תקנו לנו לברך שבע ברכות בתפלת הלחש בשבתות ובמים טובים. כמו כן בשבעה פסוקים אלו יחדו יש מאה תבות כנגד מאה ברכות שצריך אדם לברך בכל יום (מנחות מג ב).

אברהם יכול היה להשיג את הרכוש בתפלתו

"ויאמר מלך סדם אל אברהם תן לי הנפש והרכש חח לך: ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה' אל עליון קנה שמים וארץ" (יד כא-כב).

באור נפלא בלשון הפסוק אמר רבנו יהודה אריה ממודינא בהשפדו על רבי אביגדור ציוידאל מחכמי ונציה:

כשהציע מלך סדם לאברהם אבינו (לעיל פס כא): "והרכש חח לך", השיבו אברהם: וכי זקוק אני לכסף? הן לו הייתי חפץ בכסף: "הרמתי ידי אל ה'" - בתפלה, ומיד היה הוא ממלא בקשתו, שהרי ה' הוא "קנה שמים וארץ", ובגידו לתת לי ככל שניחפץ.

הקדוש ברוך הוא התאנה לתפלתו של אברהם

"וְיִשְׂרָי אֵשֶׁת אֲבָרְם לֹא יִלְדָה לוֹ" (טו א)

יש להבין את תוספת תבת 'לו'; הרי הסבה שלא ילדה שרה לא היתה רק מחמת אברהם, שהרי אף היא היתה עקרה (לעיל ט ז)?

פרש רבי פינחס הלוי רבה של וונגרוב:

במסכת יבמות (א טו) אמרו חכמים: "מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתו של צדיקים". עוד אמרו שם: "שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע". לפי זה נמצא שעקרוּתם של אברהם ושרה נגרמה מפני שהתאנה הקדוש ברוך הוא דווקא לתפלתו של אברהם, שהיה צדיק בן צדיק, כמבאר במדרש (תנחומא שמות יח) שנתרח עשה תשובה, ולכן דקדקה התורה באומרה: "וְיִשְׂרָי אֵשֶׁת אֲבָרְם לֹא יִלְדָה לוֹ" - מפני שהתאנה הקדוש ברוך הוא שיתפלת בעבורה.

תחלת עור איל, פרפראות לחקמה

האם יכול הוא לכוון באמירת הקדיש בעבור נפטר נוסף? במקרה זה פסק הרב מטשיבין כי אין הדבר דומה להבטחת "בף חותמיו", שכן באמירת הקדיש אין מזכירים שמות כלל, וביחס לכונת הלב לא שמענו שיש הקפדה שלא לכוון על נפטר נוסף.

שרת¹ נטע שורק א"ח ח; שרת² דובב מ'שרים ח"ב טו

רזי אמונים

מרמזי אמן בפְּרִשֶׁה

להקדים 'אמן' לברכה

"וְהָיָה מִקְדָּם" (ב ח)

"והע"י בגימטריה 'אמן', רמזה התורה כי 'אמן' הנה 'מקדם' כלומר, חשוכה מן הברכה, שהרי 'גדול העונה אמן יותר מן המברך' (ברכות נג ב). עוד רמזה התורה בכה, כי לפני שמברך צריך האדם לדאג ל'אמן', בכה שיברך בפני אחרים. וזאת לפי שעגנת אמן משלימה את הברכה.

נחלי מים ערך אמן

ברכה - מעמק הלב

"וְהָיָה בְרַכָּה" (ב ב)

"והיה ברכה" - לשון צווי, שצוהו שכל מקום שילך שילמד גני אדם להפיר בוראם ולברכו. וכן עשה - פדכתבי לקמיה (פס"ח): "ויקרא בשם ה'" (דעת זמנים מבטלי התוספות).

הוסיף ופרש רבי שמעון בצלאל גימון, בעל 'לקוטי הרועים':

לכה נצטוו אברהם מפי הגבורה בלשון: 'והיה ברכה', לאמור: בשעה שאתה מברך, ברה בכונה כף שתהיה נתון כלה במלות הברכה, כדי שמפיה ילמדו בני דורך כיצד ראוי לברך. ומשעם זה אף הפסוק: "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך. טאל מעמף" (דברים י ב) שמפניו דרוש חכמים (מנחות מג ב) את חובת אמירת מאה ברכות ביום, נאמר בלשון 'מעמף' ולא 'מפיה'; ללמדך שהברכה צריכה להאמר מעמק פנימיותו של המברך.

כה רבה היא חשיבות הענין, עד שבקש על כף דוד המלך בתהלים (קט"ט ב): "ברוך אתה ה' לפדני חקיד" - לפדני כיצד לומר 'ברוך אתה ה', על 'לחם חקי' - מזוני, בכונה ומעמק הלב.

שבע ברכות בשבת על שום מה?

"וברוך א-ל עליון אשר מגן צריה בידך" (ד יד)

כתב רבנו יעקב בעל הטורים (לעיל פס"ט):

תפלת הדרך לשלוחי מצוה

"ואעשר לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (ב ב)

"לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים: מומעטת פריה ורביה, וממעטת את הפמון, וממעטת את השם, לכה הזקן לשלש ברכות הללו שהבטיחו על הנגים, ועל הפמון, ועל השם" (רש"י, ע"פ ב"ד לט יא).

על פי דברי המדרש באור רבי משה בצלאל לוריא אב"ד סיני את הטעם שתקנו קדמונינו לבקש בתפלת הדרך שלוש בקשות כנגד אותם שלושה דברים שגורמת הדרך:

"ותשלח ברכה במעשי ידינו" - כנגד מעוט הפמון, "ותתננו לחו" - כנגד פריה ורביה, [כפי שדרשו חכמים (במ"ד יא י): "ויתננו" (במדבר ו כה) - יחן אותה בבנים], "... ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו" - כנגד מעוט השם.

בכה נוכל אף להבין מפני מה אף שלוחי מצוה זקוקים להתפלת תפלת הדרך, אף שאמרו חכמים (פסחים כ א): "שלוחי מצוה אינו גוזקין"? שכן כאמור, תפלה זו אינה מצילה רק מסכנת הדרך, אלא אף משלשת הדברים שהיא מומעטת, ודברים אלו אינם נחשבים הזק שתמו המצוה מפניהם.

אמירת 'א-ל מלא רחמים' בעבור כמה נפטרים יחד

"ואעשר לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (ב ב)

"ואעשר לגוי גדול" - זהו שאומרים 'אלקי אברהם, ואברכה' - זהו שאומרים 'אלקי יצחק', ואגדלה שמך - זהו שאומרים 'אלקי יעקב'. יכול יהו חותמין בכלן? תלמוד לומר 'והיה ברכה' - בף חותמין, ואין חותמין בכלן" (פסחים ק"ז א).

מנהג רווח היה בתפוצות ישראל, לומר בבית הכנסת את תפלת 'א-ל מלא רחמים' לעלוי נשמתם של נפטרים שהותירו מירשתם סכום נכבד למען יצרכי הצבור. מעשה היה ובאחת העירות הצטרפו במשך השנים נפטרים רבים. כיון שהיה לראשי הקהל לטרוח ליחד תפלה לכל נפטר בפני עצמו, בקשו הם לתקן שכל הנפטרים יזכרו בתפלה אחת בזה אחר זה.

כשהובאה השאלה בפני רבי שרגא צבי טונגוים רבה של מעזאשטאט, ובעל 'נטע שורק', פסק שלא לשנות מהמנהג. הוא סמך דבריו על דברי הגמרא האמורים, שבהם הבטח לאברהם: "בף חותמיו", שמהם נראה שקיימת חשיבות מיוחדת להזכרת כל שם בפני עצמו. וזיון ששל דעת כן תרמו הנפטרים את הונם לצבור, אין רשות לגבאים לגרע מחלקם.

מקרה דומה, אף שונה, הובא לפני הרב מטשיבין, על אודות אדם שגשפר לומר קדיש בעבור נפטר;

והאמו בה' ויחשבה לו צדקה

בכל יום צריך כל אדם לעשות 'צדקה', דהיינו לומר: 'צ' אמונים, 'ד' קדשות, 'ק' ברכות, 'ה' חמשי תורה, ובזכות 'צדקה' זו מרחם הקדוש ברוך הוא על בריותיו.

יהודי יקר,

הצטרף אף אתה לרכבות אלפי ישראל המברכים ברכות השחר בחברותא. כך תוכל לצבור מידי יום תשעים אמונים ותזכה להפקד בדבר ישועה ורחמים כהבטחת הזהר הק'.

ברכות השחר: בקול, בכונה, בחברותא.

ברכת 'אשר יצר'

רופא כל בשר

- א -

שחנן ה' את האדם שבה העלה אותו על כל בעלי החיים.

בספר 'שלמי צבור' למהר"ם אלגזי (פגנת הגזכות, אשר יצר) הביא בשם דרשות מהרמ"ט שפרש, כי בשונה מרופא בשר ודם שאינו יכול לרפא מבלי שילמד את חכמת הרפואה, בגוף עצמו טמונה חכמה טבעית, שמבלי שילמדוהו להלך, על כן הודא ראו ששטמטש בחכמה זו כדי לזנות וללמד את עמק החכמה והחסד הטמונים ביצירת האדם, ומתוך כך נודה לבואו מעמק הלב.

את עצם מהות החכמה שגליה אנו מודים פרשו רבותינו בכמה אפנים: א. רבים מהמפרשים (רש"י ברכות סב ד"ה ויפליא, ועוד) בארו כי פונתנו הודות על החכמה המיוחדת המתפשטת ביצירת האדם בשלמות מפלאתו, וכפי שאנו מקריטים בהמשך: "וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים".

על גלל חשיבות הענין האריכו רבותינו בבאורו לברכה זו בפרושים את החכמה המיוחדת השמיימת במערכת גוף האדם. וכבר ידועים הם דברי החזו"ן איש גאוןהו ובספרו (פ"ב) שהארץ רבות באינו. במאמר קצר זה בחרנו להביא אף מקצת מדברי האבודים במאור חכמת ה' בבריאת גוף האדם:

"עשה לו העינים להביט ולראות בהם. עשה לו העפעפים לצעם עיניו ולישן וילא להביט ברע... עשה לו נקבי האזנים לשמע בהם... עשה לו הגררות להעלות ולהוריד רוח נשמת חיים מן הלב מתוך הראה אל הנתינים יוצא הפה, ולהוציא קול הברת הדבור והוא מתוך סימפוני הראה הבא מרוח נשמת חיים. עשה לו הלב להיות בית מכן לרוח החיים ולהטבטב מנוח לעשה לו השחול לצד שמאל עם המרה והשחורה לקרן הקרנים הקרבים, והמעיים והקטן שלא יתבלשו ויחרבו המאכל והפשיקה... והנה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא באדם לא בראו אלא לצורך האדם ולהחיותו, וזו היא חכמה גדולה אין סוףהו".

ראוי לצאן כי חכמה זו נכרת אף בדרונו שבו גבר כח המדעי, ד' לנו אם נתבונן במכונת הדאליה, המחליפה את תפקוד הפליות לזקוקים לכה, ונחמא ליצלו. על אף שפפעל תפקודה נמוך לאין ערוך מהפלות הטבעיות, גדלה עצום ביחס סגורים. והנה הפליות הנו איבר אחד מתוך מערכת שלמה של איברים בעלי יכולות מפעיימות, אשר בדרך הטבע היו אמורים למלא חדרים שלמים, ואילו הבורא יתברך נתן את כלם בחלק הקטן של הבטן, ולא עוד אלא שהם מפעיימים יחדו בהרמוניה מפלאת גודלם מדהים.

החכמה שבה נעלה האדם על כל הבראים

ב. יש מהמפרשים (רבונו מנוח תפלה ו ה מהרש"א ח"א ברכות שם ועוד) שלא פרשו את לשון 'בחכמה' על יצירת האדם, שכן כל מכונות גוף האדם קמויות אף בבהמה, ומגוסס הברכה: 'את האדם... וברא בו נקבה' יש פונתנו על חכמתו מיוחדת המוציאה אף באדם. על כן פרשו כי הודאנו היא על עצם החכמה והשכל

ירשה שנסלחה משמים

הספור המיוחד שלפנינו משלב בתוכו תפלה, בטחון בה' וישרות בלתי מצויה. הספור ארע בשנים האחרונות בביתו של אחד מראשי הישיבות המפורסמות אשר נפטרו לאחרונה במיטב שנותיו, וספר מפי בני המשפחה במהלך ימי הישיבה.

נה זקוק לכה, שלח לו במפתיע סכום נכבד שפשה את עלות הדירה ואף הותיר בידיו סכום נכבד ביותר.

אלא ששעות ספורות לאחר מכן חל מהפך מפתיע. טוב צלצל הטלפון בביתו של ראש הישיבה, ומעבר למו נשמע קולו הרשמי של עורך הדין: "ברצוני לעדכנך כי זה עתה הופיעה במשרדי אחיזת המנוח, אשר החליטה לערער על צו הירושה בטענה כי הוצאת את הצואה מידי במרמה ובגלגול חלקקות, תוך הפעלת לחץ נפשי וכוח".

מעבר לשון השתרה שתיקה של הים. מיתר היה לומר כי לדברים לא היה כל שחר, וכמו קרא את מחשבותיו, המשיך עורך הדין: "הבהרתי לאחיינית כי אין כל ממש בדבריה, הלא בפני חכם המנוח על הצואה. כמו כן הוספתי שבאפשרותי להעיד בכל בית משפט שאדרש, כי דבר הירושה נפל עליך כרעם ביום בהיר, ונכר היה שלא צפית לו. אלא שהיא תועקשת כרגיל להקפיד את צו הירושה, ונראה כי לא יהיה מנוס מלהמתין לצו מתדש מבית המשפט".

"ומכל מקום", הרגיע עורך הדין את ראש הישיבה, "יתכן שהתהליך יסח זמן רב. למרות זאת ברור לי פשוטם כי לבסוף בית המשפט לא יקבל את טענת האחיינית, וכי יורה להותיר את צו הירושה על כנו".

דבריו הנחרצים של עורך הדין הניחו במעט את דעתו של ראש הישיבה, אלא שדקה קצרה לאחר שהסתימה השיחה, החלו לקנן בלבו חששות אחרים, מהסוג שעורך הדין לא היה מסוגל להביא...

לנגד עיניו חלפו סיוות שונות בהלכות קנינים. מן הסיוות עלה בלבו החשש, כי כיון שכפסמטבר, קרובו שלא היה שומר תורה ומצוות לא חתם על הצואה 'במקום' פת, לפיכך אין לצואה תקף הלכתי, ועל הירושה לעבר אפוא ליד האחיינית, שדגת קרבתה למנוח היתה גבוהה בהרבה משלו.

את הימים הבאים העביר ראש הישיבה בעיון מעמיק בספרי הלכה ושו"ת, כאשר אחר העיון למסקנה כי אימנם לדעת רב הפוסקים אין כל חשש בצואה, אולם לדעת הגר"ש אלישיב, שאותו החשיב למורו ורבו, יש חשש בדבר.

ראש הישיבה שקע בהרהורים, ובסופם החליט באמץ ובבטחון שלא להכניע לפתיו הפספי. אין הוא מענין להלנס אף לחשש קל של גלגול, ולבו בטוח בה' כי ימצא לו את הכסף הנדרש לו בדרכים פשרות יותר.

בטרם יפוג תקפה של ההחלטה, מהר להתקשר לעורך הדין כדי להודיע לו כי בשל חששות הלכתיים הוא מותר על חלקו בירושה.

אלא שלא הספיק הוא לפצות את פיו, וכבר נשמע מעבר לשון קולו הצוהיל של עורך הדין: "כבוד הרב, אינך צריך לדאג, הענינים סדרו. אמש נפגשתי מדעתי עם האחיינית, הבהרתי לה טוב, תוך שאני מגבה את דברי ומסמיכים ובפסקי דין תקדמיים, כי לבשעת את כל סמיו להתקבל. היא משעיה והשתכנעה, ולבסוף החליטה להגיע עקף לפשרה".

בפניו עומדות עתה שתי אפשרויות: או להסכים לפשרה, או להמתין עד שבית המשפט יאמר את דברו, וכאמור, הדבר יכול להמשך זמן רב.

כפצוי, בחר ראש הישיבה בדרך הפשרה. הוא נפגש עם האחיינית והציע לה להחליט בעצמה על גבה הסכום שאותו היא מבקשת כפצוי על הסרת התביעה.

האשה התרבה לרגע, ולאחר מכן שטחה בשוסים את הצעתה: "אם תסכים, אטל לעצמי עשרים אחוז, ושמנונים אחוז יתורו בידך". בחינתה היתה זו הצעה לרשע התמקחות גודא. בטוחה היתה שהנרב יתקש או ידרש אחוזים גבוהים יותר, אף מה רבה היתה הפתעתה כאשר ראש הישיבה הסכים מיד להצעתה.

הפעם היה זה בגדר מתנה, ולא בגדר ירושה! ההסכם נחתם במשרדו של עורך הדין, והכסף, שהיה בו לכסות ברונת, את חלקו של ראש הישיבה בדירה, הועבר מיד לחשבונו הבנק של ראש הישיבה, ומשם לחזרו החובות ששה עתה נלקחו לשם רכישת הדירה המבוקשת לאג הצעיר.

אף אנו זכינו בעקבות הירושה לספור נוסף שיש בו כדי להמחיש את כחה הפופלא של תפלה הבוקעת ממעמקי הלב, תפלה שביקחה לפעל נסים גלויים ולשדד את כל מערכות הטבע.

נשמע מפי בני המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: זיכוי הרבים

בס"ד | גיליון מס' 201

פרשת לך לך

ניצוד ניצח ראש ישיבה את אלוף השחמט?

ואת הנפש אשר עשו... (י"ב, ה')

שמקרב אותנו לבוראנו, ומעניק למעשינו מימד של יצירה חדשה, בריאת היהודי מחדש, ממש כך.

הבה נאמץ את הכלי שנקרא 'זיכוי הרבים', בכל הכח ובמלוא העוצמה. יש מי שחושבים שהמשימה הזו כבידה עליהם, אך האמת היא שכולנו יכולים לקרב עוד יהודי, לפגוש מישהו ברחובה של עיר ולהציע לו שיעור יומי או שבועי, שיחה מרוממת על מצוה שהוא יכול לקיים, הזמנה לחוות שבת יהודית אמיתית. ונזכור, כי החיבור של יהודי שהוא מזכה את הרבים עם אביו שבשמים - הופך לחיבור כה אמיץ וחזק, עד שמילה שלו היא כמילה של בורא עולם, הבטחה שלו היא כיוצאת מפיו של הקדוש ברוך הוא.

וגם אם כל אלו אינם בידינו, כולנו - יהודי מבוגר כאיש צעיר, מחנך כמו בחור, איש עמל כמו מרביץ תורה - כולנו יכולים לתת מילה טובה בראותנו ילד או נער צעיר שמתאמץ להתפלל בכוונה, ללמוד שעה עם בחור מתקשה, או לעודד את עוסקי מלאכת החדש. המילה הטובה שלנו יכולה לרומם, להעניק תמיכה ועידוד, לתת תחושה טובה שבעקבותיה ישאפו וגם יגיעו למעלה גבוהה וגדולה יותר.

בידינו גם להוות דוגמה אישית של קידוש שם שמים, ולגרום לכך שעוד יהודים ירצו לפעול כמונו, ללמוד כמונו, להתרומם כמונו, לחזק את הקשר שלהם לבוראם. כל אלו הם זיכוי הרבים אמיתי, שהבטחותיו עצומות ונדירות. כשיהודי מזכה יהודי אחר - זה כאילו שהוא יצר אותו, ברא אותו, העניק משמעות חדשה לחייו. הבה נעשה זאת בכל הכח, וזאת נזכה לברכת ה' צמודה ולמילוי כל היוצא מפינו לטובה ולברכה!

המנקה שהפך למגיד שיעור...

אהרן היה בחור צעיר, בעת שנשלח ללמוד בישיבה, בה התקשה מאוד לתפקד. אין לדעת מה הביא לתוצאה העצובה, אך בסופו של דבר, מצא את עצמו מחוץ לכותלי הישיבה. לא ארך זמן רב עד שמצא את החברים הלא נכונים בשכונת פארקאווי שבניו יורק בה התגורר, ומשם ואילך הידרדרותו היתה בלתי נמנעת, עד ששינה את שמו, את מלבשו, ואת חזונו החיצוני. נראה כאילו שכח את מקורו, את החינוך שהוענק לו בילדותו, והתנהגותו כאחד הריקים, ה' ישמור.

אלא שבהיותו רחוק מהוריו, עול פרנסתו הוטל עליו, ולפיכך הוא חיפש עבודה. מודעה שהכריזה על ישיבה שמחפשת מנקה צדה את עיניו, והוא פנה לישיבה והציע את עצמו למשרת המנקה. הוא נקרא לראיון עבודה בחדרו של ראש הישיבה, שהבין מהישיבה כי הנער שלפניו אינו עוד אחד מהשכונה, אלא תלמיד ישיבה בעבר שהתרחק מהיהדות, ופנה אליו בניעמויות:

'ראה נא, אהרן יקירי! מנקה כבר מצאנו, אך התפנתה דווקא משרה אחרת, שמתאימה לך בדיוק. משרת מגיד שיעור. יש כאן בישיבה קבוצה של יהודים מבוגרים שעושים את דרכם בעולמה של הגמרא לראשונה בחייהם, ואני זקוק למגיד שיעור עבורם. נראה לי שהתפקיד הזה הולם אותך, הלא כך?'

השאיפה הנכספת ביותר הכמוסה בלבו של כל יהודי, היא להתקרב לאביו שבשמים, לחוש את קרבתו ולהתענג על זיוו. בכל יום ובכל שעה, ממוקדים מאמציו של יהודי בלעשות רצון בוראו, מתוך שאיפה להתקרב אליו, להידבק בו, לחוש את נוכחותו בחייו ולהתרפק על אהבתו.

כמה מרגש לגלות בדברי חז"ל תגלית דרמטית, משנה חשיבה ומכוננת חיים. האם יהודי יכול להידבק בבוראו עד רמה שהיוצא מפיו יהיה כיוצא מפיו של בורא עולם בכבודו ובעצמו? האם יכול ילוד אשה, בשר ודם מצוי, להגיע לדבקות כה גדולה באביו שבשמים, עד שיוכל להחליט, לגזור, ולקבוע גורלות בהבל פיו? הרי כשבורא עולם אומר משהו - כך קורה, 'ותגזר אומר - ויקם לך'. האם יכול אדם להגיע לדרגה כזו? האם מילים שלנו יכולות לפעול כמו אמירה של בורא עולם?!

התשובה היא שכן, וחז"ל מגלים את הנוסחה הסודית לכך, חושפים את הידיעה הנשגבה: **אדם שמקרב יהודים אחרים, שפועל בכדי לרומם יהודים אחרים, יהודי שמקדיש את חייו ומאוויו כדי להעניק חוויה רוחנית לאחרים, מי שמתמסר למען זיכוי הרבים בתורה, במצוות ובריאת שמים - פעולותיו אלה הן מקפצת ענק, מנוף גבהים רב עוצמה, שהופך אותו לדבוק בבורא עולם ברמה עוצמתית וכבירה, עד שפיו - כפיו של בורא עולם, וככל היוצא מפיו - יעשה!**

לא יאומן כי יסופר, ולולא אלו דברי רבותינו - אין איש יכול לקחת אחריות על כזו תגלית יוצאת דופן. אבל זו בדיוק הבטחת בורא עולם האמורה בספר ירמיהו: 'אם תוציא יקר מזולל - כפי תהיה, שהיא הבטחה ברורה על כך שהקדשת מאמץ כדי לרומם יהודים, שמי שפועל כדי להוציא יקר רוחני נכבד מיהודים שהם ברמה נמוכה באותה עת, אזי הופך פיו להיות כפיו של בורא עולם, וככל היוצא מפיו ייעשה.

כדי להבין את המשמעות, כדאי לעיין במסכת בבא מציעא על מעלתו של המזכה יהודי אחר: 'שאפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה - מבטלה בשבילו!' כלומר: בורא עולם גוזר גזירה, קשה, כואבת, מייסרת ועצובה ככל שתהיה, והנה בא לו יהודי שפועל כדי לרומם יהודים אחרים, וקורע את הגזירה - מבטל אותה לחלוטין. גזירתו של מזכה הרבים מתקיימת, דיברתו של היהודי שהעניק ליהודי אחר הזדמנות להתפלל כראוי, לברך בכוונה או לשמור שבת - מבטלת גזירת שמים!.

בפרשת השבוע, מתוודעים אנו לדמותו של גדול מזכי הרבים, אברהם אבינו, שקירב אנשים לבורא עולם, ועליו נאמר 'ואת הנפש אשר עשו בחרן' - כי נחשב לו הדבר כאילו 'עשה' ו'יצר' את אותם אנשים, כי הוא זה שהעניק את המימד הרוחני לחייהם, הוא שרומם אותם והעניק להם את הידיעה על רוממותו של הקדוש ברוך הוא, הוא כאילו ברא אותם מחדש!

דמותו והשראתו של אברהם אבינו, הן שעומדות ביסוד האנרגיה המפעמת בלב כולנו, לפעול ולעשות כדי לרומם את מצבו הרוחני של יהודי אחר, להעניק לו את הזכות לחוות טעמו של דף גמרא, סעיף הלכתי, או עונג שבת מרומם. כי אנו מבינים שזה לא רק חסד עצום כלפי היהודי הזוכה בחוויה רוחנית בלתי נשכחת, אלא זה מה

כח מופתי...

אחת מדמויות ההוד שהיו אות מופת בדרך הקודם, היה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל. הוא התפרסם כגאון וכצדיק, ונודע גם בכח ברכתיו שהיו מתקיימות אחת לאחת. רבים באו אליו בעת מצוקה, וזכו לברכתו החמה שהביאה את ישועתם. פעם נשאל על כך: מנין לו לרב כח הברכה? מה מיוחד בכבוד הרב, עד שככל היוצא מפיו יעשה? במה זכה הרב למעלה יקרה זו?'

חיך הרב בענווה, והשיב: 'אין לי כל כח מיוחד, אלא זה - שרבים פונים אליי ומבקשים את עצתי וברכתי, ואני מנצל זאת לקרב אותם לבוראם ולרומם את נפשם. הואיל ואני זוכה לקרב יהודים לאביהם שבשמים - בכך אני זוכה שבורא עולם יקיים את כל היוצא מפיו, וככל אשר אני גוזר הוא מבצע, כי אני מקרב את בניו!'

דבריו אלו, המובאים בספר תולדותיו, מוכיחים עד היכן הדברים מגיעים, עד כמה כל אחד מאיתנו יכול, לו רק ירצה, להפוך לפועל ישועות בהבל פיו. מזכי הרבים זוכים בכך, ברכותיהם מתקיימות, בורא עולם מרעיף עליהם שפע טובה וברכה. הבה נימנה עליהם ונזכה גם אנחנו!

אהרן התנער מהרעיון, עיוות את פניו לשלילה. הוא? מגיד שיעור? והלא צורת אור לא קרא מזה זמן רב, והלא חזותו אינה לא כשל מגיד שיעור ולא כשל תלמיד, אלא רחוק מכך מאוד! שהוא ישיב מגיד שיעור!?

ראש הישיבה הבין את פשר הסיור, אך לא התכוון לוותר. 'אינני מבין מה הבעיה', סח כמיתמם, 'הלא יש לך היסטוריה בלימוד הגמרא, אתה מבין בתחום. אינני מציב אותך בפני קבוצת גאונים בכירים, אלא מול קבוצת אנשים שזה עתה עושים צעדים ראשונים. בוא ותהפוך למגיד שיעור עבורם!' - כמעט התחנן ראש הישיבה...

'מה פתאום?' - השיב אהרן ומשך בכתפיו, 'נו, באמת. באתי להיות מנקה. יש את המשרה - מצויין, הבה אתחיל. אם המשרה כבר נתפסה - הנח לי ואלך לחפש פרנסה אחרת. לשמש מגיד שיעור! אני?!'

'כן, אתה. אתה האיש. באת הנה בדיוק בזמן. אל תספר לי סיפורים... באת הנה להציע את עצמך לעבודה - כי אתה זקוק לכסף. הנה לך עבודה, ומשכורת בצידה. בוא תשמש כמגיד שיעור! אתה נראה לי מועמד מתאים מאוד!'

אהרן הפך נבוך. אכן כן, הוא זקוק לכסף, אך לא התכוון לחזור להיכל הישיבה, לא ללמוד ובטח שלא ללמד! האומנם? הוא ישיב כמגיד שיעור?

'תראה, אמר לו ראש הישיבה, 'אם תתקשה במשהו - אני כאן לעזור לך, להכין שיעורים, להשיב לשאלות, לסייע לך להבין וגם להסביר. כמוכן - גם משכורתך תשולם על ידי, מדי חודש בחודשו. הנה לניקיון, אותו יוכלו לעשות אחרים. מגיד שיעור - זה תפקידך, זו משרתך, עלה והצלח!' - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות...

תוהו ונבוך, נאלץ אהרן לחפש פינה שקטה, להחליף לבגד רבני הולם, ולשוב תוך שעה קלה להיכל הישיבה - לקבוצת התלמידים הממתנה לו. 'ננסה, נראה...' - הרהר בעגמיותו מה, לא העלה בדעתו שיש סיכוי...

ביום שלמחרת, כבר עמד אהרן בבית המדרש, נושא שיעור מרתק. ראש הישיבה עמד לימינו ותמך בו, 'ישב את מה שמורכב וסייע לו בהסברה. בהתפתחות יוצאת דופן, מהרגע בו הציע את עצמו כמנקה ועד שזכה בקבוצת תלמידים שומעי לקחו המחברים אליו והוא להם כדמות מאירה - לא עברו אלא שבועיים ימים...'

מאז, חזר אהרן להתענג על מתיקות התורה, עלה ונתעלה בה. בהמשך התחנן, הפך למרביץ תורה נערץ, וכיום משמש הוא כראש כולל חשוב כאן בארץ. נקל לשער את גודל הכאב אם נפשו היתה נאבדת בתהום הניקיון, והיה ממשיך לחיות את חייו כגוי לכל דבר. אך ראש הישיבה זיהה בזמן אמת את הנפש שלפניו, ופעל ברגעי הזדמנות להציל נפש בישראל מכיליון רוחני!

סיפור מדהים זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר אלומה בזהירות על הזדמנויות שיש לכולנו. כמה כולנו נתקלים בנפשות תועות ותוהות, כמה לכולנו יש הזדמנויות למכביר לתפוס עוד נשמה יהודית, לזכות עוד אדם, להעניק מימד רוחני לחייו של יהודי מובלבל. זה קרוב אלינו כל כך, צריך רק להיות דרוך, לפקוח עין, לזהות הזדמנויות.

ומי שזוכה - אשרי לו ואשרי חלקו, זהו מזכה הרבים אמיתי. יהודי שתופס יהודי אחר, יהודי שמזהה הזדמנות לפעול כדי לקרב יהודים, יהודי שזוכה לעשות משהו כדי להעניק ליהודי אחר טעם במצוה, רצון להשתפר, חיזוק ביראת שמים או טעם מתוק של דף גמרא - אין לשער ולתאר עד כמה גדולה זכותו, אי אפשר לדמיין לאן הוא יוביל. ואז - הוא זוכה, בגדול. זיכוי הרבים זו הדרך להידבק באמת בבורא עולם, לפעול להגשמת הייעוד של הפצת קידוש שם שמים בעולם, ולכן, דבר זה מזכה בהבטחה הכבירה לזכות לקרבת ה', ובברכתו הטובה בכל מעשי ידיו!

משחק גורלי במיוחד...

ישיבת 'אש התורה' בירושלים, שעת ערב מוקדמת. על דלתו של ראש הישיבה - הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל, נקש בחור לא צעיר, מהפנים החדשות יחסית בישיבה המפורסמת. עם כניסתו החדרה, הושיט יד חמה לראש הישיבה, ביקש להיפרד ממנו בתום כמה שבועות, בהם ישב בישיבה וטעם מצוץ התורה...

אך לא איש כרבי נח ויינברג ימהר לוותר על נשמה יהודית שבאה בהיכלו, וכבר זכתה לטעום מחיי התורה ולהתענג בין סוגיותיה. ידו של החבור נותרה תלויה באוויר, ורבי נח קרא לו להתיישב ולשוחח. 'אמור לי, מה קרה יקירי? מישהו פגע בך? התנאים לא מספיק טובים? האוכל, החברותא, אולי שעות הלימוד ארוכות מדי עבורך?' - שאל ראש הישיבה בנועם.

'הכל הכל מושלם, ואני באמת מודה לראש הישיבה על האירוח החם!' - השיב החבור בחיוך רחב, 'אבל, ראש הישיבה כנראה לא יודע, שאני אלוף ישראל בשחמט. מספר אחד במשחק השחמט בארץ. עתה עומדת להיערך תחרות בינלאומית רבת יוקרה בארצות הברית, ואני רוצה לנסוע ולהתחרות בה, מי יודע - אולי אהפוך להיות אלוף העולם!' - קרא החבור בעיניים בורקות...

'ואווז!' - קרא ראש הישיבה בהתפעלות. 'אלוף הארץ בשחמט שהה כאן אצלי, במשך כמה שבועות, ואנוכי לא ידעתי!' - פער עיניים מתפעלות. 'אני ממש נפעם ממך, מנחשתות, מכישוריך. הלא ברור שלא אוותר בקלות על כישרון כמך!'

הבחור חיך במבוכה, כרומו שאין מה לנסות לשכנע, כשראש הישיבה מנצל את הרגעים הספורים למחשבה זריזה ומאומצת, לפתרון השאלה איך ניתן לשכנע את החבור לוותר על תהילת עולם, ולבחור בתהילה רוחנית קסומה פי כמה. הלא החבור כבר התקדם כברת דרך, הוא כבר עושה חיל בעולם התורה, לוותר עליו ככה - בשביל תחרות עולמית מיותרת?

לפתע נצנץ במוחו רעיון, והוא פנה אל החבור ואמר: 'ראה נא, אני לא הולך לוותר עליך בקלות, ולכן - הבה נעשה עיסקה. נתיישב שנינו למשחק שחמט, ונקבע בינינו: אם אני מנצח - אתה נשאר בישיבה ומוותר על התחרות. אם אתה מנצח - אני מממן לך את הוצאות הטיסה לארצות הברית. סגרנו?'

'בשמחה!' - השיב החבור ועיניו נוצצות. הלא ראש הישיבה חסר סיכוי לעומתו, בוודאי יצליח לנצחו על נקלה, ונמצא שהרוויח גם את הוצאות הטיסה לארצות הברית. מה יכול להיות יותר טוב מזה?

הבחור אץ רץ והביא את המשחק, ועל שולחנו של ראש הישיבה, העמוס בספרים בדרך כלל, הוצב משחק שחמט גדול ומהודר. עד מהרה סודרו החיילים, הפרשים, הרצים והטורות איש איש במקומו ועל מכוננו, והמשחק החל. 'ראש הישיבה יהיה ראשון!' - קרא החבור, בטוח וזחוח בנצחוננו המתקרב.

ראש הישיבה הזיז חייל ועוד חייל, לפעמים יצא הרץ באלכסון או שהמלכה בחרה לקפץ מימין לשמאל. חדרו של ראש הישיבה, החדר בו נוהלו שיחות עמוקות אל תוככי הנפש, החדר בו לובנו סוגיות רוחניות כבדות משקל, החדר בו נפתחו לבבות והתערורו נשמות - הפך לאלום של תחרות שחמט בין ראש ישיבה שבקושי מכיר את הכללים, לאלוף הארץ - גאון השחמט הישראלי...

עוד קריאת 'שח' ועוד אחת, דקה מצטרפת לדקה, והמשחק הסתיים: כנגד כל הסיכויים, באופן על טבעי, בצורה חסרת סיכוי, ראש הישיבה ניצח. הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל, ממרומי גילו וגדלותו התורנית, הביס את אלוף ישראל בשחמט!

הבחור היה בהלם חייו. הוא כלל לא חשב על הסיכון הזה, כלל לא הרגיש שהוא נמצא בהימור. אכן כך, ראש הישיבה ניצח, ולפי ההסכם - עליו להישאר בישיבה, לוותר על תחרות השחמט הבינלאומית, על יוקרת תבל נדירה! לפתע חש החבור כי הוא מקבל מסר שמימי להישאר בישיבה, שיד כבירה מנווטת אותו להמשיך בין כתליה, ובלב נרגש עמד בדיבורו ושקע בתורה, מותיר את השחמט לשעות פנאי מזדמנות, ושוקע כל כולו אל תוך הגמרא, כשהשחמט הולך ונדחק משולי מוחו...

חלפו כמה חודשים. ראש הישיבה הרבה להביט על החבור, לרוות נחת זכה מהנפש שהציל. ואז, ביום מן הימים, ניגש אליו החבור ושאל את השאלה הגואה בלב כולנו: 'איך ראש הישיבה לקח הימור כזה? מניין היה לראש הישיבה את האומץ לעשות עיסקה כזאת, ולהיכנס לידו קרב במשחק שחמט מול גאון השחמט בישראל? מאיפה התעוזה להיכנס עמי למשחק, ואיך התחולל הניצחון המפתיע שהכריע את גורלי הרוחני לטובה?' - תמה.

ראש הישיבה חיך, כרומו שציפה לשאלה הזו, והשיב: 'את האמת אגיד לך, אתה צודק לחלוטין. שנים שלא שיחקתי שחמט, ברגע הראשון אפילו לא זכרתי מי הוא זה שרץ באלכסון והאם הטורה היא זו שמתקדמת בקווים ישרים. ועדיין -

התחננתי לבורא עולם שאני רוצה להציל את גורלך הרוחני! כאב לי לאבד נפש יקרה כמוך, לא יכולתי לראות כיצד גאון שעתיד תורני לפניו יעזוב הכל רק בשביל משחק שחמט. הכאב קרע את לבי, התחושה שאני מאבד אותך ייסרה אותי, ולכן - התחננתי לבורא עולם שיהיה את המשחק במקומי, שהוא יניע את אצבעות ידיי, שהוא ינצח במשחק, לא אני!

והוא הקשיב לתפילתי, שמע את אנקתי, וניצח אותך - הציל אותך. לא כי אני גאון בשחמט, אתה היית הגאון ונתרת כזה. אבל בגלל שהיה איכפת לי ממך באמת, בגלל שרציית לזכות אותך באמת, בגלל שכאב לי לאבד אותך בכל לבי - היה בי את הכח, את העוז, ואפילו את התבונה - לנצח את אלוף הארץ בשחמט. כי זה לא אני - זו הסייעתא דשמיא הנלווית למי שרוצה לקרב יהודים, למי שרוצה לרומם נפשות מובלבלות, לחבר אותם לבוראם!'

וסיפור מדהים זה, שפורסם בגיליונות 'דרשו', והציטוט מדבריו אלו של ראש הישיבה, כדאי שנראה אותם לנגד עינינו. כי לא פעם המשימה נראית מורכבת, לפנות לאדם זר? להציע לבחור מתקשה לפשט עבורו את הסוגיא? להתנדב להגיד שיעור במקום מרוחק? להפיץ מעלת מצוה כזו או אחרת? לארח משפחה לא מוכרת? - זה עלול להיראות תפקיד שגדול עלינו בכמה מידות!

אבל מזכה הרבים זוכה בסייעתא דשמיא, לא צפוייה, על טבעית, יחידה מסוגה, נדירה וייחודית. בורא עולם אתו, מסייע לו, פיו כפיו, ומסיפור זה נלמד כי גם ידיו כידיו... - לכולנו יש את הכח, כולנו יכולים, כולנו מסוגלים - כי אנו לא פועלים לבד, בורא עולם פועל עימנו, מסייע לנו, תומך בנו במלוא העוצמה. הבה נעשה זאת, נגלה את האור שבקירוב יהודים לאביהם שבשמים, ונזכה להיות דבוקים באמת בבורא עולם, ולהשפיעותי הטובות מידו הפתוחה והמלאה!

יגל ליבי

גליון מס' 238

פרשת לך-לך ו"א חשון תשע"ט כניסת שבת י-ם: 17:43 מוצ"ש: 18:47

לך-לך

וְהָיָה בְּרִבְיָהּ (בראשית יב ב)

המילה; "בְּרִבְיָהּ" היא כבריכת מים, שהיא מקום ירידת מים והתכנסותם. וכך כשאנחנו מברכים ברכה; אנו מברכים את השפע מהעולמות העליונים אלינו (נפש החיים א כ) וכשאנו עובדים את ה'; אנו מברכים את אלוקותו בארץ בבחינת; "וְהָיָה לְפָנֶיךָ בְּתוֹכָם וְהֵייתִי לָכֶם לְאֱלֹקִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם" (ויקרא כו יב) ומפרש הספורנו; "זהו מה שטאמר לאברהם; "וְהָיָה בְּרִבְיָהּ" על ידך ירבה כח השכינה בארץ בכך שתעבוד את ה' ותפרסם את אלוקותו".

יָדַע תְּדַע כִּי גַר הָיְתָה זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם (בראשית טו יג)

גאון עוזנו מרן החיד"א הביא בשם "ילקוט דוד" טעם גלות מצרים; מפני שהתורה רוחנית ואינה יכולה לשכון בלב אדם שמחשבותיו נתונות לתאוותו ליצריו ולגאותו. התישה הגלות את כח היצר והגאווה ויוכלו לקבל את התורה. והוסיף; "ומכאן תשובה לטעם הגלות חמר הזה והארץ והיסורים ודוחק השעה להפליא. כי בעזר השי"ת כשיבוא המשיח נזכה ללמוד רוחניות התורה מפיו יתברך, ככתוב: "יָקַל כְּגִנְזָה לְמוֹדֵי ה'" (ושעיה נד יג) ולכן צריך הכנעה ויסורים כדי לזכות לסודות התורה הקדושה. וזהו שאמר הכתוב: "יִהְיֶה לְפָנֶיךָ" (דברים לג ג) ויהיו בגלות כדי להתיש החומריות ע"י כך; "יִשָּׂא מִדְּבַלְתֶּיךָ" ויקבלו התורה הרוחנית. וע"כ אמר דוד מלכנו; "טוב לי כי צניתי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶיךָ" (תהלים קיט עא).

וְהָיָה רִיב בֵּין רוּעֵי מַקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רוּעֵי מַקְנֵה לוֹט וְגו' וְאָמַר אַבְרָם אֵל לוֹט אֵל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רוּעֵי וּבֵין רוּעֵיךָ כִּי אֲנִישִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ (יג, ז)

פירשו חז"ל שבפסוק הראשון כתוב ריב לשון זכר, ובשני כתוב מריבה לשון נקבה, והוא לפי מה שאמר (סנהדרין ז. ז) הא תגרא, דמיא לצינורא דבידקא דמיא, כיון דרווח רוחו. פירוש, ששהגהר מנמשט לשדות שסביבו, ואם אינו סותמה הוא מתרחב ושוב אינו יכול לסתמו, כך הריב, אם האדם אינו בולמו מיד בתחילתו הוא מתרחב. כך אמר אברהם ללוט, כעת התחיל להיות ריב שהוא זכר, ואינו מוליד אם אחד מאיתנו טען טענה כל שהוא על חבירו, חבירו שתק וקילב הדברים ואינו משיב עליהם, אבל כאשר ראה אברהם שנעשה מריבה וזה טוען וכנגדו משיבה לו אמר ללוט בבקשה "הפרד נא מעלי" וכו' אינני חפץ להיות באוירה של מריבה בשום אופן. ובה פירשו המפרשים מאמרם (ויקרא רבה א, ו) "דעת קניית מה חסרת, דעת חסרת מה קניתי והנה המבדל בין ריב למריבה, הוא באותיות "מה" שן האות הראשונה והאחרונה של מלת מריבה. וזהו שאמר דעת קניית מה חסרת, רצה לומר מי שיש לו דעת ובולם עצמו, ולא יתן לריב להתפשט להיות מריבה חס ושלום כי לא מכניס אותיות מ"ה בתוך הריב שיעשה עי"י מריבה. אבל אם ח"י דעת חסרת מה קניית, ואז לוקח אותיות מ"ה ומוסיף אותם לריב נעשה מריבה. וז"ש "יתולה ארץ על בלי-מה" לא להוסיף את המ"ה. הריב מתחיל מהרועים – הפועלים, ואחרי שמתקוטטים מתערבים גם האדונים שלהם, ולכן כתוב בתחילה "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט", ואח"כ אברהם ואמר לו תדע לך שחמחלוקת תלך ותגדל עד שתנא "מריבה ביני ובינך". והנה המפרשים אומרים: "ויהי ריב" – "ריב" זה זכר, ואח"כ כתוב "אל נא תהי מריבה" – לשון נקבה, ומה שינוי הלשון, אלא מכאן ילמד האדם כמה החמלוקות קשה שמנקודה אחת קטנה אח"כ פורץ הרבה ומזכר נהיח נקבה – ונקבה מולידה ויולדת בניס ובני בניס ונהיה יותר חזק.. ולכן כשיש מחלוקת כבר בהתחלה ישבור אותה. 'מחלוקת' אותיותיה מראות איך היא מתפרצת: מ' – הכל סגור ופתוח רק סדק קטן במ' וכך המחלוקת מתחילה מהקצה הקטן, ואח"כ נהיח ח' – שכבר פתוח למטה הכל, ואחרי ח' לא נגמר ומגיע ל' – שהאש עולה ועולה ונהיח עוד יותר פרצה, ואח"כ מוריד אותו לשאול תחתית – שלאות ק' יש רגל שיורדת למטה, ואח"כ מגיע אות ת' – שאין יסוד אחד אלא יש לו כבר שני יסודות והמחלוקת נהיית קבועה, אבל אם היה חכם היה יכול להשקיט את המריבה ברגע! והעצה לכך שאם למשל הוא שומע דבר מבנו על השכן שעשה לו, לא ילך מיד לצעוק עליו. שכך הוא מעורר יותר את המריבה ובקלות המחלוקת תתלקח יותר, אלא שתוק ורק לאחר זמן יכול לגשת אל השכן ולהעיר לו בניחותא וכך הכול יבוא על מקומו בשלום. והשלוש זה דבר גדול שאם ישראל בשלום לא יכולים עליהם, וכמו שכתוב באחאב (ויקרא רבה פרשה כ"ו ב) שאע"פ שעבד עבדה זרה. כיון שהיו באחדות היה מנצח במלחמה כי היה אתבה ואחוה בין כולם – וזה מראה כמה האחדות חשובה! אבל מחברה רעה צריך להתרחק שהרי אברהם תיכף כשמצא הזדמנות אמר ללוט שילך כדי שלא יהא מריבה ביני לבינך. (הרה"ג רבי בניחן שמואלי שליט"א)

וְאַבְרָהָם בֶּן הַשְּׁעִים וְתִשַׁע שָׁנָה בְּהַמְלוּ בְּשָׂר עָרְלָתוֹ (בראשית יז כד)
חכמי ישראל תמחים; מדוע לא קיים אברהם אבינו מצות מילה לפני שנצטוו ע"י בורא עולם כפי שנהג לגבי מצוות אחרות? הסביר זאת המגיד רבי ישראל מקז'ניץ זצ"ל; חכמנו הורונו; 'גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה' (קדושין לא). א"כ אברהם אבינו התחיל לקיים את כל המצוות קודם שנצטוו עליהן מפני הגבורה, אבל היה בדעתו לחזור ולקיים גם לאחר הצווי האלוקי, אולם לגבי מצות המילה לא יכול היה אברהם לנהוג כך, שהרי א"י לקיימה אלא פעם אחת בלבד, משום כך חיכת אברהם בקיום מצוה זו עד שנצטוו לכך מפי ה' כדי שיהיה בבחינת; 'גדול המצווה ועושה'. הגאון רבי יצחק זאב סולוביצ'יק מבריסק הסביר זאת; בכל המצוות שבתורה נהג אברהם אבינו לפי הכלל; 'זריזין מקדימין למצות' (פסחים ד. ד) לכן קיים אברהם אפילו קודם שנצטוו עליהן, אולם מצות מילה נקראת; 'ברית מילה' ודרך כל 'ברית' היא; שקיימים בה שני צדדים. לכן קודם שצויה הקב"ה על המילה לא יכול היה אברהם למול את עצמו כיון שלפני הצווי אין כאן אלא צד אחד ומילה בלי כריתת 'ברית' אין בה קיום מצוה כלל.

וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשָׂו בְּחָן (בראשית יב ה)

שהכניסו תחת כנפי השכינה (רש"י) השל"ה הקדוש שואל: כתוב; "לא בגבורת הסיס יחפץ לא בשוקי האישי ירצה" (תהלים קמו ז) וכי קב"ה חפץ בסוסים מה זה; "לא בגבורת הסיס יחפץ"? אומר השל"ה: אם אדם לומד תורה אפילו כגאון מוילנא והוא ישן שעותים ביממה ועשרים ושתיים שעות לומד צרוף וכל זה בשביל שישן שינת הסיס, שלא יטעם טעם מות, ואמר הקב"ה: "איני לא חפץ בגבורת הסיס, 'ירצה ה' אֵת יְרָאיו'" (שם יא) אני רוצה יראי שמים, אלה שיראים באמת ולא אלה שלומדים בשביל להגיד: "אנחנו לומדים, אנחנו מבינים, אנחנו יודעים" ואח"כ מזלזלים באחרים ולא עוזרים להם... נח עם כל צדקותו לא השקיע בכלל, לקה ועליו נקרא המבול. כי זה לא העיקר ללמוד תורה לבד אלא גם להרביץ תורה לאחרים על חשבון הזמן הפרטי ולעשות זאת עם מידות טובות ויראי שמים. (של"ה בפירוש לסידור)

וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשָׂו בְּחָן (בראשית י"ב, ה')

בגמ' סנהדרין (צ"ט ע"ב) אמרי' שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שטאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. לשון אחרת מצינו שם (נט ע"ב) "ככל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". וכתב בנו של הנודע ביהודה (ספר אהבת ציון דרוש ט' ד"ה מה יקר) בשם אביו, דאם נחשב "כאילו ילדו" א"כ מקיים בזה מצוות פריה ורביה. וכ"כ הגר"י ענגיל (גיליוני השי"ס שם) להוכיח מ"ש בברכות (מו: ז) אמר רבי אמי שני תלמידי חכמים המחודדין זה את זה בהלכה מצטרפין לזימון, ובתוספות הרא"ש ביאר שהלכה חשובה כשלישי, מבואר שדברי תורה היוצאים מהלומדים חשיבי כגברא.

אולם הגר"ש קלוגר (בהג"ה על השו"ע אהע"י ס"י א' סק"א) הסתפק בזה, דהביא מ"ש במגילה (י"ג ע"א), ובסנהדרין (י"ט ע"ב) שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, והסתפק האם מקיים בזה מצוות פרו ורבו. ומסיק שתלוי במחלוקת הדרשה והט"ז (וי"ד רמ"ב) שדעת הדרשה שכל מקום שטאמר בחז"ל "כאילו" אין המוקש שווה אל המקיש, ואילו דעת הט"ז שהמוקש שווה אל המקיש, וא"כ לדברי הט"ז המגדל יתום בתוך ביתו יוצא ידי חובת פרו ורבו, ולפי זה גם במלמד בן חבירו מקיים בזה פרו ורבו. (קב ונק"ל)

ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויש אהלה (יב, ח)

כתב השפתי כהן עה"ת: "כל מקום שהיה הולך, היה קודם כל מכין מקום הלימוד ובית המדרש וכי קודם כל היה מטה אהל שבו היו לומדים, וכן עשו שאר האבות וכו', ומתם למדו ישראל במדבר. ועל זה אמר בלעם (במדבר כד, ח): 'מה טובו אהלך', חס אהלי תורה, שהיה להם מקום מוכן להשתמש בקדושה ולא היו משתמשין בו חול"י.

ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה (יב, טו)

בדרשות חתם סופר (ח"א דף צד טור ג, ד"ה נחזור) כתב דבר חידוש נפלא מאד בשה הרמב"ן ז"ל, ששרה אמנו שהתה בבית פרעה משך ששה חודשים והייתה אר מלכה במצרים, ולאחר ששה חודשים נתנע פרעה בנענים גדולים, ובעל כרחו החזיר את שרה לאברהם אבינו. ודברים דומים איתא במדרש תנחומא הישן (סימן כז), שכאשר נלקחה שרה לבית אבימלך מלך גור: "נטל לבוש מלכות והלבישה ועשאה מטרונה, למה שלא יתבע אותה אדם בעולם, אלא יהיו שומעין שהיא מלכה ומתייראין לתבוע אותה". וכן איתא במדרש בראשית רבה (פנ"ב יב) ובפירושו המיוחס לרש"י על המדרש שם, עיי"ש.

ברע מלך סדום (יד, ב)

הגאון ר' יהונתן אייבשיץ [מפראג], כבר בילדותו היה מופלג בחריפותו, פעם לאחר שלימד רבו את פרשת לך-לך בכיתה על מלחמת המלכים בעמק ים המלח, שאל מנהל התי"ת את יהונתן חקטן, אמור נא את שמו של מלך סדום, ענה לו כתוב מפורש – "ברע מלך סדום". התחכם המנהל ושאל, הלא כתוב בסידור התפילה בסדר הקטורת "מלך סדומית רבע" [באמת כתוב מלח אלא רצה המנהל לבלבלו], אך יהונתן לא התבלבל וחשיב, בתחילה היה שמו של מלך סדום "ברע" וכמו שנאמר בתורה, אלא שאחרי שהפך הקב"ה את סדום ועמורה נהפך גם שמו של המלך מ "ברע" לרבע...

מהו סוד ה-50 ספרים שהראו למגיד מדובנא בשמים לאחר פטירתו?

האם שייך לומר על אדם שהוא עשה ויצר נפש? מה אם כן באור המילים "את הנפש אשר עשו בחרן"? וכתב רש"י חידוש ויסוד גדול שכתוב במדרש רבה, את הנפש אשר עשו בחרן – במה שהכניסו תחת כנפי השכינה, שאברהם גייר אנשים ושרה את הנשים, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו. וכבר נתבן בדברי חז"ל [סנהדרין יט, ב] שכל המלמד בן בחירו תורה כאילו ילדו, והיינו שזכות זו של לימוד התורה של האחר או קירובו לדרך ה', נחשב לאדם זכויות שהוא יצר. כל אפשרות לקרב יהודי לתורה ומצוות, כל אפשרות לחזק יהודי בלימוד התורה והמצוות, נזקפת זכות זו ותוצאותיה לדורי דורות למקרב, אי אפשר לתאר כמה זכויות מגיעות לו לאדם כשמגיע לעולם העליון כשבאמתותו נשמות רבות שהתקברו בזכותו לתורה או כאלו שהוסיפו והתחזקו בלימוד התורה שלהם. מעשה נפלא בעיניי זה מספרים על המגיד הקדוש מדובנא זיע"א [הובא בספר קול צופיך של הגה"צ ר' חיים זייציק זצ"ל], שפעם בלכתו ברחוב פגש איש עיוור עני לבוש קרעים וילד קטן ארוז בידו ומנחהו בדרך, הדבר עורר את סקרנותו של המגיד מדובנא שעצר את השניים ושאל מהיכן הם ולא פניהם מועדות! העיוור רטן ולא ענה וכשהפנה המגיד את שאלתו לילד הקטן המלוה את העיוור, תלה הילד במגיד עיניים נוגות ומיוסרות וסיפר שזה אביו שהתעורר ובשביל פרנסתו הוא מסתובב בבתי כנסת בעיירות ומחזר על הפתחים כדי לקבץ נדבות למחייתו, עוד סיפר הילד המסכן שאמו נפטרה, והוא מלוה את אביו במסעותיו ומנחהו בדרך, וזה עתה בגלל הקור הנורא הולכים הם להתחמם קמעא בבית התמחווי. התעניין המגיד האם הם אכלו, וכשהשיבו שלא הגיע אוכל לפיהם היום, מיד אמר להם המגיד שיבואו לביתו המוחמם, והוא יתן להם ארוחה ומקום ללינה עד שיסתדרו בעצמם.

לאחר כמה ימים נפטר האב והילד הקטן נשאר יתום וגלמוד מאב ואם, המגיד כמובן, לקחו תחת חסותו, הכניסו לתלמוד תורה והשקיע בו כבנו ממש, וביתו הפך לביתו של הילד הקטן חסר הכל.

לא עברו ימים וילד זה התגלה כילד בעל כשרונות מזהירים, כח הזכרון שלו היה מדהים והוא לא שכח כלום ממה שלמד, וכך הוא גדל וצמח וברבות הימים נעשה לגאון הדור הלא הוא הגאון רבי שלמה קלוגר זיע"א שחיבר עשרות ספרים שהאירו את עיני ישראל.

כאשר נפטר המגיד מדובנא הוא התגלה בחלומו וסיפר כי כשהגיע לבית דין של מעלה, הראו לו חמישים ספרים מפורסמים שחיבר בחייו, תמה המגיד ואמר הלא אינם שלי, לא אני חיברתי אותם ואינני יודע עליהם! השיבו לו כי באמת ספרים אלו חוברו על ידי גדולי הדור הגאון רבי שלמה קלוגר, אך כיון שהוא גידל אותו בביתו כבנו ובמעשה זה שהכניסו לביתו וגדלו, הוא היה הגורם להצלחותיו ולצמיחתו כגדול הדור, לכן כל גאונות חיבוריו וספריו הנודעים, הכל נזקק לזכותו כאילו הוא חיברם ויצרם. 'מעלה אני עליו כאילו עשאו!' (הרב בנימין בינצוויג)

סיפור לשבת

אולם בית המשפט הלך והתמלא באנשים, דיוני המשפטיים של השופט אשטון קונלי היו ידועים כמעניינים וסיפקו זווית ראייה מעמיקה וחדשנית עבור מתמחים וסטודנטים מתלמדים. השופט קונלי נודע כשופט זועף פנים אשר הצליף ללא הרף בעורכי הדין, כאשר תשובותיהם לא סיפקו את שאלותיו. רבים היו האנשים שהאמינו כי השופט קונלי שונא עורכי דין ורק חיפש כיצד יוכל להפוך אותם ללעג וקלס במהלך המשפט, מה שסיפק הופעות חינם עבור המשתתפים והומר רכילותי עבור עורכי המדורים המשפטיים בעיתונים. משפטו של השופט קונלי תמיד חומר מעניין למדורי העיתונים, ואין פלא שמהלך הדיונים שנערכו בבית המשפט, האולם שלו היה העמוס ביותר.

המשפט הנוכחי עסק בהכרעתו של ג'ק דיימון שהיה פורץ בעל עבר פלילי רב שנים, במקרה כמו של דיימון ולאור עברו, גזר הדין היה כמעט מובטח. גזר דין של שנתיים מאסר בפועל, בתוספת קנס כספי גבוה במיוחד. להגנתו של דיימון נשכר עורך הדין אלן גרין שהתפרסם כעורך דין מומחה ובעל ניסיון בלהטוטים משפטיים, עורך הדין גרין הצליח להוציא לחופשי במהלך הקריירה הארוכה שלו, רוצחים מורשעים לאחר שהוכיח את חפותם בבית המשפט. רף הסקרנות של הצופים הלך וגבר לאחר שהתברר כי ההתמודדות תהיה דווקא תחת שרביטו של השופט קונלי שלא סבל במיוחד את עורכי הדין ובמיוחד את אלו שהוכיחו את כשרונם בהגנה על הנאשמים. הנוכחים התיישבו והנאשם הוכנס לאולם כשהוא כבול באזיקים, שאר הנאשפים תפסו את מקומותיהם. מזכיר בית המשפט הכריז שכתוב השופט קונלי עומד להיכנס לאולם. כולם עמדו על רגליהם, וחיכו בקוצר רוח שהשופט יתיישב על מקומו ויפתח בדיון. השופט הביט בעין בוחנת בנאשפים ומבטו התעכב על עורך הדין גרין. 'בוקר טוב לכולם! החל בדבריי, אני רואה שהיום באולם ישנם עורכי דין מדופלמים במיוחד. רחש עבר באולם וכולם הבינו למי הוא מתכוון יובכן, לפני שנתחיל במשפט אני אומר בצורה ברורה ביותר. לא אסבול באולם המשפט שלי כל סוג של דמגוגיה! הוא הגביה את קולו. 'כאשר אשאל שאלה, היא תיענה בכך או לא בלבד, לא אסכים לשום מילים חלקלקות שמבלבלות את השומעים! מבטו של השופט נגעץ בעורך הדין גרין. 'דמגוגיה יתכן שעזרת במקומות אחרים, אך לא אצלי! סיים את דבריו בשבטיות רצון.

התובע החל להציג את טענותיו, הוא הציג את הראיות השונות שנאספו, את עברו הפלילי של דיימון בצירוף הנתונים הקלימיים, וביקש מהשופט למצות עם הנאשם את מלוא חומרת הדין. 'האם הנאשם מודה בפריצה שבה הוא נאשם? שאל השופט את עורך הדין גרין. 'אני אסביר מה קרה באותו יום...' החל לענות עורך הדין. 'אני חושב שהבהרתי את עמדתי בנושא! קטע אותו השופט בחדות, 'לא אוכל לסבול שום דמגוגיה, מכל סוג שהוא! טפח בידו על השולחן בחוזקה, 'שאלת שאלה פשוטה, תענה עליה בפשטות! הבחיר השופט.

'אני חוזר על השאלה בשנית, האם הנאשם מודה בפריצה שבה הואשם?' עורך הדין גרין הביט סביבו והחל בדבריו: 'אמנם מרשי מסכים, כי...'. השופט קטע אותו חדות 'אדוני נחשב לאחד מעורכי הדין המובילים בתחום, האם אדוני אינו מבין את חוראותיי?!' השופט הסתכל על הנאשפים באולם, וזיכא כי כל הישבים מרותקים לדבריו והמשיך בהנאה גלויה להצליף בעורך הדין, 'על כל שאלה שאשאל, תוכל לענות בכך ולא בלבד, לא אסכים לכל תגובה שתיענה ביותר ממילה אחת, האם זה ברור?' 'ברור כשמש' ענה עורך הדין גרין, 'אבל, זה מובן כי לא לכל שאלה יש תשובה ברורה של כן או לא'. השיב עורך הדין בתסכול גובר. 'אל תתווכח איתי! זעם השופט לכל שאלה ישנה תשובה במילה אחת וכך גם ינהג אדוני.

לפני שאנו מתחילים בדיון, האם אוכל לשאול את כבודו שאלה? שאל עורך הדין את השופט. שהביט בו בחיוך זדוני ונחנה לראות את עורך הדין מתפתל מול מתקפותיו. 'רק בקשה אחת, אני מבקש שלא אואשם בבזיון בית המשפט עקב השאלה, האם אפשרות זו מתקבלת?!' השופט הביט באולם המלא באנשים, והבין כי אם לא יענה בחיוב לבקשה, הוא יתנזה בפני הקהל הרב שנכח באולם. 'אני מסכים לבקשה! אישר בהנחון ראש. 'האם נכונה השמועה, שכבודו הפסיק לאחרונה לקבל שוחד?! קהל הצופים השתתק וציפה לתשובתו של השופט, שהבין היטב לאיזה בור הכניס אותו עורך הדין, אם יענה ב'לא' כולם יבינו כאילו הוא ממשיך עדיין לקבל שוחד. אם יענה ב'כן' כולם יבינו כאילו הוא הפסיק רק לאחרונה לקבל שוחד... 'התשובה לשאלה הזו מתחילה בכך... עורך הדין קטע את דבריו 'אני מבקש תשובה בכך או לא בלבד! השופט התפתל בתשובתו, ולבסוף נאלץ להודות בטעותו לפני כל הנאשפים...

'בעולם שלנו ישנם דברים שברורים ומסתכמים בשחור ולבן, אולם רוב המצבים שאנו מתמודדים איתם, רובם החלטים שעלינו לקבל במהלך החיים נמצאות על הגבול שבין השחור והלבן, שטח שקשה מאוד להחליט בו החלטות. כדאי לכל אדם מאתנו שיהיה לו אדם שלישי אותו יוכל להתייעץ בכל בעיה, להגיע אל המסקנה הנכונה שתעזור לנו בהמשך החיים. (הרב אבי בן אבנר -חובא בעלון שלום לעם).

אצילותו של בעל ה'אור לציון' הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל

סיפר אחד האברכים בכולל ישיבת "פורת יוסף": היתה תקופה שהפעוטות היו בבית ואשתי חלתה, לא היתה יכולה לשמור עליהם. לא רציתי להעדר מהלימודים, ואי אפשר היה להשאירם לבד. החלטתי לקחתם עמי לישיבה. כשהגעתי לבית המדרש, הבנתי כמה מופקע הרעיון, נואל מעיקרו: מה לפעוטות בן בבית המדרש הגדוש בעשרות לומדים שקועים בתלמודם וסוערים בריחא דאורייתא?! במבוכתי, הושבתים בספסל ליד הכניסה לאולם בית המדרש וישבתי לידם. פתחתי ספר ובהיתי בו, לא יכולתי להתרכז בכתוב, לא הבנתי מלה. חיכיתי לבכי הראשון, ליבבה שתצמית אלי את כל המבטים. הייתי בלחץ נורא. נשאתי עיני, ואשר יגורתי בא: רבינו עשה דרכו אלי, שיערתי מה יאמר, אם יאמר. יותר מכל פחדתי שלא יאמר מאומה, אלא 'עמוד בסמוך וינקוב במבטו – חסד יעשה עמי, אם יעיר נבחת, יזכיר דברי ה"מגן אברהם" (תקפט, א) שאין להביא קטנים לבית הכנסת, שמבלבלים דעת הנוכחים...

באין אומר חלף רבינו על פני, והלך לספריה, נשמתי לרווחה. המבטים שהופנו לעברי בהתקדמו, שציפו לראות מה יאמר, שבו להתמקד בספרים. לפתע חשתי יד על כתפי. חזר מהספריה. התפעל בחום: 'אלו ילדים נחמדים, אלו ילדים מתוקים! זכר את תברית של שניהם. אמר: "אני מלתי אותם!" לא התפתיתי. שיערתי שמרכז הוא את המשפט הבא, אבל אין מקומם כאן... ולא מחשבותי מחשבותיו! "ילדים נפלאים", קרא רבינו, "כמה טוב שהבאת אותם! כתוב שאמו של רבי יהושע בן חנניה היתה מביאה עריסתו לבית המדרש, כדי שישפגו אזניו דברי קדושה (ירושלמי יבמות פ"א ה"ח), ועל כן אמרו להביא את הטף למעמד "יהקהל" (נהגיה ג ע"א, ו"ב יהודיע' שם). אין לך מה לדאוג, שב ותלמד!" ולא הסתפק בכך. הוציא סכום מכיסו, והפטיר: "שמעתי שאשתך אינה חשה בטוב, קח! תקנה לה משהו שתשמח בו!"...איך הקל עלי, גלל אבן מלבי...! (מתוך רבינו האור לציון)

סיפור לשבת

מעשה שאירע לפני זמן מה בדרום. שרה זיו (שם בדוי), הייתה אישה מבוגרת ששהתה בבית אבות. בנה היחיד, שמעיה (שם בדוי), הגיע בכל יום רביעי בשבוע לבקרה, לשמחה ולדאוג לצרכיה. ביום בהיר אחד קיבל הבן טלפון מביית האבות. המנהל נמצא על הקו, וכך הוא אמר לו: "צ'ר לי, אולם עלי לבשר לך דבר מה קשור לאימך. אתמול היא לא הרגישה כל כך טוב, ניסינו לאתר אותך ולא הצלחנו. לבסוף נאלצנו להזעיק אמבולנס. רצינו שתלווה אותה לבית החולים". שמעיה שמע זאת ושאל: "מה שלומה כעת? היכן היא מאושפזת?". המנהל אט אט סובב את השיחה, עד שבסיכומו של עניין אמר לו לאחר פרק זמן: "צ'ר לי, אך אימך נפטרה". שמעיה היה המום מהבשורה הקשה, ובמשך דקות אחדות לא היה יכול להוציא מפה מפי. לאחר שנגע קמטא מבכיינו, החל לברר פרטים: "היכן הגופה נותרה?". "היא נמצאת עתה בטהרה", השיב המנהל, "אנא, תגיע בהקדם לסדר את ההלוויה". הבן הגיע מיד.

ההלוויה הצנועה התקיימה בשקט. שמעיה, קרע כדיון וברך 'ברוך דיין האמת'. אחר כיסוי הגולל אמר קדיש ופנה לביתו לשבת שבעה. יום רביעי, שבוע שלאחר שקם מהשבעה, הטלפון צלצל. "הלו, שמעיה מה שלומך?!", שאל הקול שמעבר לשפופרת. "מי זה?!", שאל שמעיה, כששמעה נעתקה מלבו. "זו אני אמא, אתה כבר לא מזהה אותי?!"

שמעיה התעלף. חבר, שבדיוק עמד לידו, העיר אותו מעלפונו. 'מה קורה כאן? מה זה יכול להיות?!', שאל את עצמו. הוא שוב ניגש את השפופרת בזהירות רבה. "אמא?! איפה את?!", שאל. "נו, באמת, איפה אני יכולה להיות? כאן בבית אבות. ראיתי שלא באת ביום רביעי שעבר, אז הבנתי שכנראה אתה עסוק ולא יכולת להגיע. אבל מה קרה היום?!", שאלה ברוגה. שמעיה צנח לתוך הכורסה שלידו ברגליים רועדות לאחר דקות ספורות הוא נרגע מעט, והבין שהשיחה בדבר פטירת אמו מקורה בטעות. הוא נזכר, שמתוך הלחץ העצום שהיה בו לפני ההלוויה, דיילג על שלב זיהוי הגופה, כך שאכן יתכן שחלה טעות בזהות הנפטרת. "אז איך את מרגישה? הכל בסדר?!", שאל. "כן, ודאי", ענתה, ופתחה בשיחה קולחת כהרגלה. מיד בתום השיחה התקשר שמעיה לבית האבות. למזלו, המנהל עדיין היה במקום.

"אדוני המנהל, לפני כשבוע הודעת לי על מות אמי. עשיתי לה הלוויה כדת וכדין, ואף ישבנו שבעה עליה אבל היום היא דיברה איתי בטלפון... בתחילה חשבתי שאני הוזה, אולם הגג הראה את מספר הטלפון שבחדרה". לשמע הדברים מגמגם המנהל מן העבר חשני ואמר: "אני מיד מברר את העניין וחוזר אליך". אכן, לאחר מספר דקות, חזר המנהל אל שמעיה, ופתח בשורה של התנצלויות על אי ההבנה המשותפת שהייתה כאן. כיצד קרה הדבר? הנפטרת האמיתית – שמה היה שרה בן זיו, והיא התגוררה "לגמרי במקרה" קומה אחת מעל שרה זיו. מאחר והשמות דומים להפליא, הועבר השם המוטעה למנהל, על מנת שיוכל להודיע לבן המנוחה. לאחר שעמד על הטעות, הטלפון הבא היה, כמובן, לבנה האמיתית של הנפטרת – שרה בן זיו. "הלו, שלום, מה בן זיו?" המתיין המנהל התגובה. "מדבר", אישר הקול מן הצד השני. "צ'ר לי להודיע לך, אבל הייתה כאן אי הבנה משוועת, אני ממש מתנצל. האשמה כולה בנו. אני לא יודע להסביר איך התרחשה טעות מעין זו...". פתח המנהל. "מי מדבר?", שאל הבן בסקרנות. "מדבר מנהל בית האבות בו אימך מתגוררת. לפני שבוע וחצי אמך לא חשה בטוב, ולצערנו הרב נפטרה. חשבנו, שמדובר באשה ששמה כמעט זהה לשם של אמך, "שרה זיו", ולכן פנינו לבנה ובישרנו לו ש... היא נפטרה". סיים המנהל. "אז מה קורה עכשיו?!", שאל הבן לאחר דקות אחדות, כשהוא מנסה לעכל את הבשורה על פטירת אימו. "למען האמת, כבר אין מה לעשות. היא נקברה לפני כשבוע וחצי", ענה המנהל, כשהוא ממתין למטר צעקות מן העבר השני. התגובה לא אחרה לבוא, אולם היא הייתה שונה בהרבה ממה שציפה לה המנהל. "תגידי לי, קברו אותה בקבורה להפזת?!", שאל הבן בתדהמה. "כן, כן, בודאי", מיהר המנהל להפזת את דעתו. "וגם אמרו עליה קדיש?!", שאל הבן שנית. "כמובן", ענה המנהל. "אל תדאג – דאגו לה להכל: עשו לה טהרה, הספדים, ואפילו ישבו עליה שבעה...".

חתם. מהצד השני נשמעו משפטים לא ברורים: "אני המום- היא ניצחה אותי!... אז היא צדקה ואני טעיתי...". "במה העניין?", שאל המנהל בתמיחה. "אסביר לך", השיב הבן. "מאז שאמי נמצאת בבית אבות, היו לנו ויכוחים במאמנה. הודעת לי שאיני מאמץ בכלום, שהכל שטויות, ושאני מתכוון לקבור אותה בקבורה יהודית, ולא לתרום את גופה למדע... היא, לעומת זאת, הייתה מפצירה בי בכל הזדמנות לחזור בי מתוכניותי, אולם לשוא. לבי היה נעול על מסגר. "והנה, יום אחד כשפתחה שוב את הנישוא, הכריזה לפתע בצע: 'אתה יודע מה?': אם אתה לא תדאג לי, בורא והלם ידאג לי. עניתי לה שאעשה את כל המאמצים להיפך... והנה, אני עומד עתה משתומם להיווכח כיצד בורא העולם אכן עזר לה...". היא זו שצדקה ואני טעיתי. עלי לעשות חשבון נפש נוקב", חתם הבן את השיחה, והותיר את המנהל המום... (מתוך עלון "הידברות").

סיפור לשבת

בפאתי העיירה מקדולן ניצב בית המלון הקטן 'דאנרייז', מקדולן הייתה עירה אמריקאית קטנה שמרוחקת מהערים המרכזיות שבמדינה, אבל בזכות ריחוקה משאון העיר פקדו אותה מדי שנה אלפי תיירים. עונת התיירות כבר הייתה בפתח, אבל לטום קווין שניהל את בית המלון לא היה חשק או מרץ להוציא אף דולר אחד עבור הקמפיין הפרסומי של המלון ועל האטרקציות הרבות שנמצאות סביבות העיירה הטובלת בנופים מרהיבים. בשנה האחרונה, מאז המשבר הכלכלי ירד מצב העסקים בעיירה באופן דרסטי עקב מיעוט המבקרים בעיירה, גם בעלי העסקים נקלעו לקשיים וחובות ואף המלון בקושי החזיק את עצמו ושרד את תקופת החורף. החוב שהכי העיקר על טום היה, חוב גדול בסך \$50,000 שהיה חייב לבעל האטליו המקומי המספק לו את הבשרים, הזמן עבר וטום הרגיש כי הוא מתבייש לבצע אצלו הזמנות נוספות. חובות שנצברו אצל בעלי העסקים המקומיים, שהיו חייבים למלון ולא יכלו לשלם את חובם אף הם העיקר וגרמו לעיכוב הפרסום לעונת התיירות. ביום בהיר נכנס אל פתח בית המלון מיסטר אנדרסון הידוע כאיש עסקים עשיר שיש לו השקעות רבות בתחום התיירות. וביקש להיפגש בדחיפות עם מנהל בית המלון, ללא הקדמות מיותרות הוא שטח את מטרות בואו והודיע חגיגות כי הגיע לבית המלון 'דאנרייז' כדי לעשות עסקים ולהשקיע כסף רב בפרסום בית המלון, בנוסף הוא מעוניין לשפץ אותו ולהפוך אותו לאבן שואבת עבור התיירים הרבים. לפני שמנהל המלון הצליח להשחיל מילה לשטף דיבורו של מיסטר אנדרסון, הניח איש העסקים חבילת שטרות בסך \$50,000 על השולחן כמקדמה ולחץ את ידו של המנהל ההמום. טום רק הניד בראשו לאישור ולא יכל לפתוח את פיו מרוב תדהמה, מיסטר אנדרסון פירט במשך שעה ארוכה את חזונו לפיתוח בית המלון והסביבה, אבל ראשו של טום ההמום היה במקום אחר לחלוטין. כאשר איש העסקים יצא מפתח המלון, מיהר טום אל רכבו כשהספיק ביזו ופתח בסעיף מהירה אל עבר משרדי מפעל הבשר לו היה חייב את החוב הגדול ביותר. הוא הניח את חבילת השטרות על שולחנו של מנהל האטליו ההמום, ואמר בטון מנצח: 'אמרתי לך שמילה שלי זו מילה, ואת חובי אשלם לך עד הסנט האחרון!'

מה שטום לא ידע, שרגע לאחר שהוא יצא מפתח המשרד, פצה מנהל האטליו בריקוד סוער כשחבילת הכסף ביזו, סוף סוף לאחר כחצי שנה הוא יוכל לשלם את השכירות לבעל המקום שממנו הוא שוכר את האטליו, רק אתמול הודיע לו האחרון בדואר רשום שאם הוא לא מסדיר את החוב במשך השבוע הקרוב הוא מוסיק את ההסדר עמו ומחפש שוכרים חדשים. עוד באותו הרגע הוא הרים טלפון לבעל המקום וסיפר לו ש'לאחר מאמצים רבים' הוא הצליח להשיג עבורו את הכסף שהוא חייב לו והוא ישלח לו אותו בהקדם, הבעלים סיים את השיחה תוך שהוא מתנצל על המכתב המאיים ששלח בדואר והביע את הערכתו על המאמצים להשגת הכסף בהקדם. הכסף שהגיע אל בעל שטח האטליו היה כמתנת שמים אמיתית שהוטלה על ראשו, הוא היה חייב לספק מוצרי המזון של חנותו סכום של \$50,000 ולא היה לו איך לשלם עבור סחורה חדשה, כעת תודה לקל הוא יכול להזמין כמות גדולה של סחורה עבור החודשים הבאים. הוא לא התמהמה וכבר באותו הרגע רץ אל משרדו של ספק מוצרי המזון כשבדין חבילת השטרות הגדולה, הלה קיבל את פניו בהתרגשות ושמתו הרקיעה שחקים, זה כבר תקופה ארוכה שהוא חייב כסף למנהל בית המלון בו הוא ערך את חתונת ביתו לפני כחצי שנה, אבל עד עכשיו הוא לא השלים את חובו לבית המלון.

הוא נטל את חבילת השטרות ביזו ואף רץ אל עבר בית המלון כשהספיק ביזו, הוא פרץ אל חדר המנהל והניח את הכסף על שולחנו כשחיוך גדול מעטר את פניו מאוזן לאוזן. טום ההמום לא הספיק להבין איך הכסף עשה את דרכו אליו בחזרה, כאשר לפתע נשמעה דפיקה נמרצת על דלתו. פתח עמד איש העסקים מיסטר אנדרסון בפנים חתומות, הוא ניגש אל השולחן ונטל את ה-\$50,000 לידיו, 'צ'ר לי' אמר 'אבל בשיחה שקיימתי כעת עם ידידי מעבר לים הוא הזהיר אותי לבל אשקיע באזור הזה, עקב כך אני נאלץ ליטול את כספי בחזרה עוד בטרם שנחתם חוזה בינינו וכך פתר מיסטר אנדרסון את בעיית החובות של העיירה כולה בלי ידיעתו, וללא שהוציא דולר... ילעיתים, דברים הנראים לנו כאסונות וכחסרי פתרון, נפתרים בצורה פשוטה וקלה. בפרשתנו אנו נפגשים עם הניסיונות הגדולים עימם מתמודד אברהם אבינו, הוא גולה מארצו וממולדתו, הוא מגיע אל ארץ מדברית ומוכת רעב, אשתו נחטפת אל בית המלוכה, הוא לא זוכה לפרי בטן, והוא גם נרדף מלחמות המלכים השולטים באזור.

אבל בסופו של דבר מתברר, כי אלו היו ניסיונות מדומים מאת ה' וברגע שאברהם עמד בהם, הם נהפכו לברכה והסתיימו על הצד הטוב ביותר. עלינו ללמוד מכך לבטוח כאברהם בשעתו, באמונתנו בקב"ה ולראות כיצד הכול מתהפך לטובה ומסתדר בצורה הפשוטה ביותר. (דוד קליינר- הובא בעלון שלום לעם).

מדוע זכתה לאה לחיות שבע שנים יותר מרחל?

בספר סדר הדורות כתב, שרחל אמנו נפטרה בגיל שלושים ושבע לעומת זאת לאה שהייתה התאומה שלה, נפטרה בגיל ארבעים וארבע, ועל אף שהיו תאומות כך מובא בספר סדר עולם רבה פרק ב' זוכה לאה לחיות שבע שנים יותר מאשר רחל מדוע? אלא לאה זכתה לשבע שנים נוספות כנגד אותן שבע שנים, שבהם עבד יעקב אבינו את אביה לבן בעד רחל אחותה, ובאותה שבע שנים עברה סבל נורא ואיום והיתה בוכה שלא תיפול בחלקו של עשו הרשע, לכן היא זכתה לשבע שנות שובע רוחני שבהם היתה לבדה עם יעקב אבינו בחיר שבאבות. וזה בא למדנו שגם אם באים לאדם ימים קשים שידע שעתידי הקב"ה לפצות אותו על כל הימים הקשים שהוא עבר...

פינת ההלכה

- א. מעיקר הדין מותר להכנס לבית הכסא כאשר יש בכיס בגדו ספר קודש קטן, אפילו אם מודפס בלשון אשור. [רדב"ז. ברכ"י יו"ד סי' רפב סק"ז]. והמחמיר שלא להכנס לבית הכסא עם ספר קודש בכיסו, תבא עליו ברכה. אך אם הוא נמצא במקום של גוים ואי אפשר לו להניח את הספר מחוץ לבית הכסא, ינהג כפי עיקר הדין. וכל שכן שמותר להכנס לבית הכסא עם תמונה של רב, שאין בתמונות אלו שום קדושה, אף שאין לנהוג בהם מנהג בויין. [ולידיו מותר לשבת על ספסל שיש בו ספרי קודש הנפסים בדפוס שלנו, ואין צורך להעמידם. והאשכנזים מחמירים בזה]. [ילקוט"י על ה' השכמת הבוקר, תש"ס עמ' רטט. ושם עמ' רפא, שמותי להכנס לבית הכסא עם תמונת רב].
- ב. הזמנות המודפסות בכתב אשורית ונשלחות לחברים וידידים להשתתף בשמחת חתן וכלה או בר מצוה. אף על פי שיש מפקפקים בדבר אם מותר לעשות כן, מפני קדושת הכתב האשורי המיוחד לכתובת ספרי תורה ותפלין ומזוזות, מכל מקום המנהג פשוט להקל בדבר, בפרט ולכתובה בהדפסה ולא בכתובה ממש. ורק שמקבלי הזמנות יזהרו לבל ישליכום לאשפה, ולא יזלו בו, בהם רק יניחוים ויגנוזים במקום של כבוד. [וימה טוב להעיר כן בדפוס בשולי ההזמנה]. [נביע ואמר חלק ח' חיי"ט סימן כד עמוד שז. וחלק י' חיי"ט סימן נח דף שעה טור א'. ילקוט יוסף על הלכות השכמת הבוקר שם עמוי רע"ז].

סיפור לשבת

למרטין, המיליונר האמריקני, הייתה רק בת אחת, והוא שמר עליה כבבת עינו. כאשר הבת הגיעה לגיל הנישואין, היה מרטין מודאג במיוחד. הוא רצה כמוכר שבתו תתחתן עם חתן מתאים ומוצלח ממשפחה מכובדת ומיוחסת, אך שאל את עצמו כל הזמן כיצד יוכל לוודא שהבחור יהיה אכן ראוי לבתו היחידה.

סוף סוף נראה היה שהבת מצאה את חתנה המיועד. קראו לו דיוויד, והוא היה בן לאחת המשפחות המכובדות והמיוחסות בארצות הברית. מרטין בירר על הבחור בכל מיני דרכים, ושמע נחת ממה שמע. דיוויד עבד כמנהל סניף בחברת משלוחים בינלאומית, והיה מועמד לקידום. להוריו העשירים היו עסקים רבים והוא יכול היה להשתלב באחד מהם, אבל הוא העדיף לבנות את עתידו במו ידיו. בירונו של מרטין העלו שגם בבית הספר ובאוניברסיטה דיוויד נמנה על התלמידים הטובים, וכי הוא אדם נוח לבריות וחביב. נראה היה שהוא אכן החתן המושלם לבתו היקרה של מרטין. אבל מרטין עוד לא היה רגוע, ולכן החליט לשכור חוקר פרטי, שיבטח אחרי דיוויד, וינסה לרחרח ולגלות מהם אין איזה חילוף אפס שמסתתרת מתחת למעטה החיצוני הנוצץ. החוקר קיבל המסמך ותקציב בלתי מוגבל ויצא לעבודתו. לאחר כמה ימים הוא חזר עם תשובות, ואכן, הוא הצליח להגיע לכמה פרטים פחות מחמיאים על הבחור. מתברר שלדיוויד יש התקפות זעם והתפרצויות. לא היה קל להגיע למידע הזה, ורק כאשר החוקר הצליח לדבר עם כמה אנשים העובדים תחת דיוויד בחברת המשלוחים, הוא הצליח לגלות את הדבר. מרטין קיבל את המידע ברגשות מעורבים. הוא שמח שהוא גילה את החיסרון הזה בזמן, לפני שהוגז מחליט להתחתן, אבל הוא לא הבין כיצד המידע השלילי הזה משותף עם דמותו החביבה והמנומסת של דיוויד. כל מי שהוא הוא שאל עד היום, אמר שהוא גינטלמן מושלם. אולי החוקר טעה ועקב אחרי מישהו אחר? גם בתו של מרטין לא הסכימה עם החוקר הפרטי. היא הכירה מעט את חתנה המיועד, ומעולם לא שמעה אותו מרים קול או מתפרץ. ויכוחים רבים התנהלו בין מרטין לבין בתו. לבסוף החליט מרטין להזמין את דיוויד לשיחה אישית שבה ינסה לעמוד על אופיו האמיתי. דיוויד הגיע למשרדו של מרטין, ואכן היה מקסים ושובה לב. הוא דיבר בקול שקט, ולא היה שום רמז לעצבנותו. בשלב מסוים החליט מרטין לעמת אותו ישירות עם המידע שקיבל עליו.

'שמע נא, דיוויד, אמר מרטין, אני עומד להפקיד בידך את בתי היקרה מכל, ויש משהו שאני רוצה לשאול אותך ישירות. אנשים אומרים שאתה מרבה לצעוק ושיש לך התפרצויות זעם. האם זה נכון?' דיוויד חיך בסלחנות ושאל: 'מי אומר עלי דברים כאלו?' 'אנשים בעבודה שלך', השיב מרטין. 'האם ביקרת אצלי פעם בעבודה?' שאל דיוויד. 'לא, הודה מרטין, 'אבל שכרתי חוקר פרטי שעקב אחריך'. השינוי בדיוויד היה פתאומי. הבעת זעם עלתה על פניו. 'שלחת אחרי חוקר פרטי, אבל כשהוא מרים את קולו. באיזה רשות אתה עושה דברים כאלו? מה אתה חושב לעצמך, אדוני? שאני איזה פושע או עבריין?' מרטין היה המום מההאשמות, ובמיוחד מהשינוי הפתאומי שחל בבחור, בלי כל הודעה מוקדמת.

'אם זה יקרה עוד פעם, אני אתלונן עליך במשטרה', חמשיך הבחור לצעוק כשהוא שולח אצבע מאשימה אל מרטין. מרטין חיך לעצמו. כמה טוב שפרצופו האמיתי של הבחור נחשף בעוד מועד. איזה מזל שהוא נתקף בזעם והראה איך הוא מתנהג כשהוא מאבד את העשתונות, אבל כשהוא הביט שוב אל דיוויד, הוא נדהם לגלות אותו רגוע ומחייך. 'איך הייתה החצה?' שאל דיוויד בנינוחות. 'הכעס שלי היה משכנע? נבהלת קצת?' מרטין היה מבולבל עכשיו עוד יותר. 'איזה חצה? על מה אתה מדבר?' הוא מלמל. דיוויד חיך מאוזן לאוזן. 'נראה לך שאני אתפרץ על מי שיהיה בקרוב החותן שלי?' הסביר. 'אני פשוט המחשתי לך מה אני עושה בעבודה, ומדוע החוקר הפרטי קיבל את המידע שאני צועק ועצבני.'

'אתה חייב להסביר לי', אמר מרטין שכבר לא הבין שום דבר. 'זה פשוט מאוד', הסביר דיוויד. 'כאשר קיבלתי את ניהול הסניף הנוכחי, התברר לי שזה סניף קשה עם עובדים בעייתיים. הדרך היחידה להפעיל אותם ולהצליח, היא לצעוק עליהם ולהטיל עליהם מרות. אני בהחלט יודע להיות נחמד כשצריך, אבל אני יודע גם להקים קול ולצעוק כאשר הדבר נדרש. הנחמדות שלי לא שולטת בי, אלא אני מחליט מתי אני נחמד ומתי אני צועק.'

בפרשת השבוע אנו קוראים על אברהם אבינו שהיה איש החסד הגדול, והכניס לאהלו אפילו אנשים שנראו כעריבים, והאכיל והשקה אותם. אבל כאשר הוא רואה שלוט, בן אחיו, משך אחרי המעשים הרעים של סדום, הוא מרעים עליו בקולו ואומר: 'היפרד נא מעלי!'. פתאום החביבות של אברהם אבינו נעלמת. כי כמו שחזיל אמרו: 'כל המרחם על אכזרים, סופו להתאכזר על רחמנים'. כי אברהם אבינו אינו נשלט על ידי אופיו, אלא שולט על תכונותיו. הוא יודע לעשות חסד כמו שאף אחד לא עושה, אבל הוא יודע גם להקשות אל לבו, כאשר הדבר נדרש. התורה מספרת לנו את תולדותיהם של האבות, כדי ללמד אותנו כיצד לחיות. נלך גם אנו, אפוא, בדרכו של אברהם אבינו. לפעמים אנו עושים לפעול נגד האופי שלנו ולהיפרד מחבר שהשפעתו עלינו רעה. כי זה מה שהקביה רוצה מאיתנו: שאנו נשלט על מידותינו, ולא שמידותינו ישלטו בנו. (עלון שלום לעם – הרב אריה תומר)

לרפואת: ברך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונבר תחי'

סיפור לשבת

נגריית הזהב הייתה אחת הנגריית המבוקשות ביותר, וזאת בזכות העובד הוותיק והחרוץ, משה, שהיה בעל ידי זהב, דייקן ויצירתי. לקוחות הנגרייה היו מתעקשים שרק הוא יעשה עבורם את הרהיטים. בעל הנגרייה לא ראה את הדבר בעין יפה. הוא אמנם הרוויח כסף בזכות משה, אבל תמיד חשש שיום אחד משה יתפטר ויפתח נגרייה משלו, ואז כל הלקוחות יעזבו וילכו אחריו. דווקא משה מעולם לא חשב על הכיוון. הוא היה אדם ישר שהסתפק במועט. הוא אהב את עבודתו, ולא חשב לעזוב ולפתוח נגרייה מתחרה. יום אחד שמע בעל הנגרייה את אחד הלקוחות מנסה לשכנע את משה לעזוב את עבודתו כשכיר, ולפתוח נגרייה בעצמו. בעל הנגרייה יצא בחשאי כדי שהשניים לא יבחינו בו. אם הוא היה ממתין עוד רגע, הוא היה שומע את תשובתו של משה האומר שהוא מרוצה מעבודתו ולא חושב לעזוב, אבל בעל הנגרייה שמע רק את דברי הלקוח, והחליט למנוע ממשה בכל דרך לפתוח נגרייה מתחרה. למחרת יצאה התכנית הזדונית לפועל. כל השכונות שמעה כיצד בעל הנגרייה זועק: 'גנבו! גנבו! גנבו!' ומשילך את משה מהנגרייה בשבת פנים. בעל הנגרייה סיפר לכולם כי תפס את משה 'על חס' גונב כסף מהקופה. מיותר לציין שמשה האומלל לא גנב אפילו פרוטה, וידיו היו נקיות. הוא החל לחפש עבודה חדשה, אבל בכל מקום רדפה אותו השמועה שבעל הנגרייה הפיץ עליו. לכל מי שהתקשר לברר על משה, היה בעל הנגרייה אומר: 'אסור להעסיק אותו. הוא נראה תמים, אבל למעשה הוא גנב מדופלם'. המצב לא הותיר למשה כל ברירה, ובעצת ידידיו הוא החליט לנסוע לחו"ל ולנסות שם את מזלו, אולי משם תצמח לו הישועה.

הטיסה לארצות הברית עברה עליו במתח ובלחץ. הוא לא הצליח להירדם מרוב דאגה לעתיד. כשהמטוס נחת, עבר משה במהירות את הבדיקות, נטל את מזוודתו והתכוון לצאת מהטרמינל. אך לפני כן ביקש להתפנות, וטר

לחדר השירותים.

כאשר משה נכנס לתא, הוא לא הצליח למראת עינו. על הרצפה היו

מושכות כמה חבילות גדושות של... דולרים. משה היה המום וצבט את

עצמו לוודא שהוא לא חולם. הוא שמע אמנם את האגדה שבאמריקה הכסף

גדל על העצים, אבל מעולם לא דמיין שהכסף צומח על רצפות של תאי

שירותים... הוא היה מבולבל. האם הכסף שייך לו? האם עליו לחפש את

בעליו? משה החליט לקחת את הכסף, ולחשוב אחר כך מה לעשות איתו. הוא

תחב את חבילות הכסף למזוודה, אך כאשר יצא מהשירותים, נבחל לראות

מולו עשרות שוטרים פרושים, כשהלפני מכוונים כלפיו אקדחים. משה הרים

ידיים באופן אינסטינקטיבי. כמה שוטרים קרבו אליו וחללו לחפש על גופו

ובתוך מזוודתו. משה היה כה מבולבל, עד שפלט: 'זה הכסף שלי. השוטר

חיך בלגלוג ואמר: 'בוודאי זה שלך, אחרי ששדת את הבנק...'. עד מהרה

החברר למשה ששלוש שעות לפני כן התבצע שוד בסניף בנק סמוך, והוא

נחשד כשודד. הוא הבין שעליו לדבוק בגרסה הראשונה שנפלטה מפיו,

שהכסף שלו, כי אם יתחיל להחליף גרסאות, זה יעורר רק יותר חשד. 'אני לא

חשודד, אמר לחוקרים, 'כי לפני שלוש שעות עוד הייתי במקום...'. החוקרים

שאלו: 'אם כן, מאיפה יש לך את הכסף?' ומשה המציא תשובה במקום: 'אני

איש עסקים המסתובב עם סכומים גדולים באופן קבוע'. החוקרים לא ידעו

אם להאמין לו. מצד אחד 'האינדיבי' שלו מוצק, והוא אכן היה במטוס בעת

השוד, אך מאידך, בגדיו הפשוטים לא נראו כשל איש עסקים. כדי לבדוק

זאת, הציעו החוקרים האמריקניים הצעה מקורית: במזוודה של משה היה

פנקס טלפונים. הם יתקשרו לאחד המספרים וישאלו אודותיו, ולפי התשובה

יחליטו מי הוא. הטלפון הראשון שהחוקרים שלפו היה של... בעל נגריית

הזהב, מי שהתנכל למשה ופיטר אותו מעבודתו. כאשר בעל הנגרייה קיבל את

השיחה, הוא השיב שהוא מכיר את משה. 'האם הוא איש עסקים עשיר?'

שאל החוקר בלי להסביר את כוונתו. בעל הנגרייה דמיין שמשה הסתבך עם

מס הכנסה או עם חרשות לחלבנת הון, והחליט להעליל עליו שהוא מגלגל

כספים כדי לסבך אותו עוד יותר. 'משה הוא מסתובב כל היום עם סכומי

ענק, אמר בעל הנגרייה, ואין לי מושג מאיפה.'

משה שוחרר מהחקירה כשכל הכסף בידו. לאחר מכן הוא בירר את החלכה,

והתברר לו שבתנאי המקרה הספציפי, הוא יכול להשאיר את הכסף בידו. כך

אירע שדווקא בעל הנגרייה שרצה לגרום לו נזק, הוא אשר הציל אותו

מהחוקרים האמריקנים, והביא לכך שהוא נשאר עם הכסף.

'הסיפור הזה, שהתרחש לפני כמה עשרות שנים בירושלים, ממחיש בצורה

הטובה ביותר שכאשר נגזר על אדם לקבל משהו, הוא יקבל אותו למרות כל

אלו שמנסים למנוע זאת. לפעמים דווקא אלו שרוצים להזיק לו - הם אלו

שעוזרים לו בלי ידיעתם, כי 'אין עצה ואין תבונה נגד השם' - כאשר

מהשמים מחליטים שאדם מסוים יקבל משהו, אין כוח בעולם שיימנע

זאת. (הרב אבי בן אבנר -חובא בעלון שלום לעם).

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAAT.ORG.IL

העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.

לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרתי) הי"ו

ראובן בן נעימה הי"ו, אבנר בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו,

סאיר בן סעדה הי"ו, נועם בן היילה הי"ו,

דוד בן שמחה הי"ו, שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו,

רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו, יוסף חיים בן אסתר הי"ו,

סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה הי"ו, רחל בת שמחה תחי',

אהבה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', עדינה בת רחל תחי',

סרים חנה בת שמחה תחי', אסתר בת שמחה תחי', לינדה בת רינה תחי',

אסתר בת רחל תחי', אפרת בת זילפה תחי', הודיה בת יעל סיכל תחי',

סיה בת דילה תחי', נועה בת רחומה תחי', אושרת בת סלמה תחי', קרן בת נצחיה סוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי'

לזיווג הגון בקרוב:

אריאל בן דינה הי"ו,

משה בן סימה הי"ו,

שלום שלמה בן סרים חנה הי"ו

ריעות בת רחל תחי'.

לזרוע קודש בר קיימא:

יוסף בן שושנה חסיד הי"ו.

סליה אלומה בת סרים תחי'

ספיר בת רבקה תחי'

רחמים בן יפה הי"ו רוינת בת אלונה תחי'

לע"ז:

רבי סאיר בן איוסן מסעדה זצ"ל,

איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל,

סיכאל בן יפה ז"ל, נעדר בן רחאלה ז"ל,

ישי אסדגי בן בת שבע ז"ל,

בינימן בן שמחה ז"ל, נתן בן יעקב ז"ל,

חיים בן לאה לילה ז"ל,

חננה בן סוטנור ז"ל, תרז בת שרה ז"ל,

רבקה בת נדרדה ז"ל, הוסי בת שרה ז"ל,

אשרת בת סרים ז"ל, אסתר בת סאוס ז"ל,

רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נטרין ז"ל,

סיסה בת זהבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל

לתגובות והנצחות

לשיעורים והרצאות :

GIDON@EFRAAT.ORG.IL

052-7135074

ניתן לקבל את העלון בסייל.

כתיבה : הרב גדעון לוי שליט"א

העלון בהוצאת:

מלך הדפסה מתקדמת

לרבים השואלים: בקרב נפרסם את נקודות המכירה בחבי הארץ!

אזר השבת

העלון מופץ בארץ עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

כניסת שבת: 17:45
שקיעה: 18:07
צאת השבת: 18:41
רבנו תם: 19:19

הזמנים לפי אישור מנהל

האלון נחנך לפני נישואי: חתנה בת נשיאה - אבית לו וסמיה בת נשיאה - אבית כהן

דין הלכתי בשולחן השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחן של גדולי ישראל שפי"א

חפניני הפרשה

"לך לך מארצך"

להנאתך ולטובתך. (רש"י)

אם היה זה נסיון, למה נאמר לו "להנאתך ולטובתך" - דבר העשוי להקטין בהרבה את הנסיון? ברם, בדבר זה גופו התבטא הנסיון - אם יעשה זאת אברהם בגלל "הנאתו וטובתו", או בגלל מצוות האלוקים. ואולם אברהם עמד בנסיון - "וילך אברם כאשר דבר אליו ה'" (פסוק ד'), שהלך רק משום שדיבר אליו ד' ולא משום שיפיק מזה הנאה וטובה...

"מארצך וממולדתך ומבית אביך"

כאן נרמזים שלושת הדברים הנאמרים במשנה: "הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" (אבות פ"ג מ"א). זכור "מארצך" - את עפר הארץ, אשר אליה תשוב בבוא עתך, "למקום עפר רמה ותולעה". זכור "ממולדתך" - את מקור הולדתך, "מטיפה סרוחה". זכור "מבית אביך" - את אשר אתה עתיד לבוא לפני אביך שבשמים, "ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא..."

"זיהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט... ויאמר אברם אל נא תהי מריבה ביני וביניך"

הדבר התחיל בין הרועים, אולם יסתיים "ביני וביניך". כך היא דרכה של כל מחלוקת, שהיא מתחילה קודם אצל הנלווים, אצל הסביבה, ונתפסים בה אחר-כך גם המנהיגים עצמם...

אפשרויות לשליחת פתרונות:

(יש לשלוח את הפתרונות עד יום שלישי (תשובת ח"ל עד יום ד') חובה לציון את כל הפרטים כדי להשתתף בהגרלה)
א. במייל: 7665190@gmail.com
ב. במקסי: 08-9941870
ג. בקו "אור השבת" במספר טלפון: 079-590-47*2 שבתות

אזר התורה

חידה: לאיזה תנא היו בנים תאומים?

פרס החודש: שובר לרכישת כלי בית "סופר הום" + תו רכישה מכוונת ברשתות "רמז לוי" הרחלה הקרובה: בתחילת זמן "חורף" - מרחשוון

תשובה לחידה מגיליון פרשת 'נח':
החידה: איזה הלכה למדים מדור הפלגה?
התשובה: הלכה שצריך ד' פרשיות בתפילין אליבא דרבי עקיבא 'טו פת', ש'טו' בכתפי שתיים, ו'פת' אפריקי-שתיים. ותלמיד הרשב"א אומר שבדור הפלגה דברו כולם בשפה אחת ודברים אחדים הדינו בלשון הקודש, ושהקב"ה הפיעם על פני כדור הארץ בבלב את שפתם לשבעים לשונות, ולשון הקודש נשארה בישראל, ונשאר מקצתם באומות העולם, וה'טו' וה'פת' זה לשון הקודש שנשארה באומות העולם. (מסכת מנחות ל"ד ע"ב, מתיבתא הערה ה')

לתשומת לב הזוכים הנכבדים:
לאילו שזכו בספרים ושובר נא להשאיר הודעה בקול ברור עם שם כתובת ועיר. לאילו שזכו בהקדשה בספר כ"ל ולהשאיר גם את נוסח ההקדשה. את ההודעות יש להשאיר בקול ברור בקו "אור השבת", עד למוצ"ש פ"ר לך לך בלבד! לא יאוחר!

העלון להצלחת מר תומך סגרון ורעייתו תחי' ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם במקסי: 08-9941870

ש"ץ ששכח ברכת כהנים ונזכר באמצע 'שים שלום'

שאלה לדיון: מעשה בן חו"ל שהתפלל בא"י לפני התיבה ובהיותו מורגל מחו"ל שאין כהנים נושאים כפים בימות החול, המשיך 'שים שלום' מיד אחרי ברכת הודאה ועד שהבין מה שמרמזים לו כבר סיים את הברכה 'המברך את עמו ישראל בשלום'. מה עליו לעשות כעת?

תשובה: כבר עמדו בשאלה זו רבותינו, ובשו"ת הלכות קטנות ח"ב סימן ו כתב שאם נזכר אחר סיום ברכת 'שים שלום' קודם שיעקור רגליו, חוזר לברכת רצה, ואם כבר עקר רגליו חוזר לתחילת חזרת הש"ץ. אולם כמה אחרונים חלקו עליו והביאו את דברי המאירי במגילה כו, ב שכתב: פירשו הגאונים, שליח צבור שטעה ולא אמר ברכת כהנים בתפלה, אם לא השלים את הברכה, חוזר וסודרה, ואם השלים את הברכה אינו חוזר אף בזמן שיש שם נשיאות כפים. ע"כ.

וכתבו דכן יש לנהוג למעשה ובפרט שהוא ספק ברכות. וכן הסכימו הפוסקים הגאונים רבי נפתלי נוסבוים, רבי משה שאול קליין, רבי יעקב מאיר שטרן, רבי שמאי גרוס, רבי שמואל אליעזר שטרן, רבי גבריאל צינער שליט"א. והוסיפו שאין בזה חילוק בין א"י שנושאים בה כפים בכל יום לבין חו"ל שאין נושאים כפים רק אומרים 'אלוקינו ואלוקי אבותינו', בכל גוני אם סיים ברכת 'שים שלום' שוב אינו חוזר.

העלון נתרם השבוע ללידה קלה רחל בת קלוזדין

אספורה

סיפור לשבת

סיפור אחי האשון

אין צ'ו אהרבי

והצלת נפשי משאול הטיט

באותו רגע, שאם בורא עולם רוצה שאשאר פה אשאר פה, ואם הוא לא רוצה אז יהיה מה שיהיה אני לא אהיה פה. כעת אני רציתי לקרוא קריאת שמע אבל לא יכלתי, הפה שלי היה סגור וחסום בבוץ, ומי מדבר בכלל על היד שלי.

באותו הזמן אני הרהרתי בליבי את המילים "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", תוך כדי שאני מכוונת בכל מילה ומילה שיוצאים מהרהורי ליבי, מתרחש כאן הנס.

לפתע בלי שום הודעה מוקדמת החברה מוצאת משוט שלא היה שם קודם בוודאות, והיא מושיטה אותו לכיוון שלי. פתאום מלמטה גם קבלתי כזאת דחיפה שרק אנשים וגברים היו יכולים לעשות זאת אם לא יותר. ומשם קפצתי ותפסתי במשוט לכיוון שפת הנהר כאילו הייתי זוחלת על הדשא.

כולם התרגשו מהסיפור המדהים, על החיים החדשים שקבלה האחות הודיה. אבל כאן האמא נזכרת שבאותה העת שהבת הייתה בטיול עם הבית ספר, הזמינו אותה להפרשת חלה בקהילה שבה בעלה מכהן

כרב, וממש היה ערב מרומם וכל אחת הודתה על מה שהיא רוצה ועל מה שהיא צריכה להודות.

בין דין ודברים האמא גם רצתה לומר תודה לבורא עולם, ולכן אמרה בעת ההפרשת חלה, "ה' תודה על הבת ששלחת לי כבר כשש עשרה שנים, אין יותר מאושרת ממני, תודה ושוב פעם תודה", מסיימת האמא את הסיפור, "את האמת אני לא יודעת למה דווקא אז הודתי לבורא עולם על הודיה ביתי, אך באמת נתוודעתי לכך שלא טעיתי ובכך קבלתי את ביתי מחדש.

האם לא ההפרשת חלה וההודאה לה' הם אלו שהצילו את הבת? אין ספק שכן. כל שרשרת הניסים שקרתה בסיפור שהוא מסופר מכלי ראשון מאותה האישה (ההקלטה שמורה במערכת, למעוניינים), שהוכיח לכולנו שחייבים להודות לבורא עולם, ובכל יום שאנו אומרים בתפילה "אין עוד מלבדו- אפס זולתו" צריך לכוון שאפס הכוונה לכולם, שאין אחרת מן התפילה שהיא צינור ההתקשרות, והשיבר זה ההודאה לה'.

ע"י שמודים לקדוש ברוך הוא אנו בעצם פותחים את השיבר ומשם משתחררים כל הניסים והנפלאות שבורא עולם רוצה להביא עלינו, ומזרים עלינו הכל דרך צינור התפילה.

עם ישראל האהובים כל לכם לרדוף אחרי סגולות וישועות תודו לקב"ה ותתפללו אין יותר מזה רק תבקשו- וישר תקבלו... תודה ה'!

את הסיפור הבא זכינו לשמוע מכלי ראשון מבעלת הנס המתגוררת ב'מונסי': הסיפור אירע לפני כחצי שנה בימים שקודם 'שביעי של פסח', המשפחה בחו"ל הגיעה לארץ הקודש כדי לצאת לטייל בימי הבין-הזמנים עם המשפחה שמתגוררים פה בארץ ישראל ונסעו לאחד המקומות וישבו שם בצוותא כל המשפחה דיבורים פה ושם.

אם המשפחה ניצלה את ההזדמנות וכיוון שאותו עת היה זה בימים של חג הפסח, שבו נוהגים להודות לקב"ה על זה שהוא גאל אותנו והוציא אותנו מגלות לגאולה, ולכן החליטה שכל אחד שיושב שם מבני המשפחה יספר סיפור נס שקרה איתו, להודות לה' יתברך. מה יש יותר מתוק מזה?...

ואכן זה הצליח כל אחד סיפר את הסיפור שלו, הנכדים הילדים אני ובעלי, לבסוף נותרה ביתי הרווקה ששמה הודיה שהיא לקחה את העניין ברצינות, והודיעה שיש לה סיפור נס שבחיים אנו לא שמענו. והיא התחילה לספר.

לפני קצת יותר מארבע שנים כשהייתי בת שש עשרה יצאנו אני והכיתה שלי לטיול קטן ליד מונסי שם עשינו שייט באחד הנהרות, השייט עבר טוב ובאמת ההנאה הייתה גדולה. כשהשייט הסתיים יצאו כל הבנות לכיוון שפת הנהר ומשם לכיוון הדרך חזרה. אבל אני וחברתי נשארו שם כדי לשכשך את הרגליים במעט מי נהר, בגלל האוויר החם ששרר באותו היום.

החברה הכניסה את הרגליים ראשונה, אבל מיד הבינה שעשתה טעות, היא דרכה בדיוק על ביצה, למי שלא יודע ביצה היא שואבת את כל מי שדורך עליה כמין וואקום, ובדרך כלל חיים לא יוצאים משם. אותה החברה אחזה בי בחזקה בכדי שאעזור לה לעלות חזרה אבל מרוב עוצמת התפיסה והדחיפה לכיוון למעלה היא העיפה אותי עד לבפנים הנהר, בכזה מקום שאפילו להגיע אלי היא לא יכלה, וכל שכן להושיט את היד להציל אותי.

אני עומדת על הביצה ואני מתחילה להישאב פנימה. בשלב הראשוני הגיע הבוץ עד לברך ואח"כ עד למוותניים ואני מסתכלת על חברתי ומבקשת עזרה, אך החברה אומרת לי שהיא לא יכולה, ואין לה שום דרך גישה להגיע ולנסות להציל אותי. הדקות חולפות והשניות אוזלות והסכנה קרבה לה מאוד. הבוץ החל לעלות בשלבים מטריפים, שמהמותן עד לכתפיים ומהכתפיים עד הפה, עד שזה הגיע לאף.

הייתי עם דמעות בעיניים ומהרהרת

אני עומדת על הביצה ואני מתחילה להישאב פנימה. הדקות חולפות והשניות אוזלות והסכנה קרבה לה מאוד. הבוץ החל לעלות בשלבים מטריפים

במהיציאתו

סיפורים עתידי רגשון למחזקים שאירעו במחיצת פרן שור התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א

אמונת חכמים

הכנסת אורחים

סיפור הגר"ח: מסופר על אברך שפעם אחת פגש עני בשכונתו והזמינו אליו לביתו

לאכול ארוחה חמה ומאותו היום ואילך בכל יום ויום היה מגיע העני לביתו בשעה קבועה ודורש את המנה היומית לאחר זמן מה כבר היה העני נטל על המשפחה וחשבו להפסיק את התמיכה בו אולם נמלכו בדעתם והחליטו בכל זאת להמשיך לסייעו לאחר כמה חודשים האברך ואשתו החליטו לעבור דירה ובחרו שלא לספר על כך לעני כדי שלא יעקוב אחריהם גם לדירה החדשה בכך נפטרו מהעני לגמרי.

והנה לאחר זמן החלה בדירה החדשה מכת עקרבים וגם לאחר שביררו לא הצ' ליחו להבין איך ולמה הגיעו העקרבים לביתם בינתיים נסע האברך לגאון רבי חיים קניבסקי לקבל עצה וברכה וכשהגיע לגאון וסיפר לו על הצרה הפוקדת אותו ביקש ממנו הרב קניבסקי להביא פרק שירה ולבדוק מה אומר העקרב וכשפתחו מצאו עקרב אומר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו (תהלים קמה ט) מיד הבין האברך שכל זה בא לו בגלל שכבש את רחמיו ולא המשיך לעזור לעני כשחזר לביתו חיפש את העני עד שמצא אותו וביקש ממנו לחזור ולאכול אצלו בכל יום בצהריים כהרגלו בקודש כמובן שמיד הפסיקה מכת העקרבים.

ויתור

נשאל הגר"ח שליט"א: יהודי המתפלל קבוע בלדרמן בשעה 8 בבקר ועתה מעוניין להתפלל בנץ ביארצייט של אביו וממילא לקחת את העמוד ממי שהוא חיוב בתוך שנתו כי יארצייט קודם האם עושה כהוגן. והשיב: אע"פ שמתפלל קבוע בבית הכנסת מ"מ הקובע הוא לא בית הכנסת אלא הציבור וכיון שבצבור הזה אינו קבוע אין לו קדימה ואם ה'חיוב' רוצה לותר לו יכול לותר. שח הגר"א מן שליט"א א לרבינו: בהיותי בבית מרן רבי אהרון לייב הוא אמר בין הדברים הנה תראה מה שלא מפסידים מיותר, הרב חיים קניבסקי בן יחיד ובת לא יורשת ואחרי פטירת אביו נתן את הכל לאחותו האלמנה וכי הוא הפסיד? ב"ה ה' שילם לו הכל ע"כ. מדוע באמת רבינו ויתר לה את הכל ואמר רבינו: אבא התגורר אצלה כל השנים זה מגיע לה (עם קומט איר). (כל משאלותיך)

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל מאמץ! אם אירע אתכם או מכיריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 4, 11331 נתניה וליצין עבור 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

אם ברה

סיפור לפסח

מחטא!!

רבי אליהו אבא לרביא

השבת תובעת את עלבונה

מספר הגאון רבי אשר זאב לוריא שליט"א: באחת המחלקות של בית-הרפואה 'תל השומר' הייתה מאושפזת אישה כבת 50, שהגיעה למצב של ניוון ברבים מאיברי הגוף, ובכלל בידיה וברגליה ועוד. מחלקה זו ידועה כמי שמאכלסת בתוכה חולים קשים במיוחד, ואי אפשר לתאר את סאת-היגון המלווה את החולים המאושפזים שם ובני משפחותיהם. גם הרופאים הטובים והמסורים לא מצאו מזור לבעיית הניוון שפשטה באישה. יתרה מכך, הם לא יכלו לקבוע את סיבת המחלה ומקורה, מה שהקשה והחריף עוד יותר את הטיפול במחלה.

גם הרופאים הטובים והמסורים לא מצאו מזור לבעיית הניוון שפשטה באישה

האישה הייתה מאושפזת חודשים רבים, היא ובני המשפחה כמעט ואמרו נואש לריפוייה ולא האמינו שיבוא יום והיא תוכל להשתחרר מבית-הרפואה ולשוב לחיק משפחתה.

ערב אחד הגיעה אישה חרדית למחלקה, ניגשה אל הרופאים וביקשה לדעת מי החולה הנמצא במצב הקשה ביותר. הרופאים הצביעו בפניה על האישה. ליד מיטת האישה שלא הייתה שומרת מצוות, ישבו כמה מילדיה. האישה החרדית ניגשה אל החולה ושאלה אותה: 'האם ברצונך להבריאה?'

החולה ובני משפחתה הביטו בשואלת כמי שאינה נמצאת בקו הבריאות... אבל דוקא החולה הייתה זו שרתעשתה במהירות ואמרה: 'בודאי שאני רוצה להבריאה.'

האישה החרדית הוסיפה: אבל אי אפשר סתם כך להבריאה. אין דבר כזה. מי שרוצה לצאת ממחלתו צריך להקריב משהו משלו. 'אני מוכנה לעשות כל מה שיושט עלי'. השיבה החולה. האישה החרדית שאלה 'האם את מעשנת בשבת? וזו השיבה בחיוב. האם את מוכנה לחדול מכך? שקט השתרר בחדר.

את השקט הזה קרעו מדי פעם רעמי צחוק מתגלגלים של ילדיה של האישה, שהביטו באישה 'המחורה' במבטי רחמנות... ולא ידעו כלל מה היא עושה כאן, מי שלח אותה ולמה היא חותרת.

עברה עוד דקה ועוד דקה, והחולה כמי שמתנערת מחלום, משיבה: 'כן. אני מוכנה להפסיק לעשן בשבת. 'האם את מוכנה לנסות מעתה את ראשך? הפעם לקח לחולה פחות זמן להשיב. אמרה כן. אם כן, איפוא, אמרה האורחת הבטיחי לי שמהשבת הקרובה לא תעשני יותר ולאחר מכן הניחי על ראשך את המטפחת שאתן לך עתה, והקב"ה יעזור לך שתצאי בשלום ותבריאי מהמחלה שפקדה אותך.'

הילדים שעמדו בצד, ניסו לשכנע את אימם שלא תעשה זאת, ולא תקבל על עצמה דברים שהיא אינה מסוגלת לבצע, אבל היא עמדה בתוקף על דעתה שאינה מוכנה ליסוג בה מהסכמות שנתנה בשני העינינים הנ"ל. האישה

החרדית עזבה את החדר, לא לפני ששייעה לחולה לשים את כיסוי הראש, לראשונה בחייה, ובירכה אותה שוב ושוב.

לאחר שעזבה את המקום, פרצו שוב ילדיה של החולה בצחוק רועם, ושמו ללעג ולקלס את הניסיון 'להלביש' על אימם כיסוי ראש ולא לפץ אותה שלא לעשן בשבת.

כעבור שעה, פורצת החולה לפתע בזעקה נוראה. הרופאים והאחיות, שהתרגלו כבר לצעקות אלה, לא התרגשו במיוחד ולא נזעקו אליה במהירות. אבל הפעם היו הצעקות האלה חזקות במיוחד, וכאשר התקרבו למיטתה שמעו אותה אומרת: 'אני מרגישה זרם ביד שמאל!' הרופא שטיפל בה לא האמין למשמע אוזניו וביקש ממנה להזיז את היד. והיד זזה!!! הדבר היה נראה כמו בחלום דמיוני, כיון שמזה חודשים רבים לא הזיזה האישה את ידיה לחלוטין. כמה דקות מאוחר יותר, החלה האישה לזעוק שנית, ועד מהרה הזיזה את היד השנייה. הילדים כבר לא צחקו. הם היו המומים. וזו הייתה רק ההתחלה.

הרופאים שהילכו במחלקה כשהם מסוחררים מעוצמת המחזה שניגלה לנגד עיניהם, עמדו ליד החולה, ולא חלפו אלא דקות ספורות והיא מתחילה להזיז את אחת הרגלים, מתיישבת קמעא במיטתה, עד שאחד הילדים מציע לה לנסות ולהזיז גם את הרגל השנייה. אך הפעם הייתה החולה חסרת ביטחון עצמי, משום שהשלב הבא לאחר הזזתה של הרגל השנייה, היה צריך להיות כבר דריכה על הקרקע, ואת זה היא פחדה מאוד לעשות, מאחר שבשנה האחרונה לא הניחה כף רגלה על הארץ ולו פעם אחת. אבל, מה לעשות, גם הרגל השנייה זה, ותוך זמן קצר ביותר הניחה האישה את שתי רגליה על הארץ, והחלה ללכת... כשהרופאים ממש לא מאמינים למה שמתרחש נגד עיניהם.

כל זה קרה ביום שלישי בשבוע. לשבת שוחררה האישה לביתה, לחופשה מבית-הרפואה, וביום השלישי שלאחר מכן קיבלה מכתב שחרור מבית-הרפואה. במוצאי השבת שלאחר מכן נערכה מסיבת הודיה בבית-הרפואה, והאישה גוללה את סיפור הנס שאירע לה ואת הקבלות שקיבלה על עצמה. במהלך דבריה היא פרצה בבכי פעמים מספר, תוך שהיא גוררת גם את המשתתפים לפרצי-רגשות חזקים...

כמה אנשים יכלו להניצל מסיבלם ואף להאריך ימי חייהם לו היו מנצלים את האפשרות שנתן לנו הקב"ה. ימים אלו הם גורליים לכל אחד ואחד מאיתנו, אסור להתמהמה! זה הזמן עכשיו ומיד לומר לעצמנו 'הריני מקבל עלי...' בחר לך קבלה!

אמרי קודש בראי הפרשה

"ויצא מלך סדום לקראתו אזרי שובו מזהכות את כדרכעמר ואת המלכים אשר איתו אל עמק שווה הוא עמק המלך" (בראשית יד, ז)

אמרו חז"ל במדרש רבה (מב, ה) "עמק שווה..." - "ששם השוו כל עובדי כוכבים וקיצצו ארזים ועשו לו בימה גדולה והושיבו אותו למעלה ממנה והיו מקלסין לפניו ואומרים שמענו נשיא אלוקים אתה בתוכנו אמרו לו מלך את עלינו נשיא את עלינו".

פסוק זה נאמר אחר נצחונם של אברהם אבינו ע"ה - "אל עמק שווה הוא עמק המלך".

בספרי "דברי אגדה" [ממרו הגר"ש אלישיב זצ"ל] כתב, כשאברהם אבינו ע"ה מסר נפשו על אמונתו בה' ובחר לרדת לכבשן האש באור כשדים וניצל מתוכו, לא התכנסו אומות העולם לתת לו כבוד וגדולה וכן על שאר מעשיו הגדולים - שנטע אשל ומאכיל ומשקה לכל עובר אורח וכו' - אין אומות העולם מרגישים בזה כלל. אך כשהכה אותם שוק על ירך וניצח את המלכים - רק אז נתאספו כל הגוים להמליכו למלך עליהם!

אכן זוהי השקפת אומות העולם, היודעים לכבד רק את כח הזרוע, רק אז יש להם דרך ארץ.

בגמ' (מסכת סנהדרין דף צד ע"א) אמרו על הפסוק "לכן ישלח האדון ה' צבאות במשמניו רזון" - אמר הקב"ה יבוא חזקיהו שיש לו שמונה שמות, ויפרע מסנחריב שיש לו שמונה שמות, וכו' עיי"ש.

והדבר פלא, מהו היתרון בזה שיש לו הרבה שמות, וכי זוהי הסיבה של ההצלחה?!

אבל לפי מה שנתבאר לעיל בס"ד. הדבר מובן, אומות העולם מעריכים את המלך לפי הכח אשר לו. ולאור הנצחונות שעשה סנחריב, על כל כיבוש וכיבוש על כל מדינה חשובה שהצליח לשלוט עליה הוסיפו לו תואר כבוד "תגלת" "פלאסר" "רבא" "קירא" וכו'.

לעומת זאת, "חזקיהו" - לכאורה לא כבש שום דבר, לא מלך אלא רק על יהודה וירושלים!!

אך הוא כבש בשטח אחר!-

"חזקיהו" מלך, לאחר "אחז" - שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות (בראשית רבה מב, ג). ואילו "חזקיהו" - נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואישה שלא ביו בקיאון בהלכות טומאה וטהרה. (כמבואר בגמ' סנהדרין שם).

ועל כל ישיבה שבנה חזקיהו, נתנו לו "אות כבוד", על כל כולל שייסד-הוסיפו לו שם על שמותיו.

זו הייתה תורתו של אברהם אבינו - "למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'".

וכמו שאמרו חז"ל (סוכה דף מט): "ותורת חסד על לשונה" - וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא, תורה ללמדה, זו תורה של חסד שלא ללמדה זו תורה שאינה של חסד.

אברהם אבינו ע"ה שהיה עמוד החסד, גם תורתו הייתה תורת חסד-תורה של למדה לאחרים.

אנו מתפללים בכל יום "וזוכר חסדי אבות" - ואמרו חז"ל (יבמות עט.) שלושה סימנים יש באומה זו, הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים... גומלי חסדים - דכתיב "למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו" - פירוש שדאגו שתהיה תורה של חסד לקרוא בשם ה'.

הסימן הזה של גומלי חסדים - צריך להיות ניכר גם בבני בנייהם.

השי"ת יזכנו ללכת בדרכי אבותינו הקדושים אשר הנחילו לנו ב"תורת חסד", ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו. אכ"ר.

שבת שלום ומבורך

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים גם למייל: or7148454@gmail.com

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)
ויתזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזוק

סיפורים מחזקים

מדור תמיהות וקושיה

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"זאת הנפש אשר עשו בחרן" (י"ב ה')

שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאו, [רש"י בשם המדרש].

ביון שהכיר אברהם וידע את בוראו, התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שגא' ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואליו לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבעות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בליבם העיקר הגדול הזה, [רמב"ם הלכות עבודת מוכבים פ"א].

למה לא מצינו זכר ולא נודע אודות אותם אלפים ורבעות גרים שנתגיירו על ידי אברהם ושרה?

ישנא א'

יש אומרים שאברהם גיירם רק לעניין שבע מצוות

יש מתרצים שאין כוונת חז"ל שאברהם אבינו גיירם להכניסם תחת כנפי דת ישראל, אלא רק להרחיקם מעבודת אלילים, והשריש בהן שבע מצוות בני נח. וכן מדוקדק בלשון רבינו בחיי שכתב: "ולמדך שהיה יצחק מגייר את האומות. וכן מצינו ביעקב: (בראשית לה, ב) ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם", הא למדת שכל האבות הלכו בדרך זו לבטל עבודה זרה ולפרסם האמונה והייחוד". וממילא כל אותם חסידי אומות העולם הם מכח אותן הגרים שגייר אברהם אבינו, אך זה קצת דחוק כי משמע שאברהם ממש גיירם והיו חלק מבני ביתו כלשון הרמב"ם "והם אנשי בית אברהם".

ישנא ב'

שמה מתו ברעב ורק אברהם ובני ביתו נצלו

תלמידי הבה"ח אוהביה שרעבי הי"ו השיבני דיש לומר שאכן כל הגרים שגייר אברהם לא חזרו לסורם, ונתקיימו מעשה ידיו, אלא שבעת שהיה רעב בארץ כנען מתו כל אותן הגרים, ורק לאברהם נעשה נס שניצל ברעב, כי הקב"ה עושה נס רק בצדיקים, ועשה נס לאברהם, אי נמי יש לומר שמתו ברעב בזמנו של יעקב אבינו שהוצרכו השבטים לירד מצרימה לשבור אוכל כי כבוד הרעב, ויל"ע בזה, דדוחק הוא ובדאי חידוש גדול הוא, ודפח"ח.

ישנא ג'

תלה הקב"ה הבחירה בידי הגרים ולא חלט קיומן בצדקותן מכח מעשה אברהם כדי שעיקר האומה הישראלית תהיה הצובה משודש נשמות האבות הקדושים

ע"ל שמשמים נעשה כן בדווקא כדי שעם ישראל, עיקר האומה הישראלית, יחצב ויתהווה משורש נשמת האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ויהיו כולם מזרעם עד סוף כל הדורות, ואחר כך כל אשר יבוא להסתופף בצילנו יצטרף ויתחבר יחד עם עיקר האומה שהיא מגזע תרשישים, אבות האומה. וכל אותם הגרים הבאים לחסות בצל כנפי השכינה בדורות הללו, שמא הם מאותם נשמות הגרים שנתגיירו על ידי אברהם ושרה.

מעשה ברבי ישראל אביחצירא הידוע בכינוי הבבא סאלי על שם תפילותיו שמעולם לא חזרו ריקם. שיום אחד הגיע לביקור באיזה כפר במרוקו ונפגש עם כל היהודים במקום, והשאלה הראשונה ששאל אותם הרב היכן מצוי אצלכם המקוה טהרה לנשים, ואז ניסו ראשי הקהל להצטדק ולומר שהמקוה כאן כבר העלה אבק והצטבר לכלוך, אבל אין לרב מה לדאוג הנשים טובלות במקום סמוך לכפר ששם יש מקוה.

אבל הרב התעקש וביקש לראות את המקוה המלוכלך שבכפר, והוליכו אנשי העיר את הרב למקום, והרב נכנס פנימה, ואכן המקום מלוכלך מאוד ורואים עכברים שורצים במקום, והתמלא המקום בכלוך נורא, הרב הפשיל את שרווליו והחל לנקות במו ידיו הטהורות את המקום, והנוכחים כשראו זאת מיד כולם נכנסו והחלו לעזור לרב ותוך זמן קצר המקום היה נקי מאוד אבל עדיין לטבול במקום אי אפשר כי אין מים.

עמד הרב באיזו פינה והתחנן לבורא עולם שיוריד גשם למרות שזה לא היה זמן חורף כלל, וראה זה פלא הגשם החל לרדת ומילא את המקוה ופסק הגשם, אין לתאר את מה שראו כולם מול עיניהם את יד ה', והרב לא פסק פיו מלהודות לה' וניגש הרב למקוה, והרב ראה שיש איזה דבר מתכת מחובר למקוה שלפי כל הפוסקים זה כשר, ורק לפי פוסק אחד זה פסול, אמר להם הרב כל אחד יקח דלי אנו מרוקנים את כל המים כיון שאנו צריכים מקוה טהרה כשר לפי כל הפוסקים.

אמרו לרב אבל ראית איזה נס היה פה, וזה כל הפוסקים מתירים חוץ מאחד, ומי אמר שיהיה עוד פעם נס? אבל הרב לא התווכח כלל, וקיימו את מצות הרב והחלו להוציא את המים ופיקרו את הברזל מבפנים, והרב ראה שהכל בסדר והלך לפינה ושוב פרש כפיו לאביו שבשמים והתחנן לבורא שיוריד גשמי ברכה, ואכן כבר נאמר "רצון יראיו יעשה" (תהלים קמה), והגשם ירד עד שמילא את המקוה ופסק. זו כוחה של תפילה שבוקעת מלב טהור, כי הקב"ה מאזין לתפילתנו, אלא שצריך לחייג את המילים נכון. (טהרת ישראל)

הגאון רבי שמואל בראך זצ"ל, רבה של "נירמדיא", עלה לבקר את רבו "המהר"ם שיק" זצ"ל, רבה של "חוסט", בחלו האחרון, מצאו מתיסר בייסורים וכל אבריו נפוחים ר"ל, קרא אוי לי רבי שראיתך בכך. נענה רבו ואמר, מתחנן אני לפני בורא עולם שיאריך את חיי, ואפילו יהא נזר עלי להמשיך ולהתיסר ביסורים אלו כל חיי, ואהיה מוטל כך במיטה כאבן שאין לב הופכים, ולא אוכל לעשות מאומה, ובלבד!!! שאזכה לומר "פעם אחת" ביום, שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד.

האדמו"ר מגור זצ"ל בעל האמרי אמת, באחד הימים נסע ברכבת מוורשא לביאלה, אל בית חותנו, וישב לאורך כל המסע עם גמרא ביד, שקוע בלימודו כדרכו בקודש. על ספסל ממולו ישב יהודי שלא גרע עיניו ממנו ונתמלא התפעלות: התמדה שכזאת! סיפר הלה: בחצי הלילה ראיתי שהרב שולף שעון מחיקו ומפליט מפיו: אוי, כבר קרוב לחצות. מיד הניח גמרתו, הוריד ופתח מזוודתו, הוציא מתוכה כריכים של לחם ובשר, נטל ידיו ואכל בחיפזון רב עד שסיים. תמהתי עליו: מה מקום לאכילה זו באישון לילה? כיון שהרגיש בפליאתי, פנה והסביר לי: בעצם אינני רעב כלל, אלא שלפני הנסיעה נתנה לי אמא את האוכל וציותה עלי לגמור הכל עוד הערב, לכך מזדרז אני... (מגדולי התורה והחסידות עמוד עז. כיבוד הורים המנוקד (כג)

מוקד ההזמנות עובד במלא המרץ הזדרזו להזמין גם אתם!

מחיר העלוך המסולחן אוד השבת

הדשנים, מגיידים וכל עם ישראל:

הופיע ספר הספרים שאלפים ציפו לו:

אוד השבת

- פנינים ופריצאות משולבים בסיפורים ומשלים בפרשת השבוע
- שאלות ותשובות אקטואליות בגלגל מפי גדולי דורנו שליט"א
- סיפורים מודרניים מפי דרשני דורנו - שאוד ע' בעטת תשע"ח
- סיפורים קצרים ומחזקים על גדולי ישראל על כל מידות האדם

350 עממדיים!!

של חזויה רודניצ' מרוממות ומרתקות בסולחן השבת

מספר סיפורים ומשלים מודרניים ורביחיים ואדי סיפור

מספר סיפורים ומשלים מודרניים ורביחיים ואדי סיפור

אלפים המזמינים, שימו לב: בקרוב יפורסמו נקודות רכישה בכל רחבי הארץ!

מחיר לזיכוי הרבים: 45 ש"ח בלבד!!

מחיר מיוחד לנכונים ולחזויות -

פרשת לך לך

"אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך" (יב, יג).

פירוש חדש ומפתיע בפסוק זה, מובא בשמו של הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל, אב"ד נייטאדנט-סוגינט:

לכאורה קשה: איך יצוה לה אברהם שתאמר שקר בשביל שייטיבו עימו? ועוד: מדוע אמר בתחילה 'למען ייטב לי', שנראה שזה לו עיקר הדבר, היה לו לומר קודם 'וחיתה נפשי בגללך', ואחר כך 'למען ייטב לי'? ועוד: מדוע לגבי 'למען ייטב לי' נקט לשון 'בעבורך', ואילו לגבי 'וחיתה נפשי' נקט לשון 'בגללך'?

אלא, כותב בנו, הגאון רבי אברהם זצ"ל (בהקדמתו לספר 'בית אבות') בשם אביו, פירוש הפסוק שונה מהביאור המקובל:

אברהם הכיר את המצרים, וידע כי שטופי זימה הם, וכלל לא ישאלו אותם מי הם ומה היחס ביניהם, שלא כמו אנשי גרר שעליהם נאמר (להלן כו, ז): "וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא", אך המצרים לא ישאלו כלל.

ואמנם, אילו שאלו אותו על אשתו, היה משיב להם כיצחק: 'אחותי היא', וכן אם היו שואלים את שרי, היתה משיבה: 'אחותו אני', אך כאמור המצרים לא ישאלו, אלא רק: "והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אותי ואותך יחיו", ולכן - אמר אברהם לשרי - אין עצה מלבד זאת: שכאשר תבואי בשער העיר, "אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך", כלומר: אמרי להם שאחותי את, ותאמרי להם שהסיבה שאת מספרת להם דבר זה היא כדי שייטיבו עמי בעבורך! ולמה? משום שאילו תאמרי שאת, מבלי שנשאלת על ידם, כי אחותי את - מיד יחשדו שבדואי יש ערמה בדבר, כי מיהו המשיב לשאלה שכלל לא נשאל? ולכן אל תסתפקי באמירה שאחותי את, אלא הסבירי מיד מהי הסיבה שאת טורחת להודיע להם זאת מבלי שנשאלת: משום שאת חפצה שייטיבו עמי בעבורך, שיתנו לי מתנות, ועל ידי זה יאמינו לדברך הראשון - שאחותי את!

אולם לך - הוסיף אברהם ואמר לשרי - אני אומר את האמת: שעל ידי אמירתך זו: 'וחיתה נפשי בגללך', וזו הסיבה האמיתית, ולא שבאמת חפץ אני במתנותיהם... **ודברי פי חכם הן!** (ושלל לא יחסר)

"ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום" (יד, ב).

וכי הרכוש היה בן אחי אברהם? מדוע אמר הכתוב "ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם...", ולא כפי שמתבקש: "ויקחו אל לוט בן אחי אברם ואת רכושו..."? מדוע 'נעץ' הכתוב את הרכוש בין שמו של לוט לבין יחוסו?

ביאור נפלא מובא על כך בשמו של הגאון רבי אליהו עקיבא רבינוביץ, אב"ד פולטבה: הלא ידענו שאמרפל הוא נמרוד, כפי שפירש רש"י (פסוק א): 'אמרפל - הוא נמרוד שאמר לאברהם פול לתוך כבשן האש'. עוד ידענו שנמרוד ואברהם ניהלו ביניהם מאבק איתנים על האמונה בהקב"ה: בעוד נמרוד הסית לעבוד עבודה זרה - עמד אברהם וסתר את דבריו לגמרי.

והנה, נודע לנמרוד כי בן אחיו של אברהם, לוט, דומה בקלסתר פניו לאברהם אבינו, כפי שכתב רש"י (לעיל יג, ה) על הפסוק "כי אנשים אחים אנחנו" - 'קרובים, ומדרש אגדה: דומין בקלסתר פנים'. כאן צץ במוחו רעיון 'אנוני': אקח את לוט בשבי ואכריח אותו לדרוש ברבים שדרכי היא האמיתית, ועקב הדמיון בין אברהם ללוט - יסבור העולם שניצחתי את אברהם, וראיה כי כך: שהרי הוא עצמו עומד ומצהיט ברבים על צדקת דרכי!

זו כוונת הפסוק: "ויקחו את לוט ואת רכושו", ומהו הרכוש שהיה ללוט? "בן אחי אברם" - שהיה דומה לו בקלסתר פניו...

מעתה כמה נפלא לשון הפסוק (יד): "וישמע אברם כי נשבה אחיו", והלא לא אחיו נשבה אלא בן אחיו? אלא "אחיו" פירושו: הדומה לו בקלסתר פניו!

(ושלל לא יחסר)

"אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם. בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענד אשכול וממרא הם יקחו חלקם" (יד, כג-כד).

איך יכול אברהם לוותר על חלקו - תמה הגאון המופלא רבי יעקב לוי זצ"ל (גאון אדיר בתורה, שהסתיר עצמו ועבד כסוול כבישים) - הרי קנה את כל הרכוש בשבי במלחמה,

וכאשר החזיר את הרכוש, יש בכך לכאורה איסור של "לא תחנם"? **ועוד קשה:** אם היתה לו סיבה לסירובו לקחת את הרכוש, למה אמר על ענר אשכול וממרא "הם יקחו חלקם"?

אלא, ביאר, נפסק בשולחן ערוך (ח"מ רסו, א): "אבדת העובד כוכבים מותרת, שנאמר (דברים כב, א): "אבדת אחיך", והמחזירה, הרי זה עובר עבירה, מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח.

לפי זה נוכל לומר, שאברהם משום מידת חסידות החזיר את הרכוש, ואיסור "לא תחנם" לא שייך כשמתכוון לקדש את השם. ואולם, מידת חסידות שייכת רק כלפי רכושו של אברהם, אבל בממון של אחרים - אין לוותר משום מדת חסידות, כדברי הירושלמי (דמאי ב, א): 'ואי בעית מחמרא אנפשך - תשתרי לחברך', ולכן על ענר אשכול וממרא אמר אברהם: "הם יקחו חלקם!"

(זכר יעקב)

"התהלך לפני והיה תמים" (יז, א).

מובא בגמרא בנדרים (לב): "רבי אומר: גדולה מילה, שאין לך מי שנתעסק במצוות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם מילה, שנאמר 'התהלך לפני והיה תמים' וכתוב 'ואתנה בריתי ביני ובינך'."

בשולי מכתב לבנו לרגל הולדת נכדו, כתב הגאון בעל 'כתב סופר' מפרשבורג (שו"ת כתי"ס, י"ד סי' קיט) ביאור נחמד בענין זה.

שהרי לכאורה יש לתמוה: מנין לנו שגדולה מצות מילה, והלא יתכן שמצות מילה קלה היא, ובכל זאת לא נקרא אברהם תמים עד שנימול, שהרי מי שיש בו חסרון, אפילו חסרון קטן, גם כן לא נקרא 'תמים'?

אלא, יש ליישב על פי דברי הרמב"ם ב'מורה נבוכים' הסובר, כי טעם מצות מילה היא כדי להחליש התאוה. והרמב"ם בפירושו לתורה הביא את פירושו וצווח עליו בטענה כי אף שהדבר אמת בטבע - אולם לא זה הטעם, אלא חותם אות ברית קודש הוא.

ומכל מקום למדנו שעם חיתוך המילה מתמעט כח התאוה ונימול גם כן ערלת הלב עם ערלת הבשר.

לפי זה מבאר הכתב סופר מדוע לגבי ישמעאל נאמר "בהמולו את בשר ערלתו" ולגבי אברהם לא נאמר "את בשר ערלתו", וכתב רש"י שהטעם הוא מפני שבאברהם כבר נתמעטה התאוה מכח שמשיש. אולם לדברינו נבאר עוד, כי אברהם היה כובש את תאוותו גם קודם לכן, אף שאז עדיין היה כח התאוה חזק, עד שלבו חלל בקברו ולא הרגיש יצר הרע, ולכן כשנימול לזקנותו לא מל רק את ערלת בשרו, ואילו את ערלת הלב לא היה צריך למול. ישמעאל, לעומת זאת, היה צריך למול גם את ערלת הלב, ולכן נאמר בישמעאל "את" - לרבות ערלת הלב. ואכן ישמעאל עשה תשובה בסוף ימיו, כפי שהתבאר בגמ' בבבא בתרא (טז סע"ב, והובא ברש"י סוף פר' חיי שרה).

עתה נחזור לעניינינו. כל זמן שאברהם לא מל את עצמו, היה צריך לכבוש את יצרו בכל מניעה ממה שאסרה תורה ובקיום מצוות, והיתה זו עבודה קשה בכיבוש היצר ולפום צערא אגרא' ושכרו על כך היה גדול מאוד. אולם לאחר שמל, ובאופן טבעי נחלש כח התאוה, לא היתה כל מצוה ומצוה צריכה כבישת יצר בחזוקה כבתחילה, ואם כן מכאן ולהבא התמעטו כל המצוות שעשה בערכם ובשכרם. נמצאנו למדים שמה שהיה חסר לאברהם - מצוה אחת של מילה, השלימו כל המצוות האחרות והעמל שכבש את יצרו כדי לקיימן, ולפום צערא אגרא', ובכל זאת לא נקרא "תמים" עד שמל. והרי על ידי המילה יש כאן חסרון כלפי שאר המצוות, ואיך יתכן שנקרא לפני כן 'חסר', ולאחר המילה 'תמים'?

מכאן ששקולה מילה כנגד כל המצוות!

לפי זה, הוסיף הגאון הכתב סופר' וביאר את מה שאמרו חז"ל שאין גדול במצוות מאברהם. ולכאורה, הרי יצחק ויעקב בודאי קיימו גם כן את כל התורה כאברהם ומדוע נגרע חלקם?

אולם לדברינו יבואר להפליא, שהרי יצחק ויעקב קיימו את כל המצוות לאחר שנימולו ולא היה קשה עליהם קיום המצוות כפי הקושי הגדול שהיה לאברהם שקיים המצוות קודם שנימול - כאשר כח התאוה עדיין לא הוחלש בקרבו!

(כמוצא שלל רב)

יש לקרוא את החסיוות לאחר השבת

השתדלות לפרנסה
כל המשורות לדתיים
073-70-55-666
גלאטס Jobs
לוח הדרושים הדתי מס' 1

280
הסניף הממוחש והמונחב באלעד
רח' רשב"י 21 (מול נחלת יצחק)
טל: 03-9092280

המכון לסת"ם
עבודת הקודש
מכירה ובדיקה של תפילין, ס"ת ומזוזות וכל צרכי סת"ם
פל': 050-6688011 רפאל ש.

המרת מט"ח
פודים את כל סוגי השמורות בעולם
050-6379544

פרץ מנעולים
פריצת רכב, דלתות וכספות. החלפת צילינדרים/מנגנונים. שידור אבטחת דלתות (מנעול כספת, תוק, שבת וכו') 24 שעות! (לא כולל שבתות וחגים)
055-6626769

יום אחד הייתי צריך להגיע אל עורך דין מומחה לצוואות. ישבתי אצלו כמה שישבתי, סיכמתי מה שסיכמתי ולפני שיצאתי ממנו עלה לי רעיון. אני סופר סת"ם, אולי יש כאן איזה פוטנציאל? שיתפתי אותו במחשבתי. "אתה עוסק בצוואות", אמרתי לו, "אם תגיע לידך צוואה שמבקשת לכתוב לעילוי נשמת הנפטר ספר תורה, אתה מוכן לשלוח אלי את הירושים או את אלו שממונים על קיום הצוואה? אני כותב ספרי תורה".

עורך הדין הציג בי בחיך ואמר שעשרים שנה הוא מתעסק בצוואות ומעולם לא יצא לו שמישהו כתב כזו הוראה בצוואה. "תמיד פעם ראשונה", ציינתי את העובדה הידועה. "אף פעם אי אפשר לדעת, וגם אם לא יצא - לא נורא, אני עושה רק את השתדלות שלי בבקשה הזו". השארתי לו כרטיס ביקור שלי ונפרדנו לשלום. לא חשבתי שאשמע ממנו יותר אי פעם.

האמת היא שלא הייתי כזה אדיש כמו ששיחקתי אותה, הייתי זקוק מאוד מאוד להזמנה כזו באותו זמן. כתיבת סת"ם תלויה מאוד בהומנות, אם אין הזמנות שוטפות קשה מאוד לכתוב ולהתחיל לערום במגירה אצלך מזוזות או מגילות אסתר, בתקווה שביום מן הימים יימצא להן דורש, הרי בזמן שכותבים צריך גם לאכול ולהאכיל משפחה. לכן רוב הסופרים מקושרים לסוחרים שמזמינים מהם סחורה, וככה הם יודעים שיש תמורה לכתיבה שלהם. לפעמים הם גם מקבלים מקדמה.

בדיקו באותו זמן הסוחר הקבוע שעימו עבדתי נסע עקב נסיבות משפחתיות לתקופה ארוכה לחו"ל, הייתי צריך למצוא לעצמי סוחר אחר וזה לא היה קל. מסתבר שהעולם מוצף בסופרי סת"ם והביקוש עומד על הרבה פחות מההיצע. לסוחרים כבר יש סופרים קבועים שהם עובדים איתם ויש להם סחורה בשוטף, אין להם סיבה טובה של ממש להוסיף אחרים למאגר שלהם, אלא אם הם כותבים בצורה יפה במיוחד או בכתב מאוד מסוים שלא הרבה סופרי סת"ם מתמחים בו, אבל סתם סופר עם כתב רגיל ולא יפה במיוחד יש להם מספיק.

כתבתי לו הזמן: גם כי לא רציתי לבזבז את זמני על כלום, גם כי הייתה לי תקווה שיום אחד אמצא סוחר ואוכל לתת לו את כל ההספק שצברתי בינתיים, גם כי חשבתי שכשהסוחר שלי יחזור לארץ אוכל למכור לו הכל, גם כי סופר צריך לשפשף כל הזמן את יכולת הכתיבה והמיומנות שלו. כל מיני סיבות ששמרו אותי מן הבטלה אבל לא הניבו הכנסה שוטפת.

גם אם הייתה לי הזמנה של כמה מזוזות או מגילת אסתר זה לא סיפק פרנסה כמו שהייתי צריך, זה היה סוג של סתימת חורים או קצת תשלום למכולת. הייתי חייב משהו מסודר לפחות עד שהסוחר שלי יחזור מחו"ל, והזמנה של ספר תורה יכולה בהחלט להעניק לי שקט נפשי לתקופה ארוכה.

עלות כתיבת ספר תורה יכולה להתחיל בשישים או שמונים אלף שקל והשמיים הם הגבול. ככל שהספר מוהדר יותר והסופר ידוע יותר - המחיר מאמיר ומגיע להרבה הרבה עשרות אלפים. צריכים לקחת בחשבון גם הרבה הוצאות, הקלף עולה הרבה, והדיו והנוצה, ולפעמים גם - כמו במקרה שלי - שכירות על החדר בו כותב הסופר. אחרי כל ההורדות עדיין יש סכום נורמלי שאפשר להתפרנס ממנו, וכיוון שכתיבת ספר ארוכת זמן לא מועט, נותן המזומן מקדמה על החשבון. מקדמה כזו מצילה אותי במצבי הכלכלי הלא מסודר בלאתו זמן, והבטחה לעבודה ממושכת ועניק לי גם שקט כלכלי לטווח לא קצר. בקיצור שיוועתי להזמנה של ספר תורה, אבל שום דבר כזה לא נראה היה באותו זמן. זה לא משהו שמתגלגל כל הזמן בכל מקום.

אי לכך בכל מקום שהלכתי שאלתי אם מכירים מישהו שרוצה להזמין ספר תורה, קיבלתי תשובות שליליות על בסיס קבוע, וגם באותה פגישה עם עורך הדין שהבקשה שלי די שעשעה אותו. בכל אופן מצידו הייתה זו חובת ההשתדלות, עשיתי אותה והלכתי הביתה. מי שכלכל אותי עד עכשיו יכלכל אותי הלאה, והעובדה שאין לי ביטחון כלכלי זה סוג של ניסיון לא פשוט, אבל חוץ מהשתדלות ותפילה אין לי הרבה מה לעשות.

עשיתי כמה סידורים באותו בוקר ארוך, עוד לא הספקתי לחזור הביתה וכבר הגיעה שיחת הטלפון מעורך הדין. "תשמע", הוא היה אחוז פליאה, "בקושי עזבת וכבר הגיעה אלי משפחה לפתוח את הצוואה של אבא שלהם שהופקדה אצלי. ומה? נחש!".

ניחשתי. היה בצוואה משהו בקשר לכתיבת ספר תורה. "בדיקו!" הוא אמר, "האבא שנפטר הורה דבר ראשון להפריש מהירושה סכום של מאה ועשרים אלף שקל לכתיבת ספר תורה לעילוי נשמתו, כמו גם להשאיר סכום נוסף בצד כדי להביא את כתיבת הספר לידי גמר מבחינת שאר העניינים: מעיל וטקס ההכנסה של הספר לבית כנסת, ורק אחר כך לחלק את שאר הכסף. הצעתי להם אותך. הם בכלל לא מבינים בנושא ולא ממש אכפת להם, מבחינתם זה מאה וכמה אלפים פחות שיש להם בצוואה ולא יותר. תראה, יש לך צ'ק מוכן".

לו לא הייתי אדם מאמין בוודאי לא הייתי מאמין לשיחת הטלפון הזו, אבל כיון שאני מאמין - האמנתי... נכנסתי הביתה רק כדי לשתות משהו ולייצב מעט את רגליי הכושלות מהתרגשות, ויצאתי בדרכי חזרה אל עורך הדין. צריך להבין, מעבר לעובדה שאני מסודר כלכלית לכל השנה הקרובה פחות או יותר, היה פה סוג של חיבוק גדול משמים כמו אהרן: "אני רואה אותך, בני... יש מיליוני בני אדם על הקרקע ומיליארדי יצורים חיים, אך אל תחשוב שאתה נעלם מעיניי".

החיבוק היה גדול גם בעובדה הבאה: אני לא מרוויח אף פעם סכום כזה לכתיבת ספר תורה!!! זה אולי סכום שמוקבל סוחר של מוצרי סת"ם שמוריד לעצמו את הרווח וההוצאות שלו, הפעם זה הגיע אלי נטו. מבחינתי זה סכום כפול מכל מה שהרווחתי אי פעם לשעה של כתיבת סת"ם!!!

לומר את האמת, רק כשהחזקתי ביד את פיסת הנייר הנקראת צ'ק וראיתי בה את המילים והספרות הרשית לעצמי גם לספר לאשתי. חזרתי הביתה רק כדי להראות לה את הצ'ק שתחזה במו עיניה בנס ומיד יצאתי אל הבנק להפקיד אותו. אחר כך קניתי קלף. קניה כזו, ששוויה בערך 16 אלף שקלים, אני קונה תמיד לאט עם התקדמות הכתיבה, הפעם יכולתי לחסוך לעצמי את הטרחה של ללכת לקנות כל פעם, היה לי כסף וקניתי את כל הכמות שאני צריך.

הסוחר שלי חזר ארבעה חודשים אחר כך ואמר שהוא רוצה להזמין סחורה. הייתי עדיין בעיצומה של כתיבת ספר התורה, אבל שמחתי בידיעה שגם כשאסיים תהיה לי תעסוקה ופרנסה, ובינתיים המשכתי בכל שעות הפנויות לכתוב את הספר. סיימתי לכתוב אותו אחרי עשרה חודשים.

כל אותה שנה לא שמעתי כלום מהעו"ד ולא מבני המשפחה שעבורם הוזמן הספר. לא היה אכפת לי, הבנתי שהם מחכים שאסיים והערכתי אותם על סבלנותם. עתה, עם סיום הכתיבה, הצלחתי לעורך הדין להודיע לו שמבחינתי הכתיבה הסתיימה. כמובן שיש עוד עבודה עד שרואים את ספר התורה בארון הקודש, אבל התפקיד שלי הסתיים ומבחינתי הם יכולים לבוא לקחת.

עורך הדין בכלל לא זכר. לא אותי ולא את הספר שאני

כותב, תחת ידיו עברו עוד עשרות מקרים ואני הייתי מקרה נוסף ברשימת הצוואות. הזכרתי לו והוא נזכר כי באמת זה היה מקרה מצחיק... הוא הבטיח שיעביר להם את המידע. עברו חודשיים, הספר שכן במקום מכובד ואני חזרתי לעבודה הסדירה אצל הסוחר שלי. מדי פעם התייתי למה הם לא יוצרים קשר. בסופו של דבר צלצלתי שוב אל עורך הדין. אהה... כן. הוא אמר להם. מעניין באמת למה הם לא באו. הוא יגיד להם שוב.

אחרי יומיים הוא התקשר ואמר באדישות שהמשפחה אמרה שהם לא יודעים מה לעשות בספר, הם לא דתיים, הם לא הולכים לבית כנסת, ומבחינתם לכתוב ספר תורה היה לכבד את בקשתו של אביהם, לא שהיתה להם ברירה כי עורך הדין הוא זה שביד את הבקשה והוריד מיד את הסכום מחשבונם... אבל בעצם אין להם שום ענין בזה... זה היה בלתי נתפס עבורי! משפחה שיש לה ספר תורה והוא לא מעניין אותה?

"כשתמצא מה לעשות איתו", המשיך עורך הדין, "אז יש כסף לכל מה שצריך, נדמה לי שעושים איה טקס, לא? כן, עושים, ועוד אין! חשבתי והתחלתי להעביר בדעתי מי יכול ליהנות מספר תורה חדש. מכאן לשם הגיע סוף שבוע והיו לנו אורחים לשבת, אשתי הריצה אותי במסע קניות וסידורים לאסוף עבורה את כל הפרודוקטים שיהפכו בסופו של דבר לסעודת שבת טעימות ומכובדות.

הייתה לנו שבת מלאה אורחים ומשפחה. בין השיחות שעלו על שולחן שבת, סיפרתי את סיפור ההשגחה הפרטית שלי, איך זכיתי במתנה מלמעלה בדמות סכום הגון מעבר לרגיל עבור כתיבת ספר תורה באחת מהתקופות הפחות טובות שלי מבחינת פרנסה.

"והיך משונה", סיימתי את הסיפור, "ש'לספר התורה הזה אין עוד כתובת מתאימה. אני יכול כמובן להכניס אותו אל בית הכנסת שלנו, אבל יש לנו ברוך השם מספיק ספרי תורה ומי יודע מתי יגיע ספר התורה הזה לידי שימוש. לעומת זאת, יש בוודאי בתי כנסת חדשים וכד' שמשוועים לספר תורה, ואני לא מכיר אותם כדי להציע להם את ההצעה המדהימה הזו".

"הנה יש!" הפתיע אחיין שלי, אברך צעיר שעבר לא מזמן לגור בפריקט צפוני מרוחק, "לנו אין ספר תורה משלנו, שאלנו בינתיים ספר תורה מבית כנסת אחר, ואנחנו מחפשים תורם נברות".

!!!

תוך דקה נמצא לספר התורה מקום מכובד ומרכזי, באשר הוא יהיה ספר התורה היחיד של אותה קהילה ההולכת ונבנית, ספר התורה שיש להם כרגע ניתן לתקופה זמנית, הם יהיו מאושרים ויותר מכך בספר תורה, ועוד אחד חדש! "אבל יש קושי קטן", מקטין האחייני את ההתלהבות, "אמרת שהספר כתוב, זה לא אומר שהוא גמור, צנצור לחפש תורמים. ואחר כך הכנסת ספר תורה וסעודה, זה המון כסף ולקהילה שלנו אין אגורה..."

"יש!" אני אומר לפני שהוא גומר את המשפט, "זוכר את מה שאמר עורך הדין?" האחייני שלי לא מעכל איך נופל עליו כל הטוב הזה, הוא כבר מחכה לחזור הביתה ולספר למתפללי בית הכנסת את החדשות. אני מחכה ליום ראשון כדי להתקשר לעורך הדין.

הוא אדיש ומשועמם מכל העניין. "בטח שיש לזה כסף, כמה אתה צריך?" אין לו שום בעיה עם שום מספר.

זו הייתה אחת מהכנסות ספר-תורה הכי יפות שראיתי בחיי, הכי שמחה והכי מרגשת, באופן אישי בוודאי היא לי על מה להתרגש, וגם באופן ציבורי - בתור יהודי שחווה את השתלשלות העניינים.

אפילו עורך הדין שהוזמן איבד את האדישות שלו לכמה שעות. (יש"כ לסופר א.מ. אמיק)

פנינים לשבת
בענייני הלכה ואגדה

במה יש עדיפות להשאיל טלית מאשכנזי ולא מספרדי?

פסק השו"ע (א"ח, ה' יד) 'אם פטט טליתו, אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד, צריך לברך כשיחזור ויתעטף בו'. וכתב הרמ"א, 'ויש אומרים שאין מברכין אם היה דעתו לחזור ולהתעטף בו'.

ובמשנ"ב כתב, שהרבה מהאחרונים הכריעו כהרמ"א. ואף בני ספרד נוהגים כן (שו"ת רב פעלים ח"ב סי' ה', יב"א ח"ג, י"ד ריש סי' יז ועוד), אלא אם כן עבר זמן של למעלה מחצ"י שנה (שו"ת אור לציון ח"ב, פמ"ד, י, יב"א ח"ח א"ח סי' ב. ונחלקו בזה האחרונים).

ובספר הליכות שלמה (פ"ג הערה 28, ד"ק), הביאו בשם מרן הגרש"ז אויערבאך

משולחן המערכת

זצ"ל שאמר, שגם ספרדים אין מניעה מלהשאיל את הטלית לאתר לצורך עליה לתורה או ברכת-כהנים וכד', דהא אין נוהגין כהשו"ע שפסק לברך שוב, ולכן אח"כ יחזור וילבשנו בלי ברכה.

ובמקו"א הובא עוד בשמו, שאם אפשר, עדיף מלכתחילה לבקש מאחד מבני אשכנז טלית ולא מאחד מבני ספרד, שבעיקרון היה אמור לנהוג כהשו"ע אילולי הכרעת האחרונים שספק ברכות להקל. ע"כ. והיינו, גם אם אמרין סב"ל נגד השו"ע, זה כמובן לא מפני שעצם דבריו נדחים, אלא הווששים להומרת איסור 'ברכה לבטלה' (ואמ"ל), ולכן מ"מ ראוי לחוש לשיטתו.

לעילוי נשמת דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן תנה יונה, אליהו בן פרח, שלמה בן יוסף, פנחס בן דוד, איתן בן פנחס, שושנה פורן בת טאוס, יעל בת רבקה, תנה יונה בת רומיה, פרבין נמכי בת עוסגיאן לאה בת ישכר, שרה בת פנחס. שמחה בת מרים חיה.

ליזיון הגון שרה בת אילה, אליהו בן אביגיל.

העלון מוקדש - להצלחת ברו"ג ישי בן אילה, רחמים בן מונירה, עידן וליך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. יהודה בן מרגו, משפ' מארי.

נקדישך

די אומשאצבארע סגולה און די געוואלדיגע מעלה
פון נישט רעדן ביים דאווענען

הארבעים יום הגיעו לקיצם, התקדמות ממשית במצב חברינו לא ראינו, ולא אחד שבסתר ליבי עברה המחשבה: 'ידעתי', הסגולה אין בה שום ממשות, (ואולי בתת מודע אף ציפיתי שזה לא יעזור)....

במוצאי יום הארבעים התאספנו כולנו לסעודת אמנים בביתו של אחד מחברינו, במטרה גם לחשוב מה עוד אנו יכולים לעשות לרפואתו.

תוך כדי טעימה סיפר אחד בדרך אגב שבנו צריך לעבור איזה בדיקה חשובה אצל פרופסור גדול, וכבר כמה חדשים שהוא מצפה לתשובה מקופת החולים שיאשרו לו את הבדיקה, ובדיוק היום קיבל מהם תשובה חיובית.

אחר סיפר כי מכונת הכביסה בביתו מקרטעת מזה זמן רב, ובתקופה האחרונה היה צריך מזל מיוחד כדי שהיא תעבוד. בדיוק היום הגיעה אליו מכתב מחברת הביטוח, בו הודיעו לו כי אישרו עבורו איזה סכום לפיצוי על תביעה שהגיש לפני זמן רב וכבר שכח ממנה. הסכום שאושר יש בה די כדי לקנות מכונת כביסה חדשה.

הסיפורים העלו את ה'חשד' בליבי, שמא יד ה'סגולה' בדבר, וגם אני נזכרתי במשהו שקרה 'בדיוק' היום.

בשכינותי שכר מאן דהו מחסן והפך אותה לבית מלאכה, איני יודע מה מלאכתו, אבל הריחות החריפים שיוצאים משם מהוות מיטרד של ממש. כל פניוית אל השוכר והמשכיר לא הועילו, ובהיתר של רב פניתי לעירייה. פניות אחר פניות לא קבלו מענה, ו'בדיוק' היום באו פקחי העירייה וסגרו את המקום.

לאחר עוד כמה 'בדיוקים' גדולים וקטנים כבר אי אפשר היה להכחיש, וראו בחושי יש משמעות בסגולה, ואף אם אמנם לא זכינו בישועה המיוחלת, רצוי וכדאי לנסות אותה ולראות ישועות רבות. (קדוש היכליך)

תחיית המתים

סיפור מזעזע ומחזק

לפני זמן הייתי באזכרה והרב רונן מגן שליט"א סיפר סיפור ששוה לשמוע.

מיד אמר הגר"א "ומה הפלא?! הרי לא מצינו בשום מקום בשולחן ערוך את הלשון גוערים בורק על דיבור בתפילה. והסיבה כי המדברים מונעים את תפילות כל הציבור מלעלות, נמצא שהוא מזיק את הרבים וגוזל מהם כל מיני השפעות טובות".

"לכן" - אמר לו הגר"א "דידך המתפלל בביהכ"נ שאין נזהרין משיחת חולין בתפילה, איך הוא רוצה לזכות לישועה הרי בביהמ"ד שמשוחחים בעת התפילה אי אפשר להיוושע! אין לו ברירה אלא לעבור לביהמ"ד אחר שם אין משוחחים.

כמובן שאבי הילד ששמע זאת מיד עבר לבהכ"נ אחר שנהרים בקדושת בית הכנסת. והפלא לא אחר להגיע. לאחר כמה שבועות אמר לו הרופא המומחה הגדול, כי הוא עצמו תמה איך שהילד התחיל פתאום להתחזק, ובבדיקות האחרונות לא ניכר בו שום זכר למחלה הקשה שעבר. אין זה כי אם אצבע אלקים.

'בדיוק' ביום הארבעים

איני אדם המאמין בסגולות, בעיני סגולות ואמונות תפלות הם היינו הך. לכן מעולם לא התפעלתי מכל הסגולות המתפרסמים חדשים לבקרים, ובכללם גם הסגולה של שתיקה בעת התפילה.

אמנם איני מן המשוחחים הגדולים, אבל לא נמנעתי מלדבר פה ושם איזה מילה.

אירוע הלב שתקף את חברי הייתה את כולנו בהלם, לא מדובר באדם מבוגר שרמות הכולסטרול ולחץ הדם משפיעים על הלב, בסך הכל מדובר באברך בתחילת שנות השלשים בריא וחזק. תקופה ניכרת שכב בבית חולים במצב קשה, בתוספת כמה זיהומים שאיימו להכריעו.

כשנגש אלי אחד מבני החבורה לבקש בשם חברינו החולה לקבל על עצמנו שלא לדבר בעת התפילה למשך ארבעים יום, לא היה לי לב לסרב, ולמרות שלא האמנתי שזה יועיל משהו, חתמתי על הדף עם שאר חברי. וכבן אדם ישר והגון עמדתי בהתחייבותי למרות שלא ראיתי בזה שום תועלת.

גרמא בנזקין

בלב שבור ומדוכך כשעננה שחורה רובצת על פניהם, עזבו ההורים את חדר הרופא המפורסם מהגדולים בתחומי, עם התוודע המציאות המרה אליהם נקלעו. חייהם נשתנו מן הקצה אל הקצה ושוב לא יחזרו כשהיו. בנם היחיד, חלום חייהם ותקוות עתידם, חלה ל"ע במחלה הנוראה.

מאז הביקור אצל הרופא הכל התהפך אצל משפחת פ'. במקום להמתין בבית לילד חמד, שפאותיו המסולסלות מתבדרות על לחיי, שחזר מהחיידיר וצליל מתוק מתנגנת בברכת שלום, הממלא את כל הבית בצהלת חיים. הרי שכיום חיי ההורים מסתובבים סביב מרוצה לבית החולים, שעות של המתנה אצל רופאים, טיפולי כימותרפיה מתישים. מאור פניו של הילד כבו, גם פיאותיו כבר איננם...

כמובן ששעות רבות הוקדשו לתפילות ותחנונים, נהרי דמעות ורתחות נשפכו על ספר התהלים, בתפילה ובקשה שבנם יחידם בן השמונה משה יצחק בן מלכה יזכה לרפואה שלימה.

עברה תקופה וכבר נראה היה שהמצב משתפר, השערות התחילו שוב לצמוח. אבל הגוף היה מוחלש וכל דבר קטן גרר סיבוכים רפואיים, וסיבוכן גרר סיבוכן, וזה רק ההתחלה ומי יודע מה עוד עלול להסתבך, ובינתיים הילד סובל ומתפתל ביסורים, שרק ה' אחד יכול להביא לרפואתו ואין להם אלא לצפות לישועתו.

האב השבור סבב בין גדולים וצדיקים, השתטח על קברי צדיקים, הזכיר עצמו אצל רבי'ס, והרעיש עולמות לישועת בנו יחידו. יום אחד שפך את מרירות לבו לפני ידיד טוב, ואותו ידיד הבטיחו לו שיזכירו לטובה אצל רבו - מגדולי הדור האחרון הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל, שהיה מפורסם בהרבצת התורה ובהשקפה ברורה.

כששמע הגר"א על מצבו המר של הילד, שאל את התלמיד:

"אמור לי, באיזה ביהמ"ד מתפלל חברך?"

כשאמר לו את מקום תפילתו שאל אותו: "האם מקפידים שם שלא לדבר בעת התפילה?"
ענה לו "לאו דוקא!"

ההחלטה ששיבשה את מסקנת הפרופסור

מופת שמימי בזכות מורא מקדש

קצר כבר עשו את הניחות, אבל אז קבעו הרופאים שהמצב בסכנה גדולה וצריכים רחמי שמים מרובים שבנם יצא מהמחלה.

וכך נשאר שלום יצחק'ל בית החולים, כשהוא מונשם ומורדם לגמרי.

כמובן התחילו מיד כל הידידים והשכנים, להרבות בתפלות ובקשות ובאמירת מזמורי תהילים לרפואת שלום יצחק בן חנה עלקא, גם בחצר החסידות שהוא משתייך הרבו בתחנונים לרפואת הילד הפעוט, בתקווה שהן קל כביר לא ימאס תפלת רבים.

ר' מיכל שמע שבק"ק ת"א נמצא עסקן גדול, ר' שמעון בריון, שהוא מבין ברופאים, והוא מבין שפת הרופאים, ובטיב לבו יכול לארגן להמציא רופאים ופרופסורים מומחים וטובים, ואכן לא היסס, והתקשר עם ארגון יד אברהם, ואכן בתוך זמן מועט כבר היה מוכן לצידו רופא מיוחד בתחום הזה, לדון אודות המחלה המסוכנת הנאבקים עמה, ואכן העלה לפניו כמה אופנים שיכולים לטפל כדי להפיק את מרבי הצלה שאפשר להביא, אמנם ציין הרופא שבצב כזה אין הדבר מוכרע כלל, ויכול לקרות כל הזמן את הגרוע מכל, שישבוק חיים לכל חי והוא יתפרד מאתנו ה"י.

הפטיד הרופא בחריצות – שאפילו אם נזכה להצליח להצילו במרבית ההצלחה, מ"מ ממנו כבר לא יהיה אדם שלם, כי האסון כבר הזיקה איזה חלקים שבגוף, והם כבר לא יכולים לחזור לתפקד.

באות עת הופיע בבית החולים ר' מנחם ידידו ורעו של ר' מיכל, וירא בצר לו כשהוא מופחד ממה שיכול לקרות בין רגע, וממה ששמע מן הרופא מה שתשאיר התחלואה אחריה בוודאות, ופנה ואמר לו; מיכל, אולי תקבל עליך להוסיף משנה זהירות בענין 'מורא מקדש' להיזהר בשמירה יתירה שלא לדבר כלל בעת התפלות, בשעה שהציבור עוסקין בשבחו של מקום, ויועיל הדבר להחיש רפואה, כי בענין השמירה על קדושת בית המדרש, אנו שומעים הרבה סיפורים ממקרים שלא היה אפשרות בדרך הטבע להיושע, וע"י שקבלו עליהם להיזהר במצות מורא מקדש, ראו פלאות.

ר' מיכל עונה לו; מורא מקדש, חסימת הפה לחלוטין בשעת התפלה, אינני יכול לקבל עלי דבר זה, כי אינני מקבל עלי דבר שאני יודע שלא אוכל לעמוד בו, בפרט איש כמוני שהנני מעורב בנושאי הזמן וכשבא שבת קודש ואני מוצא את ידידי וחברי הנני מוכרח לדבר עמם, אם כי הנני נזהר בדרך כלל בשעת חזרת הש"ץ וקדיש, אבל במשך כל התפלה, הוי לידידי דבר שאינני יכול לעמוד בו, אם כי שמעתי שגם עפ"י הלכה אין היתר לזה אבל מה אעשה זה המצב.

באחת מהדירות הישנים שבשכונת מאה שערים, גר לו ר' מיכל בדירתו העריבה והצנועה, ומגדל את צאצאיו בעקבות אנשי ירושלים של מעלה, ר' מיכל נבחר במשפחה ברוכת ילדים, שעל פניהם היה נוסך החן הירושלמאית.

ר' מיכל הוא מן המתפללים כותיקין בה'אונגערשע שול' שבשכונת בתי אונגריין העתיקה, אחרי התפלה הוא נשאר לאמירת פרקי תהילים, פרשת המן וכו', ואח"כ יושב לו ללמוד את הסדר בש"ס שרגיל כבר כמה שנים לטובה, ורק אז הולך לביתו לסעוד פת שחרית, ולראות אם צריכים לעזרתו בצרכי הבית וכדומה, ולאחמ"כ הוא יוצא לעבודתו, כדי להביא לחם לפי הטף, ולפרנס את ביתו מיגיע כפו, עד אחרי הצהרים, ואז חוזר לשיעוריו הקבועים.

ביום בהיר אחרי אכילת הפת שחרית כשפונה ללכת לדרכו, הוא ניגש בעדינות לעריסת שלום יצחק'ל הקטן בן שנה וחצי, לראות מצבו, אחרי שעודר את הישנים במשך הלילה בבכיותיו מהקאבים שתקפוהו, ובבוקר התגלה איזה מראה מוזרה ומפחידה על גופו, שישקול בדעתו מה לעשות במצב הזה.

ר' מיכל בודק את בנו שלום יצחק'ל, מתרשם מעט מהמצב, ופנה לב"ב ואומר שבכל אופן כדאי לבגש לרופא ילדים לשמוע חוות דעתו, אם זה דבר קטן שעד מהרה חולפת והולכת לה, או שזה ח"ו משהו המעורר חשד שמסתתר תחתיה איזה דבר חמור, ובכך יוצא לו ר' מיכל לדרכו כהרגלו, מתוך תקווה שאין כאן שום בית מיחוש.

ואכן הלכו עם התינוק אל הרופא שבשכונה, והרופא בדק את התינוק, וענה שאינו נראה שיש בכאן חשש סכנה, וכי נראה שהוא מהתחלואות הילדים שתוך ימים מועטים יעלם מכאן, ובזה חזרו עם התינוק לבית מתוך תקווה שבתוך כמה ימים יחזור שלום יצחק'ל לחוות את חכמותיו הנפלאות.

אמנם לא כאשר קיוו היה לבסוף, וכחלוף יומיים והמראה לא חיוה שום השתפרות, והתחילו לדאוג אם ח"ו כן מסתתר כאן איזה דבר שאינו נרצה.

ויהי בצהרי היום, והנה שלום יצחק'ל מתחיל לצרוח באופן משונה ומתפתל מיסורים עד שאינו מוצא מקום להשים נפשו, והיתה המחזה מפחד מאוד, בני הבית הזעיקו את כוחות ההצלה, ומשהגיעו קבעו שצב כזה נצרך טיפול דחוף במיין בביה"ח, כעבור כמה הרגעים כבר עמד האמבולנס ליד הבית, והפעוט שלום יצחק'ל, הועבר לבית החולים.

כשהגיע לבית החולים הבחינו בכירי הרופאים על גוף הפעוט, שמשוהו מקוננת בגופו, וענו כולם כאחד שצריכים לנתחו תיכף ומיד, להוציא את מה שיכולים להוציא, ואכן מיהרו מאוד, ואחרי זמן

חבר שלו מאיחוד הצלה קיבל קריאה דחופה על ילד שהתעלף ולא זז הוא הגיע אחרי כמה דקות והתחיל בהחייאה של הילד אחרי כמה דקות הגיע אמבולנס ומנסים להחיות את הילד ולא מצליחים ואחרי חצי שעה 45 דקות הרופא אומר שאין מה לעשות אני לא ויתרתי אני הראשון שהגיעתי המשכתי במאמצים ופתאום נכנס לבית בן אדם מבוגר עם זקן קטן התקרב לילד ואמר: "מעולם לא דיברתי בבית כנסת הזכות הזאת תעמוד לנכד שלי"

פתאום התחיל הילד לפרפר כולם קפצו עליו והחיו אותו זה קרה לפני שלוש שנים הילד חי וקיים.

חברים יקרים קדושת בית הכנסת יש לה מעלה ענקית הסיפור אומר הכל קחו על עצמכם לא לדבר בבית כנסת.

הבחור מהאיחוד הצלה ראה תחיית המתים אחרי שעה שהילד היה ללא רוח חיים!

אותי זה חיזק, שהחיזוק הזה יהיה לרפואת שמואל בן מרים, משה בן שרה שרית, ולרפואת שרה בת מזל.

ההלם שהביא שקט

אני מתפלל בבית מדרש קטן בבורו פארק, שמספר המתפללים בו קטן ומצומצם. ציבור המתפללים מורכב מאברכים בשנות השלשים העובדים למחיתם במשך כל השבוע, ורוצים בית מדרש'ל בו התפילה מסתיימת מהר ואין מאריכים יותר מידי.

מי שמכיר את הסגנון של בתי מדרשות אלו, אין צריך להסביר לו עד כמה נושא 'קדושת בית המדרש' אינו מדבר אליהם כלל, וכי איזה מקום ואיזה זמן מתאים ביותר להעברת חוויות השבוע, אם לא שעת התפילה וקריאת התורה בבית המדרש (ה"י). הרב בבית מדרשינו הוא אברך חשוב, אבל גם מכיר את הקהל שלו, ויודע כי אם ישא 'מוסר דרשות' יאבד את הקהל ויצטרך לחפש מניין, לכן הוא מסתפק באמירת כמה הלכות מעניינות או ווארטים יפים על הפרשה, ודי בזאת.

את חסאי אני מזכיר, כי לפני כשנתיים הסתובב מאן דהו, ותלה בכל בתי המדרש באיזור מודעות לחיזוק ענין קדושת בית המדרש, וגם 'העיז' לתלות בבית מדרשו, בערב שבת כשבאתי לבית הכנסת התרגזתי וחשבתי: 'מי זה ואיזהו אשר מלאו לבו להטריד את מנוחתינו?!' בלי לחשוב פעמיים תלשתי את המודעה והשלכתי לפח הזבל.

לפני קרוב לשנה התחילו בזה אחר זה צרות שונות וקשות אצל כמה ממתפללי בית מדרשינו, שאיני רוצה לפרטן, כציבור קטן ומלוכד כאב לנו מאד, וכמובן היטינו שכם לעזור בכל מה שאפשר. אבל עם כל זאת לא עלה על דעתנו כי צריך לעשות חשבון

ר' מנחם ממשיך במתק לשונו להתעקש; אולי עם כל זה תקבל עליך, הרי אתה נצרך כעת לישועה גדולה, תקבל על עצמך 'קבלה' שהיא בשבילך קבלה גדולה ותזכה לישועה גדולה.

ר' מיכל חשב מעט ונענה; לקבל עלי כעת לסגור הפה לחלוטין עתה ולעולם – הוא דבר שלא אוכל לעמוד בו, אבל זאת אתאמץ להיות נזהר בזה למשך 40 יום, ואם כי זה גם כן קשה מאוד בשבילי, אבל מה לא אעשה בשביל שיחיה בני.

ר' מנחם מפטיח; אם כי טוב מעט מלא כלום, אבל אקווה שזה יהיה ה'התחלה' ולבסוף כן תקבל על עצמך קבלה עולמית להיות נזהר במורא מקדש, ובכך תזכה לבריאות נצחית לשלום יצחק'ל שלך.

עובר עוד יום והמצב אינו משתפר, ולא רק זאת, רק מפני הרופא היה נרגש שהחולי התפשט יותר ופגע יותר בבנו, דבר שהפחית את התקווה לראות שלום יצחק'ל עומד מחלי.

ר' מיכל המודאג הולך בדרכו, והנה הוא נפגש שוב עם ר' מנחם, ומשיח דאגתו לפניו על החמרת המצב, וכי הוא אובד עצות, ר' מנחם אומר לו שוב; מורא מקדש, מורא מקדש, בלי פשרות, תקבל על עצמך שמהיום אתה לא מדבר כלל בעת התפלות מ'אדון עולם' עד 'אדון עולם' ואז תראה פלאות.

ר' מיכל מוסיף; ידוע מהספה"ק אשר כל עליית התפלות של ששת ימי המעשה תלוי בתפלות של יום השבת, ונמצא שאם אדם בא בשבת בבית הכנסת, ומדבר דברי חולין בשעת התפלה, הרי ידועים דברי ה'עבודת ישראל' שאם נמצא בבית הכנסת אנשים המדברים בעת התפלה, הם יכולים לגרום עיכוב התפלות של כל מתפללי בית הכנסת, ואם כן הגה עצמך על מעשיך, שבזה שעדיין אינך נזהר בחסימת הפה בעת התפלה, על איזה סמך אתה רוצה שיתקבלו התפלות שמתפללים כל ידידיך ובני משפחתך על שלום יצחק'ל שלך.

ר' מיכל מתרגש ומבטיח באותו מעמד; מהיום ולתמיד בעז"ה איני מדבר כלל בעת התפלות מהחל עד הסוף, בין שחרית ובין מנחה מעריב, בין בימות החול ובין ביום השבת, ואפילו בימי החגים, אני לא מדבר!

ויהי ממחרת, בעת ביקור הרופאים, כשהמתינו בני המשפחה בחרדה לשמוע מצב הילד, והנה הישועה הקדימה לבוא, והרופאים הודיעו כי התחיל להשתפר המצב וכנראה מתחיל להתקדם לצד הטוב.

אחרי כמה שבועות ושלום יצחק משתחרר מבית החולים, ואחרי כמה שבועות של שיקום, שלום יצחק חוזר לבית הוריו, שלם בגופו, שלם באבריו, כל רמ"ח אבריו פועלים כאחד האדם!

אכן כהיום – אחרי כחמש שנים מכל המאורע – ר' מיכל עדיין נזהר בעוז וגבורה, ופיו חסום בכל התפלות מהחל עד כולה!

ושלום יצחק'ל, לומד בתלמוד תורה עטה"ק כאן במאה שערים, כשהוא מחונן בכשרונות מועילות, ללא שום רושם מכל העבר!

נמקורות – ר' מיכל (בשינוי השם) בעצמו לכותב השורות בחודש ניסן תשע"ח

(בית תפלותי – תולדות אהרן)

הנפש, עד שהגיעה הבשורה הקשה על אחד המתפללים שחלה ל"ע במחלה הארורה, זו כבר היתה מכה קשה מידי.

הבשורה הגיעה ממש לפני שבת, והאווירה היתה ממש מדוכדכת. לביל שבת מרוב הלם לא נשמע שום הגה בבית המדרש, כל אחד עמד שקוע במחשבותיו והמצב רוח היה באדמה. בשבת בבוקר הגיעו רובם ככולם טרוטי עיניים, ניכר היה כי הלילה לא עברה בשינה הגונה...

ביקדוש שלאחר התפילה, ההערינג המשובח נותר מיותר על השולחן ובקבוקי בוויסקי נשארו סגורים, למי היה תיאבון במצב כזה. פתח הרב ואמר: שבת היום ואסור להתעצב, נתחזק כמה שאפשר באמונה ובטחון, וה' יהיה בעזרנו. אבל בסיום סעודה שלישית כשהשבת תהיה בצאתה, ארצה להרחיב מעט את הדיבור.

בדריכות ומתח ישבנו מצפים לשמוע את דברי הרב, שהתחיל לפרט בקיצור את המאורעות שעברו על הציבור בתקופה האחרונה, בתפילת ליל אמש גם אני הייתי מהורהר כמו כולם, ועיקר מחשבתי היתה מה ניתן לעשות כדי להסיר חרון אף ה', לפתע הבחנתי כי שקט שאיני רגיל אליה שורר בבית המדרש, אז נפל ברעיוני אולי זה יביא רוח חדש בבית המדרש.

כאן עבר הרב להאריך בגודל החשיבות של קדושת בית המדרש וההימנעות משיחה בעת התפילה, ובסיום דבריו, כשעיני הנוכחים היו שטופים בדמעות, ביקש הרב שכל אחד מאתנו יקבל על עצמו קבלה לתקופת מה כפי יכולתו, שלא לדבר כלל בעת התפילה, ולאחר מעריב יחתום כל אחד על קבלתו.

כעבור שבועיים נשלמו הבדיקות של חברינו, והתבשרנו שבדיוק עכשיו אוחזים באמצע ניסוי על טיפול חדש, שעל סוג המחלה שלו זה מתאים מאד. ואכן חברינו הגיב יפה מאד לטיפולים, וכעבור ששה חדשים השלים לגמרי את חוק טיפוליו.

גם שאר הצרות התחילו להסתדר זה בכה זה בכה, וה' יעזור שלא ישמע שום צרה וצוקה.

(נשלח ע"י הרוצה בעילום שמו, בתפילה כי יהא פרסום זה לכפרה על תלישת המודעה בעבר שמנע את הטוב מרבים).

(קדוש היכליך)

שְׁתִּיקָה שְׁהוֹצִיָאָה אָסִיר מִמְסַגֵּר

הקהלה היהודית הפסאָרְת השוֹכֶנֶת בְּאַנְטוֹנְרֹפֿן שְׁבִבְלֵגְיָה, אִינְה רְגִילָה לְסַעֲרוֹת. זוֹהִי קְהֵלָה שְׁקֵטָה וְרוֹגְעָה אֲשֶׁר בְּנִיחָה מְנַהֵלִים חַיִּים יְהוּדִים שְׁלֵוִים, בְּטַעַם שֶׁל פַּעַם, בְּגֵלֵב לְבָה שֶׁל אֶרֶץ אִירוֹפִית קָרָה וְעוֹנֶנֶת. בִּינֹת לְמִילִיוֹנֵי גוֹיִם נוֹשְׁבֶת לָהּ רוּחַ יְהוּדִית תְּמִימָה וְטְהוֹרָה,

בְּהַמְשָׁךְ לְרוּחַ קְהֵלֵת אַנְטוֹנְרֹפֿן הַפְּסִאָרְת וְהַעֲתִיקָה שֶׁרַב בְּנִיחָה נִכְחַדוּ בְּשָׁנוֹת הַשְּׂאֵהָ הָאֵימָה.

עַל אִף שֶׁמְדַבֵּר בְּקֵהֵלָה קְטַנָּה לְמִדֵּי, שְׁמָה הַטוֹב יֵצֵא לְפָנֶיהָ, וְהַרְבֵּה נִזְקָף לְזִכּוֹת מַעֲשֵׂי הַצְּדָקָה וְהַחֲסָד הַיּוֹצִיאִים מִמְּנָה. בְּאַנְטוֹנְרֹפֿן הַיְהוּדִית דְּרִים לֹא מַעֲט יְהוּדִים אֲמִידִים שֶׁשְׁמָם הַתְּפָרָסֵם בְּכָל רַחֲבֵי תֵבֵל כְּבַעֲלֵי צְדָקָה מְפֻלְגִים הַפּוֹעֲלִים גְּדוֹלוֹת וְנִצְרוֹת מְבִיט וּמְחוּץ.

בְּעֶבֶר עֲסָקוּ רַבִּים מִיְהוּדֵי אַנְטוֹנְרֹפֿן בְּעֶנְף הַיְהוּלּוּמִים הַמְּשַׁנְשֵׁג בְּבִלְגֵיָה בְּמִיחָד, אוֹלָם בְּרְבוֹת הַשָּׁנִים רַבִּים מֵהֶם הִחִלוּ לְשַׁלֵּם יָדָם בְּמַסָּחַר בֵּין-לְאַסִּי, בְּעֶקֶר בְּתוֹכָהּ יִבְשֵׁת אִירוֹפָה מְלֵאֵת הַהִזְדַּמְנוּתוֹ.

כְּזֶה הָיָה גַם רַבִּי מִשָּׁה, בֵּן לְאַחַת הַמְּשַׁפְּחוֹת הָאֲמִידוֹת בְּאַנְטוֹנְרֹפֿן. לְאַחַר שְׂזָהָה אֶת הַשּׁוֹק הָעֲסָקִי הַמְּתוֹעֵר בְּמִזְרַח אִירוֹפָה, הִחֲלִיט לְהַשְׁקִיעַ בוֹ אֶת מִיטֵב כֶּסֶפּוֹ. בְּמִשְׁךְ שָׁנִים מְסַפֵּר עֲסַק הָאִישׁ בִּיבּוּא וּבִיצוּא סְחוֹרוֹת מִמְּזֻרַח אִירוֹפָה אֶל מַעֲרָבָה וְלְהַפְּרָה, וְעַשָּׂה חֵיל בְּעֲסָקָיו. אֶת עֶקֶר עֲסוֹקוֹ קָיָם בֵּין גְּבוּלוֹת מְדִינַת רוֹסְיָה הַגְּדוֹלָה. הָאִישׁ שֶׁהִכִּיר אֶת קְשִׁיחוֹתָם שֶׁל הַפְּקִידִים הַרוֹסִיִּים, הִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת זֶהִיר מְאֹד בְּעֲסָקָיו. בְּמִשְׁךְ שָׁנִים הִכֵּל פְּעַל בְּשׂוֹרָה, עַד שֶׁפָּעַם אֶחָת - מַעַד... בְּבִדְיָקַת מְסָה שֶׁנִּבְרְתִית שֶׁנְּעָרְכָה לְסְחוֹרְתוֹ, הַתְּגַלָּה כִּי הוּא מִיבֵא מוֹצְרִים הָאֲסוּרִים לְשׁוּק בְּרוֹסְיָה. הַשְּׁלִטוֹנוֹת, מִתּוֹךְ רְצוֹן לְהַפְּגִין אֶת כֹּחַם גַּם כְּלִפֵּי זְרִים, מְהִירוּ לְעוֹצָרוֹ וְלְהַשְׁלִיכוֹ אֶל מַרְתְּפֵי הַכְּלָא. בְּמִשְׁפָּט מְהִיר שֶׁנֶּעֱבַר לוֹ, זָמַן מָה לְאַחַר מִכָּן, הוֹשֵׁת עָלָיו עֲנֵשׁ כְּבֹד: שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּכָלָא. לֹא פְחוֹת. בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁבְּאַנְטוֹנְרֹפֿן לֹא יָדְעוּ אֶת נַפְשָׁם מִדְּאָגָה. כְּצַעֵד רֵאשׁוֹן הֵם מְהִירוּ לְגַיֵּס אֶת מִיטֵב עוֹרְכֵי הַדִּין בְּרוֹסְיָה, וְלִשֵׁם כֶּךָ לֹא חֲסָכוּ כָּל כְּמוֹן שֶׁבְּעוֹלָם. הַגְּדִיל לְעֲשׂוֹת אֶחָד מִבְּנֵי הַמְּשַׁפְּחָה שֶׁבְּדַרְכָּיִם שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְפָרְטוֹן הָעֵבִיר סְכוּם בֵּן שְׁבַע סְפָרוֹת לְיַעַד עֵלּוּם וְרַב הַשְּׁפָעָה, אֵי שָׁם בְּמוֹסָקָבָה, אוֹלָם הַכֶּסֶף יָבֵד לְטִמְיוֹן, וְגוֹרְלוֹ שֶׁל הָאִחַ נוֹתֵר כְּפִי שְׁהֵיָה.

וּבִינְתֵימָם, בְּתוֹךְ הַכְּלָא, בִּינֹת לְעֲשׂוֹת פּוֹשְׁעִים מְסַנְנִים, יֵשֵׁב לוֹ מְזֶה כְּפֹה חֲדָשִׁים אֲבָרְךָ חֲסִידֵי שְׂאִין לוֹ מִשָּׁג כִּיצַד 'נְפֵל' לְמַקּוֹם כֶּה זָר וּמְבָר, וְתִנְנָה אֶת מֵר נִפְשׁוֹ לְפָנֵי אֱלֹקָיו: "אֲנָא, הַיּוֹצִיאָה מִמְּסַגֵּר נַפְשִׁי!"

בְּאַחַת מְשִׁיחוֹת הַטְּלָפוֹן הַגְּדִירוֹת שֶׁהִרְשָׁה לְעֶרֶךְ אֶל מְחוּץ לְכָלָא, אָמַר ר' מִשָּׁה לְאַחִיו, בְּרַגְעַ שֶׁל סַעֲרַת רְגִשׁוֹת:

"אֲחִי הַיְקָר, נִרְאָה לִי שֶׁעַל כֶּסֶף עוֹרְכֵי דִין כְּבָר הַיּוֹצִיאָתֵם מִסְּפִיק, וְאַנִּי בְּהִחְלֵט אָסִיר תוֹדָה עַל כֶּךָ. אוֹלָם בֵּינוֹ שֶׁהַמְּצִיאוֹת כְּבָר הוֹכִיחָה שֶׁגִּזְרוּ הַדִּין אִינוֹ נִתְּנוּ לְשִׁנּוּי דְּבָרְךָ הַטְּבַע, אוֹלֵי מוֹטֵב שֶׁנְּפִנָּה מַעֲתָה אֶת מִאֲמָצִינוּ לְפָן הַרוֹחֵנִי. הֲבִי ה' הוּא כֵּל יָכוֹל, וּבְנִדְאֵי יֵשׁ לוֹ הַכֵּחַ לְהוֹשִׁיעֵנִי. אֵין לִי מִשָּׁג כִּיצַד תַּעֲשׂוּ זֹאת,

כבוד בית השם

ליסטע פון בתי מדרשים וואו מען איז מקפיד נישט אויסצורעדן מתחילת התפלה עד סופה

וויליאמסבורג

ביהמ"ד אור חיים ריבנין (מי שברך)

ביהמ"ד קדושת צבי

ביהמ"ד סטראפקאו קיעפ סט. (מי שברך)

ביהמ"ד ויואל משה ד'סאטמאר -

ראסס סט.

ביהמ"ד קוויאשד פענן סט.

ביהמ"ד מעשי למלך ווייטצען

ביהמ"ד אור שלום זלאטשוב (מי שברך)

ביהמ"ד בית אהרן ד'האדאס (סאלקא)

ביהמ"ד אמרי שפר דראגא

ביהמ"ד קדושת צבי

ביהמ"ד בית יוסף צבי דושינסקיא

ביהמ"ד שפע חיים צאנז

בארא פארק

ביהמ"ד קהל שערי ציון באבוב

ביהמ"ד בית שמואל חוסט (מי שברך)

ביהמ"ד בעלזא 12x36

ביהמ"ד קהל אור חיים

ביהמ"ד דראהביטש

ביהמ"ד לינסק - היכל תוספות יו"ט

(מי שברך)

ביהמ"ד עטרת צבי ליסקא

ביהמ"ד קהל ויו"מ דסאטמאר - 49

סט.

ביהמ"ד מאנסריטש (מי שברך)

ביהמ"ד קהל חסידי לעלוב - 49 סט.

ביהמ"ד בית אהרון וישראל קרלין

סטולין

ביהמ"ד בית דוד לעלוב - 43 סטריט.

ביהמ"ד בית ישראל סאדוונע

ביהמ"ד אמונת ישראל (מי שברך)

ביהמ"ד של הרב ביק

ישיבה תפארת בחורים אוהל תורה

(מי שברך)

מאנסי

ביהמ"ד בארדיטשוב (מי שברך)

ביהמ"ד ראדאשיץ עירמאנט

ביהמ"ד דעלאטין (מי שברך)

ביהמ"ד ניקלשבורג (מי שברך)

ביהמ"ד פאפא - סוזען דרייוו

ביהמ"ד בעלזא - זכרון יעקב יצחק

ביהמ"ד הגדול - קרית קאשוי

קרית יואל

ביהמ"ד אוהל פיגא (מי שברך)

ביהמ"ד זכרון צבי ספינקא - ליוענסק

ישיבה שערי תורה ויראה

ביהמ"ד טיב לבב

ביהמ"ד רב טוב

ביהמ"ד התאחדות אברכים ברסלב -

עיקרס רד (מי שברך)

ביהמ"ד גבעת שאול

ביהמ"ד שערי שמחה

ביהמ"ד שארית ליהודה (מי שברך)

ביהמ"ד בית פנחס (מי שברך)

לעיקוואד

ביהמ"ד שאטו פארק לעיקוואד (מי שברך)

שברך

ביהמ"ד נצח ישראל סקולען

ביהמ"ד דחסידי סקווירא

לאנדאן

ביהמ"ד וויז'ניץ 126

ביהמ"ד אוהל משה

בני ברק

ביהמ"ד סקווירא

צפת

ביהמ"ד מנין חסידי בעלזא

אולם סמוך ובטוח אני כי לגדולי וישאל תהיה עצה טובה בעבורכם..."

באותה תקופה בקר באנטוורפן אהד מחשבוני הרבנים בארץ הקדש, והאח הנסער החליט לשים פקמיו אל מעונו, במטרה לשאל לעצתו. הרב הקשיב לדברים בתשומת לב, הניח ראשו בין ידיו, הרהר בדברים בכבד ראש ואחר אמר:

"אהד מהעונות החמורים אשר רבים נקשלים בהם הוא הדבור בתפלה, ולעמית זאת ההזירות מלהכשל בו חביבה עד מאד לפני ה' וישועות רבות כבר נקשרו בה. אם תתקבלו על עצמכם להשמר מדבור בתפלה, בעצרת ה' תראו ישועות, ואחיקם וישתחרר בקמהרה מכלאו".

חזוני מרץ ובטחון מהרו גני המשפחה לפנות למתפללי בית הכנסת החסידי שבו התפללו ובקשו מהם להרתם למען אחיהם ולקבל על עצמם שלא לדבר כלל בשעת התפלה. מלאכת השכנוע היתה קשה בעבורם מאד, בכל זאת מדבר היה בבקשה שאינה קלה לישום. לבסוף הצליחו להחתיים שבועה עשר מתפללים על גסח קבלה מפרט ומנסק, אשר שלבה בו אף קריאה ליתר המתפללים להגות כמוהם ולהיות שותפים במצות פדיון שבויים.

הרב שצדון שהיה באנטוורפן, קבל בקורת רוח את הדברים ושוב ברח בחום כי בקרוב ממש וישחרר האסיר מכלאו.

חלפו חדשים אהדים, ובשורות טובות טרם נשמעו. האח שכבר קלתה נפשו לראות בישועה, התקשר לארץ הקדש, לביתו של הרב, ובקש בדמעות כי יואיל הרב להתפלל על אחיו שצדון לא יצא מן המצר.

הרב לא חס על כחותיו ומהר לנסע לאתרא קדישא מירון. שם, על ציונו של רשב"י הקדוש, התחנן בדמעות שלישי לפני ה' כי הקבלה המפלאה שקבלו על עצמם חברי האסיר לא תשוב ריקם, וכן בקמהרה יוציא אסיר מוסגר, ויתקדש שמו ויתברך בעולם.

שבועים נוספים חלפו בהמתנה מוקטת עצבים. היה זה בעצומו של ליל הושענא רבא, כאשר טלפון נרגש הגיע מרוסיה ובשר לבני המשפחה

כי באפן מפתיע ובנגוד לכל הסכויים שחבר האח מכלאו.

אנטוורפן בלה רעשה למשמע הנס המדהים. בכל פנה שחו על אודות הישועה המפלאה שהגיעה בזכות ההפניות מדבור בשעת התפלה, כאשר אלו שידעו, ולו מעט, ממצבו המשפטי המרובב וחסר הסכויים של האסיר, נרגשו ולא האמינו לשמע המהפך הבלתי מובן.

אלא שעד מהרה התברר כי השמחה היתה מעט מקדמת. מסתבר שהאיש אקמם זכה מאשמתו, אך לא הרשה לצאת מרוסיה, כיון שלא היתה גידיו וזה בתקף. השמועות אקרו כי השלטונות אף מבקשים לאוסרו מחדש באשמת שהיה בלתי חקית, והמרה שבה ופשטה בלבבות ידיו.

שוב התקשר האח לביתו של הרב מארץ הקדש וספר לו על ההתפתחות. השיב הרב: "גידיו רצון ה' כי כל מתפללי בית הכנסת יאטרפו לקבלה. בטוחני שאם כלם יאטרפו חתימתם, תוך כמה ימים ישוב האסיר לביתו בריא ושלם".

הפעם היתה המלאכה קלה יותר. לאחר שקל אנטוורפן שחה על דבר הנס, לא התקשו בני המשפחה לשכנע את חברי בית הכנסת בחניצות הענין ובחשיבותו. גם רב הקהלה רתם לךך את כל מרצו, והפעונות היתה מעל ומעבר לצפיות; כמעט כל מתפללי בית הכנסת האטרפו לקבלה.

לא חלפה אלא יממה מהשלמת המשימה, כאשר הגיע הטלפון המיחל מרוסיה שבשר כי השלטונות חזרו בהם והחליטו לאפשר לאיש לעזב את גבולות רוסיה ולשוב לביתו שבאנטוורפן.

ספור הישועה המפלאה שעבר מפה לאין ברבבי אנטוורפן ובעולם כלו, נרם לחזק גדול בנושא אסור הדבור התפלה. הכל ראו בעיניהם עד כמה חשובה קבלה זו לפני ה', ועד כמה יכולה היא לפעל ישועות כנגד הטבע. ('ובהיכלו אומר כבוד')

מיר ווילן זין אנטשולדיגן פאר די אלע וואס האבן אריינגערופן איבערגעבן נעמען פון בתי מדרשים, און ס'איז נאכנישט ארויף אויף די ליסטע. די עסקנים גייען איבער די נעמען זיכער צו מאכן אז די אינפארמאציע איז ריכטיג און ווי נאר עס וועט באשטעטיגט ווערן וועט דאס בעז"ה צוגעלייגט ווערן.

די קומענדיגע ליסטע וועט בעז"ה נתפרסם ווערן פ' וירא הבעל"ט

צו מעלדן א ביהמ"ד, אדער פאר טעותים אין די ליסטע, ביטע רופט אריין אויף #9185-299-212 - אדער שיקט אן אימעיל צו די מערכת

הגליון בלשון הקודש יופיע בע"ה פעם בחודש הגליון הבא יופיע אי"ה בחודש כסלו הבעל"ט

Keren Tosfes Yom Tov
89 Throop Ave Brooklyn NY 11206

212.299.9185 212.244.6551 gilyon@kerentosfesyomtov.com

צו באקומען דעם גליון אדער פאר הערות אדער איבערצוגעבן פערזענליכע סיפורים, חפץ / פעקס / אימעיל צו די פאלגענדע:

נקדישר

די אומשאצבארע מנהלה אין די נעוואלדיגע מעלה פון נישט ריזן ביים דאווענען

{ אז נדברו }

פרשת לך לך תשע"ט | גליון מספר: 393 | לסדר: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

שאלתו של בן עליה המתאבק בצלו של אדם גדול...

היות ובלאו הכי אנחנו נמצאים בתקופה של בחירות... אז אולי כאן ההזדמנות להעלות על השלחן שאלה שמציקה בעיקר לבחורים בני עליה אמיתיים... ניגש אלי בחור בן עליה אמיתי!! **ומספר לי:** זכיתי להתקרב ולהידבק בצילו של אדם גדול... (אם זה מרבני הישיבה או לאו דווקא...) והוא אצלי סמל ודוגמא לאדם השלם בקדושת יוצרו... ממש בבחינת "דומה למלאך ה' צבקות..." ומה שהכי תופס אותי אצלו **זה האמת!!!** אין אצלו שקר... אין אצלו משחקי כבוד... אין נגיעות... אין חנופה לשקר... **הכל אמת צרופה ללא כחל וללא שרק!!!** והנה... יום אחד הגיע איזה אישיות פוליטית... שכולנו יודעים שהוא לא מהצדקים הגדולים... ופתאום אותו אדם גדול קיבל אותו בכזה סבר פנים יפות... והתייחס אליו מאוד יפה... בקיצור: שיחק את המשחק המוכר!!!! וזה הפריע לי... מה קרה פתאום??? הרי אותו גדול כל כולו אמת... אז איך פתאום כשזה מגיע לכל מיני פינות כאלו... של פוליטיקה או כסף או תרומות וכו'... פתאום האמת זזה לצד... ופתאום כל העקרונות זזים לצד ומתייחסים יפה לאנשים שהוא בעצמו לא באמת אוהב מהם... **איפה האמת?????**

האמת היא שהשאלה הזו מפריעה בעיקר לבחורים בני עליה!!! שלא יכולים לסבול ולהכיל את הסתירה שבדבר!!! אם הולכים עם האמת... אז למה לא אמת עד הסוף??? אבל בדרך כלל לאברכים ולאנשים יותר מבוגרים זה פחות מפריע... הם יותר מסוגלים להכיל את הצורך בלתימתן בין האמת לשתדלנות היהודית שבגלות... **אבל!!!**

תתפלא לשמוע שיש עוד שכבה נוספת בציבור שלנו שגם להם השאלה הזו מפריעה!!! **אבל מהצד השני לגמרי של המתרס!!!** אתה יודע מי??? החרדים החדשים... הטיפוסים הפתוחים והמודרניים יותר... אלו שבדרך כלל לא שומעים בקול הרבנים... ואם תשאל אותו למה אתה לא שומע בקול הרבנים שאסרו להחזיק פלאפון לא כשר?? הוא יענה לך: עזוב אותך... אצל הרבנים יש הרבה פוליטיקות... יש כל מיני עסקנים שמערבבים בבתים של הגדיייליים... וממילא כל הוראה שיוצאת מהבית של הרבנים זה לא לגמרי לגמרי נקי... **בקיצור: במילים אחרות** הבן אדם טוען את אותו סוג טענה של הבן עליה: אני מוכן לקבל את האמת רק ממקום שיש בו נטו נטו אמת!!! אבל היות ובחצרות של הרבנים יש גם קצת שקר... אז אני לא מוכן לקבל הוראות מכזה מקום... **איך מתייחסים לטענה הזו?? אז שוב: שים לב:**

זה טענה משני מתרסים שונים... יש פה מצד אחד ממקום טהור של בן עליה שמחפש את האמת ומתקשה לשלב את הדורון תפילה ומלחמה של יעקב אבינו מול עשיו... ומאידך: יש את האנשים שמשמשים בזה בתור תירוץ... אני לא מוכן לקבל מרות מהרבנים... בגלל שאין שם אמת סטרילית לגמרי... ו... ומה אתה רוצה שאני אגיד לך? שזה לא נכון?? לא!!! אני לא ארמה אותו... הוא צודק... ברור שאין אמת סטרילית... אז למה בכל זאת הוא טועה?? למה הטענה שלו לא צודקת בכלל??

כעת נעבור לשאלה אחרת לגמרי לגמרי:

לפני קרוב לאלפיים שנה היה תנא אלוקי קדוש ונורא, הלא הוא: רבי אלעזר בן רבי שמעון!!! כן... אמנם תמיד הוא מוזכר יחד עם אביו הגדול רבי שמעון... אבל אסור לשכוח שהוא היה גדול הדור בפני עצמו... רבי שמעון העיד עליו שהוא שקול כמותו... (וראייתו בני עליה והם מועטי... אם שנים הם, אני ובני הן...) והוא היה בצער מערה יחד עם אביו כל אותם השנים וזכה יחד עם אביו לכל ההשגות הנוראות שהם קיבלו שם מאליהו הנביא... ובסוף ימיו הוא בעצמו בדק וראה שלא שלטה בו רימה... ו... ועד כדי כך הוא היה קדוש שכשהוא נפטר ורבי הקדוש רצה לישא את אלמנתו... היא זלזלה ברבינו הקדוש ואמרה לו: כלי שזכה לשמש את הקודש ישמש את החול?? בקיצור: מיותר לציין: שאין לנו שמץ של מושג בנוראות השגתו של רבי אלעזר ברבי שמעון!!! **אבל משום מה בגמ' יש כמה וכמה סיפורים מאוד תמוהים ומסתוריים על רבי אלעזר...** שממש ממש לא מתאימים ולא עולים בקנה אחד עם הגדלות הנוראה שאנחנו יודעים עליו... **בקצרה: דבר ראשון:** בגמ' בבא מציעא (פג:) מובא שרבי אלעזר בסוף ימיו נהיה לא פחות ולא יותר **תופס גנבים!!!** מטעם המלכות מינו אותו לתפוס את הגנבים... וחכמים כעסו עליו על זה וכינו אותו חומץ בן יין... **והשאלה זועקת:** מה... מה זה?? מה הקשר בכלל בין רבי אלעזר לתופס גנבים?? **מה הפשט בזה??** ואם חכמים לא הסכימו איתו... אז טמון כאן איזושהי מחלוקת מסתורית בין רבי אלעזר בר"ש לחכמים... אז מה פה המחלוקת?? ואח"כ בכלל... כשהגיע סמוך לפטירתו... הוא חשש שלא ינהגו בו בכבוד... אז הוא נשכב בעליית הגג ושם הוא נפטר... ובמשך 22 שנה הוא לא נקבר... בקיצור: משהו שם לא ברור ולא מובן... מה הסיפור? מה עומד מאחורי הסיפור הזה?

פנימיות הענין מבואר במאמר הנכתב בדף 3-4 של הגליון. ע"פ דעתו של העורך בלבד ללא אחריות כלל... ניתן להעיר להאיר ולחלוק ולסתור.

הבחירות בפתח!! והבחירה האישית שלך איך לעבור את זה...

מאבק האייתנים בין אברהם לאותו עיט...

בפרשת השבוע אנחנו נתקלים במאבק לא שגרתי!!!!

אברהם אבינו ניצב במעמד ברית בין הבתרים... והוא עומד בין הפגרים- הבתרים... ולפתע מגיע עוף ששמו עיט... העיט רוצה לקחת את הפגרים... אבל אברהם לא נותן לו! אברהם מסלק את העיט... לא... אל תקח את הפגרים... והעיט שוב מנסה... ושוב אברהם אבינו לא נותן לו...

ואתה יודע מי זה העיט הזה??? לא תאמין!!!!

העיט הזה הוא לא פחות ולא יותר: דוד המלך!!!

דוד המלך הוא מלך המשיח... (הוא דוד בעצמו) דוד רואה את עם ישראל בצרתם... הוא כבר רוצה ומשתוקק לגאול אותם... הוא יורד ברחמי על הפגרים המתים ורוצה כבר להחיות אותם בטל של תקווה... אבל אברהם אבינו מסרב!!! אברהם אבינו לא מסכים!!! חכה דוד המלך... חכה משיח... עדיין לא הגיע הזמן... והמשיח שוב רוצה... שוב משתוקק... די... כמה אפשר... ו... ומי מסרב??? אברהם אבינו!!!!

טאטע אברהם... למה?? למה אתה מסרב? מה איכפת לך שאנחנו ניגאל כבר?? וכי לך לא כואב לראות אותנו פגרים ומוטלים כמעט כמו מתים מרוב התלאות ויסורי הנפש???

עונה אברהם: כן בני אהובי... אני הוא אברהם רחימא... מי כמוני מרחם עליכם והכי דואג לכם... אבל בני היקרים: אנא מכם... תבינו... ברגע שתגיע הגאולה זהו... באותו רגע חלון ההזדמנויות נסגר... החנות נסגרה... כבר אי אפשר יותר לקנות... ולכן אני עומד פה בפתח ולא נותן לדלת להיסגר!!!! דוד המלך כבר רוצה לסגור את הדלת של הרכבת... וזהו... לצאת לדרך של הגאולה... אבל אני יודע שאתם עדיין לא הגעתם... ולכן אני עומד בדלת ואני לא נותן לדוד לסגור את הדלת עד שאתם לא תגיעו... ותספיקו גם אתם לקפוץ על הרכבת... ובכן: כלפי מה הדברים אמורים??

הביאור הוא כך:

בשביל לזכות לגאולה השלימה אנחנו צריכים לקבל עול מלכות שמים!!!! ומה זה עול מלכות שמים?? לקבל את רצון ה'... בכל מאוּדך- בכל מדה ומדה שהוא מווד לך הוי מודה לו במאוד מאוד. וזה מתבטא בזה שאנחנו מקבלים את גזירותיו ולא מתרעמים ולא מתלוננים... והנה בדרך שלנו: מה אפשר לעשות. יש קשיים... יש ניסיונות... וכואב לנו... ואנחנו צועקים בתפילה!!!

כשמלך המשיח שומע יהודים צועקים בתפילה הוא מיד מגיע... מיד רוצה לגאול אותנו... אבל אברהם אבינו לא נותן!!! אברהם אבינו מסמן למשיח רגע. אמעניט... רגע בני אהובים... כן... אני גם רוצה שתגאלו... ואל תדאגו... הגאולה בא תבא... הכל יסתדר... אבל רגע!!!! רגע לפני שהכל מסתדר... קודם תקבלו עול מלכות שמים... תקבלו את רצון ה' באהבה... אל תתלוננו... אל תתרעמו... אל תפנינו... תקבלו!!!! תכנעו לרצון ה'!!!! בקבלה הזו... בהכנעה הזו לרצון ה'... בזה אתם קופצים על הרכבת... וכעת אני יכול לתת למלך המשיח את האוקי... תרד על הפגרים... הנה... הגיעה הגאולה...

זו העבודה הלא פשוטה שמוטלת עלינו בדרך הזה!!!

כן... אין לנו כח... יש כ"כ הרבה קשיים וניסיונות והתמודדויות... ודי... רבש"ע: תאמר לצרותינו די... כן!!! משיח בדרך... משיח כבר יורד על הפגרים... אבל אברהם אבינו ברגע האחרון מנהל מאבק של הדקה תשעים ותשע... בני אהובי... רגע לפני שמושיח מגיע... תלמדו ממני לקבל באהבה!!! תלמדו ממני לעמוד בניסיון ולא לכעוס... ולא להתלונן... לדעת שהכל ממנו יתברך ואם אני מקבל באהבה הרי אני מומלך אותו יתברך בזה... ואני מניח כתר על ראשו... וזה!!! זה עצמו מביא את הגאולה... יתן ה'... ובחודש חשוון זה נזכה ש"וישב אותם אברהם" וירד העיט על הפגרים... ויהא משכיל לאיתן האורחי.

יש לי חידה!!! התאריך "כ"א חשוון התשמ"ט!!!! התאריך הזה אומר לך משהו?? שני דברים קרו ביום הזה!!! תן ניוחש מה הם שני הדברים שקרו ביום הזה?? ובכן: הדבר הראשון שקרה ביום הזה- זה בחירות... זה היה הפעם הראשונה שדגל ואגודה הלכו בנפרד... היו בחירות סוערות... הרבה עקשע... הרבה ממצע... זה הדבר הראשון שקרה באותו יום!!! אבל חכה... עוד משהו קרה באותו יום!!! תנחש מה עוד קרה באותו יום??? באותו יום היה שיעור דף היומי... כן... שיעור דף היומי כמו בכל יום... ואחזו אז במסכת נדרים דף כז... (סתם זרקתי...) זהו!!! זה הדבר השני שקרה באותו יום!!!

עכשיו: בינינו... מה היה יותר פופולרי באותו יום?? האם הבחירות או השיעור דף היומי?? ברור שהבחירות... מי חשב באותו יום על דף היומי... מי דיבר על דף היומי... שום מודעה לא צעקה שיש היום שיעור דף היומי... ואף אחד לא נייעס על הדף היומי הזה...

אבל!!!! אני עכשיו עומד ושואל אותך: במבט לאחור!!! כשאנחנו עומדים כעת שלושים שנה לאחמ"כ... תענה לי בכנות: מה יותר רלוונטי בשבילי עכשיו?? את מי יוצא לי לפגוש עכשיו יותר?? האם את הבחירות הסוערות של שנת התשמ"ט? או את השיעור דף היומי המנומנם שהיה באותו יום?? בינינו!!! עם כל הכבוד לבחירות הסוערות שהרעישו אז את כל העולם החרדי... הרי מאז עברו עוד הרבה פתקים בקלפי... ואגודה ודגל הספיקו להתאחד ולהתפלג ולהתאחד ושוב להתפלג עוד עשר פעמים... כך שמה היה אז זה מעניין אותנו כמו השלג דאשתקד... אבל הדף גמי השגרתי והעייף הזה שהיה באותו ערב בנדרים כ"ז...?? זה הדבר היחיד שכן נשאר באותו יום!!!! מי שלמד באותו ערב סדר ג' הרי ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרונות לפניו!!! והוא הולך לפגוש את הדף גמי הזה שהוא למד באותו יום... הדף גמי הזה המשיך להיות רלוונטי!!! הוא אותו דף גמי... והוא ממשיך להיות רלוונטי תמיד.

ואת המסר הזה אנחנו צריכים לקחת איתנו לימים אלונים! הבחירות מתקרבות... ובלגן... וכל אחד עסוק בלהכפיש את השני... ולהצדיק את עצמו... ידידי היקר:

קח בחשבון: שבעוד עשר שנים... בשנת התשפ"ח אני אעשה שוב חידון!!!! ואני אכתוב חידה: התאריך- חודש חשוון שנת התשע"ט!!!! ואני אשאל: מה קרה בתאריך הזה... ואתה כעת!!! כעת ממש בוחר במו ידיך מה הולך לקרות איתך בתאריך הזה... אם אתה הולך לפטפט כל היום על הנייעס העדכני שמתפתח בימים אלו... קח בחשבון שבעוד עשר שנים אתה תאכל את הכובע!!!! איך בזבזתי את הזמן שלי על שטויות... קח בחשבון שהנייעס שהיום הוא עדכני ואטרקטיבי הרי בחמש שנים הקרובות הוא יתחלף עוד שלושים פעמים לכל כיוון... (חליה וחס... כולנו מקיזים שעד אז משיח יגיע... אבל אני מדבר בשפת הפוליטיקה...) והפוליטיקה של היום תעניין אותך אז בדיוק כמו שאתה מתעניין היום בנייעס של חשוון תשמ"ט... אבל!!!! אם תהיה ריאלי ותתפוס את מסכת בבא בתרא ותחבק אותה חזק חזק!!! ותלמד בחודש הזה את פרק חזקת הבתים בעמל וביגיעה... הרי מסכת בבא בתרא תהיה תמיד עדכנית ותמיד רלוונטית גם בעוד עשר שנים... אתה לא תאכל את הלב...

חוג מזה!!! יש פה עוד נקודה!!! פוליטיקה כידוע זה משהו שמחלף מיום ליום... בפוליטיקה יש חילוף חומרים הכרחי... היריבים נאלצים מהר מאוד להיות חברים כדי להתאחד מול היריב השלישי... אבל השכן שלך ושלי... הם לא כ"כ מהר מתחלפים... וצריך לקחת בחשבון שביום שאחרי הבחירות אנחנו הולכים לפגוש אחד את השני!!! ואנחנו לא ניתן לפוליטיקה להרוס את ההדדיות שבינינו... הפוליטיקאים דואגים לעצמם!!! אבל מי ידאג לנו?? רק אנחנו!!! אנחנו לא ניתן לאף אחד להעכיר בינינו את האוירה!!! ועוד יותר מזה: אני אגלה לך סוד: לא יעזור לנו!!! בין נרצה ובין לא נרצה!!! אנחנו יצורים נצחיים!! אנחנו הולכים להיפגש אחד עם השני בימות המשיח... בתחיית המתים... ובעולם הבא... בקיצור: דרך ארוכה לפנינו... יש לנו עוד הרבה הרבה צמתים שאנחנו הולכים להיפגש... ואין לנו ברירה!!! אנחנו נהיה חברים!!! בין נרצה ובין לא נרצה... בקיצור: את הדרך חוזר אנחנו נהיה חייבים לעשות... השאלה היא: כמה היא תהיה ארוכה וכמה היא תהיה טעונה... מסופר שפעם באחת הישיבות היה איזה ויכוח בנוזק שכנים בין הראש ישיבה לשכנים... הוא אמר להם: תבינו... אם היינו מסיימים פה את החיים... נו... אז היית מתקוטט אחרים... כי אין לי יותר מידי מה להפסיד... היינו רבים ומתקוטטים... וזהו... כל אחד איכשהו היה מסיים את החיים ונעלם בקבר... דא עקא! שאנחנו יצורים נצחיים!!! אנחנו הולכים להיפגש לנצח נצחים!!! אז חבל לנו לריב... יש כלל: אתה יכול לריב עם מישהו שאתה יותר לא פוגש אותו... אבל כשיש לך עסק עם בן אדם שאתה הולך לפגוש אותו בעוד הרבה צמתים כמו קרוב משפחה וכדו... כדאי להתאמץ במיוחד למנוע פיצוצים!!! אז זהו!!! שמושיח הולך להגיע... וביהמ"ק הולך להיבנות... ואנחנו הולכים לעבור יחד עם חוויות רוחניות משותפות... אז חבל... חבל שהשלום בינינו ייעשה על כ"כ הרבה שכבות של משקעים... חבל... הפוליטיקה שיש היום לא עד כדי כך מהותית בשביל המחיר הזה...

בסוף ספר שופטים... מובא שבני דן רצו לכבוש את ליש להרחיב את נחלתם... בשביל זה הם שלחו מרגלים שיתורו את האזור ושיבדקו את המצב הבטחוני והפוליטי שם... המרגלים חזרו ואמרו: שכולם שם יושבים בשלום ובשלווה ואין שום מריבות פנימיות... אז מעניין לציין ש... שאיך הנביא מגדיר מצב של מריבות פנימיות?? ויראו את העם אשר בקרבם יושבת לבטוח כמלפני צידונים ולקט ובוטוח ואין מכללים דבר בארץ... שים לב למילים: אין מכללים!!! מה פירוש אין מכללים??? אומר רש"י: אין אהד מהם כריך להפיקו פיהו ויקט ויכלימו... והמצודות מבאר: אין בחרץ מי פוכלים אפילו זניבור כי לא הורגו במלחמה וקטטה... "עכ"פ רואים מכאן שמצב של מריבה וחוסר שלום... זה מצב של כלימה!!! והוי הוי כמה זה נכון... ניסיתי להריח את האוירה העכורה שיש בתקופת הבחירות... ניסיתי להגדיר את התחושה המרידה וזו ההגדרה הכי נכונה שיצאה לי!!! אוירה של כלימה... כל אחד עסוק או בלהכלים את חבירו ואת המפלגה שלו... או להיכלם מההפסדים של המפלגה שלו... והכלימה הזו לא עושה לנו טוב!! לא!!! לא!!! זה לא טוב!!! אני לא רוצה לא להיכלם ולא להכלים... אני רוצה להיות חבר שלך... אני רוצה להתחבק יחד איתך ולשיר יחד איתך ברוך אלוהינו שבראנו לכבודו... מה קרה?? איזה עבירה עשית לי ועשית לך שמגיע לנו ככה להתקוטט אחד עם השני?? זכור: כולנו בני איש אחד נחננו!!!! עם ישראל!!!

באמת חשוב... שהכל בובקעס... והכל שטויות והכל פוליטיקה... **אבל הפריבילגיה הזו קיימת רק במערה!!!** רק כשמתנתקים לגמרי מעולם השקר... אבל כל זמן שאתה לא מוכן להתנתק לגמרי מעולם השקר... כל זמן שאתה מתעקש לרקוד על שתי החתונות... אתה רוצה מצד אחד לערבב ולנייעס על כל הפוליטיקות בתוך עולם השקר... ואח"כ עוד לשמוע מה האמת... לא אדוני!!! אין כזה דבר!!! זה לא הולך ביחד... תחליט איפה אתה!!! אם אתה רוצה אמת... תקבל הרגע החלטה ותכנס לתוך הבית מדרש ותאטום את האזניים ואל תקשיב לשום שקר... ושם יהיה רשות לומר לך את האמת...

ואליך החרדי הפתוח שכולך מלא טענות כריזמן למה בבתיים של הרבנים יש כ"כ הרבה פוליטיקות...? למה העסק שם לא נקי לגמרי כיאה וכיאות לבית שממנו תצא תורה והוראה שזה אמור להיות הכי נקי שיש???

סליחה אדוני!!! מה אתה בדיוק רוצה שיהיה??? אתה רוצה שהרבנים יורידו מהשמים שלוחי דרבנן כאלו צחורים ולבנים שיהיה אפשר להטיל עליהם משימות וישלחו אותם לתפקידים מורכבים ואתה רוצה שהשלוחי דרבנן האלו יהיו מלאכים... שהם יהיו נקיים לגמרי מכל נגיעה ויעשו הכל הכל רק לשם שמים??? **למה שזה יהיה???** וכי אתה עושה הכל לשם שמים שאתה מצפה ששלוחי דרבנן יהיו כאלו טהורים??...

אין בעיה... אתה מחפש רב שאצלו באמת הכל הכל נקי... לגמרי לגמרי נקי... בלי שום שקר... **בבקשה... לך לרבי אלעזר ברבי שמעון...** שם הכל אמת!!! נראה אותך... נראה אותך הולך לרבי אלעזר ברבי שמעון... אתה לא תעיז... **למה לא???** כי הקדושה הנוראה והאמת הצרופה ששרויה אצלו תאדה אותך במקום!! **לא!!!** אתה מבין שאתה לא יכול ללכת לגדול בישראל שאצלו הכל אמת... אתה מבין שאתה צריך מישהו שיכיל אותך... שיבין אותך שאתה עדיין רחוק מהאמת... אם ככה... אז מותר לך להבין שכמו שאותך הוא צריך להכיל... הוא צריך להכיל עוד כמה אנשים שהם לא פחות טובים ממך... שהם צריכים את הכבוד שלהם ואת הפוליטיקה שלהם ואותו גדול בישראל עומד מלמעלה ונותן להם את המנת שקר שמגיעה להם ו... ובכל זאת מפקח שהאמת עדיין במקומה עומדת... כן... אל תצפה שבבית של גדולי ישראל יהיה הכל נקי... אתה לא כזה נקי שיש לך זכות לתבוע כזה דבר... עכ"פ לנו... לא נותר כאן בעולם השקר אלא להזדרז ולדבוק באמת ולברוח במידת האפשר לחדרי התורה... כדי שלא נבוש ולא נכלם **בעולם האמת...**

טענו: כן!!! נכון שהאמת הצרופה נמצאת אצל רבי אלעזר!!! אבל סוף סוף הקב"ה ברא את עולם השקר... וברא אותנו בתוך השקר... וכל אחד מאיתנו מטבעו חי עם נגיעות והוא מתמודד כל הזמן מול השקר... **ומשם!!!!** מתוך השקר... הקב"ה אוהב אותנו ורוצה אותנו **זו עבודה שמשתרעת על כל החיים!!!** ועד הרגע האחרון אנחנו כל הזמן מתנדנדים בעבודת המידות בין האמת לשקר... ואם נדחה את השקר בכל מחיר ולא ניתן לו שום מקום... הרי לא שבקת חיי לכל בריה... לא יצדק לפניך כל חי... **זה מה שקרה בסוף!!!** האמת הצרופה הזו של רבי אלעזר הרחיקה אותו מרוב העולם... אף אחד לא עמד בתובענות הזו!!! עד כדי כך שלקראת פטירתו של הליגער רבי אלעזר בן רבי שמעון... הוא חשש שלא יהיו לו עשרה אנשים בלוויה!!! **תחשוב:** גדול הדור... שכל כלל ישראל יודעים שהוא עיר וקדיש מן שמיא נחית. ובכל זאת הוא **חושש בריצנות** שלא יהיו לו עשרה אנשים בלוויה... **ולמה???** ומי שהולך לגמרי לגמרי עם האמת ולא נותן מקום לקורטוב של שקר **הוא לא מוצא מניין!!!** כי אף אחד לא יכול לעמוד בתובענות הזו...

קעת נחזור אלינו... הבייתה... לדור היתום שלנו...

נתחיל ממך בחור בן עליה יקר... אתה מחפש רבה גדול כמו רבי אלעזר ברבי שמעון... שילך עם האמת עעעעעד הסוף!!! שלא יתן כבוד לשום פוליטיקאי ולא ישא פנים לשום תורם ויגיד לכולם את האמת בפרצוף... **מה נעשה שאי אפשר!!!** המקום היחיד שיש בו אמת נקיה נקיה זה רק **בעולם האמת!!!** אבל כל זמן שאנחנו נמצאים בעולם השקר... הרי צריך להכיל גם מציאות של שקר... כן... הרב שלך שכל כולו דבוק באמת אבל הוא מבין שכשמתעסקים עם התורם הנכבד א"א לצפות ממנו שיוזיל מהונו ואונו רק לש"ש... מותר להשפירץ לו קצת פוצי מוצי כדי לרצות גם את היצה"ר... כן... בכל לבבך... בשני יצריך... גם ביצה"ר...

אבלו!!!!!! זה שישאר בינינו... אתה בכל זאת מתעקש להידבק באמת עד הסוף?? **אתה בכל זאת** לא מסוגל לסבול את השקר?? אתה עדיין לא השתכנעת... ואתה עדיין לא מסוגל לסבול את הסתירה הזו שהרב שלך שכל כולו אמת... פתאום משחק את המשחק כמו כולם???

בבקשה!!! יש לי בשבילך מקום אחד ויחיד!!!!!! בתוך!!! בתוך עולם השקר שבו אפשר להגיד את האמת עד הסוף! תנחש איפה? **במ ע ר ה!!!!!!** כן... כשר"ש ובנו אמרו את האמת הם נאלצו לברוח למערה... ושם!!! שם היה להם את האפשרות לחיות את האמת וללמוד תורת אמת עד הסוף... **אז כן!!!** גם לך יש אפשרות לברוח למערה... לא!!! אתה לא צריך לברוח לפקיעין... המערה שלך היא בית המדרש!!!! (גם ר"ש ובנו התחבאו בבית המדרש עד שהם ברחו משם בגלל נשותיהם) אם תברח לבית המדרש ותסגור את עצמך שם... ותקבל על עצמך להתנתק לגמרי לגמרי לגמרי מכל פוליטיקה שמכרכת סביבנו... **שם!!!** בנקיות הזו ובהתנתקות הזו ובמערה הזו... שם יש לך רשות לחיות את האמת!!! **שם!!!** מהמקום הנקי והטהור הזה של תורה בקדושתה ובטהרתה... **שם** אם תשאל שם את הרב שלך מה האמת... הוא יענה לך את האמת האמיתית מה הוא

והיצטלם מאחוריו ולנהל את העניינים ולגרוף הון פוליטי... בקיצור: אני לא צריך לספר לך... ורבי אלעזר שהבין בדיוק עם מי יש לו עסק. **לא פחות מגדולי ישראל של דורנו!!!!** שגם הם יודעים בדיוק עם מי יש להם עסק... אבל ר' אלעזר כאמור לא היה יכול לסבול את השקר והמשחק הזה!!! והוא הסתובב לעברו **ואמר לו את כל האמת!!!!!!** ר"א הבהיר לו שהוא מבין את כל הנגיעות המכוערות שעומדות מאחורי כל ההצטעצויות שלו... **ור"א לא ויתר... הוא גם שאל את אותו אחד:** אתה רוצה להגיד לי שכל בני עירך מכוערים כמון...?? כלומר: האם כל בני עירך שכעת הולכים לקבל את פני... האם גם אצלם כל הסיבה שהם קראו לי... הכל מתחיל ונגמר בנגיעות בשביל שאני אהיה כתוב במודעה... וזה ישרת את האינטרסים הפוליטיים שלהם?? בקיצור: רבי אלעזר כעת בעיצומו של לכידת גנבים!! נו... מה ענה אותו יהודי לר"א???? **לך לזומן שפגשני כמה מכוער כלי זה שפגשני.**

מה הוא ענה בתשובה הזו??? **הוא ענה כך:** נכון רבינו... אני מודה ומתוודה!!! צדקת בכל מה שאמרת!!! עשית לי קעת ניתוח לב פתוח... והוצאת את כל השפנים... ולכדת את כל הגנבים... הוצאת את כל הנגיעות החוצה וגילית לי עד כמה זה מכוער ועד כמה אני דובר שקרים... **אבל!!!!!!** סו"ס בבוקר הזה הקב"ה בכבודו ובעצמו פתח לי את העיניים... והחזיר לי את הנשמה... זאת אומרת: אבא שבשמים עדיין בונה עלי!!! אני עדיין ריווחי אצלו!!! הוא עדיין מסוגל לסבול אותי ואת הנגיעות המכוערות שלי... והוא עדיין לא ראה לנכון לזרוק אותי מכל המדרגות... אז אם הרבש"ע מסוגל להכיל אותי... אז אתה רבינו רבי אלעזר לא????? **רבי אלעזר לא עמד מול התוכחה הזו!!!!!!**

הוא הלך אחריו כל הדרך וניסה לפייס אותו!!!

כלומר ככה: פוליטיקה זה מגעיל!!! זה מכוער!!! אבל יש הרבה מאוד אנשים שבשביל לפעול ולעשות משהו חיובי... הם צריכים את הדבר המכוער הזה... וזה בכלל ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך... בשני יצריך... ביצר טוב **וביצר הרע...** כן... בעבודת ה' יש מקום ליצר הרע!!! יש משימות בעבודת ה'... שבשביל שאני הקטן אעשה אותם אני צריך קצת פוצי מוצי ליצר הרע... שהגדילים יתנו לי אשטיקלע כבוד וצומי... ובהחלט אני עושה את זה בשביל זו כי זו הרמה שלי כאן... אז כן!!! בשביל המדרגה הנשגבה של רבי אלעזר ברבי שמעון זה איכס... זה מכוער... אבל מי מאיתנו אוחז במדרגה הזו?? סו"ס כולנו נולדנו דוברי שקרים ובמשך החיים אנחנו צריכים לאט לאט לדחות את השקר ולהידבק באמת... **אבל לבנתיים!!!** עדיין אנחנו נמצאים עמוק בשקר... ומאוד קצת דבוקים באמת... וממילא כל זמן שאנחנו בשקר... אנחנו צריכים סוכריות של שקר... וזו הטענה שטען אותו יהודי לרבי אלעזר! מה אעשה... אני עדיין חי בשקר... וכי מי שחי בשקר לא מגיע לו לעבוד את ה'? הוא לא יכול לעבוד את ה' עם הכיעור שבו?

ואת הטענה הזו שטען אותו יהודי... זה בדיוק הטענה שהיה לחכמים כלפי רבי אלעזר... חכמים

בחור משיעור א'... זהירות!!! אל תיכנס לפנימיה של שיעור ב'...

במוצאי שמחת תורה כל המשפחה שלי עזבה את ירושלים... אבל אני נשארת!!! ברוך ה'... זכיתי ובחודש אלול האחרון התחלתי ללמוד בישיבה הגדולה בירושלים... אבא וסבא וכל הדודים כ"כ שמחו... אין דבר יותר נפלא מנציגות משפחתית קבועה בירושלים!!! (הדוד חיים כבר הספיק להשתמש ב... הוא נשאר עם כמות של פרוטות של נחושת של מעשר שני שהוא לא הספיק להשתמש בהם בחג האחרון... ועד החג הבא הם כבר יחלידו והרי לפרוט אותם בירושלים זה לא פשוט... אז הוא נתן לי אותם שאני אקנה בהם פירות ואוכל בירושלים בקדושת מעשר שני...) עכ"פ זמן חורף התחיל בישיבה עם כל החשק ועם כל הברען... ואני כעת בשיעור א'!!! כן... תתפלא לשמוע... אצלנו בישיבה יש הפרדה הרמטית בין שיעור א' לשיעור ב', בין שיעור ב' לשיעור ג', ובין שיעור ג' לקיבוץ... אבל שלא תבין לא נכון!!! זה לא הפרדה של משחקי כבוד! זה לא פוזות של כוחנות ושליטה... אלא משהו הרבה יותר רציני...

תבין: הישיבה שלנו ממוקמת בירושלים!!!! ירושלים זה עיר שהטהרה בה היא קריטית!!! רק שתבין: בירושלים ההבדל בין אדם טהור לטמא... זה כמו להבדיל ההבדל בין שטח A לשטח C. סליחה על ההשוואה... ממילא אצלנו בישיבה התנאי הבסיסי להתקבל לישיבה זה נכונות להשקיע ולתפס בסולם הטהרה!!! **ובכן: התכנית מאוד מסודרת והדרגתית**... הבחורים משיעור א' לומדים לאכול חולין בטהרה!!! מה זה אומר??? **זה אומר דבר ראשון:** שבחור שנשטמא בכת מאיזו סיבה שתהיה הוא יוצא לחופשת מחלה עד שהוא נטהר... **אבל לא רק!!!** גם בחור שיצא לו ללכת בשוק העליון של ירושלים ומרוב שהיה צפוף שם הוא התחכך עם אדם לא מוכר שחזקתו זה... או שהוא דרך בטעות על איזה מסטיק... או ישב על איזה כסא שמי יודע מי ישב עליו לפני כן... הרי הבחור הזה לא חוזר לישיבה עד שהוא טובל ומטביל את בגדיו... רק אז יש לו רשות להיכנס לפנימיה ולאגף של שיעור א'! בקיצור: אנחנו הבחורים משיעור א' נזהרים מכל דבר שהוא ברמת טומאה של **אב הטומאה!!!** אבל מראשון לטומאה?? אנחנו כבר לא צריכים להיזהר... כי בשלב זה אנחנו בשיעור א'... וכעת אנחנו נמצאים בראף הטהרה הבסיסי ביותר!!! אכילת חולין בטהרה!!! ואל תזלזל... זה לא קל!!! במשך שנה שלימה אנחנו מתלמדים ומתרגלים ומפתחים רגישות לכל עצם בלתי מזהה... אנחנו מתרגלים להתרחק מכל חיכוך מול עם הארץ שהוא בחזקת זב- שהוא אב הטומאה... אנחנו נזהרים שלא לשבת על כסאות לא מוכרים... ו... ובהחלט שנה שלימה אורך לנו להתרגל לזה...

עד כאן שיעור א'!!! אחרי שנה שלימה של פיתוח רגישות לטהרה המינימלית של אכילת חולין בטהרה... עכשיו הגיע הזמן לעלות כיתה!!! **עולים לשיעור ב'!!!!** בשיעור ב' מתקדמים צעד אחד קדימה ואנחנו מתחילים להתלמד **לאכול חולין על טהרה מעשר שני!!!!** וממילא לשיעור ב' יש כבר אגף אחר לגמרי בבנין הישיבה... נכנסה אחרת לגמרי... פנימיה אחרת לגמרי... **ובעיקר!!!! בעיקר חדר אוכל אחר לגמרי**... ולמה??? כי בשיעור א' היות ואכלנו רק על טהרת חולין... אז היינו צריכים לזיז רק מאב הטומאה!!! (במילים אחרות להיזהר שלא להיות ראשון לטומאה) ואילו משיעור ב' ואילך אנחנו מתחילים גם לשמור מרחק מראשון לטומאה (ושוב: בסילים אחרות: להיזהר שלא להיות שני לטומאה) לדוגמא: בחור מהישיבה שלנו יצא רגע לרחוב ונגע בטעות באיזה כלי שחזקתו שהוא **אב הטומאה**... באותו רגע הבחור נהיה **ראשון לטומאה** ואז הוא מיד רץ למקווה ואז הוא נהיה **שני לטומאה!!!** ומעתה: אם הוא בחור משיעור א'... מיד אחרי המקווה הוא יכול לחזור חזרה לישיבה לסדר ב'... אבל אם הוא בחור משיעור ב' ? ? סטופ!!! אתה טבול יום- אתה שני לטומאה! חכה... חכה להערב שמש... ורק אז אתה תטהר לגמרי ותוכל לחזור לישיבה... הנה לך דוגמא של הבדל בין שיעור א' לשיעור ב'... ובאמת בחורף זה מאוד בולט... כשמתחיל סדר בקיאות... הרי בשיעור ב' הסדר מתמלא לגמרי רק באזור השעה חמש... שאז פתאום נכנסים בבת כמה וכמה בחורים עם פאות רטובות... מה יש?? כעת חל הערב שמש... ואפשר לחזור לישיבה... **עכשיו!!! איפה זה מגיע לידי ביטוי מעשי???** שהרבה פעמים מגיע יהודים חקלאים לירושלים ויש להם הרבה מעות מעשר שני והם רוצים לתת אותם לידים טובות... אז הוא מגיע לישיבה ומוסר אותם לשיעור ב'!!! אבל לא לשיעור א'! כי שיעור א' עדיין לא מוכשרים לאכילת מעשר... (כמובן שזה לא סוף פסוק... תמיד הבחור משיעור א' יכול לבקש מהמטבחה אישור באופן פרטי וללכת למקווה ולטבול במיוחד לשם טהרת מעשר... ואז הוא לא יתור גרוע מאחיו בן החמש שמגיע פעם בשנה לירושלים וטובל ויכול לאכול אפילו בקדשים... אנחנו מדברים רק באופן כללי...) עכ"פ **בבחורים משיעור ב'** יש הרבה הרבה הרחקות והנהגות טהרה שבשיעור א' לא מקפידים... **ובפרט בחדר אוכל!!!** כי תבין: אנחנו בתור שיעור א' בגדול אין לנו שום בעיה עם אוכל... **יש כלל:** אוכל הוא אף פעם לא יכול להיות אב הטומאה!!! רק ראשון לטומאה!!! ממילא אנחנו שיעור א', אין לנו בעיה עם אוכל... כי אוכל במקרה הכי גרוע הוא ראשון לטומאה ואנחנו לא נזהרים מראשון לטומאה... אבל שיעור ב'...?? אבל שיעור ב'??? שהם כבר מקפידים לאכול על טהרת מעשר!!! הם כבר נזהרים גם מראשון לטומאה שלא יעשה אותם שני... ממילא כל החדר אוכל שלהם נראה אחרת לגמרי... אין כאן המקום להאריך... **אבל מה שברור הוא:** שהמשאית שיווק שמביאה לנו את הלחם והחלב והירקות... זה לא אותה משאית שמורידה להם... כי רמת הכשרות של האוכל שלהם היא הרבה הרבה יותר סטרילית וקפדנית!!! **יש הבדל עצום** בין השגחה הסטנדרטית של איסור והיתר... (כל מה ששייך גם בדורנו... בזהירות מסאכלות אסורות ובשר וחלב וחרקים וכו') **לבין השגחה מהסוג של סדר טהרה!!!** זה שתי השגחות שונות לחלוטין... וזה מחירים אחרים לגמרי לגמרי... (רק להמחיש... זה כמעט על משקל ההבדל בין אחרון שנמכר בחנות ירקות באמצע השנה ויש עליו השגחה של הרב אפרתי... לבין אחרון חז"א שנמכר בערב סוכות לד' המינים עם השגחה שהוא סוג א' א'... אתה מבין את ההבדל בין שתי תחומי ההשגחות...?? אז גם כאן זה כמעט על אותו משקל...) בשיעור ב' מקפידים ליטול ידים לפני כל אכילת פרי... ונזהרים מאוד מטומאת משקים... ו... ובקיצור: אל תשאל... בשביל זה אני בחור משיעור א' ולא בשיעור ב'...

חכה... בשיעור ב' זה לא נגמר!!!! כי אחרי שיעור ב' עולים לשיעור ג'... שאז מתחילים לאכול חולין על טהרת תרומה!! שזה כבר עוד שלב נוסף!!! שהם נזהרים אפילו משני לטומאה... ואז מגיע הקיבוץ... בני הקיבוץ הם כבר בחורים שאוכלים חולין על טהרת קודש... אני לא אלאה אותך בהבדלים שבין שיעור ב' לשיעור ג' והקיבוץ... אפשר להאריך בזה המון!!! אבל אני חושש שתדרם... מה שכן... דבר אחד אני יכול להגיד לך: שהגבהה וגלילה רק בחורים משיעור א' ב' מקבלים!!! אבל שיעור ג' וקיבוץ לא מקבלים... למה??? אני לא מגלה... שישאר כחידה... עכ"פ למרות הרחקות הנוקשות בין בני השיעורים... אבל יש מקום אחד שבו הבחורים נפגשים... בבית המדרש!!! יש לנו בית מדרש אחד!!! אמנם לאורך הבית מדרש יש מחיצות כמו בין עזרת גברים לעזרת נשים עם חלונות!!! אבל ניתן לעמוד משני עברי המחיצה ולדבר בלימוד... כלומר: בחור משיעור א' שיש לו שאלה בלימוד... יכול להתקרב לאגף של בחור מקיבוץ... יש ביניהם מחיצה שמפרידה ביניהם והם יכולים לדבר בלימוד... אתה מבין לבד שבחור מקיבוץ שהוא אוזח בכזו רמת טהרה שהוא אוכל חולין על טהרת קודש... אתה מבין לבד שההשגות שלו בלימוד ובהנהגה זה סדר גודל אחר לגמרי... אבל יש לציין: שקבלתי אישור מיוחד מהמטבחה!!! וכל ליל שבת יש לי חברותא "אילן" מהקיבוץ... ואנחנו לומדים יחד קצות החושן... בשביל זה אני הולך כל יום ששי למקווה וטובל לשם טהרת קודש... ואז יש לי רשות מיוחדת להיכנס לאגף של הקיבוץ... ואחרי השטיינג יש יהודי קבוע שתמיד מארגן לנו עונג שבת... תשולט מיוחד שיש בו בשר קרבן תודה... שנאכל ליום ולילה עד חצות ליל שבת...

"למען לא נבוש..."
מושגים בסיסיים בהלכה.

החורף התחיל... ואנחנו מתחילים להתכונן לחורף... אז אם בערב סוכות קנינו חליפה ומכנסיים הרי עכשיו קונים מעיל וסוודר וצעף... וזו אולי ההזדמנות לעורר אחת ולתמיד על אחת מהמציאות לא תעשה הנקראות בגדר חוק!!! **הלא היא לאו דשעטנא!!!!** שהיא בכלל ה"דברים שהם גזירת המלך ויצר הרע משיב עליהם למה לנו לשמרון ואומה"ע משיבים עליהם... אבל ישראל קדושים בגאווה ובגאון מקיימים "את חוקותי תשמורו..." **ובכן: צריך דבר ראשון לדעת שהלאו הזה הוא תמיד נמצא בסיכון שיברח לנו מהראש!!!**

סו"ס היום כל התחום של הטכסטיל נהיה לגמרי תעשייתי... אמא כבר ממוזמן לא תופרת לנו בגד... ולא סבתא סורגת לנו סוודר... וממילא כל מה ששייך לתחום הביגוד מתחיל ונגמר בחנויות הלבשה היותר עדכניות או פחות... במחירים היותר יקרים או פחות... אבל שעטנא?? שהוא לאו חמור מדאורייתא!! ונחשב מחוקי התורה!! עלול להידחות לפניה ולפרוח לנו מהראש... ותכל"ס... למעשה לא יהיה לנו שום תירוץ מספק למה זולגנו בלאו זה. זה כתוב בתורה ומבואר בשר"ע בדיוק כמו כל איסור והיתר אחר...

לכן!!! בהזדמנות זו!!! אם כבר אתה קורא שורות אלו... תעביר לנגד עיניך ברגע זה! את הקניה האחרונה שקנית... אם זה חליפה/מעיל/מכנסיים/קוצימה שקנית ואמנם זכרת לברך שהחינוך... וזכרת לגזור את התיות לפני שבת... אבל כעת תנסה להיזכר האם זכרת גם את לאו דשעטנא??? או שהוא לגמרי ברח לך מהראש. ואם כן!!! סטופ!!! עצור!!! אתה לא לובש את זה עד שאתה לא שולל את הלאו הזה!!! **ובכן בקצרה:** (המידע באדיבות איש מקצוע המומחה בנושא...) **במעילים וחליפות!!!** תסתכל בתיות, אם כתוב **שיש בהם צמר**, זה חייב בדיקה **מדינא!!!** אל תלבש עד שאתה לא בודק... אל תתחיל עם שעטנא... זה לאו גמור מדאורייתא ומי שמתפלל עם שעטנא תפילותיו לא מתקבלות. (זוהר)

אבל אם בתיות לא כתוב צמר... כאן אמנם מקובל פחות לחשוש... אבל עדיין!!! עדיין **ראוי לבדוק**... כי תבין: במעילים ובחליפות יש סיבה מיוחדת לחשוש לשעטנא... כי החליפה היא לא תמימה כמו שאתה חושב. היא לא מתחילה ונגמרת כמו שהיא נראית עליך... כי בתוך הביטנה יש שכבה שלימה של בדים וריפודים וכל מיני תוספות בצווארון... בקיצור: קח פעם חליפה ישנה ותגזור אותה... ותראה כמה שכבות יש בה... וממילא!!! ברגע שבגד מתחיל להיות טיפ טיפה יותר מורכב מחלקיקים שונים... הרי בהחלט יש מה לחשוש אולי אחד מהרכיבים זה צמר... או פשתן... **ולמה אני מסביר את זה???** כי כמוני כמוך... גם אני פעם לא הבנתי מה הקשר של שעטנא לחליפה שלי... מי דיבר על שעטנא... תראה איזה יופי של חליפה חלקה... הכל שחור... אין פה איזה תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משור שתתחיל לחשוש מי יודע מה יש שם... עד שמישהו הראה לי חליפה קרועה... וגיליתי כמה שכבות יש בה... אז הבנתי שב"עיר התחתית" הזו אי אפשר לדעת מה שמו לי שם...

עכ"פ בצעפים בדרך כלל אין לחשוש... ובמכנסיים אם כתוב על התיות צמר צריך בדיקה ואם לא לא צריך...

מה שבטוח מי ששולח לבדיקה זוכה להיטפל למצוה שיש בה קיום מצות עשה של יראת שמים!!! שהרי חוקה היא!!!

האם באמת בשבילי נברא העולם??? מה... באמת???

בפרשה הקודמת- נח... **אם תשים לב:** יש שינוי קיצוני בין ההתנהגות של נח **לפני** המבול... לבין ההתנהגות של נח **לאחר** המבול... לפני המבול נח היה מאוד נוח... הוא לא מנסה להפוך את העולם ולא מוכיח את האנשים... הוא עושה את שלו... בונה את התיבה... מי ששואל אותו הוא עונה לו... ומי שלא לא... נח לא מנסה להתפלל או לשנות את הגזירה... **עד כאן נח שלפני המבול!!!** אבל ברגע שנה יצא מהתיבה **לאחר** המבול...??? פתאום הוא מתחיל להתפלל... רבש"י: "מה יהיה עם העולם... פתאום נח מקריב קרבנות ורוצה לעורר רחמי שמים... ולא זו בלבד... אלא נח מפסיק להיות כזה נוח... כי ברגע שכנען עושה שטויות נח לא עובר על זה בשתיקה... נח לוקח אחריות על העולם ומעמיד את כנען במקום הראוי לו... הוא מקלל אותו קללה נמרצת ומעמיד את כל אחד במקומו... את זה במקום הראשון... ואת יפת במקום השני... את חם בדרג התחתון וכנען בשפל המדרגה... זה כבר לא אותו נח שאנחנו מכירים מלפני המבול... משהו השתנה בגישה... מה באמת???

הביאור הוא מאוד פשוט:

נח שלפני התיבה היה מקטני אמנה!!! מה פירוש מקטני אמנה?? **נח לא האמין בעצמו!!!** הוא לא האמין שבשבילו נברא העולם... מי אני... שאני אוכל לתקן את העולם?? שאני אוכל להשיב חרון אף ה' ולבטל את הגזירה מכל העולם?? מי אני ומה אני... לכן נח עד הרגע האחרון לו האמין בכוחו ונטשאר נח... לא מנסה לבצע מהפכות... **כך היה עד המבול!!!!** אבל!!! ברגע שהמבול נסתיים... ונח פתח את הדלת ויצא מן התיבה... ו... הוא גילה שהההכל נחרב... הכל נעלם... לא נשאר ככככלום... וישאר אך נח!!!! רק נח ובניו... אה... עכשיו פתאום נח התחיל להאמין בעצמו!!!! עכשיו הוא פתאום התחיל להפנים שבאמת בשבילו נברא העולם... **בטח!!! עכשיו זה כבר לא חכמה**... כשעומדים מול עולם ריק ריק ריק שאין אף אחד חוץ ממני... אז טח שבשבילי נברא העולם... זה כבר לא אמונה אלא עובדה!!!! עכשיו נח התחיל באמת להאמין בעצמו... וממילא הוא התחיל להתפלל... התחיל להקריב קרבנות... ו... וגם התחיל לקחת אחריות על העולם... הוא התחיל לדפוק על השולחן ולבלום זעזועים... לא לתת למפגעים ורוחניים להתפתח בתוך ביתו... **אבל אז!!!** ברגע שהקב"ה מקבל את התפילות ואת הקרבנות של נח... פונה הקב"ה לנח ואומר לו בצער: חבל!!!! חבל שרק עכשיו נזכרת להאמין בעצמך... אם היית מאמין לפני המבול שבשבילך נברא העולם... היה אפשר לחסוך את כל המבול... היה אפשר שהעולם ימשיך להתקיים... וימשיכו מיליונים של אנשים שנראים בדיוק כמוך להסתובב לך בין הרגלים ובכל זאת אתה היית הצדיק יסוד עולם!!! שעליך עומד כל העולם!!! חבל שהיית צריך להחריב את כל העולם חוץ ממך... ורק אז הבנת שבשבילך לבדך נברא העולם... חבל שהיית צריך להשאיר אותך יחידי בעולם בשביל שתפנים את האמת האבסולוטית ש"נברא האדם יחידי... לפיכך יאמר אדם בשבילי נברא העולם..."

עד כאן נח... לעומת זאת אברהם אבינו???

בעצמו! אברהם האמין שבשבילו נברא העולם גם בלי להחריב את כל העולם... אברהם היה חי בעולם מפותח... מליונים של אנשים הסתובבו בעולם חוץ ממנו... ובכל זאת היה לו את העוז ואת הגבורה להיות עברי!!! כל העולם מהעבר האחד והוא מהעבר השני... זה בדיוק מה שרש"י אומר על נח... תמים היה בדורותיו... שאם היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום... מה הכוונה לא היה נחשב לכלום?? הכוונה היא שאם נח היה בדורו של אברהם יחד עם כ"כ הרבה אנשים נוספים הוא לא היה מחשיב **את עצמו** לכלום!!!! הוא היה אומר: אני עוד אחד... מי אני שאתקן את העולם... כי שוב... נח- בשביל להפנים שבשבילו נברא העולם... הוא היה צריך שהכל יחרב ורק אז הוא הפנים שבאמת בשבילו נברא העולם... אבל אברהם לא היה צריך את זה... הוא האמין בעצמו גם כשהוא היה מוקף במיליוני אנשים נוספים...

לא נעים להודות אבל אנחנו מזדהים עם נח יותר מאשר אברהם... בינינו... האם אני מאמין שבשבילי נברא העולם???

מאוד קשה לי להאמין בזה... ולמה? כי חוץ ממני יש עוד עשרות אלפי בני תורה... יש עוד מאות אלפי שעוה לימוד שנלמדו ע"י כלל ישראל... אז בדיוק אני? מי אני ומה אני... **ניגש אלי בחור בן עליה** שמתמודד עם הרבה הרבה קשיים וצרות וגם ניסיונות קשים... ובכל זאת הוא מתגבר ועמל בתורה בכל עוז ותעצומות... בקיצור: עושה המון נחת רוח לאביו שבשמים... אז ישבתי והסברתי לו עד כמה הוא חשוב בעיני הקב"ה... הסברתי לו שהוא לבדו כמות שהוא... בשבילו נברא העולם... והוא מציל את כל העולם... **ענה לי אותו בחור:** מצטער מאוד... אבל קשה לי מאוד מאוד להאמין שבשבילי נברא העולם... תבין: אני לומד בישיבה שיש בה קרוב לאלף בחורים... לכולם יש את אותו פרצוף פחות או יותר... לכולם יש יראת שמים... כולם יושבים מול סטנדרים... ולכולם יש ניסיונות... וכולם משתדלים איכשהו להתאמץ... אז לומר שבדיוק בשבילי נברא העולם?? למה?? מה ההיגיון?? למה?? אמרתי לו: אתה צודק!!! אני מבין אותך... באמת מאוד קשה לעכל את זה... אבל!!!! טענתי לאותו בחור- מה נעשה שזו האמת!!! מה נעשה שזה חז"ל מפורש וממילא זו המציאות!!! המציאות היא שבשבילך נברא העולם!!!!

עכשיו ככה: היות ולאבא שבשמים חשוב שכן תפנים את זה וכן תאמין בזה שבשבילך לבד היה כדאי לו לברא את כל העולם... ואבא שבשמים שלח אותי אליך כדי להסביר לך את זה ולהביא אותך להבנה הזו...

אז אבא שבשמים הציע כעת שתי אופציות איך לשכנע אותך!!!

אופציה אחת: מהסוג של נח!!!! מבול!!!! בוקר אחד הקב"ה מגיע ומביא מבול לעולם... כולם נעלמים... ורק אתה תשאר לבד לבד... (אין צורך לומר חס ושלום... ואין פה חשש של פתיחת פה לשטן כי הקב"ה כבר נשבע שזה לא יקרה... כך שאין בעיה בפתיחת פה הזו) וברגע שאתה תשאר לבד... אז אתה כבר תבין בקלות שבשבילך נברא העולם... **זו אופציה אחת איך לשכנע אותך**

שבשבילך נברא העולם- אופציה מהסוג של נח!!!

אבל האופציה השניה היא שלא!!!! שהקב"ה לא יחריב את העולם... כי... כי סוף סוף רחמיו על כל מעשיו... אבל הוא יבקש ממך בתחינה: אנא בני היקר... אני מבקש ממך שתאמין לי שבשבילך נברא העולם... אנא ממך: אל תאלץ אותי להחריב את כל העולם רק בשביל

לשכנע אותך שבשבילך נברא העולם... אל תעשה לי את זה... זו האופציה השניה!!!! כעת מה אתה בוחר?? איזה אופציה?? האם אתה מתעקש בכל מחיר... שאם באמת בשבילי נברא העולם... אז אני רוצה שהקב"ה יסלק מפה את כולם וישאיר רק אותי לבד יחד איתו... או!!!! שאתה מוכן להיות אברהם אבינו... שהיה מוכן להאמין בכוחותיו גם!!!! כשהוא היה חי בדור הפלגה שהיו חוץ ממנו עוד שבעים אומות...

נח... מה אתה בוחר... באיזה אופציה???

אז ברוך ה'... אותו בחור הסכים ללכת על האופציה השניה!!!! הוא הסכים לדבוק בדרכי אברהם אבינו ולהאמין שבשבילו נברא העולם בלי צורך בהכחדה של כל העולם חוץ ממני... לא רבש"י... לא צריך שתחריב את כל העולם ותשאיר רק אותי... לא!!! אני מוותר!!!! אני מוכן להיות אחד כזה שבשבילו נברא העולם גם אם מסביבו יש עוד אלף בחורים שגם בשבילם נברא העולם... וזה לא סתירה!!! בשבילי נברא העולם... וממילא אני יחיד... מה עושים פה עוד אלף חוץ ממני?? **בשביל מידות!!!!** בשביל לפרגן לעוד אלף יהודים חוץ ממני שגם בשבילם נברא העולם... אבל זה לא סותר שבשבילי לבדי נברא העולם... הבנת?? זה משפט מאוד עמוק!!!! אל תזלזל בו...

זו כוונתו!!!! כעת ניגש הלכה למעשה: ובכן בחור יקר:

תעד לך שאתה לבד עם אבא שבשמים!!!! נכון שאתה מוקף בהמון בחורים שנראים אותו דבר כמוך... אבל מול אבא שבשמים אתה לבד!! אם יום אחד יהיה לך אי הבנה מול אבא שבשמים... ולמחרת אתה תהיה עצוב וברוגז ולא תגיע לשחרית בישיבה... אז מהמשגיח אין לך מה לחשוש... כי אם יש 500 בחורים חוץ ממך בתפילה... אז אין שום סיבה שהמשגיח ישים לב שאתה חסר... **אבל אבא שבשמים???** אבא שבשמים מיד יראה שאתה חסר!!! והוא ימיד ישאל: איפה יענקלה שלי... וכל הבחורים יתפללו בכונה ולאבא שבשמים זה לא יעזור!!! הוא ימשיך לשאול בדאגה ובכנות: איפה יענקלה שלי?? למה הוא במיטה?? למה הוא ברוגז איתי?? המשיגח לא ישים לב שאתה חסר!!! ואילו הקב"ה לא יפסיק לשאול ולדאוג ולחכות איפה יענקלה שלי...

כן... אבא שבשמים יודע בדיוק את כל החשבונות שחולפים לך בראש... כן... הוא יודע שאתה בטוח שאבירימי הוא הרבה יותר בעל כשרון ממך... וקובי הוא הרבה יותר שטייגיסט ממך... ושוקי הוא הרבה יותר עיובד ממך וממילא מה אתה שווה... כן... הקב"ה מכיר מצוין את המחשבות האלו... אבל בשביל זה הקב"ה קצת יותר חכם... וקצת יותר מבין ממך והוא בכל זאת רוצה אותך!! הוא מכיר את האישיות שלך קצת יותר ממה שאתה מבין... והוא צריך דווקא אתה!! ואם אתה לא תקום בבוקר... אתה תחסר לאבא שבשמים!!! ואף אחד לא ישלים את חסרונו? כי שוב: שבבילך נברא העולם!!! אתה סיבה מספקת לברא את העולם... אה... יש עוד הרבה בחורים חוץ ממני? מה איכפת לך שהם חיים... מה... אתה לא מפרגן להם לחיות?? אתה רוצה בכל מחיר שכככלום ימותו רק בשביל לשכנע אותך שבשבילך נברא העולם?? תהיה יהודי... מה אכפת לך שאנחנו חיים?? תעשה טובה לאנשות... תאמין לקב"ה שבשבילך נברא העולם בלי לדרוש כיליון סוטאלי לעולם...

האמת היא שאני מרגיש שאני קצת מדבר לקיור!!! ולמה?? כי מניסיוני האישי בתור בחור... לבחור צעיר מאוד מאוד קשה להבין כזה דבר... מאוד קשה לו להבין שבשבילי נברא העולם... בו בזמן שגם על חבר שלי זה נאמר... כי תחליט: אם בשבילי נברא העולם... אז לא בשבילי?? ואם בשבילו אז לא בשבילי??

ופילוסופיות!!!!!! הטענה הזו באמת נכונה!!! אבל בשביל זה אנחנו נמצאים בעולם השקרי!!! **כי תבין:** היות ובעולם האמת הרי לכל צדיק יש ש"י עולמות... אז באופן עקרוני אם אתה באמת צדיק... אתה בכלל לא קשור לעולם הזה... יש לך את הש"י עולמות הפרטיים שלך... ורק נשלחת לכאן בשביל "סידורים"... בשביל לבנות ולעצב את הש"י עולמות אלו... וממילא אתה לא באמת קשור לעולם הזה... זה לא אמור לעניין אותך שיש עוד מישור חוץ ממך בעולם הזה... כי גם אתה לא קשור לכאן... וגם הוא לא קשור לכאן... שניכם היגחתם מהש"י עולמות הפרטיים שלכם... בשביל סידורים כאן בעולם הזה...

עצה טובה קמ"ל: אם אתה הולך בישיבה ויש מסביבך מלא בחורים... ואתה מרגיש שאתה נאבד... **תדמיין שאתה כעת לבד!!!** תדמיין שאתה כעת מהלך בש"י העולמות הפרטיים שלך שרק הרבש"י נמצא שם יחד איתך... **אה... אם אני באמת נמצא כעת בש"י עולמות... אז למה כ"כ צפוף לי בחדר אוכלי?** למה אני בקושי שומע את עצמי בסדר א"י?? כי... כי... כי תבין: אתה כעת יצאת לסידורים בעולם השקרי!!!

ובעולם השקר יש כמין מפגש של האו"ם... שכל ראשי העולמות נפגשים תחת קורת גג אחת ויתכן שאפילו צפוף להם שם... אבל סו"ס בשורה התחתונה כל אחד מגיע מהעולם הפרטי שלו וחוזר לשם... אל תסתכל על השני!! כי אליבא דאמת אתם בכלל לא נפגשים!!! אין שום קשר ביניכם!!!

תבין: זה בדיוק כמו בגאולה... יצאת פעם ל"סידורים" בגאולה???

מאוד צפוף שם... מלא אנשים... כולם רצים... אבל שם אף אחד לא מרגיש שהוא אחד מאלף!!! ולמה?? כי אין שום קשר בין אחד לשני!! לכל אחד יש את העולם שלו!! את הבית שלו!! ואת הסידורים שלו!! וכל אחד הגיע לכאן בשביל מטרה אחרת... ממילא... גם אם מאוד צפוף שמה... אף אחד לא מרגיש ממוספר- אחד מאלף... כי אין שום קשר בין אחד לשני... כל מי שכעת מסתובב בגאולה... בסופו של יום הוא חוזר לבית שלו... ולמשפחה שלו... ולעולם הפרטי שלו... **אותו דבר בישיבה!!!** נכון אמנם שבישיבה זה לא נראה כמו בגאולה... סו"ס כולם אותו דבר... כולם חברים... וכולם לומדים אותו דבר... **אבל!!!** עדיין צריך לדעת שאליבא דאמת כולם פה בסידורים... כל אחד נשלח מהשמים בשביל לבנות את הש"י עולמות הפרטיים שלו... ולחזור לשם... כך שאליבא דאמת אין שום קשר בין אחד לשני!! גם אם מאוד צפוף בבית מדרש ויש מלא מלא בחורים חוץ ממני... זה לא מפריע לי להיות יחיד... בדיוק כמו שבגאולה כל ההמוניות לא מפריעה לי להיות יחיד!! שבא לכאן לגאולה בשביל צורך מאוד מסוים שרק אני צריך אותו ואף אחד לא קשור אלי... אנא בינה זאת!!!! לא צריך להחריב עולם בשביל להבין שנברא האדם יחידי... אנחנו בנים של אברהם אבינו ואנחנו מבינים עניין גם בלי זה...

הזרה ומידות

פרשת לך לך החשע"ח ❖ עלון מספר 121

אורחות חיים

לאדמו"ר מבעלזא זצ"ל היה בית מדרש בתל אביב. פעם אחת, כשנכנס לבית המדרש, מצא על הרצפה, במסדרון הכניסה, בול. האדמו"ר הקדוש, שלא הכיר בצורתא דזוזא, לא ידע אם הבול הזה הוא דבר ששווה פרוטה או לא, והאם יש כאן מצות השבת אבדה או לא. הגבאי הסביר לו שהיות ואין על הבול חותמת - הריהו דבר ששווה, כמו הערך שנקוב עליו.

באותם הימים לא היה בול אחיד לכל מקום בארץ. היו בולים במחירים שונים, בהתאם למרחק משלוח המכתב. ככל שהמכתב נשלח ליעד מרוחק יותר, היה מחירי הבול גבוה יותר, כך שהיו הרבה מאד סוגים של בולים. התברר אפוא כי על הבול שנמצא חלה מצות השבת אבדה. הגבאי עלה על הבימה, והכריז: "למי אבד בול? יבוא ויתן סימנים".

ואכן, אחד המתפללים טען שהוא איבד את הבול, נקב במחירו ובצורתו, והתברר שזהו הבול. האדמו"ר כל כך שמח שהזדמנה לידיו מצות השבת אבדה.

הוא לא השיב את הבול לבעליו, עד שנטל ידיו שלש פעמים במים, חגר את הגארטל, ואמר בקול רם ובהתלהבות: "לשם יחוד קודשא בריך הוא, הנני מוכן לקיים מצות השבת אבדה". רק לאחר מכן השיב את הבול לבעליו.

וכל אותו היום לא פסק פיו מלהודות ולהלל לקב"ה שזימן לידו את המצוה, והיה שרוי בשמחה גדולה - שמחה של מצוה.

בהזדמנות אחרת, מצא השמש של בית המדרש על הרצפה גארטל. הוא עלה על הבימה והכריז: "למי אבד גארטל". אחד החסידים טען שהוא זה שאיבד אותו. השמש קיפל את הגארטל, ו...הופ.. זרק את הגארטל לכוונו של המאבד.

כשהרב'ה ראה את זה, אמר לו: "כך לא מקיימים מצוה. ראשית, תחגור אתה בעצמך גארטל, תטול ידך שלש פעמים, תאמר 'לשם יחוד', ואז תגש אל האיש ותשיג לו את אבדתו..." (דורש טוב להגר"מ לימרוט פליט"א - סוכות)

מענייני הפרשה

הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

אין כל העולם מכירים בו, אבל כאשר הולך למרחקים, כולם יכירו גדלותו וצדקתו?

אלא מסבירים המפרשים, דהנה איתא בירושלמי, הרוצה לידע שם הגדול דהיינו שם המפורש, יתרחק מלהנות מאנשים אחרים.

וכן מסבירים את הפסוק (מלבי"ם, י"א): "ויבטחו בך יודעי שמך", פירושו, שמי שרוצה לידע שם המפורש, יהיה בטחון בהקב"ה שלא להנות משום אדם. ואם כן, בדרך כלל כאשר אדם נוסע ממקום למקום וממדינה למדינה, צריך להנות מבני אדם, לאכול ולישון אצלם או שנותנים לו מתנות, ואם כן טובת ההנאה שמקבל מאחרים יכולה לגרום לו שלא ידע את שם המפורש.

ועל פי זה אפשר להסביר את דברי חז"ל, מלמד שהדרך ממעט את השם, פירוש, שאינו יכול ללמוד את שם המפורש.

ולפי זה מובן גם מדוע הבטיחו, ואברכך - בממון, והרי אברהם אבינו עבד את הקב"ה מאהבה, ומדוע צריך להזכיר לו את הממון, אלא כיון שהמדרש אומר שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו שיהיה כהן גדול, וכל כהן גדול צריך לדעת את השם המפורש...

אם כן אדם הנווד ממקום למקום בדרך כלל נהנה מהבריות, אוכל ושותה אצלם, אדם כזה לא יוכל לידע את שם המפורש כדאיתא בירושלמי, שאדם שנהנה מן הבריות אינו יכול לידע את שם המפורש.

אם כן יש כאן הבטחות סותרות, שמצד אחד הוא מבטיחו שיהיה כהן גדול ומצד שני הוא אומר לו להטלטל ממקום למקום שעי"ז יזדקק לבריות!?

לכן ממשיך המדרש ואומר ואברכך - בממון, שתהיה עשיר, ואפילו שתלך ממקום למקום לא תזדקק לבריות, ותוכל ללמוד את שם המפורש ולהיות כהן גדול.

לך לך מארצך וכו' וכו', א"ל. פירש רש"י, כאן אי אתה זוכה לבנים (ר"ה ט"ז), ועוד שאודיע טבען בעולם" (נ"ר לט, ג).

מסבירים המפרשים ששני הפירושים קשורים אחד לשני, דהנה הסבירו המפרשים על הפסוק (נלאשית טו, ו): "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", הכונה שאברהם אבינו כל זמן שלא היתה לו הבטחה שיהיו לו בנים, לא היתה כל כך חשיבות לצדקה אשר עשה, מכיון שבמקום שיעזוב לאחרים חילו, נתן את כספו לצדקה בחייו.

אבל כאשר הקב"ה בישרו והבטיח לו שיהיו לו בנים, מאותו הרגע נחשב לו מה שנותן לצדקה. והנה אברהם אבינו היה עמוד של גמילות חסדים כמו שידוע, וזה היה טבעו, שיצא שמו בעולם ונתפרסם על ידי צדקה וחסד שעשה, אבל כל זה נחשב לו לגמילות חסדים רק לאחר שזכה לבנים.

וזהו כונת רש"י, כאן אי אתה זוכה לבנים, אבל שם אתה זוכה לבנים, וממילא על ידי זה אודיע טבען בעולם.

ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו' ואעשך לגוי גדול וכו', א-ב. איתא במדרש (עין ז"ל מו, א) ואעשך לגוי גדול, וכהן גדול. וצריכים להבין מדוע הבטיחו שיהיה לכהן גדול.

אלא יובן בהקדים מאי דאיתא במדרש (נ"ר לט, י"א): הו"ב נכ"ט, ואעשך לגוי גדול, מלמד שהדרך ממעט שלשה דברים, ממעט את השם, ממעט את הממון וממעט את פריה ורביה.

ולכאורה קשה, מה שהדרך ממעט את הממון, ואת הפריה ורביה זה מובן, שבמציות טלטול הדרך גורם להוצאות מרובות ולטלטולים, ולכן גם קשה לפרות ולרבות כאשר אדם מתרוצץ ממקום למקום.

אלא מה שאמרו שממעט את השם, לכאורה מסתבר הפוך, שכיון שאדם נמצא במקום אחד

לשמיעת שיעורי מורנו הגאון הגדול הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א

בקול הלשון: 03-6171001 ואח"כ לפי הסדר 1 - 1 - 1 - 7 - 39

כניסת שבת: 17:47 (למחגים 40 דק' 17:27)
צאת שבת גאונים: 18:37 צאת שבת ר"ת: 19:16

אנו מתעדתים בקרוב להוציא ספר שו"ת של מורנו הרה"ג הרב יעקב נסים עטייה שליט"א כל המעוניין להנציח את שמו להצלה וכו' או להבדיל לע"נ קרוביו יפנה לטלפון מספר 054-8416719

ללוות מקרובי המשפחה סך מסויים להוצאת נישואיה, כדי שלא תאלץ לדחות ולעכב את החתונה. והנה כעבור כמה ימים הגיעה בדואר תשובתה של ביתו הכלה, ובעת שקרא את המכתב קרס לפתע רבי יחיאל מרדכי תחתיו והתעלף. רופא הזמן לחקור את סיבת ההתעלפות, ובמאמצים גדולים השיבו את רוחו. כששב לעצמו סיפר לבעלי האכסניה המודאגים, כי בתו מספרת במכתבה, שלפני ימים אחדים היא פגשה את אחת מחברותיה, שהיא יתומה מאב וכבר מאורסת למעלה משנה. ביתי שאלה אותה לתומה מתי היא עומדת להינשא? אך החברה התייפחה בבכי, ואמרה שהיות וכספי הנדוניה שלה הופקדו בקופת הישיבה, וכעת אין הישיבה משלמת את חובותיה, עומד השידוך להתבטל. לכן מבקשת ומתחננת מביתי שאת הללוואה שהבטחתי להשיג עבור הנדוניה שלה, שאשתדל לשלוח במהירות עבור חברתה.

היא הוסיפה לכתוב, שכבר הספיקה לדבר על כך עם חתנה, רבי אייזל, שהגיב בפשטות שהוא כה שמח על ההזדמנות המופלאה הזאת שהתגלגלה לפתחו, להרנין לב כלה יתומה, ומבחינתו שווה לוותר על כל הנדוניה שהבטח לו, כדי שיוכל להמשיך לשקוד על תלמודו לאחר נישואיו, לטובת אותה בחורה יתומה.

הכלה גם הציעה הצעה מעשית; שהרי מתחת לישיבה ישנם מספר חדרים ריקים המשמשים לאחסון גרוטאות, והיא תדאג לפנות אותם, ולהכניס במקומם שתי מיטות וארון, וכך יהיה להם מקום ללון עד שירווח. לכן לה ולחתנה לא דרוש כעת כסף, והם מתכוננים להסתפק במועט ובלבד שהשידוך של חברתה לא יתבטל חלילה. המכתב כאמור זעזע את ליבות השומעים...

אך הרב באקשט עדיין לא הבין מה היא סיבת ההתפעלות, ושאל את הרב גורדון: "נו, אם כך, מדוע קיבלתם חלישות הדעת? אדרבה, אשריכם שזכיתם לחתן מיוחד כזה, שהבטיחו לו נדוניה גדולה ומכובדת ביותר, והוא מוכן לוותר על הכל, ולחיות בצמצום ובדוחק, כדי שלא יחסר מאומה לכלה יתומה!?"

אמר לו רבי יחיאל מרדכי: "סיבת חלישות הדעת היא, משום שאני יודע להתעסק עם בני אדם ולא עם מלאכים!... ידעתי גם ידעתי שה' זיכני בחתן למדן, מיוחד במעלות, עילוי וצדיק מופלא, אבל לא ידעתי שזכיתי בחתן כה מופלא שמידותיו הן כשל מלאך!..." [המשך בעמוד 4]

הישיבות באותם ימים, שנשאו בעול התורה של יהדות פולין וליטא, היה מרן הגאון רבי יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל, ראש ישיבת לומז'ה. איש מורם מעם, שהאצילות והנכבדות הטעלאית ניכרו היטב בכל הליכותיו. הוא החזיק על כתפיו את עולה הכלכלי של ישיבת לומז'ה, בכוחות על טבעיים ובמסירות רבה. בחורף תרצ"ד, כאשר חובותיה של הישיבה התרבו והכבידו מאוד על צווארו, נאלץ לנדוד לארצות הברית, מצוייד בהמלצות גאון הדור רבי חיים עוזר, כדי לגייס כספים לטובת הישיבה. בת גדולה היתה לו לרבי יחיאל מרדכי שהגיע לפרקה, מרת חיה פרידא זצ"ה, והוא רצה מאוד לשדך עוד קודם נסיעתו. ואכן, לאחר דין ודברים ונתינת הבטחה של נדוניה מרעישה ומכובדת במיוחד, היא באה בברית האירוסין עם העילוי המופלא מישיבת מיר, רבי אייזל קסטיובסקי זצ"ל, מי שכונה בהערצה ובחביבה "רבי אייזל וילנער".

תלמידי התקופה במיר התייחסו אליו כאל בחיר הלומדים וכאל הארי שבחבורה. לצד מעלותיו ומידותיו המיוחדות, שהיה עניו, פשטן ושפל ברך, המאיר פנים לכל אדם, וניבאו לו גדולות ונצורות כמי שעתיד לצמוח לאחד מגדולי הדור. החתן היה בנו של הגאון רבי נח קסטיובסקי זצ"ל, מגיד שיעור בישיבת רמילעס בוילנא, שנפטר בגיל צעיר מאוד, וכיתום זכה רבי אייזל לגדול בביתו של רבי חיים עוזר ולקבל ממנו רבות. רבי חיים עוזר התבטא עליו לא אחת בתואר "גדול"! ופעם אמר שבכל פעם שהוציא כרך נוסף מסדרת ספריו 'אחייעזר', הוא הוצף במכתבי הערכה והערות מגדולי הרבנים, אך רק שני אברכים ישבו לכתוב פרכות נכונות וראויות, שחיבו אותו להתייחס אליהם. הלוא הם: רבי אייזל וילנער ורבי מרדכי שולמן.

בשמחת התנאים שנערכה בלומז'ה נשא החתן המופלג דרשה מופלאה, בה יישב ענין מוקשה במסכת מקוואות. כולם השתאו מההברקה הגאונית שחידש. עד שהמשיגו הגה"צ רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, לא יכול היה לעצור את עצמו, ובאמצע הדברים נפל על צווארי החתן ונישקו מרוב חביבה והתרגשות...

ואכן, כפי המתוכנן מיד לאחר שמחת האירוסין נדד הרב גורדון לארצות הברית, עקב מצבה הכלכלי הקשה של הישיבה, בדרכו התעכב באנגליה שם התארח אצל אחד מגידולי העיר לומז'ה הרב באקשט, בנו של הגאון רבי אהרצ'ל באקשט זצ"ל, רב העיר. כשראה שהוא מתעכב שם זמן רב, שלח רבי יחיאל מכתב לביתו הכלה, בו הבטיח לה כי מיד עם בואו לאמריקה, ישתדל

בפרשתנו למדים את אודות מעלת היותו של אברהם אבינו ע"ה "וישא לוט את עינו וירא את כל כיכר הירדן כי כולה משקה לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה כגן ה' כארץ מצרים בואכה צוער: ויבחר לו לוט את כל כיכר הירדן..." (בנלשתי, יג, יא) ומה הרוח אאע"ה? יד - מיד - ויה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה: כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם: ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה: קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה (בנלשתי, יג, יז-יח) עובדה נפלאה בעלת ערך מוסרי נפלא ונוקב ביותר, הובאה מספר "אוצרותיהם אמלא" מהרב טורק שליט"א שנסמעה מפי הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל, רבה של העיר רמת-גן וראש ישיבת קרלין בירושלים, אותה זכר משנות עלומיו וז':

הסיפור פורסם לאחרונה במקומות שונים בשינויי גרסאות. אך כאן נספר זאת כפי הנוסח ששמעתי מרבי צבי עצמו מספר פעמים: רבי צבי סיפר שבחודש אלול תרצ"ה, בהיותו בחור צעיר, זכה להיות נוכח בשמחת נישואין נדירה ומיוחדת במינה, שהתקיימה בעיירת הנופש גרוזניק, שמחה שהרעישה בזמנו את עולם התורה והישיבות. והיתה לשם דבר.

בשמחה זו נטלו חלק גדולי ומאורי הדור; מסדר הקידושין היה גאון הדור, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנא ובעל ה'אחייעזר'. בברכה בחופה כונדו גדולי ראשי הישיבות; מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ראש ישיבת 'גרודנא' ובעל ה'שערי יושר', בברכות הראשונות, ומרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, ראש ישיבת קמניץ ובעל ה'ברכת שמואל', בברכות אחרונות.

ורשם מיוחד הותיר בו מרן הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל, משיגו ישיבת מיר, שרקד לפני החתן והכלה עד כלות הכחות ממש. הריקודים היו עזים במיוחד וניכר היה עליו שהשקיע כוחות רבים ועבורם, זה היה בניגוד מוחלט לאופיו המאוד רגוע ומיושב. רבי צבי מתאר שבגמר הריקודים רבי ירוחם נפל על כסאו מרוב מאמץ, ולא היה מסוגל להוציא הגה מפיו במשך דקות ארוכות...

לימים הוא שמע ממרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', את הסיפור המפעים שהסתתר מאחורי השמחה המיוחדת הזו, ומדוע כל גדולי התקופה טרחו ליטול בה חלק: אחד מגדולי ראשי

דעת רבותינו גדולי הדורות

'רואים אתם? אמר, 'בתנך' כתוב שאני מיכאל המלאך!'. הילדים הוסיפו ללעוג לו: 'אמנם כתוב כי יש מלאך ששמו מיכאל, אך לא נאמר כי אתה הוא זה!...'

הוא עצמו התבטא כי משום מה בנושא מסוים אין ברכותיו מועילות, ומכלל לאו אתה שומע הן... סבא עצמו נוותן על כך מענה בספרו 'חיי עולם', בפרק כ"ז העוסק במידת הענווה. בפרק זה הוא כותב דברים מופלאים ביותר, ורבים מאלו שספדו לו אחר מיטתו ציטטו אותם שוב ושוב.

אחר שהוא מתאר את מעלתה של הענווה באריכות, הוא כותב: "ודע, כי מי שלא זכה למידת הענווה, אין לו אפילו מושג וציור ממנה של ענווה... ולא עוד, אלא אפילו מי שזכה באיזה זמן למידת הענווה ושפלות הרוח, ואחר כך איבדה על ידי היסח הדעת או איזה חטא רחמנא ליצילן, שוב גם הוא שוכח ונעלמת ממנו מהותה של הענווה, עד שאין לו כמעט שום מושג וציור כלל במהות מידת הענווה."

סבא מסיים את דבריו המופלאים בשתי מילים רבות משמעות, אשר בהן חשף בלא מתכוון טפח מאישיותו: "כידוע ליודעים"... הנה כי כן גבהו דרכיו מדרכינו, ואין לנו בהן לא שיג ולא שיח. (מתוך הספר צית למי - כ.ג.ציון)

אולם מיכאל צעק עליהם בחרונו: 'כופרים אתם, והלוא כך כתוב בתורה!'

הילדים היו ממשכיכם בהתגררויותיהם, ומיכאל היה ממשיך בשיגעונו: 'אפיקורסים! אני מיכאל המלאך, ככתוב בספר דניאל!'

סבא סיים את הסיפור והסביר בענוותנותו: "כשיגעונו של אותו מיכאל לייחס לעצמו את דברי דניאל, כך שיגעון הוא לומר כי אני הוא החכם שעליו דיברו חז"ל..." מחד גיסא, סבא התבטא שדברים האלה פעמים רבות, עד שנראה היה כי אינו מכיר במעלותיו כלל, והוא סבור כי הכל טובים ממנו. מאידך גיסא, לכאורה לא ניתן היה לחשוך אותו בהלך מחשבה מוטעה שכזה.

סבא לא הרשה שיצלמוהו, והיה מתרעם על העושים כן. כששם לב שמנסים לצלם אותו, הסתיר את פניו והרים את מקלו לאות הזהרה. סבא לא הבין כלל לשם מה באים הציבור לקבל את ברכותיו, ואף הביע את פליאתו על כך. "אולי תוכלו לומר לי מה פשעי ומה חטאתי, שבאים אלי כל היום וכל הלילה לבקש ברכות?", שאל כמה וכמה פעמים...

פעם השיב לו רבי משה שלזינגר כי הבאים עושים זאת על פי מאמר חז"ל, שמי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שביקש עליו רחמים.

וסבא שאל: "ומי אמר שאני הוא החכם שאלי ומתכוונים חז"ל בדבריהם?", וסבא הוסיף וסיפר: ביאליסטוק היה משוגע בשם מיכאל. דעתו של הלה נטרפה עליו לגמרי, והוא חשב את עצמו למיכאל המלאך, ילדי העיר היו מתגרים בו, ואומרים לו שוב ושוב כי הוא איננו מיכאל המלאך, אך הוא לא ויתר להם - הוא היה פותח בפניהם את התנ"ך, ומראה להם את האמור בספר דניאל על אודות מיכאל המלאך.

אדם שהזיק את חברו במהלך קטטה האם חייב בחמישה דברים (נזק, צער, ריפוי, שבת, בושת)?! ומה הדין אם היה זה בדרך משחק?!

אתרוגיהן של תינוקות ואין בדבר גזל ולא משום דרכי שלום אלא שכך נהגו בו מחמת שמחה כך פי' בקונט' ויש ללמוד מכאן לאותן בחורים שרוכבים בסוסים לקראת חתן ונלחמים זה עם זה וקורעין בגדו של חברו או מקלקל לו סוסו שהן פטורין שכך נהגו מחמת שמחת חתן, ע"כ.

והסבירו המפרשים, שיתכן שבאר הגולה דיבר באופן שמכים ומזיקים אחד את השני דרך שחוק, או שפטר מכח קל וחומר, ומה במקום שמכים אחד את השני [ומתכוונים להזיק אחד את השני שהוא פטור, ק"ו במקום] שלא מתכוונים להזיק שאם הזיק בטעות שהוא פטור. ומש"כ "ובלבד שלא יתכוונו" - להזיק שלא בדרך שחוק, אמנם זה דוחק.

ומ"מ יוצא לפי האמור מדין של המתאבקים, שהמשחקים ובטעות מזיקים אחד לשני, כיון שאי אפשר לצמצם במשחק מבלי להזיק, הרי הם פטורים. וכ"כ בשו"ת ברוך אומר (ח"מ סי' ק"ט) שמי ששיחק בכדור והפיל לחברו את עדשת המגע ואבדה, שהוא פטור. ולמד דין זה מדין שנים שנתאבקו כנכ"ל.

ובספר מקור ברוך הביא שכתב בן בספר משפטי התורה (ח"א סי' י"ח סעי' ד', וז"ל סי' ל"ג). ובשו"ת ויאמר יהודה (ח"מ סי' קמ"ו) והביאו ראיה לדין זה שהמזיק בטעות מתוך משחק פטור, ממה שהביא הרמ"א (נחמ"מ סי' ע"ח ס"ט) בענין בחורים המזיקים לחביריהם בשמחת חתן שפטורים מכך שהנהגו כן.

ועיין בחזו"ע (פורים עמ' ר"ז - ר"ח) שכתב שלא קיי"ל כסברת הרמ"א, וכמ"ש מרן הב"י בסי' תרצ"ה, שהגוזלים בפורים מחביריהם חייבים לשלם, שאנחנו לא נוהגים כן לגזול בפורים, ולכן אין חילוק בין פורים לשאר ימות השנה. ובכל זאת כתב בספר מקור ברוך שאם יש מנהג כזה לפטור, הולכים אחר המנהג ולכן רצה לפטורו.

אמנם להלכה ולמעשה, מאחר ואין מנהג ברור במקומותינו לפטור את מי שהזיק בכוונה מתוך שמחה, וממילא גם הרמ"א ותרומה"ד יודו שבמקומנו המזיק מתוך שמחה חייב לשלם. וזה כפי שכתב מרן הב"י (או"ח סי' תל"ה) שהגוזלים מחביריהם בפורים חייבים לשלם כי אין מנהגינו לגזול בפורים.

ונראה שבמקום שאין מנהג לפטור המזיק מתוך שמחה, שהוא חייב, אלא שאם הזיק בטעות מתוך משחק, יהיה פטור מדין מחילה. וכמ"ש מרן השו"ע בדין המתאבקים וכהסבר הסמ"ע.

היוצא מכל האמור לעיל: מי שהזיק את חברו תוך כדי משחק, פטור. שאפילו שנים שנתאבקו יחד ואחד הפיל את חברו, וסימא את עינו פטור. ולכן אם שחקו בכדור ואחד שבר את משקפי חברו, או קרע בגדיו, פטור, כל שלא הזיק בכוונה אלא בדרך משחק. והטעם הוא, מכיון שהם משחקים או מתקוטטים, הם יודעים שתוך כדי משחק וקטטה אחד זיק את חברו, ועל דעת כן הם עושים ומוחלים אחד לשני.

ויהי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בבריאות איתנה ונהורא מעליא אכ"ר.

שנראה דהטור (סס סעיף ז') בשם רש"י וז"ל: מה: ד"ה חייבין: חולק על הרמ"ה הנ"ל, ושי"ל דאין חולקין, ועיין מה שכתבתי כאן בפרישה עוד מזה, עכ"ל:

ועיין בטור (ח"מ סי' ע"ח סעי' ח) שכתב וז"ל: היה אחד רץ ואחד מהלך והוזק מהלך ברץ חייב מפני שרץ שלא ברשות בד"א בחול אבל בע"ש בין השמשות פטור מפני שרץ ברשות כתב הרמ"ה ז"ל אם שניהם רצין אפילו הזיקו זה את זה פטורין והא דאמר' דהזיקו זה את זה חייבין היינו דוקא שהמזיק עשה מעשה שהוזק זה והניזק לא עשה כלום אבל גבי שנים רצין דתרווייהו עבדי מעשה [והזיקו זה את זה היו כאילו] הוזקו זה בזה פטורין, עכ"ל:

ועיין בדרישה ופרישה (סק"ח) שכתב דבשניהן רצין לא משום מחילה לחוד הוא אלא משום דשניהן עבדו מעשה בהזיקתן ומהאי טעמא בלא רשות הרבים נמי אלא כל שרצונשים זה כנגד זה וכ"כ הטור שם בפירוש בשם הרמ"ה.

והדין שבתשובת הרא"ש והשו"ע מדבר בשנים שהתקוטטו זה עם זה, והזיק אחד את חברו, וזהו פטור, כמו שכתבנו. ומדין זה נראה ללמוד גם במקרה לאדם שהזיק את חברו בטעות תוך כדי משחק כגון שהפיל לו את המשקפים ונשברו, ובפרט במשחקים שאין אפשרות לצמצם, כגון שרצים אחד אחרי השני, כאשר אחד תופס בבגד חברו וחבירו בורח נקרעת חולצתו, נמצא ששניהם ביחד עושים את ההיזק. ומכיון שאין אפשרות לצמצם, הרי שעל דעת כן משחקים, ופטור המזיק. וכעין מה שהסביר הסמ"ע בטעם הדבר.

ועיין באר הגולה (סי' ע"ח סק"י) שכתב וז"ל: כן פסקתי לפעמים בשבתות בחצר בית הכנסת כשמשחקין הבחורים ומכים זה את זה ומזיקים אחד לשני שהם פטורים, ובלבד שלא יכוונו, וכמבואר בשו"ע (או"ח סי' תל"ה), עכ"ל. וכתב את דבריו על דברי הרמ"א (נכ"ס ע"ח ס"ט): בחורים הרוכבים לקראת חתן וכלה והזיקו זה את זה ממון חברו דרך שמחה הואיל ונהגו כן פטורין, ע"כ.

והמעייין יראה שלכאורה אין הנידון דומה לראיה, שברמ"א מבואר שמזיקים ממון חבריהם דרך שחוק, משמע "שמתכוונים להזיק" רק שעושים את זה דרך שחוק, ואילו באר הגולה דיבר באופן שמכים אחד את השני דרך שחוק אבל לא מזיקים דרך שחוק, אלא שלפעמים תוך כדי המכות בטעות מזיקים.

וכנראה שהבין מדברי הרמ"א שהבחורים היו רוכבים לקראת חתן וכלה דרך שחוק, ובטעות היו גם מזיקים ממון חבריהם. אומנם מפשטות לשון הרמ"א משמע שמזיקים בכוונה תחילה אחד את השני דרך שחוק. וכן מבואר מדברי התוס' (במסכת סוכה מה. ד"ה מ"ד) שהוא המקור לדברי הרמ"א וכמ"ש בביאור הגר"א (סק"ה).

וז"ל התוס' (סס): מיד תינוקות שומטין לולביהן - לולבי התינוקות שומטין הגדולים מידן ואוכלין

שאלה: שנים שהתקוטטו זה עם זה, ובמהלך הריב הפיל אחד את חברו והזיקו, האם חייב לשלם לו את מה שהזיק כדין החובל בחבירו שחייב בחמישה דברים (נזק, צער, ריפוי, שבת, ובושת)?! ומה הדין בשנים ששיחקו ביחד ואחד מהם הפיל את חברו והזיקו האם חייב?!

תשובה: כתב הטור (ח"מ סי' תכ"א סעי' ה) (ז) וז"ל: שאלה לא"ה הרא"ש ז"ל שנים שהתאבקו יחד והאחד הפיל חברו לארץ ונפל עליו וסימא עינו של התחתון [בהפלתו] מה דינו. תשובה נראה דפטור מה' דברים אף על גב דקיי"ל אדם מועד לעולם היכא דהוי אנוס פטור כדאיתא בירושלמי היה ישן ובא חברו ושכב אצלו הראשון פטור בנזקי שני ותניא גבי ב' שרצו בר"ה והזיקו זה עם זה מועד שניהם והזיקו זה את זה שלא בכוונה כי הדבר ידוע בב' מתאבקין יחד עיקר כוונתם שיפיל אחד לחבירו ואי אפשר לאדם לצמצם ולכוון שיפילהו בנחת שלא יוזק כי בכל כוחם הם מתאבקים וכל אחד מהם מכין להפיל חברו ומחלו זה על זה ואדעתא דהכי התאבקו יחד, עכ"ל:

וכתב מרן הב"י (סס) שתשובת הרא"ש היא בכלל ק"א סימן ו': ועוד כתב הב"י (סס, דנזק הדין) וז"ל: ויש לגמגם על תשובה זו כי מתחלה נתן טעם לפטור מפני שהוא אנוס ומה שהביא ראיה מהירושלמי ומההיא דשנים שרצו (ל"ג) אינם ראיות דשאני הכא שנתכוון להפילו ועשוי הוא להיות ניזוק על ידי ההפלה ואחר כך נתן טעם מפני שמחלו זה לזה וטענת מחילה גם כן אינה טענה שהאומר לחבירו סמא את עיני קטע את ידי על מנת לפטור חייב ושמא יש לחלק בין כשהאחד מוחל לחבירו לכששניהם מוחלים זה לזה ועל כן דק הדין: ועיין בכתבי מהר"א סימן ר"ח, עכ"ל: ועיין בפרישה (סס, סק"ז).

ופסק מרן השו"ע (ח"מ סי' תכ"א, סעי' ה) וז"ל: שנים שנתאבקו יחד, ואחד הפיל חברו לארץ, ונפל וסימא את עינו, פטור, ע"כ.

וכתב הסמ"ע (סק"י) וז"ל: טעם הדבר, כיון דהתאבקו שניהם ברצון וכל אחד דעתו היתה להפיל חברו, וכל אחד ידע שא"א לצמצם שיפילו דוקא באופן שלא יהיה בו היזק, ה"ל כאילו נתיאשו ומחלו אהדדי שאף אם יארע לאחד היזק יהיה מה שיהיה כיון שלא נתכוון חברו להזיקו אלא שקרה לו דרך נפילתו שיהיה פטור, דומה למ"ש וכלא ד"ק ל"ג. בשנים שרצין ברה"ר והזיקו זה את זה דרך ריצתן דפטור המזיק, משום דכל הרץ ברה"ר יודע שגם לאחרים יש רשות לרוץ ברה"ר, וכאשר יפגשו שנים הרצין זה נגד זה דרכן להזיק זה את זה. ואף על גב דאמרין אדם מועד לעולם, ע"כ לאו בכל ענין אמרוהו, דהרי בהזיקת אנוס גמור פטור. וכאשר כתבתי טעם זה, כן הוא דברי הרא"ש בתשובותיו וכלל ק"א סי' ו' הביאו הטור, בסימן זה [סעיף ז'] וכמ"ש בפרישה, ועיין פרישה בסימן שע"ח סעיף ח' שם כתבתי דבשניהן רצין לאו משום מחילה לחוד הוא אלא משום דשניהן עבדו מעשה בהזיקתן, ומה"ט בלא רה"ר נמי אלא כל שרצין שנים זה כנגד זה, וכ"כ הטור בשם הרמ"ה שם בהדיא. וע"ש בדרישה דכתבתי

נקודות אור | סיפורים של תיקון מידות | אנשים שחזרו לכור מחצבתם וחיזקו לאלו שעדיין...

"אחרי שבת, בא אלי המשגיח ואומר: 'אני סיפרתי שקר, אבי החתן קנה הכשר זול ולא מהודר. כשבא המחותר בערב שבת ושאל, היה ברור לי שאם אומר לו את האמת על הסחורה שהגיעה, יתבטל השידוך. החלטתי לשקר ואמרתי שהגיע: 'בדיוק מה שהזמינו'. לא הוצאתי מפי שקר אבל גנבתי את דעתו. מה דיני', שאל המשגיח?"

"עליתי למו"ח והצגתי בפניו את השאלה. והוא ענה לי: 'ח'ו לשקר, הוא היה חייב לומר את האמת'. שאלתי: 'הרי מותר לשנות מפני דרכי שלום?'"

ענה מו"ח: 'מפני דרכי שלום הכוונה ששרה אמנו אמרה 'אדוני זקן' והקב"ה אמר 'ואני זקן', אבל כאן זה דבר אחר לגמרי, זה לא אמת, הדיבורים שאמר אותו משגיח'. אמרתי לו שהשידוך יתפוצץ אם ידעו ששיקר, כאן,

הגרי"ש אלישיב זצוק"ל - מה מאפיין את פסקיו ההלכתיים? "ראשית, עלינו לדעת שהאמת הייתה נר לגליו, וכן כל תשובה הייתה משולבת בחכמה, והיא אשר אפינה את פסיקותיו. כאשר הבין שהשואל אינו דובר אמת, היתה אחת דתו בניתוק קשרים לעולם! "ברשותכם אביא כמה דוגמאות לכך: "היה מעשה במחותנים. אבי החתן עשה 'אופורף' בשבת לפני החתונה, ואבי הכלה היה אמור להגיע כמקובל. לפני שהגיע הוא שח למחותן שהוא מקפיד על הכשר מיוחד, ובמיוחד מקפיד על שוחטים יראי ה' מיוחדים. האם תוכל לדאוג עבורי לשבת ה'אופורף'?"

אבי החתן הבטיח שיביא מההכשר המיוחד, ולא עוד אלא שיביא משגיח מיוחד שיקפיד על ההשגחה והשוחטים. אבי הכלה מאוד שמח על הדבר ונפשו הייתה רגועה. "כשהגיע לשבת ה'אופורף' נכנס למטבח, ומצא את המשגיח שהזמנתי. לשאלתו אמר לו המשגיח: 'יש כאן בדיוק מה שהזמינו'. הוא שמח מאוד."

מו"ח לא נבהל מזה, ואמר 'אבל הוא שקרן!'. ראיתי שלא יעזור שום שכנוע. מהאמת הצרופה הוא לא זז כמלוא נימה!

"סיפר לי אחד מזקני י-ם, שיום אחד נכנס יהודי למו"ח לשאול שאלה ואמר לו את שמו. מו"ח אומר לו: 'הגרעינים הם שלך'... והלה לא הבין מה מו"ח רוצה ממנו. עד שמו"ח הזכיר לו שלפני עשרות בשנים, המשמש, והם כילדי מאה שפרים באו לשאול את חוות כשהיה ילד, הייתה לו מריבה עם חברו על גרעיני דעת מו"ח עם מי הצדק, ומו"ח פסק שהשני צודק ואחרי זמן למד את הנושא וראה שהוא צודק."

אז אחרי עשרות שנים של עמל התורה ויגיעה עצומה, הוא זכר את המקרה ושטעה בהוראתו, ואומר לו הגרעינים שלך, אתה צודק... "זהו כוחו של "איש האמת", שמכיוון שטעה בהוראה זוכר זאת לאורך כל השנים וכעת הזדמן לפניו לפרוע את חובו. (מתוך המנכ"ש כולני קיץ תשע"ז)

[המשך מעמוד 2] דבר המכתב הגיע לאוזניו של מרן הגאון רבי **יחזקאל אברמסקי זצ"ל**, ששימש באותם ימים כראש אב בית הדין של לונדון. המקרה הקשה של היתומה שהופיע בו נגע לליבו. הוא השתומם ביותר מביתו וחתנו של הרב גורדון, שהסכימו לוותר על כל חלקם למען החברה, והחליט לטיול על עצמו את ענין גיוס כספי הנדוניה. לאחר מספר ימים הגיע למעונו של הרב באקשט, וביקש להרגיע את הרב גורדון כי הצליח לאסוף את הסכום הדרוש, גם עבור ביתו וגם עבור חברתה. אך לא הסכים למסור את המעטפה ובה ההמחאה הכספית לידיו, אלא התעקש לשלשה בעצמו לתא הדואר. "ברצוני לזכות", הסביר הרב אברמסקי את פשר התעקשותו, "אף בזכות זו של שלשול המעטפה לדואר...".

היתרה אותה שמחת נישואין, שתאר רבי צבי מרקוביץ בערגה. רבי צבי סיפר שלאחר החופה, המשגיח רבי ירוחם נשא דברים נרגשים, ובתוך הדברים אמר: "בעולם הגשמי ישנם גבולות ומחיצות המבדילות, אך בעולם הרוחני אין ענין של מרחק וגבולות. לכן הננו מושיטים יד למחותן הראשי, הגאון רבי יחיאל מרדכי שליט"א, השרוי במרחקים לצרכים רוחניים - להחזקת ישיבת לומז'ה, ומברכים אנו ומאחלים לו ברכת מזל טוב!".

לכך גדולי הדור חשו מחובתם האישית לבוא וליטול חלק בשמחה המיוחדת הזאת. הן מצד החתן והכלה, ששמש יצא לתהילה בעקבות מעשה הוויתור שלהם. והן לחלוק כבוד לראש ישיבת לומז'ה שנותר בגולה, למען החזקת התורה. כעבור שנים אחדות, כשבאו ימי המלחמה הקשים, ה'סטרטיפיקט', שכבר הוכן עבור רבי אייזל ורעייתו ושלוש ילדיהם לעלות ארצה, לא הגיע ליעדו, והם נרצחו שם בלומז'ה יחד עם שאר בני הישיבה. שרידי ישיבת מיר ששרדו את המלחמה, וזכו להכיר את רבי אייזל מימי שבתו במיר, כמו הגאונים

משעה שהרבה רבי יחיאל מרדכי להתעכב בארצות הברית, ולא היה באפשרותו לחזור ללומז'ה, שיגור אליו רבי חיים עוזר גרודז'נסקי ורבי ירוחם ליוואוויץ ממיר מכתב, בו ביקשו ממנו רשות לערוך את החתונה מבלי שיהא נוכח בה. רבי יחיאל מרדכי הסכים לכך. ואכן החתונה נערכה באלול תרצ"ה, כשדמות אחת מרכזית נעדרה מאולם השמחה, דמותו של אבי הכלה. זאת

בית דין צדק ובית הוראה – "זרע אמת" ...לדק לדק תרדף הלך אחר בית דין יפה" (סנהדרין לז:)

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צוואות | ירושות | הסכמי גירושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | ושלום בית. בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", ובד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד, אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א.

ובהרכב הדיינים המצוינים: מרא דאתרא רמב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א, וראש כולל הוראה ודיינות "חקיו ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א

שעות פעילות בית הדין:

בכל יום שני בין השעות 14:30 – 18:30 באחד מסניפי בית הדין: שפת אמת 5 בית שמש / האדמו"ר מבלעז 39 אשדוד לשאלות בענייני בית הדין, פתיחת תיקים וכו' בטלפונים מס' 054-8444884 / 054-8416719 (טלפקס: 02-9990043)

ניתן להתייעץ ולשאול בשעות פעילות בית הדין גם בעניינים של יו"ד חלק ב' וכן בשאר מקצועות התורה.

ארגון אהבת חסד - רשת שעורי תורה "החפץ בחיים"

ארגון "אהבת חסד" פועל רבות להשבת נשמות יהודיות לצור מחצבתם השיעורים מתקיימים בבית שמש והסביבה:

שיעור גברים ונוער רחוב ביאליק 32 (בית שמש) ימים א' - ה' בין השעות 20:15 - 21:30, ומוצ"ש 21:30 - 22:30

שיעור גברים ונוער מושב נוה מכאל (רוג'לית) ימים א' - ה' בין השעות 19:00 - 20:00

שיעור גברים ונוער מושב אשתאול ימים ד' בין השעות 21:30 - 22:30

שיעור גברים ונוער מושב תירוש בכל יום א' בין השעות 21:30 - 22:30

שיעור רח' הגפן פינצווייט ש"י (בית שמש) בכל יום ג' בין השעות 17:45 - 18:45

שיעור לבעלי עסקים רח' האומן 3 במשרד "אורן ביטון אדריכלים" בימים א', ג', ה' בין השעות 09:15 - 08:15

שיעור גברים ונוער רח' האתרוג (בית שמש) בכל יום שבת כשעה וחצי לפני צאת שבת

לפרטים ולהקמת שיעורים נוספים בטלפונים מס' 054-8444884 / 054-8416719 (פקס: 02-9990043)

מאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת יא' חשוון התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
17:47	18:37	19:16
17:45	18:35	19:12
17:45	18:35	19:13
17:47	18:37	19:15

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעל דהאן נ"ו 050-4194600

מתמיד עצום היה הגאון רבי חיים שאול דואק זצ"ל עד כדי כך שגם לאחר שאבד את מאור עיניו היה הוא בקי מופלא. פעם אחת הקשה הגאון רבי **סלמאן מוצבי** זצ"ל קושיא שהיתה לו מימים ימימה, ורבי חיים שאול, בקש להביא לפניו את הספר "נהר שלום", שם נמצאת התשובה לשאלתו. ובעוד הרב מוצפי מדפדף בספר למצוא קטע זה, נטל רבי חיים שאול מידו את הספר, **מנה את הדפים** והצביע על השורה שבה מצויה התשובה לשאלה. וכל זאת, בזמן שמאור עיניו כבה...

למעשה, היופי הוא כל דבר שאנו מתבוננים בו באהבה.

שהבוטח בה' שמח בכל דבר שה' מסבב אליו, גם אם הוא נגד טבעו, מפני שהוא בוטח באלוהים שיעשה לו רק את מה שהוא טוב עבורו בכל עניינו, כמו שעושה האם הרחמניה לבנה, שרוחצת וחותרת אותו וקושרת אותו, ומשחררת אותו מקשריו, על כרחו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום אם לא שויתי ודוממתי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי.

ישמעאל נימול בגיל שלוש-עשרה, כשהגיע לבגרות שכלית, ואילו **יצחק** נימול בהיותו בן שמונה ימים. אצל ישמעאל הקשר שלו לקב"ה הוא קשר שכלי והגיוני בלבד, אבל יצחק, שמסמל את כלל-ישראל, התקשרות לה' היא התקשרות עצמית, שאינה מבוססת כלל על השכל.

קבוצת בחורים עזבה את ישיבת "פורת יוסף" ועברה לישיבה אחרת שכן ביקשו ללמוד בישיבה עם פנימיה (הדבר ארע בתקופה שעדיין הפנימיה בישיבת "פורת יוסף" לא נפתחה). בחודש אלול חשו התלמידים צורך נפשי לראות פניו של ראש הישיבה הגאון רבי **יהודה צדקה** זצ"ל ולשמע את שיחותיו המלהיבות. אלא שמכיון שעזבו את הישיבה, התבישו מפניו וחששו מקפדתו. רק אחד מהם אזר אומץ, התגבר על רגש הבושה ונכנס. באותו רגע שנפגש עם הרב, נמוגו חששותיו. רבי יהודה קבלו במאור פנים, **התענין מאוד בשלומם** ובשלום חבריו ואמר: "אשריכם שאתם נמצאים בפנימיה בחודש אלול ואינם צריכים לצאת לרחובה של עיר. לומדים אתם תורה בקדושה ובטהרה, ומעלתכם גדולה משלנו". כך, בלב שלם ובנפש חפצה...

מדוע נכנס רבות ביער? סיפר רבי **דוד אבוחצירא** שליט"א: כשרבנו **ישראל אבוחצירא** זצ"ל התגורר בדרום והיה נוסע ממקום למקום בכבישי הדרום ומשני צידי הכביש היו משטרעים יערות ופרדסים ופעמים רבות היה רבי ישראל מבקש מהנהג שיעצור לו בצד הכביש והוא יכנס לתוך היער וימתין לו הנהג עד שישוב ולפעמים **היה זה כמה שעות** ולפעמים בחשיכה בלילה ותמיד היה לבד. וסיים רבי דוד: "שכמה שניסו להציל מפיו של רבי ישראל את כוונתו זוה לא גילה מאום, אך בעיני ברור הדבר שהיה עוסק **בתיקוני נשמות** שהיו מגולגלים שם.

מה רבה ועצומה זכותו של המקיים מצווה- ואפילו אם הוא נער צעיר!

בנוחו של אדם להפוך מבוי סתום לפרשת דרכים

יום אחד הגיע הרה"צ רבי **יוסף וולטור** זי"ע (שהיה אחד מל"ו צדיקים) עם ת"ח וכל הדרך התווכחו ביניהם האם מרן רבינו **יעקב אבוחצירא** זי"ע, היה נוהג מנהג מסוים. כאשר הגיעו לבית רבי **יאיר** זצ"ל, עוד טרם פתחו פיהם אמר להם רבי מאיר: רבי יעקב היה נוהג במנהג כך וכך, **ומה שהתווכחו** כל הדרך אמר להם... והמה ראו כן תמהו.

כלל חשוב- אין נותנים לאדם שום דבר בלא תפילה

נקודה לפהשפה

לכל אחד מאיתנו יש חולשות וחסרונות. אך לעיתים, במקום להתמודד עם החולשות פנים אל פנים, אנו פונים לכל מיני פתרונות שווא ודמיונות שיפתרו לנו כביכול את הבעיות. יוחאי היה עייף. השכם בבוקר הוא יצא מביתו שהיה בעיר רחוקה, והתכונן לסיים את ביקוריו אצל כל הלוקחות בעיר. אבל כמה לקוחות טרדניים עיכבוהו מעבר לצפון. הוא מצא את עצמו בשעת לילה מאוחרת **עייף כל כך** עד שלא היה מסוגל לנהוג הביתה, והחליט למצוא לעצמו חדר במלון ולחזור לעירו רק בבוקר. בשעת לילה מאוחרת הבחין יוחאי סוף סוף באכסניה צדדית שנראה כי עוד נותרו בה מקומות פנויים. הוא נכנס ללובי וראה איש אחד, יוחאי חשב שהוא משתגע. ניגש בכל זאת לפקידה כדי לשאול אם יש במקרה איזו מיטה פנויה, הפקידה שראתה עד כמה הוא נואש ואומלל, 'אסור לי לומר לך זאת, אבל האישי שלפניך שכר חדר שלם בן שש מיטות, למרות שהוא הולך לישון שם לבד! אולי תשכנע אותו לתת לך לישון באחת המיטות בחדרו'. בתחילה האישי לא רצה לשמוע את יוחאי. לאחר תחנונים רבים, הוא הסכים אך אמר משפט מוזר: 'אל תבוא אלי בטענות אם לא תצליח להירדם'. יוחאי שאל את האישי מדוע נראה לו שהוא לא יצליח להירדם? האישי הסמיק מבושה. והסכים לגלות הוא סובל מנחירות עזות וקולניות. יוחאי הבין אם לא יצליח להירדם בלילה, הוא לא יוכל לעבוד מחר. 'אה, זה שום דבר', אמר לאחר מחשבה קצרה. 'הנחירות שלך הן שום דבר לעומת מה שקורה לי בלילה'. 'מה קורה לך בלילה?' 'מאז ילדותי מגיעים אלי בלילות **מלאכים לבנים נהדרים** ומשוחחים איתי. אין לך מה לדאוג, הקולות שלהם מאוד עדינים וחלושים, וזה לא פריע לך לישון'. אבל עזוב, לא תצליח לראות אותם. הם מגיעים לרגע אחד ומיד נעלמים'. האישי ביקש לשמוע עוד ועוד פרטים על המלאכים, אבל יוחאי אמר לו שהוא עייף וחיוב לישון, ונכנס למיטתו. בשעה שש בבוקר העיר האישי אותו משנתו הערבה. 'המלאכים. הם לא הגיעו', אמר האישי. 'כל הלילה לא ישנתי, צעדתי בחדר מצד לצד ושטפתי את פני כל כמה דקות. לא נרדמתי לרגע, אבל שום מלאכים לא הגיעו'. התרגיל המבריק עבד. הוא היה חיוב לישון הלילה ולא יכול היה להרשות לעצמו להתעורר מנחירותיו של שותפו לחדר, אז הוא מצא דרך להשאירו ער כל הלילה...

במקום להתמודד עם הנחירות. אנחנו מחפשים לראות מלאכים. אבל סופם של 'פתרונות' אלו שהם **יפילו אותנו עמוק יותר**. רק מי שמוכן להתמודד ולהילחם. יזכה לנצח ויחיה חיים מלאי הצלחה. ברכה והתקדמות מתמידת. (העורך)

ברית מילה ברוחניות היא כריתת ערלת הלב. יש בה שתי בחינות: מלמטה למעלה, פעולה **שעל האדם לבצע**, כפי שנאמר "ומלתם את ערלת לבבכם", ומלמעלה למטה, שהקב"ה מל את בני-ישראל, כפי שנאמר: "ומל ה' אלוקיך את לבבך".

סיפר הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שבהיותו בן י"ט שנים בא לפני **הגר"א** ואמר לו: "חזרתי על סדר מועד י"ד פעמים, ועדין הדברים אינם מחדדים בפני" השיב לו הגר"א: "וכי מ"ד פעמים רוצה אתה שיהיו מחורים וברורים אצלך?" שאל רבי חיים: "האם יש לחזור ק"א פעמים?" ענה הגר"א: "ללימוד התורה **אין כלל שיעור**, וכל ימיד עליך ללמוד וללמוד וללמוד..."

כשכהן הגאון רבי שלום מרדכי שבדרון, המהרש"ם זצ"ל כרב בעיר פוטוק, הסתכסכו יהודי המקום עם הגויים, והללו החלו לפרוע ביהודים. לפתע נודע, כי הגויים הצליחו לתפש את השוחט ולהכות בו מכות נמרצות. שמע המהרש"ם את הדבר, לבש את מעילו ויצא מן הבית **להציל את השוחט**. בכתה הרבנית מאד, אך הרב אמר: "עלי להצילו ממוות!" כשהגיע המהרש"ם למקום, ארוהו הגויים ונפל פחדו עליהם. שחררו את השוחט, בקשו את סליחתו ושבו באימה ופחד לבתיהם.

"והייתה בריתי בבשרכם לברית עולם". במצוות ברית-המילה הברית עם הקב"ה טבועה וחתומה בגוף הגשמי, עד שהיא בבחינת "לברית עולם" – **נראית וניכרת גם לאומות-העולם**.

האדם המפותח במלוא המידה האנושי באמת הוא לא מי שיש לו הרבה אלא מי שהוא הרבה

כשנסע הרה"ק רבי **אברהם מרדכי אלחר** מגור, ב"אמרי אמת" זיע"א לארץ ישראל בשנת תרצ"ו, הלך לקבל את פניו של הגאון רבי **יוסף צבי דושנסקי** זיע"א והשתעשעו בדברי תורה. הרבי הזכיר ענין מסים המובא ב"**חתם סופר**" למסכת קידושין, והם דנו בו באריכות. לאחר שנפרדו, הביע הרב דושנסקי התפעלות רבה, וספר: "כאשר החל הרבי בדבריו, לא הבנתי **מדוע הוא מוכיח דוקא נושא זה**. אך אחר כך נזכרתי, שלפני שבע שנים פגשתי ברבי במריאנבד, במעונות המרפא ושוחחנו בענין זה. היום הוא פשוט המשיך את שיחתנו במקום שהפסקנו לפני שבע שנים הפלא ופלא..." וסיים: "דעו, הרבי מגור הוא ראשית לכל מתמיד עצום, מימי לא ראיתי מתמיד כמותו..."

אמצעים פסולים אינם יכולים לקדש מטרה נעלה

גראבוב, פולין, ראש השנה ת"ש ראש השנה ממשמש ובא ואין אנו יודעים אנה אנו באים. המלחמה משתוללת. הרב ארגן עבור הפליטים סעודת חג ברוב עם. אחד מבני המקום, מחסידי גור, סידר בדירתו הגדולה "שטיבל" גוראי מאולתר. לפני התיבה עברו בעלי תפילה מקרב הפליטים והתפילות נשמעו ברנה, כמו **בימים הטובים** שלא היו הרקוקים כל כך. אפילו "קידוש" כיד המלך הוגש אחרי התפילה- יין ועוגות, משאת ידו של בעל הבית. כמעט כחצי מה מתרחש בעולם...

אל תברח מהעבר שלך - אחרת הוא יבוא וירדוף אותך בעתיד

אף-על-פי שאברהם היה נביא עוד קודם שנמול, בכל-זאת לאחר כריתת הערלה היה ביכולתו לזכות לגילויים נעלים יותר. הוא זכה אז **לאותם גילויים** אלוקיים שאינם יכולים להתלבש בבלבושה הגשמיים של קליפה זו. מנהג ישראל להעמיד ברית מילה 'כיסא של אליהו'. אליהו הנביא מסמל מסירות-נפש, שהרי מסר את נפשו פעמים רבות על היהדות. **בכך חומים לבן הנימול** כי עליו ללכת בדרכי אליהו, להיות מוכן לעבוד את ה' עד כדי מסירות-נפש. **כל העלונים: hamaor.net** המאור שבתורה - זאבות ובנים

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

"ואַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵה בְּקֶשֶׁף וּבְזָהָב" (בראשית יג, ב) אברהם אבינו הרגיש שהכסף והזהב כבדים עבורו, הוא לא רצה אותם מצד עצמו אלא רק כדי לנטוע אט"ל (אכילה שתיה, לוי), ולחפיץ את שמו יתברך בעולם, כל דכפין ייתי ויאכל, כל דעריך ייתי ויפסח, מי יתנני במדבר מלון אוֹרְחִים (ירמיה ט, ט), כל מטרותו ומגמתו של אברהם אבינו הייתה לקרב את הרחוקים, גדולה לגיממה שמקרבת את הלכבנות (סנהדרין קד ע"א). אברהם אבינו לא היה עריך את הממון כדי להיות עשיר מספר אחד בעולם ולקבל את כל הכבוד המדומה, אלא רצונו ותכליתו הייתה שיהיה לכל העוברים ושבים מקום לאכול לשתות וללון וכך יוכלו לשמוע הירעאות ושיעורים מענייני אמונה וביטחון בוד' יתברך, וכמו שדרשו רבותינו (סוטה י ע"א) על הפסוק (בראשית כא, לג) **וישע אִשֶׁל בְּבָרַךְ שֶׁבַע וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' א-ל עֲוֹלָם**, אמר ריש לקיש, אל תקרא "ויקרא" אלא "ויקריא", מלמד שהקריא אברהם אבינו את שמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב, כיצד? לאחר שאכלו ושתו עמדו לברך את אברהם, אמר להם: וכי משלי אכלתם? משל אלוקי עולם אכלתם, הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם.

זו הייתה התכלית של אברהם אבינו, מייסד האומה היהודית, להחזיר את האמונה הצרופה בקל אחד לרובבות המאמינים. מידי פעם בפעם היה רגיל הגאון רבי חיים מוולוז'ין ללכת לעיר "ברודי" ולאסוף כסף מעשירי העיר לעורך החזקה ושיבתו, כשהגיע הרב לשם כבדו אותו כבוד מלכים והציעו לו למסוד שיעורים במגוון בתי הכנסיות והמדרשות שבעיר. **במהלך** הדרשות לא דיבר איתם על תרומה לשיבה וכדו', אלא שבררשה האחרונה אמר להם הרב: קיבלתי ממכם "כבוד מלא", אבל את זה לא חיפשתי, לא באתי בשביל הכבוד שנתתם לי ("כבוד" מלא- עם האות ו'), אלא באתי בשביל לקבל את הכבוד החסר- "כבוד" וַאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵה בְּקֶשֶׁף וּבְזָהָב (בראשית יג, ב) את זה חיפשתי לקבל לעורך המשך החזקה הישיבה והגדלתה, כששמעו זאת כל עשירי ברודי מיד פתחו את כיסיהם ותרמו בעין יפה וברוח נדיבה עבור החזקה ישיבת וולוז'ין, שממנה יצאו כל ראשי הישיבות בארץ ובעולם, **כולם תלמידיו** ותלמידי תלמידי של הגאון רבי חיים מוולוז'ין, זכותו תגן בעדנו. **שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל**

משוגע יצא לדוג בקישון. לפתע עבר בסמוך אדם על סוס ושאל אותו "המים עמוקים?". "לאאאא" השיב המשוגע. ניכנס הרוכב עם הסוס למים והחל לטבוע. בשארית כוחותיו הוא יצא מהמים, בקושי נשם וכעס על המשוגע: "למה אמרת לי שהמים לא עמוקים?". הסתכל עליו המשוגע ואמר: "לפני 5 דקות עבר פה **ברוח והמים הגיעו לורק עד לחזה**".

שאי צודק אף אחד לא זוכר.. שאני טועה אף אחד לא יכול לשכוח!

רשימת תפוצה hamaor.net@gmail.com

סיבת החטא היא השינה והתרדמה שנמצא בה האדם... וכשם שיש תרדמת הגוף יש תרדמת הנפש... שיכולים ממש להתוך בנפש האדם ואינו מרגיש כלל, **ותרדמת הנפש** היא הסיבה לאי החזרה בתשובה.

בצרות של אחרים - תמצא שחי"ר בעצם יפים

הגאון רבי יעקב ניסן רוזנטל פעל רבות לחיזוק משמר הדת בחיפה, בעליה של חנות שפעלה בשבת סירב לסגור את שעריו, הרב רוזנטל יצא בראש ציבור רב למחות נגד האיש. במהלך ההפגנה, הלם הגר"י בידו זוגית חלון הראווה וזו התנפצה לה לרסיסים. הגר"י נפצע בידו ודם רב ניגר ממנה, אולם לא נרתע והמשיך להשמיע את זעקת השבת. **לאחר עשרים שנה**, הגיע אברהם שזקן עיטר את פניו לביתו של הגר"י ושאלו: "האם כבוד הרב מכיר אותי?", הגר"י השיב בשלילה. "אני הוא בעל החנות שנגדו הפגנתם. התפעלתי ממסירות הנפש שגיליתם במאבק למען כבוד השבת... החלטתי לשוב בתשובה וכעת בזכותכם אני נראה כמו שהנכם רואים."

חוטפים מתקשרים לקמצן אחד ומבקשים דמי כופר עבור בנו. הקמצן שואל אותם, "יש לילד שמיכה בלילה?". החוטפים מרגיעים אותו ואומרים: "כן". הקמצן שואל אותם, "יש לו אוכל ומים?". "כן", משיבים החוטפים, "יש גם אוכל ומים". הקמצן אומר להם, "אז אולי גם תבואו לקחת את אחיו!".

ככל שאנחנו מתגברים היופי שוקע פנימה

חייב אדם לאמר וליישם: מתי יגיעו מעשי למעשה

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשדי, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, שרון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורי, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בונגיס, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, ואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מזן הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**

לתגובות הערות: שליח 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 17:43

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:39

ר"ת: 19:15

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 372 19.10.2018 - י' מרחשוון תשע"ט

וְהַשְּׁמַעַתְּ לְהַאֲזִינָם וּבִיאָם בְּנֵי

פְּרִשֶׁת - קָהָל קָהָל

הכי טוב בעולם - הרב אפרים שרבני שליט"א (עלון 'מוחנה אפרים')

התורה הקדושה מספרת על אחד מהעשרה נסיונות שעבר אברהם אבינו, נסיון של "לֶךְ לְךָ" - לא חושב פעמיים, הוא לוקח את אשתו ואת האנשים שזכה לגייר בחו"ל ועוזב הכל, את הבית, את הפרנסה, את השכונה, הכל, רק בשבילו יתברך. והתורה מספרת, שאברהם מגיע לארץ כנען, ולאחר שהוא מסר את עצמו כל כך בשבילו יתברך, היינו מצפים לראות איך הקב"ה משיב לו כפליים נחת, אחרי צעד כזה שאדם עוזב בית, עוזב חברים, הכל צריך להיות כל כך יפה, כל כך קל, 'על דרך המלך'.

אך התורה אומרת, שאברהם אבינו לא מקבל נחת, הוא מקבל: "וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ". הוא עוזב בית, עוזב עבודה בשביל הבורא יתברך, ו'בתמורה' לכך הוא מקבל בעיות כלכליות, בעיות שאתמול לא היו, אולי הוא לא היה עשיר מקודם, אך גם לא היה מינוס כזה גדול. אמנם אברהם לא עוצר, הוא לא בוחל בשום דרך, הוא יורד למצרים ובוטח בקב"ה שמצבו ישתפר עליו, אך התורה מספרת שזה רק הולך ומחמיר. פרעה לוקח לו גם את אשתו והמצב רק הולך ומדרדר מיום ליום. מהיום שהוא התחיל עם 'הצעד' הזה למען הקב"ה, הכל הולך הפוך. היו הרבה אנשים שבשעות כאלו היו מתרוצצות בראשם מחשבות של: 'חבל', 'מה הייתי צריך להתחיל עם זה בכלל', 'מקודם היה קל יותר, מה הייתי צריך את כל הנטל הזה', אך אברהם אבינו עומד איתן בלי שקל בכיס ובלי אשתו אני עובר טלטלות, אני עובר משברים, אך אני מבטיח לך! אני ומתפלל לקב"ה, רבוננו של עולם, "כָּל מְשַׁבְּרִיךָ וְגַלְיָד עָלַי עֲבֹרוּ" - לא אעזב אותך, גם בשחור של השחור אבא, אני אהיה שלך עד הסוף, אני לא הולך.

ומספרת התורה, שבאותם דקות בדיוק, דפיקות בדלת, אשתו חוזרת אליו, פרעה מבקש סליחה ונותן לאברהם אבינו מתנות כדי לפייסו על העוול שעשה לו, ומוזה מתעשר אברהם עושר גדול. לפני רגע הוא היה עני מרוד ואלמן, עכשיו הוא בעל ממון עם אשתו. כל 'המסע' הארוך נגמר. כל המסע הזה היה רק בדיקת מאמץ, בדיקת 'אקו-לב', לדעת כמה הלב שלו באמת שמור לקב"ה, כמה סיבולת של אמונה יש ללב שלו. אברהם אבינו זכה לעבור את הנסיון הזה בהצלחה גדולה, הוא זכה לתואר: "אַבְרָהָם אֹהֵבֵי".

כותב החזון איש זצ"ל, מדוע נוהגת כל אמא יהודיה בשעה שמשכיבה את בנה לישון, לקרוא איתו את קריאת שמע כשהוא עוצם עיניים? אומר החזון איש, שכל אמא מחדירה לבן שלה: "ילד, שתדע לך, בכל החיים שלך איפה שלא תהיה, אתה תלך אחר הבורא יתברך בעצימת עיניים, בלי שאלות, בלי קושיות, בתמימות אמיתית. תזכור! אתה יהודי וכל יהודי השמע ישראל' שלו, האמונה שלו, היא תמיד תהיה בעצימת עיניים.

המדרש מספר על ר' יהושע בן לוי, שרצה לדעת את דרכי הנהגת ה' בעולם, הוא רצה לדעת את מפעלות ה', הוא התחנן לפני הקב"ה: "רבנו של עולם, תן לי להכיר אותך, תן לי לדעת את הסודות שלך, את הצפונות שלך, רוצה להבין למה אחד מקבל פיטורין והשני מקבל קידום בעבודה, למה בחורה אחת מתחתנת צעירה והשניה מעוכבת שידוך. רבנו של עולם, "הוֹדְעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶךָ", אני רוצה לדעת אותך". והמדרש מספר, שתפילותיו התקבלו ברצון והוא זכה לגילוי אליהו. והודיע לו אליהו חד משמעית, שהוא קיבל רשות לבוא עמו ולראות את מפעלות ה' בעולם, אך אין לו רשות לשאול שאלות ואם ישאל שאלה או יקשה קושיא, באותו רגע דרכיהם נפרדות.

המדרש מספר, שאליהו הנביא ור' יהושע הגיעו לאחד הבתים שבעיירה, וכשדפקו בדלת פתחו להם זוג עניים קשי יום שמקור המחיה היחידי שלהם הייתה פרה אחת, שהיא הייתה לחמם ומימם והכניסו אותם לביתם בחום. בלילה, יצא אליהו הנביא מהחדר. ר' יהושע יצא מיד אחריו וראה אותו עומד ומבקש מהקב"ה שיהרוג את הפרה, כדי שלא יהא להם היאך להתקיים.

ר' יהושע השתומם, הוא לא האמין שאלו המילים שיוצאות לאליהו הנביא מהפה. איך יכול להיות? אדם שהכניס אורחים ונתן להם את הלב וזה בסוף מה שמגיע לו? גם את המעט פרנסה שיש לו לקחו ממנו. אך הוא נשך את שפתיו והחריש, הוא ידע שברגע שהוא ישאל- הכל ייגמר.

אליהו הנביא ור' יהושע המשיכו ללכת והגיעו לאחת האחויות של אחד העשירים. הם נקשו על הדלת, פתח להם המשרת והם ביקשו מעט לחם ומים. המשרת הודיע לבעל הבית שיש שני עניים העומדים בפתח, שמע אותו בעל הבית וצעק לו מיד: "שילכו לחפש להם עבודה, כאן זה לא בית תמחוי, תזרוק אותם החוצה". אליהו הנביא יצא ועמד בחצירו של בעל האחוזה, שם היה מגרש שבעל הבית התכוון להעמיד בו עוד מבנה להשכרה, עמד אליהו הנביא והפציר לפני הקב"ה שיבנה לו את הבנין ושלא יצטרך בעל הבית לעמול עליו.

המדרש מספר, שר' יהושע לא ידע את נפשו מרוב בלבול ותמהון, איך יכול להיות? דווקא זה שלא מגיע לו, דווקא לו הכל מחליק? ואותו מסכן עני גם הפרוטות שהיו לו הלכו לו לאיבוד? מיד עמד ר' יהושע ואמר לאליהו: "די החלטתי, אני לא רוצה להמשיך, אני רק רוצה תשובות. אני רוצה לדעת למה? תסביר לי למה למסכן כזה גם את הפרה שלו צריך לקחת, ואילו לעשיר הזה צריך עוד לסייע לו בהיתרי הבנייה?".

אמר לו אליהו: "אני אענה לך, אבל דע לך, שלאחר מכן דרכינו נפרדות, כי מי ששואל שאלות, לא יכול להמשיך 'לטייל' איתי". אמר לו אליהו: "אני מבין שקשה לך הסיפור עם העני, אתה חושב שבשמים לא יודעים מה שאתה יודע? שלא כואבים מה שאתה כואב?"

אז רק שתדע לך, שאשתו של העני הייתה אמורה ללכת לבית עולמה השנה ח"ו, היא לא הייתה אמורה להמשיך לחיות, העני הזה היה צריך לעבור טרגדיה מאוד קשה, לאבד את אשת נעוריו, אני עמדתי לפני הקב"ה וביקשתי שהקב"ה יחליף לו את אשתו, שהיא עיקר הבית, בפרה, שהיא עיקר הפרנסה, אני בקשתי שהקב"ה ימיר בעיות של חיים בצרות של כסף, אני לא הייתי אמור לספר לך את זה, אך בכל זאת סיפרתי, כדי שלפחות פעם אחת תבין ש- "א-ל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא".

ובטח גם על העשיר יש לך שאלות, אז שתדע, שגם לשאלות 'הקשות' האלו שלך יש תשובות. דע לך, שבמתחם של העשיר יש אוצר גדול הנמצא בקרקעית האדמה, אותו אדם – אם היה בונה – ע"י החפירות שהיה חופר בקרקע היה מגיע אל האוצר, אך בשמים לא חשבו כך, בשמים היו רצונות אחרים, לכן אני בניתי לו בנין, בנין שלא יחזיק הרבה עוד חודש חודשיים הוא יתמוטט והמקום הזה יהפך לתל חורבות".

עמד ואמר ר' יהושע: "אי... ריבונו של עולם, איזה סדרים יש לך, כמה הכל מסודר. אלו רק שני ציורים מתוך מיליארדים של סדר שיש לך בעולם, הכל אצלך במקום, "אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה".

כתוב בספר 'כד הקמח', שהקב"ה בקריאת שמע ביקש את הלב: "בְּכָל לְבָבָךְ". ולמה את הלב ביקש השם? מה יש באיבר הזה שאין בשאר האיברים? כותב 'כד הקמח', הלב הוא האיבר שנוצר ראשון באדם, ראשון לכל האיברים (אחת הפלאות הגדולות, זה לראות תמונת אולטרא סאונד בשבועות הראשונים של ההריון, כשרואים תמונה של לב שפועם ועדיין אין סביבו אברים, הוא לבד בתמונה, "מָה רָבוּ מְעֵשֵׂי ה'"), וכמו שהוא האיבר הראשון שמתחיל, הוא גם האיבר האחרון שמסיים, שהרי אדם נפטר כשהלב מפסיק לפעום. האיבר הזה הוא מתחיל עם האדם והוא מסיים עם האדם, ומבקש הקב"ה: "בְּכָל לְבָבָךְ" – אני מבקש אותך מהתחלה ועד הסוף, שלא תעזוב, שתמיד תהיה איתי, מהנשימה הראשונה שלך ועד השנייה האחרונה, גם כשבדרך יהיו קשיים, יהיו טלטלות, שלא תעזוב בגלל תקופות קשות, בגלל משברים, כי בן לא עוזב את אבא שלו. ה' יזכנו להיות נאמנים לקב"ה כל ימי חיינו, אנחנו, זרעינו וזרע זרעינו עד עולם. אכי"ר. שבת שלום עם ישראלו אפרים שרבני.

וְהִיא כִּי יֵרָאוּ אֶתְךָ הַמְצַרִּים וְאָמְרוּ אֲשֶׁתוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֶתְךָ יַחֲזִי (יב,יב)
מדברי אברהם משמע שהיו שתי בעיות:
א. "וְהָרְגוּ אֹתִי".
ב. "וְאֶתְךָ יַחֲזִי".

לכאורה, הרי הדאגה של אברהם הייתה שלא יהרגו אותו, ומה הבעיה בכך ש"וְאֶתְךָ יַחֲזִי"? אלא – אומר ה"באר יוסף" – אברהם אבינו אמר לשרה כך: כל זמן שאני חי, מאחר שהנך אשת איש, יש לך רשות למסור את נפשך ולא להתחתן עם פרעה הגוי. אמנם לאשה אין חיוב למסור את נפשה על גילוי עריות, אבל אם היא רוצה – הרשות בידה. אם כן, גם את – שרה – אם תרצי, תוכלי למסור נפש כדי שלא לחיות עם פרעה.

אבל כשיהרגו אותי, שוב לא תהיי אשת איש, ומעתה יאסר עלייך למסור את נפשך. תהיי מוכרחה להישאר בחיים. את רוצה לחיות עם כזה טמא משוקץ כמו פרעה? כלומר, במה שאמר "וְאֶתְךָ יַחֲזִי". ביקש אברהם להבהיל אותה שתאלץ לחיות עם פרעה, וכלום לזאת ייקרא חיים?!

(מתוך 'יחי ראובן' – רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל)

וַיַּעֲתֶק מִשֵּׁם הַהֵרָה מִקְדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֵה בַּיֵּת אֵל מִיָּם וְהָעֵי מִקְדָּם וַיָּבֹן שֵׁם מִזְבֵּחַ לֵה' (יב,ח)

"מִשֵּׁם" הכונה מהעיר שכם. משם הוא יצא ולהיכן נסע? "הַהֵרָה", היכן נמצא הר זה? התורה נותנת לנו סימון למקומו של ההר: "מִקְדָּם לְבֵית אֵל" – בצד מזרח לבית אל. בית אל היה מקום ידוע, ומספרת התורה שאותו הר היה בסמוך אליו. "וַיֵּט אֶהְלֵה" – שם נטה אברהם את אוהלו. ממשיך הכתוב ואומר: אתה יודע היכן נמצאת בית אל? – "בֵּית אֵל מִיָּם", היא ממוקמת בצד מערב של ההר, "וְהָעֵי מִקְדָּם" – העי נמצא בדרומו של ההר. הדברים מפליאים, רבות! בתחילה, כשרוצה הכתוב לתת סימון היכן נמצא ההר, הוא אומר שמקומו בצד מזרח לבית אל, ובית אל – כלם יודעים היכן היא. אולם מיד אחרי כן מספר לנו הכתוב כי בית אל נמצאת מצד מערב של ההר. ההר הוא סימן לבית אל. מה קורה כאן? האם בית אל מהווה סימן למקום ההר או שההר מהווה סימן למקומה של בית אל?

שמעתי סלונמער ווארט, רעיון נפלא בביאור הכתובים: ברוסיה שלפני למעלה מחמישים שנה, כשאדם היה שואל את חברו: "היכן נמצאת ראדין?" היה חברו עונה לו: "ראדין נמצאת ליד העיירה המפורסמת לידא". לעומת זאת, כיום, כשישאל אדם את חברו: "היכן נמצאת לידא?" התשובה תהיה: "לידא ממוקמת בסמוך לעיירה ראדין". מה קרה כאן? מה השתנה?

פשוט מאד: לפני עשרות שנים ראדין הייתה כפר קטן, בקושי היה בה מניין יהודים. מי ידע עליה? מי שמע עליה? לידא, לעמת זאת, הייתה עיר גדולה, ממילא ראדין הייתה "ליד לידא" – העיירה המפורסמת שבאותו אזור. חלפו שנים, במשך חמישים שנה התגורר ה"חפץ חיים" בעיירה ראדין, והמקום נעשה תל תלפיות שכולם עולים לשם. הייתה בו גם ישיבה גדולה שבחורים מכל רחבי העולם התקבצו ובאו אליה. ממילא כיום, כשרוצים לתת סימון היכן נמצאת לידא – אומרים: "זוהי עיירה ליד ראדין"...

זו, אם כן, כוונת הפסוק: "וַיַּעֲתֶק מִשֵּׁם הַהֵרָה", והיכן נמצא ההר? – "מִקְדָּם לְבֵית אֵל". אולם, ממשיך הכתוב, "וַיֵּט אֶהְלֵה" – שם נטה אברהם את אוהלו. ככה? אחרי שהוא נטה את האוהל על ההר – ההר נהיה סימן לבית אל, כי נעשה מקום מפורסם שרבים מגיעים אליו. (מתוך 'יחי ראובן' – רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.
לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
לפרנסה טובה: שגיאה בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארוז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תנורה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וחבולון הכהן ז"ל.

לך לך

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 497 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 384 שנה ט' העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל ו' חשון תשע"ט

999 ה'תש"ס

לך לך - תוכן ענייני הפרשה

- א. נסיון אברהם אבינו בהליכה לחרון, ומשם לארץ ישראל.
- ב. נסיונות: רעב בארץ, אברהם ושרה יורדים למצרים, שרה נלקחת לפרעה, ובדרך נס שבים בכבוד ממצרים.
- ג. ריב רועי אברהם עם רועי לוט, כתוצאה מכך נפרד לוט מאברהם ומתיישב בסדום (יג, ה-יח).
- ד. מלחמת המלכים, רדיפת אברהם להצלת לוט (פרק יד).
- ה. הבטחת ה' לאברהם כה יהיה זרעך, והאמין בה'.
- ו. ברית בין הבתרים ונבואת השעבוד במצרים והגאולה משם (פרק טו).
- ז. שרה והגר המצרית, והולדת ישמעאל (פרק טז).
- ח. הבטחת ה' לאברהם על הולדת יצחק.
- ט. בריתו של אברהם אבינו - מצות מילה (פרק יז).

"כִּי שָׂרָה, שְׂמָה" (יז, טז)

"כי שרה שמה" - כאשר החליף ה' את שמו של אברם לאברהם נאמר "והיה שמך אברהם" בלשון עתיד, ואילו אצל שרה כאשר הוחלף שמה משרי לשרה נאמר בלשון עבר "כי שרה שמה", כבר עכשיו שמה שרה. ויש לשאול מה ההבדל בין שרה לאברהם? רבי יצחק מוולוז'ין הסביר זאת במשל: כאשר אדם מוכתר למלך ועולה לשבת על כיסא מלכותו, עורכים לכבודו טקס מיוחד בעת כניסתו לתפקיד - הכתרה. כל אחד מבין שאין צורך לערוך טקס הכתרה מיוחד שבו תוכתר גם אשתו של המלך - למלכה, כי ברגע שהונח הכתר בראשו של המלך, ממילא נעשית אשתו למלכה. כך בשעה שאמר הקב"ה לאברהם "והיה שמך אברהם", משמעות הדבר הייתה כפי שאמרו חז"ל: "שעשאו אב-המון גויים", שקיבל את המלכות על הגויים. אם כן באותה שעה, הפכה שרה למלכה "כי שרה שמה", אם אברהם הוא מלך ממילא שרה היא מלכה ואינה צריכה לשינוי השם.

אם אדם רוצה להיות 'מלך' בביתו יעשה קודם את אשתו מלכה, וממילא גם יהיה הוא למלך וכן כלפי האשה, רוצה להיות 'מלכה'? תעשי את בעלך מלך, כי אשה צריכה לשים את בעלה ככתר לראשה.

רבי חיים ויטאל זצ"ל כותב, כי מידותיו של האדם נמדדות כפי יחסו אל אשתו. אדם שעוסק בצרכי ציבור - ובביתו נוהג בכעס ובהקפדה, איננו איש חסד. אדם נמדד כאיש חסד - קודם כל ביחס שלו אל אשתו ובני ביתו. [אוהב תורה]

"יָדַע יַדַּע כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם"

(טו, יג) - כל התעניות רמוזות בפסוק זה

פסוק זה מדבר על השעבוד של בני ישראל במצרים. ובו רמוזות כל שש התעניות הקיימות:

"יָדוּעַ" - רמז לצום 7' טבת.

"יָדַע" - רמז ל-תענית אסתר ולתשעה באב.

"כִּי" - רמז ליום 7' תשרי שחל ב-7' תשרי.

"גַּר" - רמז לצום גדליה החל ב-7' תשרי.

"יִהְיֶה זְרַעְךָ" - רמז לתענית - 7' תמוז.

כתוב בפרשה (טז, א): "וְשָׂרָי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֹא שָׂפָחַ מִצְרַיִם וְשָׂמָה הָגֵר", ומאחר שראתה שרה, כי היא לא זוכה בילדים משלה, היא פנתה אל אברהם ואמרה לו: "הֲנֵה נָא עֲצֹרֵנִי ה' מִלֵּדֶת בָּא נָא אֶל שְׂפָחֲתִי אוּלַי אֲבָנָה מִמֶּנָּה..."

ולכאורה נוסח דבריה תמוה, שכן אברם יוכל לזכות על ידי שִׂישָׂא את הגר בילדים משלו, אולם מדוע שרה אינה אומרת בדבריה לאברהם "אוּלַי תבנה אתה ממנה", אלא מציינת שהיא עצמה תבנה באמצעות ילדיה של הגר? ושאלת השאלה, כיצד תוכל שרה להבנות מילדים שלא נולדו לה?

אלא, במעשיה של שרה שהכניסה צרתה (צרה היא אשה נוספת לבעלה) לביתה, טמון שורשה של עצה נפלאה שיעצו לנו חז"ל, שעל ידה ניתן להשיג עולם ומלואו ושמה - "שְׂבִירַת הַמִּידוּת". סודה של עצה זו, היה ידוע לשרה. היא ידעה שכדי לזכות במשאת נפשה - בפרי בטן, עליה לשבור את המידות. כדי לשבור את המידות, היא בחרה לעשות את המעשה הקשה ביותר לאשה מטבעה, ושדעתה אינה מסוגלת לסובלו - לתת לבעלה לשאת אשה נוספת, מעשה שאף הגמרא (מגילה יג.) מעידה על הקושי הגדול שטמון בעשייתו כפי שנאמר: "אין אשה מתקנאה אלה בירך חברתה".

ברם, שרה אמנו לא הסתפקה רק בכך - שהציעה לאברהם לשאת אישה נוספת, אלא עוד הציעה כמעומדת לכך, את שפחתה. מדובר בהקרבה עצומה, שמקורה בגדלות בלתי נתפסת ושרה יודעת את הזכות העצומה של 'המעביר על מידותיו' - בטוחה היתה כי תזכה בעקבות מעשה זה לחבוק בן משלה, עד שבדבריה לאברהם היא אומרת: "אוּלַי אֲבָנָה מִמֶּנָּה" - אני בעצמי אזכה לילד - מעל לגדר הטבע וזאת בגלל גדולת המעשה.

דרך זו היתה גם לנגד עיניה של רחל אמנו, כאשר עצר אותה ה' מילדת, כפי שנאמר (בראשית ל, א): "וַתֵּרָא רָחֵל כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בְּאֶחָתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הֲבֵה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי". רחל שלא זכתה לחבוק בן, ביקשה מיעקב שיתפלל עליה, כפי שהתפלל אביו יצחק על רבקה אשתו. תשובתו של יעקב היתה (בראשית ל, ב): "הֲתַחַת אֱלוֹקִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מִנַּע מִמֶּךָ פְּרִי בֶטֶן". ורש"י מבאר, שיעקב השיב לה בדברים אלו, שהוא שונה מיצחק אביו, שלא זכה לילדים כלל ולכן היה מקום לתפילתו, ואילו יעקב זכה (כבר) לילדים מְלֵאָה.

"אבל", טענה רחל, "סִבְךָ אַבְרָהָם, לאחר שזכה לילד משלו המשיך והעתיר בתפילה על אשתו שתיפקד". השיב לה על כך יעקב: "סבתי זכתה לכך משום שהכניסה צרתה לביתה". כאשר שמעה רחל כי עניין זה מעכב את תפילתו, מיד אמרה (בראשית ל, ג): "וַתֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַתִּי בִלְהָה בָּא אֵלַיָּה וַתֵּלֶד עַל בְּרַכִּי וְאֲבָנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה. שכן יודעת אני - שהמעביר על מידותיו יזכה לרחמים גדולים מן השמים.

ובכך למעשה עשתה מה שעשתה שרה וזכתה לבנים משלה, הרי לנו עד היכן מגיעה מידה נפלאה זו של המעביר על מידותיו.

השבוע החל מז' במרחשון, מוסיפים לבקש 'טל ומטר', ו'ברך עלינו' לספרדים. ונזכה ל"משיב הרוח ומוריד הגשם", דהיינו להתעלות ברוחניות ולהוריד מהגשמיות (גשם).

אסף זעיר

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן" (יב, ה)

האם לקבל לבית הספר תלמיד שרוצה לשמור מצוות וההורים אינם מתנגדים - אך גם לא מעודדים? ומדוע לקבל, הרי מסתבר שבין כך הוא לא יוכל להתמיד בכך ללא סביבה תומכת, אז למה להשקיע בו?

הבה נתבונן: מעשה בעשיר שתרם הרבה כסף לפעילות של מדרשה להפצת יהדות. הפעיל שהפעיל את המדרשה דיווח לעשיר שישנם כ-60 נערים המגיעים לשמוע שיעורים. לאחר זמן, החליט העשיר לראות את המקום במו עיניו וכשהגיע לשם היו רק 30. התרעם העשיר וביקש את כספו בחזרה.

ענה לו הפעיל מה היה ביכולתי לעשות? הגיעו 60 וחלקם נשרו. מה הדין? האם הפעיל חייב להחזיר את הכסף או לא? בספר **"ופריו מתוק"** הביא הרב זילברשטיין שליט"א את דברי מרן הרב שטיינמן זצ"ל, שהקשה מדוע התורה משבחת את אברהם בביטוי **"את הנפש אשר עשו בחרן"** ואומרים חז"ל, שרה גיירה את הנשים ואברהם את האנשים. והרמב"ם בהלכות עבודה זרה מתאר את מעשי אברהם וכותב שם: **"היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת, עד שנקבצו אליו אלפים ורבות"**. היכן הם אותם אלפים ורבות? כולם חזרו לסורם! אז מה המעלה בעשייתו של אברהם? איזה שבח זה למשהו שלא נשאר ממנו כלום?

למדנו מכאן - כותב הרב שטיינמן - יהודי שעמל ויגע כדי להשיב אדם בתשובה ולבסוף בעל התשובה חזר לסורו ועכשיו מצטער המקרב ואומר לשווא יגעתי, אין רווח בעמלי! חלילה לומר כך, כי הוא עשה מה שמוטל עליו לעשות ומה שלבסוף ההוא חזר בו, אין זה מעניינו.

והוסיף הרב שטיינמן, שהוא שמע על כך שמנהלי מוסד לתלמידים עם קשיים לימודיים, סיפרו להרב מברסק שלא ראו ברכה בעמלם כי לבסוף כולם **"התקלקלו"** והגיב על כך הרב מברסק: **"הרי בזמן שהם היו ולמדו, הם קראו קריאת שמע, שמרו שבת ולמדו תורה, אז בודאי שיש בזה רווח..."**

וגם בעניין העשיר שתובע את כספו כי לא ראה 60 נערים, אמר הרב שטיינמן, אם למשל מציל בים הציל מישהו מטביעה ולמחרת - אותו אדם טבע שוב, האם אפשר לטעון כלפי המציל שאתמול הוא לא עשה כלום? - ודאי שלא! אלא מכאן אנו רואים שלא תמיד מודדים הצלחה על פי מה שקורה - או יקרה בעתיד, אלא כל מה שמועילים לאדם, נחשב כהצלחה ולכן אין כל סיבה להחזיר לעשיר את כספו.

כל אדם המקיים מצווה אחת - אין לנו הערכה והשערה עד כמה זה דבר גדול. ובאותו הקשר: אומר ר' שבתאי יודלביץ' זצ"ל, אמר לו החכם מאתונה לילד; תשמע, אני גר באתונה, גרים לידי יהודים, שפרקו עול! נראים כמו גויים, בדיוק כמוני! אין להם שום קשר ליהדות! אני והוא, אותו הדבר! אמר לו הילד; אתה צודק, בגבינות, כולם נראים אותו דבר... אבל המשל שאתה מביא בין שתי גבינות, הוא לא נכון... לדעת את ההבדל בין גוי ליהודי, אפשר לדעת רק ע"י שתי ביצים... מדוע??? אמר לו הילד; ביצה, אם אתה דוגר עליה, בסוף יצא אפרוח, ומהאפרוח אני אדע - מי יהודי ומי לא! למה? אומר ר' שבתאי יודלביץ'; פשוט מאוד, אמר לו הילד לגוי - יכול להיות שיש יהודי שהתדרדר ונראה כמוך, אבל זה בגלל שלא חיממו אותו. אם ישבו ויחממו אותו קצת, אתה תראה שתתחיל הביצה לפרוח מחדש! כל הסיבה שהוא לא פרת, כי לא נתנו לו מספיק חום! תחמם אותו קצת מבפנים, ותראה שמהגוי הכי גדול, איזה יהודי יצא החוצה!

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֲרָץ... (יב, א)

"לך לך"! אמר הקב"ה לאברהם אבינו, שמוט מאחוריך את כל מה שכובל אותך. **"לך לך מארצך"** - מארציותך, וממולדתך - מתכונותיך המולדות [השלליות] ומבית אביך - מהישענות פאסיבית על מה שלתוכו נולדת. ויש לתהות, הרי אברהם אבינו נתנסה בעשרה ניסיונות כשהנסיון הגדול מכולם היה **"עקדת יצחק"**. והנה חז"ל משווים את הנסיון הראשון של **"לך לך"** לנסיון האחרון שהוא כאמור **"עקדת יצחק"**, האם בכלל ניתן להשוות את נסיון **"לך לך"** - עזיבת ארץ מולדת ומשפחה לנסיון עקידת יצחק? האם זה ייחשב אפילו בגדר של ניסיון לעומתו?!

כדי לְסַבֵּר את האוּזוֹן, אם נשאל הורים הגרים בחוץ לארץ השולחים את ילדיהם ללמוד בארץ ישראל למשך שנה עד שלוש שנים בארץ הקודש, כמה קשה להם הדבר... עד שלחלקם יחשב דבר זה ממש כמו עקידה. משהו מעין שליחת בנימין למצרים, שיעקב אבינו אומר **"פֶּאֶשֶׁר שְׁלַלְתִּי שְׁלַלְתִּי"** (מג, יד).

ללמדנו, שהניסיון אינו נמדד בשכלו של מי שלא עובר אותו. הניסיון הוא רק למי שעובר אותו - ועל פיו הוא נמדד. מי שחי בחממה משפחתית כל ימי חייו והנה נגזר עליו לקחת את מקל הנידודים. לעזוב את הקן. לבנות קן חדש. קן של אמונה. צדיקים היו מפרשים את **"לך לך, מארצך"** - מארציותך, מהקשר הקרוב שיש לך לדברים גשמיים. כי שרשו של הנסיון אומר: תלמד, שהדברים הגשמיים הם לא יותר מאשר נתינת תחיה ומחיה לגוף, כדי שהוא יוכל לקיים תורה ומצוות. הרי אומר, לא משנה מה שיש בצלחת, לא משנה מה שיש בכוס ולא משנה איזה מזרון. כל אלו דברים זמניים שאין להשקיע בהם. אין להקדיש להם מחשבה - זה כבר ניסיון עצום.

שומה עלינו לחנך את הדור לעמידה בניסיונות. כשם שאבותינו עמדו בניסיונות, והכינו לנו את **"הקרקע"** כדי שאנו נעמוד בניסיונות. כך כל אדם שמקבל ניסיונות משמים (ומי לא?) בודאי יכול לעמוד בהם, רק השאלה האם הוא מבין בשכלו, שזה ניסיון מאת ה' יתברך - ואם כן, אז פשוט שיוכל לעמוד בו. אך אם חלילה הוא זועף, או במילים אחרות **"בועט"** בניסיון שקיבל, אז איך יוכל לעמוד בניסיון...? ברגע שנתעלה מהארציות (הגשמיות), ונתבונן פנימה לתוך הנפש והנשמה, אזי בודאי נשאף לעבודת הבורא וללימוד התורה לשמה, ויתקיים בנו שהתורה מגנא ומצלא.

"וַאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בַכֶּסֶף וּבַזָּהָב" (יג, ב)

שואל ה"שפתי כהן": מנין היה לאברהם ממון, מה הייתה מלאכתו ומה סחורתו, דירושה מאבותיו לא היה לו, כי אביו היה עושה צלמים ומוכרם. ואנו גם מוצאים בדבריו של אליעזר עבד אברהם, כשהלך אל בתואל אמר: **"וה' ברך את אדוני מאוד ויגדל ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות וגמלים וחמורים"**, שהיה מאכיל לכל באי עולם כפי רצונו, שכן אמרו: **"ויטע אשל"** - שהיה אומר לו, קופרא אתה רוצה - בשר או ירקות אתה רוצה, ולזה היה צריך ממון רב. מאין היה לאברהם כל כך ממון, ואם היה לו - למה לא הניח לבנו יצחק. אלא העניין הוא, אברהם אבינו משל על כל העולם כולו, כי לא נברא כל העולם אלא בשביל אברהם, שנאמר **"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"** - באברהם, והיה לוקח ממנו די סיפוקו כדי להאכיל לבאי עולם, שיכירו ייחודו של מקום, דאברהם הראשון, ידע מקום הכסף והזהב.

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרְךָ..." (יב, ה)

וברש"י: "שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרי מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאים", עכ"ל.

אברהם אבינו מרוב אהבתו לה' - למרות כל הניסיונות שעברו עליו, הצליח להכניס גרים תחת כנפי השכינה, אין זאת אלא מתוך אהבתו לבורא העולם.

הנה, כשאדם לא מחפש לא כבוד, לא הצלחה, ולא כל מיני הישגים חיצוניים, אלא הוא מחפש את הנקודה הפנימית האמתית של עצמו, אז הוא זוכה להשתחרר מן הכעס, מההקפדה, מהחוסר שביעות רצון, מהרגשת הקיפוח... הוא מתחבר אל הנקודה הכי גבוהה, לנקודה של השמחה. וכשהוא מחובר ושמח, והשמחה שלו לא תלויה בכל מיני דברים חיצוניים. הוא בוחר בה' מאהבה, מהמקום הכי פנימי, הכי אמיתי שלו, כמו בסיפור הבא:

שבת אחר הצהריים. יהודי העיר עשו את דרכם אל בית הכנסת לתפלת מנחה, אך מחזה מוזר עד מאוד, עצרם בפתח חנות הכלים. מה רואות עיניהם? גוי כבד גוף, מגושם, סמוק ממאמץ וחמה, עומד על יד הדלפק כשהוא דופק עליו בזעם. בידו זלוטי (מטבע של הימים ההם) אחד בלבד והוא מבקש לרכוש כד נחושת קטן ופשוט, אשר מחירו אינו עולה על חצי זלוטי. אולם נערה יהודייה בת ישראל, שנצבה מאחורי הדלפק, מצביעה לעבר הכד, כשהיא עונה בקול שקט - אך ברור והחלטי: לא אמכור אותו בפחות ממאה זלוטי!

חמתו של הגוי גוברת, ובכעסו הוא זועק: חמש זלוטי. חמש זלוטי אתן לך! עקשנית! למרות שאני בטוח שמחירו נמוך בהרבה! הנערה, בנחת ובשלוה, עושה רושם כמי שאינה מעוניינת כלל שיקנה את הכד, מנידה את ראשה כאומרת: אין על מה לדבר! גם בתשעים ותשעה זלוטי איני נותנת את הכד. הגוי אינו יודע את נפשו. הוא כלל אינו מבין, מדוע הנערה דורשת מחיר כה מופרז על כד פשוט כל כך.

באין אונים, השאיר את הכד על הדלפק ועזב את החנות בזעם... והנערה? אין היא מתרגשת כלל מן המחזה. היא לוקחת סדור בידה, ובהתרגשות רבה פותחת בתפלת מנחה של שבת קודש.

ודאי תתפלאו, כיצד נערה יהודייה כשרה, משמשת כמוכרת בחנות בעצומה של שבת קודש? ובכן, זהו המעשה: הוריה של הילדה, לא היו שומרי תורה ומצוות, ואת חנות כלי הבית שברשותם, הם פתחו מדי שבת, רח"ל. למרות זאת, כשנפתח בסמוך לביתם בית ספר "בית יעקב", שלחו את בתם ללמוד בו. הבת שגלתה את אור התורה ומצוותיה, החליטה לשמור מצוות. ההורים רואים ואין הם מונעים זאת ממנה, אם כי אינם צועדים בדרכה. באותה שבת, נסעו ההורים לבני משפחתם, כשהם משאירים את בתם למלא את מקומם בחנות. הנערה - שלא יכלה לסרב להוריה, החליטה לפתוח את החנות בשבת ולשבת על כיסא המוכר, אך לא למכור מאומה! כך היא לא תחלל את השבת. ואמנם, כאשר הגיע הגוי לקנות את כד הנחושת הפשוט, היא העלתה את מחירו למאה זלוטי, בידיעה שהוא לא יקנה את הכד במחיר מופרז שכזה. בתחילה נכנס הגוי אל החנות שוב ושוב, מנסה לשדלה בטובות, ולאחר מכן בצעקות, אולם כשראה שאינו יכול להניעה מדעתה, לא הוסיף עוד להופיע. והנה... פלא פלאות! אך יצאה השבת, והגוי נראה שוב בפתח החנות, בידו האחת מאה זלוטי ובידו השנייה הוא

הניף את כד הנחושת, שנשאר על הדלפק מאז שעזב את החנות בחמת זעם. הגוי נתן את הכסף לנערה והסביר: "יודע אני כי אין זהו שוויו האמתי של הכד. אך מה אעשה? לאחרונה חדשתי את הרהוט בביתי, וכשעברתי ליד חנותך, ראיתי את הכד, ומיד ידעתי שהוא ישלים את הריהוט החדש. לבי נמשך אחריו ואין אני מסוגל להשאירו בחנותך, על כן ארכוש אותו למרות מחירו הגבוה!"

מאה זלוטי שילם הגוי על כד ששוויו אינו אלא חצי זלוטי בלבד! למחרת, כשחזרו ההורים לביתם, הם נדהמו לשמוע את סיפורה של בתם. קשה היה להם להאמין, שהכד ששנים - רבות שכב בחנותם באין דורש, נמכר ב... מאה זלוטי! הסיפור חדר ללבם, עד שהם החליטו לשמור את השבת כדת וכדין.

ואכן בשבת הבאה, כאשר עברו יהודי העיר ליד החנות, ראוה נעולה על מסגר וברית, והכל בזכות נערה יהודייה כשרה ש"רק" רצתה לשמור שבת...

"הֲנֵה נָא יְדַעְתִּי פִּי אִשָּׁה יִפַּת מְרָאָה אֶת־"

(יב, יא)

וברש"י: עד עכשיו לא הכיר בה, מתוך צניעות שבשניהם. ידוע ומפורסם, שעיקר יופייה האמיתי של האשה בעיני בעלה איננו היופי החיצוני - אלא היופי הפנימי דהיינו המידות, יראת השמיים ומעשיה הטובים של האשה. כמו שכתוב "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל".

ושמעתי מעשה נפלא אודות מרן ה"חזון איש" זצ"ל, שפעם אחת חיפש שידוך עבור אחותו הצדקת ע"ה. לצורך כך, פנה לישיבות הטובות באירופה וחיפש תלמיד חכם ירא שמיים ראוי והגון. והנה זכה ומצא יהודי תלמיד חכם, בן תורה, שהעידו עליו שהיה מתמיד גדול, שקדן ובר אוריין. פנה אליו החזון איש והציע לו להשתדך עם אחותו. ענה לו אותו תלמיד חכם: בשמחה רבה, אבל אם אפשר הייתי מעוניין לראות את המיועדת לפני כן, שכן אמרו חז"ל: "לא יקדש אדם אישה עד שיראנה". הלך ה"חזון איש" ואמר לאחותו את דברי הבחור. ענתה אותה צדקת ואמרה: אם העיקר אצלו התבטא בזה שהוא רוצה לראות אותי, אז אני לא מעוניינת בשידוך זה.

המשיך ה"חזון איש" ובדק עוד מועמדים, עד שהגיע לבחור נוסף שגם הוא היה תלמיד חכם, שקדן, מתמיד ובר אוריין, פנה אליו ה"חזון איש" והציע לו להשתדך עם אחותו הצדקת. ענה אותו תלמיד חכם ואמר: בשמחה רבה! שאלו ה"חזון איש": וכי אינך מעוניין לראות אותה לפני כן? אמר לו: לא, בטוח אני כי אם יש לה אח כמוך, אז אין לי ספק שגם היא צדקת יראת שמיים וראויה. וזאת עפ"י מאמר חז"ל "הרוצה לישא אישה יבדוק באחיה"...

פנה ה"חזון איש" לאחותו ואמר לה את דברי הבחור, אמרה אותה צדקת: "טוב, אם הוא לא מעוניין לראות אותי אז אני מעוניינת בו כחתן ואשמח להשתדך עמו". וכך היה, השידוך יצא אל הפועל והחתן המדובר הוא לא אחר מאשר הרב יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל הידוע ככינויו - "הסטייפלר". ומשידוך טהור זה, זכה דורנו להנהגתו של מרן הרב חיים קניבסקי שליט"א וזהו "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל"...

וְיֹסֵעַ לוֹט מִקְדָּם..." (יג, יא)

וברש"י: מדרש אגדה, הסיע עצמו מקדמונו של עולם - אמר אי אפשי לא באברם ולא באלוקיו.
לוט ראה את כל מעשי הצדקה, החסד ועבודת ה' שעשו אברהם ושרה בכל ליבם, כיצד אם כן מרד?

חמור היה וחמור נשאר

מעשה ברב גדול שנקלע לעיר אחת, ביקש לעמוד על טיבה ולהורות לתושביה אורחות חיים. פגש באדם אחד ושאלו: "אמור נא בני, מה מצב בני העיר בשמירת התורה והמצוות", אמר לו: "רבי, עלינו נאמר הפסוק "ועמך כלם צדיקים", אין בנו לא שודד ולא גנב, לא רוצח ולא מושחת במידותיו". הודה לו הרב, והמשיך לדרכו.

פגש באדם אחר ושאלו למצב העיר, אמר לו: "רבי, כולם אהובים כולם ברורים, אין אחד מעיד בחברו עדות שקר, לא חומד ממון אחרים, אין מרים יד על חברו, לו היו כל ישראל כמותנו, היה משיח בא זה מכבר".

התפעל הרב מאוד ושאלו: "אמור נא לי, ואיך קיום המצוות תפילה, תפילין, שבת וחג"? נבוכ היה האיש ואמר: "למה לקטרג רבי?... די אם אומר - שבני המקום נמנעים מעבירות ככל יכולתם, נוחים לבריות וצנועים באורחות חייהם, מדוע ידרוש מהם מעבר לכך", הבין הרב שזוהי השקפת בני המקום, בטוחים הם, שדי בכך שהם נמנעים ממעשים רעים, ובהיותם נוחים זה לזה. חשב לעצמו איך יוכיחם שאין די בסור מרע, הרי בדרשה לבד לא יטו אוזן.

לפתע הגיע לנחיריו ריח מחליא, נשא עיניו וראה נבלת חמור מושלכת בצד הדרך, באותו הרגע אורו עיניו וידע את אשר יעשה. פנה אל השמש שלוהו, וביקש ממנו לקנות אריג שחור, הלך השמש והביא את האריג.

נטלו הרב ממנו וכיסה את החמור. אמר לשמש לך והכרז במבואות הכרך שנמצא מת מצוה, ועל כולם לצאת ללוותו שקבורת מת מצוה - קודמת לכל המצוות שבתורה, ציווה שיסגרו האנשים את עסקיהם ותצאנה הנשים מבתיהן.

הלך השמש והכריז, ועד מהרה נאספו ובאו יהודי העיר בהמוניהם, חנוונים סגרו את חנויותיהם, ותגרים נעלו את דוכניהם, סוחרים פסקו ממסחרם ועקרות בית יצאו מבתיהן, הכל נהרו ובאו לחלוק למת מצוה את הכבוד האחרון, הכל תמהו מי הנהרג? במי פגעה מידת הדין? התחיל הרב בהספדו וקולו רתת; "אחינו בני ישראל שמעו, כאשר נמצא חלל באדמה ולא נודע מי הכהו, חייבים בני העיר הקרובים אל החלל להביא עגלה ערופה, ולומר 'דינו לא שפכו את הדם הזה'. אין לנו חלק באסון, על אחת כמה וכמה כאשר המת הוא צדיק וקדוש! מימיו לא דיבר לשון הרע, לא סח שיחה של רכילות, לא זו בלבד, אלא שכל ימיו שחי - היה בתענית דיבור".

ההתרגשות והסקרנות בלב העם גברה, מיהו הצדיק הנסתר? אך הרב לא סיים למנות את מעלותיו, "הנפטר היה 'מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים', לא זו בלבד אלא גוו נתן למכים, וכמה וכמה פעמים הכוהו מכות נמרצות וסבל בדומיה, גם בענייני פרישות מעטים כמוהו, מימיו לא אכל בשר ואף לא דגים, כל ימיו סבל מקור, והסתפק במלבושים דלים. מימיו לא ישן במטה תמיד רבץ לארץ וישן, עניו היה מכל הברואים, הוי מי ייתן לנו תמורתו!" געה כל העם בבכייה ורבו קולות הקוראים, מיהו? לא ידענו כי צדיק כזה היה בינינו, קרא הרב ברגש הרי הוא

לפנינו וחייבים אנו לבקש סליחתו, על שלא הערכנוהו כדבעי, נגש אל הגופה המכוסה באריג, אחז בקצה האריג והסירו, כולם נסוגו אחור מפני צחנת גווייתו של החמור... החלו רוטנים, הוליכום שולל... אמר הרב: "כל המעלות שהזכרתי לפניכם, בכלן הצטיין הנפטר דנו, עניו היה, בעל ייסורים וסגופים, קיים בעצמו סור מרע עד קצה האחרון, ועם כל זאת חמור היה וחמור נשאר...".

כדי להיות בבחינת אדם, אין די בשמירה על גדרי סור מרע, אלא יש לנקוט בעשה טוב, בהתעלות ובלימוד תורה, ובהתקדשות ובשמירת המצוות...

"וְיֹצֵא אֶתְּךָ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הֶבֶט נָא הַשְּׂמִימָה וְסִפֵּר הַפּוֹכְכִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֶתְּךָ וַיֹּאמֶר לוֹ פֹּה יְהִיָּה זְרַעְךָ" (טו, ה)

אומר הבעל-שם-טוב הק' כשם שהכוכבים נראים לעינינו מרחוק כנקודות זעירות בלבד, בה בשעה שהם עולמות עצומים (כמה מהם עולים בגודלם פי כמה וכמה על כדור ארצנו) - כך יֵראו גם היהודים. בעולם הזה, יהיה מראיהם עלוב ושפל, אולם בשמים - יהיו עצומים ורמים ויהוו את היסוד של כל הבריאה.

רבנו האברבנאל אומר, שדווקא כשיש חושך גדול - הכוכבים מאירים, וכך גם כשאדם עומד בניסיון, וקשה וחשוך לו - שם נמצא האור.

בברכת התורה רון ברינה

"לְאָדָם מַעֲרֵכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֶה לְשׁוֹךְ" [משלי טז, א]

לעילוי בשמת מו"ר אבי : יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה נפתלי בן רוזה : סמי בן שמחה : גורג'י בן שמחה אברהם בן חנה : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד : יעקב בן סאלם : חיים בן אסתר אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם : יעקב בן עזיזה אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחיא : סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק : חנינה בת כמיסה : מאיר בן שמחה מינה בת מרדכי שמואל : יפה נדרה בת נעימה : ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה : נוראני בת מרים ורבי : כתון בת חביבה שמחה בת סרח : חיה בת יוסף : רחל בת חנה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה : **ציווה** - זהבה בת אטו

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יהודה בן אסתר : יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית : הדסה בת מרים דוד בן שמחה : מנחם בן עליזה : זולטי בת חנה פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה מרים קרן בת רבקה : אילה בת ציפורה שרה בת רבקה : שרה תהילה בת חנה אברהם בן אנט : פיבי בת חביבה בן חמו מורית בת רחל : רחל בת נוארה : גלית בת רות

לזרע של הימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה שושנה רייזל בת מינה מיטל בת לולו : חן בת דלילה (בן זכר) שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית : אושר בת אורנה הודיה בת ציפורה : רחל בת חיה יעל ברכה בת אביגיל : עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מוקדש לע"נ הר"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודג'יה זיע"א

ערוכת
על-פיה

עלון מס' 1042

להצלחת צבי בן יפה ודעייתו ובי"ב הי"ז	פרשת לך לך י"א בתש"ן תשע"ט, ירושלים		לע"נ רפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מול בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה ונח"י	כניסת שבת	5:25	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן בן מול הי"ז	יציאת שבת	6:38	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ז	רבינו תם	7:17	לע"נ הזקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ז			לע"נ אירן מרים בת דוולאט ע"ה

ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך, ב' ויאמר אברם ונקדים מה שרז"ל מלך סדום זהו יצה"ר המפתה לאדם שישמע לעצתו, ועי"ז יתעשר, ועוד ארז"ל (נדה ל' ע"ב) לפני שנולד האדם משביעין אותו שלא יחטא, ועוד נקדים מה שכתוב (כמסכת אבות ה') בן שמונים לגבורה שכאנתו הזמן נוח לאדם לכבוש יצרו ותאוותיו שלא יחטא, אשר לא כן בזמן ימי הנעורים הוא זמן מלחמת יצה"ר בתוקף, ועל זה פירשו רז"ל אשרי איש ירא ה', אשריו לאדם שהוא ירא את ה' ושומר ומקיים מצותיו כשהוא בתוקף כוחו וגבורתו כאיש, והם ימי הבחרות שהוא עיקר חיי האדם, ועל הקדמה זה יבואר הפסוקים, ויאמר מלך סדום הוא יצה"ר המכונה בשם סדם, ד"א ס' מ" ר"ת סדם, אומר לכל בן ישראל המכונה בשם אברהם. תן לי הנפש שלך להיות בעצתי, והרכוש קח לך, אתן לך כל מעדני עוה"ז, אבל אברם אומר לו הרמותי ידי לה' כבר נשבעתי ממעי אמי שלא אשמע לעצתך כמו שארז"ל שמשביעין אותו ממעי אמו תהיה צדיק ואל תהי רשע, אם מחוש ועד שרוך אינני רוצה ליהנות ממך, שלא תאמר אחר אריכות ימי אני העשרתי את אברהם ע"י עונות ופשעים שעשה, נתתי לו תענוגי העולם, וכל זה הוא בעת זקנותו שיוכל להתגבר על יצה"ר, אבל על ימי הנעורים צריך לתקן מה שפגם, וזהו שאמר בלעדי רק אשר אכלו הנערים, דהיינו שכיילה ואיכף את זמנו הנעורים באכילה ושתיה, על אלו אני מתהרט וחוזר בתשובה. והם יקחו חלקם שיתוקנו ימי הנעורים ע"י התשובה וישתלמו כל ימי חיי לעבודתו יתברך לחוות בנועם ה' ולבקר כתיכלו (מפרשים):

הן לי הנפש. וכו' אני העשרתי את אברהם, שמעתי משם המפרשים. איך אברהם אמר למלך סדום אם מחוש ועד שרוך נעל לא אקה ממך, הנה כתוב לא תחגם, לא תתן להם תניה בארץ, ולא תתן להם הן, ומה יש אם היה אברהם לוקח ממנו? לזה אמר, ולא תאמר אני העשרתי את אברהם. כלומר הסיבה שאני לא לוקח ממך, לא בעבור שאהבתיך ואני מותר לך, אלא בעבור שלא תרנן אחרי לומר שאני העשרתי את אברהם, ולכן איני הוצה ליהנות ממך:

ילקוט המוסר ואבני השמים

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

סיפור

למצוא לך משרה מתאימה אצל אחד מידידי והכל על מקומו יבוא בשלום.

הגביר קיים את הבטחתו. הוא לקח דברים עם ידיד, סוחר, שהיה זקוק לאדם נאמן וישר, שיעזור לו בחנות שלו. הוא לקח אליו את היהודי, בהמלצת הגביר, נתן לו משכורת טובה. הוא הכין לו איפוא קופסה קטנה וכל שבוע שם בה כמה מטבעות, כדי לחסוך ממשכורתו את הסכום שלווה מהגביר.

כאשר נתמלאה הקופסה ונאסף בה סכום החוב, בא היהודי אל הגביר, הניח את הכסף על השולחן ואמר: "בשביל מצווה ובמיוחד גמילות-חסד, לא נוהגים לומר תודה. אולם האמן לי שאצלי זה חג גדול שאני מסוגל להחזיר לך את חובי, בעזרת השם יתברך."

* * *

הגביר שמח בשמחת הלווה, החל לחפש את שטרי-החוב אולם לא הצליח למצוא אותו. אחרי חיפוש קצר הוא אמר ללווה, כי למרבה הצער אין הוא יכול כרגע לקבל ממנו את סכום החוב, כי אין שטרי-החוב תחת ידו והרי חז"ל אמרו כי אסור לו לאדם להחזיק אצלו שטרי-חוב שכבר שולם. דבר כזה יכול לגרום סיכוכים מיותרים.

אולם הלווה אינו מוותר והוא מתחיל לבקש את המלווה שיעשה לו טובה ויקח ממנו את הכסף. הוא אמר: "אם השם עזר לי שאוכל לשלם את חובי, אין אני רוצה לעכב אצלי את הכסף אפילו רגע מיותר אחד. ומי יודע, מה יכול לקרות עם הכסף... עשה נא לי טובה... ואם אתה נותת בי אימון והלווית לי את הכסף, הרי אני וודאי יכול לתת בך אימון. אני סמוך ובטוח שפעם שניה לא תדרוש ממני את הכסף. אתה תמצא את שטרי-החוב ותקרע אותם..."

בלית ברירה לקח המלווה את תשלום החוב והלווה הלך הביתה שמח וטוב לב.

* * *

כעבור ימים מספר חלה הגביר לפתע פתאום והלך לעולמו. כל העיר התאבלה מרות על מותו

בתוניסיה חי פעם יהודי שהיה עשיר גדול, בעל צדקה ומידות תרומיות. הוא התמסר במיוחד למצוות גמילות חסדים והיה נותן הלוואות קטנות לבעלי חנויות, רוכלים סוחרים ועירים ובעלי מלאכה, סכומים שהיו דרושים להם. כדי לנהל את עסקיהם. מובן מאילו כי לא זו בלבד שלא לקח ריבית מהלווים שלו, אלא אפילו לא דחק בהם לסלק את חובם, כאשר הגיע זמן הפרעון ולא היה להם כסף לשלם. כל מה שהיה דרוש, כדי לקבל ממנו גמ"ח, היה לחתום על כתב-התחייבות בו מאשר הלווה שקיבל את סכום ההלוואה. הוא לא היה צריך להביא ערבים שיחתמו על השטר.

פעם אחת בא אל הגביר הזה יהודי וסיפר לו כי מצבו דחוק והוא היה רוצה לפתוח חנות, כדי שתהיה לו פרנסה ממנה. הגביר שאל אותו מיד, כמה כסף הוא צריך, כדי לפתוח את החנות והתשובה היתה: 500 ריאל (המטבע התוניסי). מיד הוציא הגביר את סכום הכסף המבוקש ואיחל ליהודי הצלחה במסחרו. הלה הוסיף כי יתכן שזה יקח קצת זמן עד שיוכל להחזיר את הכסף, אך הגביר אמר לו במאור פנים, כי השם יעזור לו, מכל מקום ב־12 החדשים אין הוא צריך לחשוב על כך אפילו "ואילו לאחר מכן נחיה ונראה". הלווה המאושר חתם על שטר-חוב והלך בשמחה, כשבלבו הכרת-תודה עמוקה על קבלת ההלוואה.

* * *

היהודי אמנם פתח את החנות, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים. לא זו בלבד שלא הצליח לחסוך כסף, כדי לשלם את חובו, אלא שלאט לאט הפסיד את כל הקרן. בחום 12 החדשים, הוא היה עני מרוד כמו מקודם.

בא היהודי שלנו אל הגביר שבור ומבוויש ומספר לו את מצבו: הוא הפסיד את כל הכסף שלוה ואין הוא יודע מה לעשות עתה. אולם הגביר הרגיע אותו ואמר לו: "אסור לו, ליהודי, ליפול לזרועות היאוש. השם יתברך וודאי ימלא את חסרונו. בינתיים זה לא לגמרי היה לשוא. הרי במשך השנה לפחות למדת משהו: איך לנהל, או איך לא לנהל עסק. אשתדל איפוא

שטר-החוב היטב וראה שאין עליו שום סימנים שיעידו כי הוא אכן שולם. הוא שמע את טענות הצדדים ושאל אותם שאלות רבות ושונות. הלווה לא הכחיש כי החתימה על שטר-החוב היא אכן שלו, אולם הוא המשיך לטעון בעקשנות, כי הוא שילם את חובו. בסופו של דבר החזיר הרב את שטר החוב ליורשים ואמר לצדדים לחזור אליו למחרת בבוקר.

למחרת באו התובעים והנתבע לבית הדין בשעה היעודה. הרב שאל את היורשים, אולי יסכימו למהול על החוב, אולם הם השיבו כי אין זה מתקבל על דעתם שאביהם היה מחזיק בידו שטר-חוב שכבר שולם וממילא בטוחים הם, כי הכסף מגיע להם...

"הבה נראה עוד הפעם את שטר-החוב" — אמר להם הרב. האחים הוציאו את השטר מהמעטפה כדי להגישו אל הרב. אולם, הם נחרדו למראה עיניהם: שטר החוב היה קרוע לאורך החתימה שהיתה בתחתיתו. הם הביטו בפליאה איש על רעהו ושאלו אחד את השני: אתה קרעת את שטר החוב? אתה קרעת את שטר החוב? אולם שניהם הכחישו זאת ולא ידעו את נפשם: אכן, שטר החוב, שרק אתמול היה שלם, היה עכשיו קרוע כמעט לשניים!

כאן התערב הרב ואמר לשני האחים: שמעו נא יהודים יקרים! אביכם היה יהודי גדול וצדיק. בימי חייו הוא מעולם לא לקח פרוטה של הזולת ובודאי עכשיו, כשהוא בעולם האמת, לא היה מוכן לכך שיעשה כאן אי-צדק בשמו. היה זה בוודאי הוא בכבודו ובעצמו שקרע את שטר החוב, כדי למנוע מעוות שלא יוכל לתקן...

הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את: וכי לא ידע דבר זה עד כה?

ברם אמרו חז"ל, "אסתר ירקרוקת היתה אלא חוט של חסד משוך עליה", באמת אסתר לא היתה יפת תואר אלא נראית יפה על ידי החן שהיה לה ותהי אסתר מוצאת חן בעיני כל ראייה. ההבדל בין יופי טבעי לבין חן הוא בשעה שהיופי עלול לגרום לאסון, או אם היופי הוא טבעי, הרי הוא מוסיף להתקיים גם בשעה זו. אבל אם היופי הוא מצד החן הרי אינו דרוש בשעה זו ומתבטל, משנוכח אברהם אבינו לראות שגם בשעה שהיופי גורם לסכנה היא נראית עדיין יפה, או אמר, "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" (הגר"א).

ש'כרד' ה'רבה מ'אה, ר"ת משה, הרבה אותיות, "ב"ר ה"ה", שיוריד עשר דיברות ה' בכל לוח, הרבה גמט' "רבי" כי הוא רבי של כל ישראל, וכן משה רבינו גמט' תרי"ג (מכתיבת אדוני אבי זצלה"ה):

ללא עת של היהודי היקר, שהיה רודף צדקה וחסד. במיוחד התאבלו אלה — והיהודי שלנו בתוכם — שנעזרו בפועל על ידי הגביר, ששבק עתה חיים לכל חי.

בתום ה"שבעה", כאשר החלו בני הנפטר, היורשים, לעבור על ערימות הניירות שנמצאו כמגירותיו של אביהם, הם מצאו שם את שטר החוב על 500 ריאל. השטר היה אמנם מלפני שנים, אך עצם הימצאו היה בעיניהם להוכחה ברורה, כי החוב לא נגבה ולא שולם. באו איפוא היורשים אל היהודי שלנו ודרשו ממנו לסלק את החוב.

היהודי נחרד למשמע אוזניו. "האמינו לי על דיברתי ששילמתי את החוב" — החל לשכנע את בניו של הנפטר וסיפר להם את המעשה שהיה, כיצד הוא הביא את הכסף אל אביהם וכיצד הוא סירב תחילה לקחתו, היות שלא מצא את שטר-החוב וכיצד הוא — הלווה — ביקש והתחנן לו שיקח את הכסף והוא סומך עליו שיקרע את שטר-החוב כאשר ימצא אותו. עתה נראה כי הוא לא הספיק לעשות זאת, עד שהלך לעולמו.

* * *

יורשי הגביר, שני בניו, לא היו מוכנים לקבל את טיעונו. "יתכן שזה אכן כמו שאתה אומר ויתכן שלא" — אמרו לו השניים — "בידינו שטר-החוב המעיד על עצמו כי החוב לא שולם ומשום כך עליך לשלמו" — אמרו.

בסופו של דבר הסכימו שני הצדדים להכיא את הענין להכרעה בפני רב העיר. הרב כחן את

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פודטנה מול הי"ו לרפואת יהודית בת אילנה לרפואת שרה בת טוון הי"ו

הקפדה היא תולדת הגאון מנפש ועד פשר תכלה כי חיינו אינם חיים ומאבות יצאו תולדות ותולדי-תולדות שגורם לבוא לידי שגאה ותחרות ומחלקת ולשון הרע וכהנה רעות רבות. ומאן דקפד מן שמיא קפדין בהרה (* על כל דבר פשע, כל קבל דנא המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו (יומא כג.) ואף בשרו ישכן לבטח. והן אמת שמדת ההקפדה רוח היא באגוש ומדה רעה מן הבטן ומן ההריון. ומי שטבעו שלא להקפיד כלל זו מתת אלקים היא. וכן על זה הדרך בכל המדות הרעות והאסורות, אבל הן אדם שליט ברוח ועל-ידי השתדלותו יום ליום במחשבות טהורות ושקידתו בספרי מוסר יש כח בידו להחליף מדותיו רע בטוב ולסוד ממוקשי מות ולשמר את דרך החיים. וקצת דברים כי יתן האיש את לבו אליהם להנצל ממדת ההקפדה הלוא הם כתובים לעיל בערך "אהבת רעים" ובערך "גאון" ישמע חכם ויוסף לקח: **וביותר** צריך לזרז שלא להקפיד על אשתו ומשרתיו ובני-ביתו, כי יצר סמוך מסיתו הסת כפול שיחמלא רגזו להקפיד מאד בעברם על דעתו. אבל האיש הירא את ה' אז יכנע לכוונו ויחשב: הרי אני ילוד אשה כמותו ואם אני נכבד ונעבד מצד מזלי שחנני ה' עשר וכבוד אפשר שלגבי שמיא הוא נכבד ממני וכמו שאמרו על פסוק (איוב ג, יח) קטן וגדול שם הוא נכבד ונעבד חפשי יותר מאדוניו, ואם הוא חייב בכבודי מצד שמקבל הגאון מועטת על-ידי או מצד שצוהו הבורא בכבודי על אחת כמה וכמה חייב אני בכבוד בוראי יוצרי ועושי אשר העדיף טובו עלי. וגמל עמי חסדים טובים עד אין חקר ועד אין מספר בהיותי מכעיס לפניו ואפלו הכי אני מקצר בעבודתו ומכעיסו על פניו ואוי לי אם כפעלי ישלם גמולי וידוע שבמדה שאדם מודד מודדין לו (מגילה פלא יועץ אחים יקרים. אנחנו חברי קהילת קודש "פנים מאירות". קהילה ספרדית חמה בנוסח ירושלמי

בשכונת חומת שמואל (הר חומה) בירושלים. בס"ד זיכנו הקב"ה לבנות בית כנסת ברחוב

סול ליפצין בשכונה.

מחפשים נדיב לב לבניין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שם הנדיב או על שם מי שהוא חפץ.

לפרטים רב בית הכנסת הרב שי בר אשר 0506229343

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אחרון בן פרחא, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים אל"ט ר' אביעזר שבת בן ששה, אליהו בן שרה, דיעה בת יוכבד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, שמוון בן דוולת, ישכאל בן נשאי, אריק בת זיכר, ר' נכא בנימין בן אברהם בלתיאן, אברהם בן נשאי, יונה כיתה בת נשאה, אירן בת אבאר, רזר בן רחל, שלמה בן שמואל, אהובה בת רייחה, שמואל בן שלמה לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הק"ק ירושלים מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6975601

לרפואת מיכה בן מסעודה	לרפואת זיה בן מזל הי"ו	לרפואת מאיר בן רחמה
לרפואת רפאל בן כולה הי"ו	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת הילד יואל בן אביבה
לרפואת שולמית בת יחזיאל	לרפואת ברכיה בת קלרה	לרפואת זכריה בן מזל הי"ו

לְנִיר יִצְחָק זָבַח הַלֵּל ז' א
ר אֵלֶיכֶם שָׁלוֹם הַלֵּל ז' א
לֵלֵךְ מִתּוֹ לֹא אֵלֶיכֶם הִסֵּס ע"ה
בַּת ר' יַעֲקֹב הַלֵּל ז' א

הַמְאֹר שְׁבִתוֹרָה

אוהרה חמורה! העלון מיועד
אך ורק לרציניים שיודעים את
חשיבות התפילה, וכשעת התפילה
לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר, והנהגות
על רבי שמואל ויינשטוב זצ"ל מתלמידיו המובהקים של הסבא מנובהרדוק מסופר
הסיפור הבא: רבי שמואל שאף לבצר מקום של תורה וקדושה, בתוככי רוסיה תחת
שלטון הרשע, ולא ניתן לו. אל היכל הישיבה פרצו פעם היבסקים ונשקם בידם,
לפרוע פרעות. רבי שמואל ניגש אליהם בשלווה ובנחת, כשחידך על פניו, פנה אל
אחד מראשיהם, הניח יד אוהבת על כתפו, הביט לתוך עיניו ואמר לו: "אם תקדיש
את עצמך לתורה, הן יצא ממך כלי מפואר..." הלה נרתע, אך כעבור רגע אמר:
"אם תשכנעני בצדקת דרכך, אעבוד לך". ליתר מכך לא נזקק רבי שמואל. הוא
פרש עמו לקרן זוית ושעה ארוכה בהחיד לו מה חובת האדם בעולמו, כיצד האדם
שבוי בידי עצמו כהגה ביד המלח, ברצותו מנווט את דרכו וברצותו צולל
לתהומות. רבי שמואל נפח עוד ועוד בנחלת היהודית הכבויה, עד שהפכה לשלהבת,
ואתו בחור, יוסף גליק שמו, הפך לאיש אחר. הוא קיבל על עצמו עול תורה
והתעלה בלימוד ובמוסר, התגלו בו כשרונות מופלאים וכוחות השפעה והוא הפך
לאחד מעמודי הישיבה. ומופלא הדבר, כשם שרבי יוחנן שכנע את ריש לקיש לקבל
עול תורה ולקחו לחתן לאחותו, אף רבי יוסף גליק נשא לימים את אחותו של רבי
שמואל, ושימש לימים כרבה של טעלעכאן (פלך פינסק) ומלא מקום רבה הקודם,
הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ריף ("שמואל בקוראי שמי" - חובא כנ"ל)

מקורבי רבי יהודה צדקה זצ"ל מספרים על כמה וכמה בני אדם שהיו רחוקים מדרך
היהדות אך לבסוף חזרו בתשובה שלמה בגלל היחס המלבב שגילה כלפיהם. סיפר
אחד מהם שבכל פעם שבא למחיצתו של רבי יהודה הקיבל פניו כבזו לבביות ואף
כבדו בקימה. אדם שני סיפר שפנה אל הרב צדקה בשאלה פרטית, שיסכים ללמוד
עמו בכל יום שיעור ביהדות, ומבלי לחשוב השיבו מיד בחיוב. (יזאת ליהודה)

סיפר רבי חיים זצ"ל: אדם גדול נר בשכנותי לפני למעלה מששים שנה ובכל
יום בשעות הבקר היה קולו מהדהד לשפוך ליבו כמים בברכת התורה ושפך ליבו
בברכת "והקרב נא... וצאצאינו..." ואכן לא יצאו ימים מרובים והחל לראות פרי
עץ חיים בעמלו והכה שצאצאיו היו לגדולי תורה ויראה ומרביצי תורה. (מרכה חיים)

מתוך המגמה של ימינו הרבים שקבע לעצמו החפץ חיים, להגביר יראה ושמירת
תורה בעולם, הוא חיבר את ספרו "משנה ברורה". הוא היה מביע תמיד בשיחות
שונות, שאין חיבור בו יוכל כל יהודי ידע ספר למצוא הלכה ברורה בהליכות היום-
יומית. הוא פנה לגדולי תורה שונים שישלו עליהם את המלאכה לחבר ספר כזה,
אבל לא נמצא מי שיקבל עליו מעמסה כזאת. באין איש ניגש הוא בעצמו אל
העבודה הזאת, ובשנת תרל"ה התחיל בחיבורו הגדול "משנה ברורה" על הלכות
"אורח חיים". הוא כתב את הספר בן ששת החלקים, במשך עשרים וחמש שנה
והוציא דבר מתוקן מתחת ידו. (המאורות הגדולים)

רבי אליהו לאפיאן זצ"ל שהה פעם בארה"ב לרגל חתונה של אחד מנכדיו. כאשר
הגיע לישיבת לייקווד ואמר שיחה מוסרית לפני התלמידים, נגשו אליו לאחר השיחה
כמה בחורים ובקשו ממנו שילמד אותם כיצד לומדים מוסר. הוא התחיל ללמוד
מוסר כדרכו בקודש בקול רם וברעש גדול, וחזר הרבה פעמים על מאמר חז"ל (ב"ב
ע"ט): כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו וכו' וכו', וגעו כולם בבכיה. בין הנוכחים
היה בחור אחד שהחליט לצאת מהישיבה ולהכנס ללמוד חכמות חיצוניות בקולג'.
גם הבחור התעורר מאד, שב בתשובה שלימה ונשאר בישיבה. וכעת הוא אחד
מגדולי ראשי הישיבות בארה"ב. (הקדמה לספר "לב אליהו")

מראות נן ערן ונפלאות הבריאה, שהטעים הסבא מסלבודקה לתלמידיו פתחו
בפניהם גם עקרים חדשים אל מושג האמונה בבורא, כל אלה. מראות מבושמים
אלו פרצו את חומות השיגרה והמלומדה של האמונה השטחית הבאה מאליה,
והעניקו לה את מימדי האין-סוף. היתה זו אמונה שוקקת ומלאת חיים. אמונה
חושית, איתנה ומצוקה, שעמל רב הושקע כדי לזכות בה. אמונה, שנרכשה
בהתבוננות בלתי פוסקת בעולם ומלואו שהרי "כל העולם הזה בכלליו, בפרטיו
ובפרטי פרטיו, זכרון הוא לנו על כל צעד ושעל לדעת את ה'". (שיחות "סבא" - האדם)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע
וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן: כָּל־גִּדּוֹל בַּעֲבוּדַת הָאֵדָם, אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה לִיבֵי חֲסֵמֵן זצ"ל בספרו "אור יהו" (ח"ג) שלא ישכח אף לרגע תכלית חייו
ולעולם תהיה מטרתו לנגד עיניו בכל עת. היסח הדעת מדברים אלה הוא
הגורם לנפילות וזרפיון בעבודתו. זוהי גם הסיבה לעצלות ולכל המסתעף ממנה.
לפיכך, חובה על האדם לשים ליבו לדרך שהוא הולך בה, ואין צורך בדיעות
חדשות אלא רק לעורר את זכרונו בדברים הידועים לו מכבר. פעמים רבות מקבל
האדם על עצמו הנהגות טובות ומתחדשות בו חדשים לבקרים שאיפות לענינים
יקרי ערך. במשך זמן מה הוא באמת הולך בדרך לקראת המטרה שהציב לעצמו,
אך כעבור תקופה מסוימת הענין נחלש והולך עד שלעתים נשכח ממנו לגמרי.
הכיצד? הרי המצב היה צריך להיות בדיוק להיפך. ככל שמתרגל לדברים היה
עליו להתעורר יותר ולהתחזק ולהתעלות בעבודה? אלא היסח הדעת מן המטרה
הנעלה שהציב לעצמו הוא בעוכרי האדם. לכן, העצה היעוצה היא, להתחזק
והעלות על ליבו תדיר את המחשבות שהיו לו בעת שפסע את פסיעתו
הראשונה בענין הזה. וכמאמר ז"ל על הפסוק "אשר אנכי מצוך היום", —
שלא יהא בעיניך כדויטגמא ישנה אלא כחדשה שהכל רצים לקראתה" (ספרי
דברים ו'). והיינו ההתחדשות בזכרונו ובהרגשת ליבו כביום הראשון לעשייתה. וזה
מה שכתוב "ויצאו ללכת ארצה כנען ויבואו ארצה כנען". פירושו: שבכל פסיעה
ופסיעה שפסע אברהם אבינו בדרכו לארץ כנען נתחדש אצלו הציווי שנצטווה
מפי ה' ללכת ארצה כנען. אפילו בהיותו בפסיעה אחת סמוך לארץ כנען היתה
מטרת קיום ציווי השי"ת היה אצלו בדיוק כפי שהיתה בראשית דרכו וכאילו
עכשיו נצטווה. ועל זה אמר כאן הפסוק שביאתו לארץ כנען היתה באותה
התחדשות ורעננות כמו שהיה בשעת היציאה לאותה הדרך. (לקט לקח טוב)

אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבודך וחייתה נפשי בגללך : חז"ל אמרו
אשר אצל בן נח כאשר אמר אין את אשתי, נחשב זאת לנט, אברהם רצה
ששרה לא תיכשל באשת איש לכן אמר עליה "אחותי את", והוא כעין אין את
אשתי, ויש לה כבר דין פניה, וזה וחייתה "נפשתי", היינו נפש הרוחני שלי יהיה,
ביודעי אשר אין את עכ"פ אשת איש. (הכתב והקבלה)

וַיִּמְצְאוּ מֵלֶאֱדָה ה' עַל עֵינֵי הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל הַעֵץ בְּדֶרֶךְ שׁוּר: וַיֹּאמֶר הָגֵר שִׁפְחַת
שׁוּרִי אִי מִזֶּה בָּאת וְאֵנָה תֹלְכִי וְהָאִמֶּר מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֵרְתִי אֲנִכִּי בִרְחַת: וַיֹּאמֶר לָהּ
מֵלֶאֱדָה ה' שׁוּבִי אֵל גְּבֵרְתִּי וְהִתְעַנִּי תַחַת יְדֵיהֶם: וְנִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה, הַמֵּלֶאֶךְ שׁוּאֵל
אֵת הָגֵר מִפְּנֵי מִי אֵת בִּרְחַתָּה? וְהִיא עֹנֶה: מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֵרְתִי וכו'. עֹנֶה לָהּ
הַמֵּלֶאֶךְ תְּשׁוּבָה מִחוּדָה: שׁוּבִי אֵל גְּבֵרְתִּי וְהִתְעַנִּי תַחַת יְדֵיהֶם. וְכִי כֹךְ עֹנִים, הֲרִי
זֶה סִיבַת בִּרְחַתָּה מִשׁוּם שֶׁעֵינֵיתָה אוֹתָהּ? אֵלָּא תִירָךְ רַבִּי מֵאִיד שֶׁפִּירָא מְלוּבְלִין:
כֹּל סִיבַת בִּרְחַתָּה שֶׁל הָגֵר הִיתָה בְּגַלּוֹל גְּאוּתָהּ, שֶׁלֹּא רִצְתָה לְהִיכַנֵּעַ לְשְׂרֵי
גְבֵרְתָהּ. וְהֵעֵצָה כְּנֵגֵד הַגְּאוּוּתָהּ הִיא, לְהִכִּיד מֵאִין בָּאת, וְלֹאֵן אֵתָה הוֹלֵךְ, וְהִם
דְּבָרֵי הַמֵּלֶאֶךְ: אִי מִזֶּה בָּאת וְאֵנָה תֹלְכִי. אֲבָל הָגֵר לֹא הִבִּינָה אֵת הַרְמוֹ, הִיא
עֹנֶתָה, מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֵרְתִי אֲנִכִּי בִרְחַת. וְלִכֵּן הִשִּׁיבָה הַמֵּלֶאֶךְ, מִכִּוּוֹן שֶׁלֹּא הִבְנַת
אֵת הַרְמוֹ שֶׁבִּשְׂאֵלְתִי, סִימָן הוּא, שֶׁעֵדִיין לֹא לְמַדַּת מֵאוּמָה מִמִּידוּתֶיהָ הַטּוֹבוֹת
שֶׁל הַצְּדָקָת שְׂרֵי, וְלִכֵּן שׁוּבִי אֵל גְּבֵרְתִּי וְהִתְעַנִּי...

וַאֲבָרְהָם בֵּן תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה בְּהַמְלוֹ בְּשֵׁר עָרְלוּ: שֶׁאֵל אוֹת הַגֵּר"א מוּוִילְנָא
בְּהִיּוּתוֹ יוֹד, כִּבְן חֲמֵשׁ שָׁנִים חֲכַמְיָנו אִמְרו (קִידוּשִׁין, פ"ב, א): שְׂקִיִּים אֲבָרְהָם
אֲבִינָה, אֵת כֹּל הַתּוֹרָה כֹּלָּה, עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, וְלָמָּה חִיבָה תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנִים
וְלֹא מֵל אֵת עֲצָמוֹ, עַד שֶׁצִּוּוּה לֹו הַקִּבְיָה עַל מִצְוַת מִלְּיָהּ: וְהוּא הִשִּׁיב לְאַלְתֵּר ,
הִלָּא חֲכַמְיָנו אִמְרו (קִידוּשִׁין, ל"א): גְּדוֹל מִצְוַת וְעוֹשָׁה, יוֹתֵר מִמִּי שֶׁאֵינֶנּוּ מִצְוָה
וְעוֹשָׁה, וּמִשׁוּם כֵּךְ, יִכּוֹל הִיא אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ לְקַיֵּם כֹּל הַמִּצְוּוֹת גַּם טֵרֵם שֶׁנִּצְטוּוּה,
מִתּוֹךְ תְּקוּוָה, כִּי אִם יִצְטוּוּה יִקְיִים אֵת הַמִּצְוּוֹת עוֹד פְּעַם: וְיִהְיֶיהָ מִצְוָה וְעוֹשָׁה:
אֲבָל מִצְוַת מִלְּיָהּ, אִם הִיא מְקִיִּים קוֹדֵם שֶׁנִּצְטוּוּה, הִלָּא לֹא הִיא יִכּוֹל לְקַיֵּם שׁוּב
אֵת הַמִּצְוָה הַזֹּאת אִם יִצְטוּה אַחֲרֵי כֵךְ, וְלִפִּיכֵךְ חִיבָה וְלֹא מֵל אֵת עֲצָמוֹ עַד
שֶׁנִּצְטוּוּה, כִּדִּי שִׁיחֶיהָ מִצְוָה וְעוֹשָׁה.

"פרפראות"

המגיד רבי שבתי יודלביץ זצ"ל היה ידוע בפקחותו - בהודמנות ביקש ממנו רב גדול מצפת, ליישב ויכוח שפרץ בין בני המדובר היה באשה שהתחזקה בשמירת תורה ומצוות, ובעלה עדיין לא. בין בני הזוג התעורר ויכוח אודות קביעת מזוזה בפתח הבית. האשה חפצה במזוזה והבעל טוען בתוקף שזה "מכער" את הבית. פנה רבי שבתי ואמר לבעל שהוא לא דורש ממנו להסכים לכל דרישות האשה, אך יהיה זה ראוי אם יסכים לכל הפחות להתפשר. "איזו פשרה אתה מציע?" התעניין הבעל, ורבי שבתי ענה: "ביצר ימין של הדלת תופיע מזוזה, ביצר שמאל לא!" הבעל חגג את הניצחון החלקי והמזוזה נקבעה לשמחת כולם.

"ענן של טעם"

הטעם שקוראים מר- חשון כתב בשדה חמד (מערכת חתן וכלה אות כ"ג) כי מחמת המרידות שאין בו חג. ובשלהן העזר (ח"א) כתב שאינו על שם מרידות, אלא הכוונה לטיפות הגשם המתחילות לירד בו, וכלשון הכתוב הן גוים כמר דל"י. (אוצר הדיעות)

"מפי כתבם"

בחורף תשי"ז, בזמן שהיה מלחמה, הסבא קדישא רבי אליהו לאפיאן זצ"ל בא מ"כפר חסידיים" לשיבת סלבודקה שבמרומי "גבעת רוקח" לומר שיחה, וכך הוא אמר: רבותי, כתוב בגמ' בברכות דף י"ז ע"א שרב ספרא כשהיה מסיים את התפילה היה אומר "יהי רצון שתשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה", ומבאר רש"י "פמליא של מעלה: בחבורת שרי האומות, שכשהשרים של מעלה יש תגר ביניהם תיכף יש קטטה בין האומות". אמר ר' אליהו, כתוב כאן שכל המלחמות מתנהלות ומוכרעות למעלה, ומה שאנחנו רואים שתי אומות שנלחמות זו בזו, זה רק צילום של המלחמה שמתנהלת למעלה בשמים בין השר של האומה הזו לשר של האומה הזו. וכששר של אומה אחת מתגבר למעלה, האומה הזו מנצחת כאן בשדה הקרב, וכשהשר השני מתגבר, האומה שלו מנצחת, כאן זה רק צילום של מה שנעשה למעלה. אמר רבי אליהו הקדוש ז"ע: בשמים לא הייתי! איך מתנהלות המלחמות בשמים לא ראיתי! [האמת היא שהוא כן ידע מה קורה בשמים...] אבל זה ברור, שהמלחמות בשמים לא מתנהלות לא בתחתים, ולא בטנקים, ולא באווירונים, המלחמות בשמים מתנהלות רק בדבר אחד בזכויות! כשהזכות של אומה זו גוברת, האומה הזו מנצחת. ואם רוצים שעם ישראל ינצח, שעם ישראל יצליח, יש רק עצה אחת, שבפמליא של מעלה תוכרע הכף לזכותו של עם ישראל. ואיך מכריעים את זה? - תורה! ותורה! ומצוות! כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו" היה בחור אחד בישיבת "כפר חסידיים" - אני זוכר את זה כמו היום וזה לזכותו שיגידו את זה - שיה לא מכבר זכה בחסד ה', בזכות אבותיו ואבות אבותיו, לבוא ממחנה רחוק - ממקום רחוק - ולהשתל בישיבה, אבל השתל הזה היה עדיין באיבו, וברגע שפרצה המלחמה בתחילת תשי"ז, הוא בא לרבי אליהו ב"כפר חסידיים", ואמר: "האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה"? הוא מוכרח ללכת. אמר לו רבי אליהו: פה היא המלחמה! אם אתה הולך מכאן אתה הוא העריק! המלחמה מתנהלת פה בישיבה, אתה תשב ותלמד בשקידה ותרבה זכויות לעם ישראל, וכך ינצח, להם אתה צריך לומר 'האחיכם יבאו למלחמה ואתם תלכו לשם!'. והוא עדיין היה ירד, והוא עדיין לא זכה להבין שאם רבי אליהו מדבר הקב"ה מדבר - שכניה מדברת מתוך גרונו, התורה הקדושה מדברת אליו, (דרשות משמר הלו)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן מצוה שאי אפשר לקיים בעמידה?

תשובה: מפני שיבה תקום, שצריך לעמוד בפני החכם או הזקן. (זכית יסף)

הן יבשו ויכלמו כל הנחרים בך יהיו כאין ויאבדו אנשי ריבך: בזמן כהונת רבי יום טוב ליפמן הלר, בעל "תוספות יום טוב", כרבה של העיר פראג, הוא ניהל את הקהילה במישרים והנהיג בה הנהגות טובות וסדרים ישרים, בעניני המסים שהטילה הממשלה על יהודי פראג. לפני שבא לפראג, היתה הנהגת עניני המסים מסורה בידי תקיפי הקהילה, חלק מהם השתמשו בכה שניתן בידיהם כדי להטיל את נטל המסים על המון העם, מבלי שיצטרכו עשירי הקהילה לשאת בעול הכבד בהתאם למצבם. הדבר נגע ללב, והוא הצליח להעמיד עצמו בראש השמאים, והעריך את חלוקת המסים לפי רכושו ומעמדו של כל אחד ואחד מתושבי העיר. הדבר עורר חמתם של חלק מעשירי הקהילה. ובחימה שפוכה הלכו והלשינו על רבם הגדול שהוא שואף לעורר מהפיכה נגד הממשלה. וכהוכחה לכך הציגו דוגמא מספרו "מעדני מלך". בעיקר חרה הדבר לעשיר גדול בשם רפאל, אשר החל לחתור כדי להעביר את הרב מרבנותו, דבר אשר לא היה יכול לבצע בגלל אהבת אנשי העיר לרבם. אך רשע זה לא נח ולא שקט. מה עשה אותו נבל? זכר כי יש לו קשרי מסחר עם שרי המלוכה בעיר הגדולה וינה, בהיותו חלפן חצר הקיסר, שרים אלו היו חייבים לו כל אחד מהם, סכום של כארבעים-חמישים אלף דינרי זהב. בא אליהם ב"הצעה" כי מוכן הוא לוותר להם חלק מחובם, בתמורה שיעזרו לו לסלק את רבי יום טוב הלר מרבנות פראג... לאחר מכן הלך ופיתח את אחד הדיינים ולמדן נוסף שהיו בקיאים בלשון הגרמנית למען ישלימו את המלאכה. הם סילפו קטעים מספר "מעדני מלך", להוכיח כי הרב הינו מסוכן גדול למדינה. הדברים פעלו אצל המלכות, ורבי יום טוב הושב בבית האסורים. כוננת מלשינים שפלים אלו, היתה שהרב יפטר ממשרתו, ויגורש ממדינתם. אך הדבר נתקבל אצל השלטונות בחומרה רבה, והרב הלר היה צפוי לעונש מוות וכל יהודי העיר היו צפויים לגירוש. אך ה' שומר ישראל, הקדים רפואה למכה, ובנו רבי שמואל הלר שחזר מהישיבה בעיר מיץ ולא ידע מכל האסון, הציל באותה עת את אשת ציר צרפת בוינה, ואת בנה הקטן ממות, וכתגמול לכך הוא הכיר לו טובה והשתדל לפעול למען אביו. לאחר השתדלויות ארוכות הצליח הציר הצרפתי, ורבי יום טוב שוחרר ממאסרו ונידון לקנס כספי כבד, עד כי יצא נקי מנכסיו. לאחר מכן פגעה יד ה' כמלשינים ומתו הם ובניהם בזה אחר זה, על אף שר' יום טוב מחל להם בלב שלום. באותם ימים חלה אותו עשיר ראש המלשינים רפאל. הוא הבין שהגיע "תורו" לקבל את עונשו. רצה רבי יום טוב ללכת לבקרו, כי מלפנים היה אותו גביר מאוהבי הגדולים, אך לא מצא עוז בנפשו. הוא חשש כי רפאל עלול לחשוב כי הרב בא לראות בנקמתו. בעודו מסתפק אם ללכת לבקרו, בא משרתו של הגביר, וביקש בשם אדונו, כי הוא מבקש מהרב שימחר לבוא לבקרו. מיד הלך הרב אליו ומצאו מתפתל ביסוריו. פנה החולה לרב ואמר: רבנו, אוהבי מקדם! יודע אני שגרמתי לו כל הערות ואני עשיתי אותו דל ואביון, וכמעט גרמתי לגירוש כל יהודי העיר. אך ה' יודע ועד, כי לא היתה כוונתי להרע לכם במימדים חמורים כאלו. רבינו אהובי יקירי! הנני אומר לכם כמו שאמר המן למרדכי: יותר פעלת עם קומץ המנחה שלכם, מאשר פעלתי עם רבבות הכסף שלי, ה' היה עמכם והקדים רפואה למכתכם. כאן השתפך הגביר רפאל ובכה: ואתה רבנו איש קדוש, רחם עלי, חוס על נשמתו ותמחול לי, וגם בקש רחמים עבורי לפני אב הרחמן, כי ירפא אותי מחולי ויסורי, למען אספיק לתקן את אשר השחתתי... יותר לא עצר בכוחו לדבר, והתפרץ בבכי סוער. ואכן, רבי יום טוב נענה לו ויאמר: הנני מוחל לך בלבב שלום, וגם אבקש עבורך מאת ה' שישלח דברו וירפאך.

(מורשת אבות')

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

האמת כבדה, על כן נושאה מעטים. (המאירי)

לעולם אל תתחרט על אמירת האמת. (האדמו"ר מקוצק)

גם השקרן בטבעו, אינו יכול לסבול את השקר של חברו. (רבי מנחם מנדל מרימינוב)

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם החמישית להתחיל מבראשית

סטודיו מעוף Aronovitz

חדש
כרך ה'

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים
מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חווייתי ומלכד.

בני ברק: חנות הדגל רח' רבי עקיבא 57 בפסאז' 03-9082233 | ירושלים: רח' זוננפלד 30
02-5702970 | רח' אבן האזל 24 02-5731985 | בית שמש: רח' בן איש חי 40 02-9669140
| ברכפלד: רח' רשב"י 30 08-9491940 | קרית ספר: רח' חפץ חיים 5 08-6294599
אלעד: רח' רשב"י 19 03-9454510 | חדש! אשדוד: מבוא התנאים 7 08-8563931

ביתן הספר

רשת הספרים המשתלמת ביותר

מסך מגע

לשירות הדפסה עצמית

עמדת שירות דיגטלי להדפסה עצמית
מסמכים, חוברות, הדפסת צבע ועוד

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00